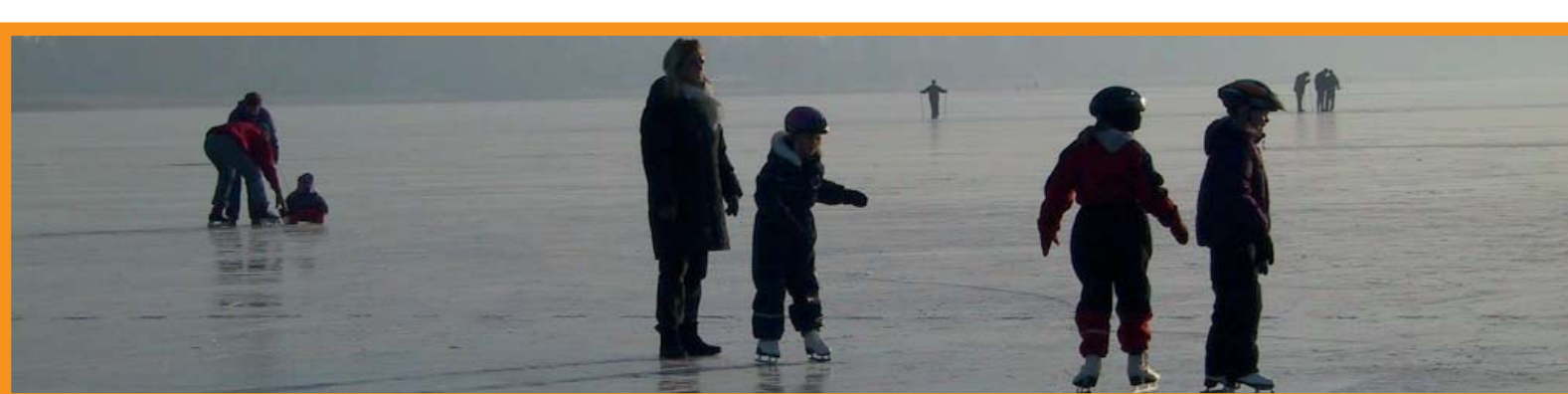

Översiktsplan för Höörs kommun

Hänsynsdelen

Utställningshandling
Efter godkännande i KS, 2018-01-16

Läsanvisning

Det här är översiktsplanen för Höörs kommun! Planen består av två tryckta delar och en webb-karta.

Detta är *Hänsynsdelen* som ger en samlad bild av de förutsättningar och allmänna intressen som finns att ta hänsyn till vid förändringar och utveckling. Det är i hänsynsdelen som kommunen talar om vilka mer generella hänsyn som behöver tas till olika intressen när det kommer frågor om förändrad markanvändning. Detta dokument är användbart för dig som är intresserad av ett specifikt sakområde.

Utvecklingsdelen innehåller målbild, utvecklingsstrategi och förändringsförslag tillsammans med markanvändningskartan. I utvecklingsdelen lyfter Höörs kommun fram de teman som är i särskilt fokus för kommunens utveckling. Dokumentet riktar sig särskilt till dig som vill förstå kommunens utveckling i ett större sammanhang och som vill veta vad kommunen kommer att satsa på under de närmaste åren.

Webb-kartan är det bästa verktyget om du snabbt vill sätta dig in i vad som gäller på en specifik plats. I webbkartan hittar du både markanvändningskartan och hänsynsområden.

Arbetet med översiktsplanen

Politisk styrgrupp

Kommunstyrelsens arbetsutskott har varit styrgrupp för arbetet. 2011-2014 bestod styrgruppen av Anna Palm, Hans-Göran Larsson, Stefan Lissmark, Christer Olsson, Lars-Olof Andersson och Anna-Greta Reinholdz.

2015-2018 bestod styrgruppen av Stefan Lissmark, Anna Palm, Fredrik Hanell, Lars-Olof Andersson, Susanne Asserfors och Christer Olsson.

Arbetsgrupp

Arbetsgrupp till och med samrådet 2012 var stadsarkitekt Bo Johansson, planingenjör Inger Wickström samt planarkitekterna Anneli Andersson och Yvonne Hagström.

Arbetsgrupp för granskningsförslag och antagandehandling var samhällsplanerare/kommunarkitekt Karin Kallioniemi, miljöstrateg/ekolog Åsa Abrahamsson, planarkitekterna Andreas Ask och Mette Dymling samt samhällsplanerarna Emilia Friberg Olsson och Anton Klacka.

Om översiktsplanering

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan som gäller hela kommunen. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

I översiktsplanen presenterar kommunen vilka förutsättningar som påverkar områdets utveckling tillsammans med sin långsiktiga vision för området. Markanvändningskartan visar vilka områden som är lämpliga för bebyggelse, vägar, anläggningar för friluftsliv etc men ger också underlag för att bedöma vilka förändringar som inte är lämpliga. Bestämmelser om översiktsplanering finns i plan- och bygglagen, PBL.

Planprocessen

Processen för att ändra en översiktsplan är reglerad i PBL. Innan kommunen antar en ny översiktsplan ska kommunen hålla samråd med bland annat kommunens medlemmar och andra myndigheter. Syftet med samrådet är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan.

När synpunkterna från samrådet har sammanställts ska kommunen presentera slutsatser och avvägningar i ett planförslag som ställs ut för granskning under minst två månader. Utställningen innebär ytterligare ett tillfälle att lämna synpunkter till kommunen. Kommunen ska sedan redovisa de syn-

punkter som kommit fram och de förslag som synpunkterna gett anledning till i ett särskilt utlåtande. Därefter kan kommunen anta den nya översiktsplanen.

Samråd om ny översiktsplan genomfördes sommaren 2012. Sedan har det kommuntäckande planarbetet vilat under några år medan kommunen fokuserat på bland annat Västra Stationsområdet och Ringsjöbandet. Ett särskilt samråd om utvecklingen av Västra Stationsområdet i Höör genomfördes hösten 2014. När arbetet med ny översiktsplan återupptogs under hösten 2015 fanns ett behov av att ge kommunens medlemmar möjlighet att komma med nya inspel till planarbetet. I februari 2016 genomfördes därför två workshoppar med föreningar och företagare i kommunen för att fånga upp nya trender, åsikter och idéer. En liknande workshop genomfördes med elever vid Sätöftaskolan. Det har också varit möjligt att lämna in kompletterande synpunkter och förslag inför planarbetet.

Arbetet med ny översiktsplan för Höörs kommun har nu nått utställningsskedet, som är sista tillfället att lämna synpunkter innan planen antas. Planen bygger på idéer från samrådsförslaget 2012, men har också tagit intryck av samrådet från Västra Stationsområdet samt de synpunkter som inkommit vid samråd och workshoppar mm. Planförslaget har också utvecklats i linje med de politiska ambitionerna för Höör. Under resans gång har översiktsplanen fått en ny form och ett nytt namn. Vid samrådet kallades handlingen för "Översiktsplan för Höörs kommun 2012". Nu heter planen kort och gott "Översiktsplan för Höörs kommun".

Innehåll hänsynsdelen

Om översiktsplanering och byggande.	3

1

Kulturhistorisk bakgrund.	7

1.1 Förhistorisk tid till nutid	8

2

Befolkning och livsmiljö.	13

2.1 Befolkningen i siffror	14

2.2 Folkhälsa och delaktighet	18

2.3 Bostadsförsörjning	24

2.4 Näringsliv och sysselsättning	28

2.5 Utbildning, omsorg och vård	32

2.6 Kultur, fritid och föreningsliv	34

3

Landskap.	39

3.1 Naturgeografi	40

3.2 Naturvärden	42

3.3 Sjöar och vattendrag	48

3.4 Kulturmiljöer	54

3.5 Landskapets upplevelsevärden	86

3.6 Jord- och skogsbruk	94

4

Teknisk infrastruktur.	101

4.1 Transportinfrastruktur	102

4.2 Bredband och telekommunikation	110

4.3 Vatten och avlopp	112

4.4 Energiförsörjning och produktion	116

4.5 Avfall	120

5

Störningar och risker.	123

5.1 Risk, sårbarhet och försvar	124

5.2 Trafikbuller	126

5.3 Transport av farligt gods	130

5.4 Miljöstörande verksamhet	132

5.5 Skyfall och extrema väder	136

5.6 Övriga risker	142

Källförteckning	144

Innehåll utvecklingsdelen

Om översiktsplanering och byggande.	4

1

Målbild och strategier.	11
1.1 Utgångspunkter	12
1.2 Målbild 2035 och utvecklingsstrategi	16
1.3 Trender som påverkar samhällsbyggandet	28
1.4 Perspektiv på hållbar utveckling	32

2

Småstad i storstadsregion.	41
2.1 Inledning	42
2.2 Småstadens centrum	44
2.3 Bostadsutbyggnad	52
2.4 Plats för kommunal service	72
2.5 Grönområden och vattendrag	76
2.6 Verksamhetsområden	86
2.7 Småstadens omland	92
2.8 Fördjupningar för småstaden	98

3

Byar i utveckling.	101
3.1 Inledning	102
3.2 Tjörnarps	104
3.3 Norra Rörum	110
3.4 Södra Ringsjöorten	114
3.5 Landsbygden	118

4

Tillgänglig natur med höga kvaliteter.	123
4.1 Inledning	124
4.2 Leder och anslutningspunkter	128
4.3 Naturområden	140
4.4 Sjöar och vattendrag	154
4.5 Besöksmål och besöksnäring	160

5

Hållbara transporter.	165
5.1 Inledning	166
5.2 Järnvägstrafik	168
5.3 Cykeltrafik	172
5.4 Regionalt viktiga vägar	176

6

Konsekvenser.	189
6.1 Inledning	190
6.2 Avgränsningar	192
6.3 Samlad konsekvensbeskrivning	194
6.4 Uppföljning	208

Källförteckning	210

1

Kulturhistorisk bakgrund

I planeringen för framtiden är det nödvändigt att komma ihåg sin historia. Stenbrytningen och det tidiga 1900-talets satsningar på hälsa och rekreation är exempel på hur tidigare generationers verksamhet och prioriteringar har format den kommun vi känner idag. Allra störst betydelse för utvecklingen fram till idag har dock järnvägen haft.

1.1 Förhistorisk tid till nutid

1.1 Förhistorisk tid till nutid

Förhistorisk tid

De äldsta beläggen för mänsklig bosättning inom Höörs kommun är cirka 7000 år gamla. Spåren av människans verksamhet varierar dock mycket inom kommunen och hänger samman med de skiftande naturgeografiska förutsättningarna. Norr om Ringsjöarna dominerar ett starkt kuperat och stenbundet skogslandskap. Söder om Ringsjön är landskapet flackare och har en bördigare jordmån.

Den förhistoriska bebyggelsen förefaller av fornlämningsbeståndet att döma vara uppdelad i ett sydligt centralområde kring Ringsjön och ett nordligt marginalområde i den nuvarande ris- och skogsbygden i de norra kommundelarna. Socknarna Hallaröd, Norra Rörum och Tjörnarp innehåller mycket få säkra fornlämnningar.

Ringsjöbygden är klassisk mark för den svenska fornforskningen. Framför allt gäller detta den del av stenåldern, som kallas mesolitisk tid (10000-cirka 4200 f Kr). Under större delen av denna långa period fanns människornas boplatser vid stränderna av vattendrag och insjöar. Framför allt tycks det näringsrika vassbältet vid igenväxande sjöar ha varit attraktivt för bosättning, som baserats på fiske, jakt och insamling av ätliga växtdelar.

Megalitgravarna, det vill säga dösar, gånggrifter och hällkistor, härrör från den neolitiska tiden (cirka 4200-1800 f Kr). En välkänd anläggning från denna period inom Höörs kommun är Trollakistan i Gudmuntorps socken. Uppförandet av dösar och gånggrifter har varit arbetskrävande företag, som förutsatt att ett visst befolkningsunderlag under en längre tid kunnat frigöras från det dagliga arbetet med födoinsamling. Megalitgravarna är alltså lämningar efter helt andra samhällen än de tidigare jägar-/fiskarkulturerna. Kunskapen om jordbruk och boskapsskötsel har nu trängt in i Skåne, och vår första bondekultur började gradvis att dominera över äldre perioders näringsfång.

Under den äldsta delen av järnåldern (cirka 400 f Kr-1050 e Kr) räknar man med en relativt omfattande förändring i ekonomi och bosättningsmönster. Klimatet har försämrats, vilket gradvis gjort det nödvändigt att vinterställa husdjuren. Det tidigare extensiva, vandrande jordbruket i kombination med betesgång har därför koncentrerats till en mera stadigvarande bebyggelse. I Höörs socken finns flera fornlämnningar från denna tid, i form av stensättningar, domarringar, skeppssättningar, treuddar och resta stenar.

Medeltiden

Efterfrågan på Höörsandsten som byggnadsmaterial är känd sedan tidig medeltid, det vill säga från den tid då stenbyggnader överhuvudtaget började uppföras i landskapet. Ett av landets märkligaste kyrkliga byggnadsminnen, Lunds domkyrka, uppfördes nämligen under 1100-talets förra hälft i detta material, liksom senare ett antal sockenkyrkor, däribland Höörs kyrka. Även tillverkningen av kvarnstenar är väl belagd från 1700-talet i Höörs, Munkarps och Bosjöklösters socknar.

Vid 1600-talets mitt varierade bebyggelsemönstret i Höörs kommun. Området domineras av små och spridda bebyggelser. De enda större byarna var Maglasäte (12 gårdar), Rolsberga (13 gårdar) och Höör (17 gårdar). Vid den tiden fanns det också inom området 5 adelsgoods av varierande storlek, liksom ett stort antal små enheter, torp eller fristående gatehus. Både Hallaröd (5 gårdar) och Norra Rörum (8 gårdar) framträder som sockencentrum med kyrkor från tidig medeltid.

Den så kallade "risbygden" fanns enligt äldre tiders lantmätare "mellan plogen och skogen", vilket gäller för området kring Ringsjöarna och söderut. Bebyggelsemönstret kunde här skifta från byar till enstaka gårdar, plogtyperna och odlingssystemen likaså. Boskapsavel har varit huvudnäring inom risbygden. De största arealerna upptogs av fäladsmarker, medan inägorna ofta innehöll lövskog för lövtäkt och för övrigt bestod av slätterängar och åkrar av varierande storlek, i ensäde eller tvåsäde. Norr om Ringsjöarna dominerar skogsbygd.

En av de många kvarlämnade kvarnstenarna i Stenskogen.

Ortsnamn

De äldsta Ortsnamnen i kommunen härrör från järnåldern. En namntyp, som ofta hänförs till vikingatiden, utgör bynamnen på -tofta (Sätofta, Böstota). Även namnet Höör har sitt ursprung i förkristen tid: det skrevs 1145 "Hörg" och har tolkats som en form av ordet 'harg', det vill säga stenhop, stenaltare. Från och med vikingatid började två namntyper bli vanliga, som emellertid kunde användas vid namnbildning långt fram i tiden. Det gäller bynamn med efterlederna -by (till exempel Nyby) och -torp (till exempel Trulstorp, ofta utvecklat till -arp, till exempel Munkarp, Tjörnarb).

I södra delen av Gudmuntorps socken och i området kring Ringsjöarna finns byar med relativt gamla delvis förhistoriska namn. Vi har sannolikt här haft ett intensivare utnyttjat, folkrikare centralområde. Många av områdets småbyar, dubbelgårdar eller ensamgårdar har -torpsnamn (i ex Stanstorp, Orup, Hultarp). Flera andra har namn med efterlederna -röd (till exempel Ekeröd, Äskeröd, Toftaröd) eller -hult (till exempel Finnhult, Kyrkhult, Länghult). Särskilt de båda senare namntyperna antyder, att röjningar har ägt rum i tidigare sammanhängande skogsområden. Sådana bebyggelser anses huvudsakligen vara resultatet av en tidig medeltida eller högmedeltida kolonisationsvåg i tidigare relativt outnyttjade marginalområden.

Jordäggande i äldre tid

Av områdets drygt 280 bondgårdar tillhörde cirka 8 % själväggande bönder vid 1600-talets mitt, en siffra som överensstämmer med genomsnittet för Skåne. Resten av gårdarna brukades alltså av arrendatorer till kronan, kyrkan och adeln som var den klart dominerande jordäggarkategorin.

Det är ovisst i vilken utsträckning den danska kronan har ägt jord inom området. I en uppräknig av kungens egendomar från första halvan av 1200-talet nämns ett "Hörswith", som möjligen avser ett skogsområde i anslutning till Höör eller Hörby. Under senmedeltiden förvaltades både Onsjö och Göinge häradar från Helsingborgs slott, medan Frosta härad tidvis utgjort ett eget kungligt län. I samband med reformationsverket på 1530-talet övertog kronan en stor godsmassa som tidigare tillhört medeltida kyrkliga institutioner. Främst av dessa bör givetvis Bosjökloster nämnas. Vid reformationstidens början framstår Bosjökloster som det tredje rikaste klostret i landskapet. Till klostret hörde drygt 260 arrendegårdar, spridda i 15 skånska häradar med en klar koncentration till Frosta härad.

Äldre byggnad i Långstorp

Folkökning och jordmobilisering

Befolkningsökningen kan för perioden 1805 till 1880 i runda tal för nuvarande kommunområde beräknas till cirka 70 %, med en dryg fördubbling i Höörs och Gudmuntorps socknar men med en lägre tillväxt i Hallaröd och framför allt i Norra Rörum. Som en ytterligare följd av det ökade befolkningstrycket upptog man torpställen i skogsbygden. Den stora expansionen i landsbygdens bebyggelse och folkmängd kulminerade kring sekelskiftet 1900. För att vinna ny åkermark dikades våtmarker ut, sjöar sänktes (bland annat Ringsjön och Tjörnarpsjön), röjningar togs upp i skogarna och gammal fäladsmark plöjdes upp. Nya växtföljder och förbättrade jordbruksredskap innebar att jordbrukets avkastning ökade.

Järnvägar och industrialisering

Tillverkningen av kvarnstenar bedrevs vid början av 1900-talet i industriella former. Vid den tiden hade även andra industriella verksamheter påbörjats här och var i kommunen.

Utbyggandet av järnvägsnätet under 1800-talets senare del blev betydelsefullt för utvecklingen av stenindustrin och övriga industriella verksamheter inom Höörs kommun. Södra stambanans sträckning Örtofta-Höör-Sösdala byggdes färdig 1858-59. Vid Tjörnarps anlades station 1875. En anslutande bana från Hörby till Höör var klar 1882. År 1897 invigdes linjen Eslöv-Hörby med stationer bland annat i Snogeröd och Fogdarp.

Stationssamhällen växte endast fram i Höör och Tjörnarps. Framför allt kom Höör att utvecklas till en betydande centralort i Mellanskåne, och orten fick 1901 ställning som municipalsamhälle (köping 1939). Vid förra sekelskiftet bodde här cirka 1000 personer. Här fanns banker, skolor, hotell, ett tjugotal handlande och ett femtiotal hantverkare. Bland industrierna märktes andelsmejeri, mekanisk verkstad, stenhuggeri, väveri, vagnfabrik och läskedrycksfabrik.

I mindre skala utvecklades stationssamhället i Tjörnarps, där de ledande industrierna var Gunnarps tegelbruk och Tjörnarps stärkelsefabrik. Industri-anläggningar för jordbrukets behov, mejeri och valskvarn, lokaliserades även till Rolsberga, som inte hade beröring med någon järnväg, men där viktiga landsvägar möttes.

Efterkrigstiden

En bit in på 1900-talet stagnerade den tidigare tillväxten av folkmängd och bebyggelse. Det agrara kulturlandskapet levde sedan i sina huvuddrag kvar fram till tiden strax efter andra världskriget. Därefter har jordbrukets tekniska modernisering bidragit till att utveckla den helåkersbygd som numera

breder ut sig söder om Ringsjön. Här är de större, sammanslagna enheterna flera än i mellanbygd och skogsbygd, där ännu småbruken dominerar, och där tidigare större gods har styckats ut (t ex Åkersberg och Ågerup).

Under 1960-talet minskade åkermarken norr om Ringsjön. Skog planterades på tidigare odlingsmarker, och många gårdar fick nya funktioner som fritidshus. Både Ringsjöbygden och skogstrakterna i norr har sedan början av 1900-talet attraherat för fritidsbosättning.

Det tidiga 1900-talets intresse för frisksport och hälsosamma miljöer fick stort genomslag i kommunen. Omkring 1913 byggdes Orupssanatoriet, på 1930-talet kom Frostavallens anläggning för bland annat skidsport. Vid denna tid började fritidsbebyggelsen växa fram, med en stor expansion på 1940-talet. Framför allt Ringsjöområdet var populärt för fritidsbebyggelse.

1969 blev Höör storkommun genom en sammanslagning med Norra Frosta kommun, Tjörnarps församling och Snogeröds kommun. Höörs kommun förväntades genom detta få en gynnsam utveckling, trots att befolkningen hade minskat under hela efterkrigstiden.

Höörs kommun idag

Pågatågsstationen som invigdes 1987 har gynnat tågpendling och ökat Höörs attraktivitet som boendeort. Sedan 90-talet trafikerar även Öresundstågen Höör, vilket ytterligare förstärkt kommunens goda kommunikationsmöjligheter.

De goda kommunikationerna har tillsammans med närheten till naturen och ett rikt kulturliv gjort Höörs kommun till en eftertraktad boendemiljö. Under våren 2016 passerade kommunen 16 000 invånare och har därmed nästan dubblat sin befolkning sedan kommunen bildades 1969. Inflyttningen av barnfamiljer från Malmö och Lund står för en stor del av befolkningsökningen.

Näringslivsstrukturen i Höörs kommun är bred och måskalig. Vård och omsorg är den dominerande näringsgrenen. Antalet sysselsättningsstillfällen växer stadigt men befolkningen växer ännu snabbare. Mer än hälften av de förvärvsarbetspendlar därför till andra kommuner.

Läs mer:

Kulturmiljöprogram för Skåne, Länsstyrelsen i Skåne län

SCB, Ampak

Utvecklingsplan för Höörs kommun 1975-1990

Pågatåg i Höör, Kenneth Hellman, Scandinav

2

Befolkning och livsmiljö

Kommunal samhällsplanering handlar till stor del om att skapa goda och hållbara livsmiljöer för de människor som bor och vistas i kommunen. För att möjliggöra en god planering krävs kunskaper om befolkningen samt deras vanor, preferenser och behov. Detta kapitel beskriver befolkningen och den fysiska miljön i Höörs kommun. Kapitlet tar också upp vilken kommunal och kommersiell service som finns och vilka förutsättningar det finns för arbete och fritid.

- 2.1   Befolkningen i siffror
- 2.2   Folkhälsa och delaktighet
- 2.3   Bostadsförsörjning
- 2.4   Näringsliv och sysselsättning
- 2.5   Utbildning, omsorg och vård
- 2.6   Kultur, fritid och föreningsliv

2.1 Befolkningen i siffror

Höörs kommun har ca 16 500 invånare år 2017. Höörs tätort är den dominerande tätorten och har ca 11 000 invånare (inklusive Bokeslund-Bokehäll, Ljungstorp, Sätöfta, Nyby, Stanstorp och Ormanäs), vilket innebär två tredjedelar av kommunens befolkning. Tjörnarp är den näst största orten och har 830 invånare. Därutöver finns ytterligare tre tätorter i kommunen, som vardera har drygt 200 invånare: Norra Rörum, Snogeröd och Sjunnerup. 3 500 invånare bor i småorter eller på landsbygden.

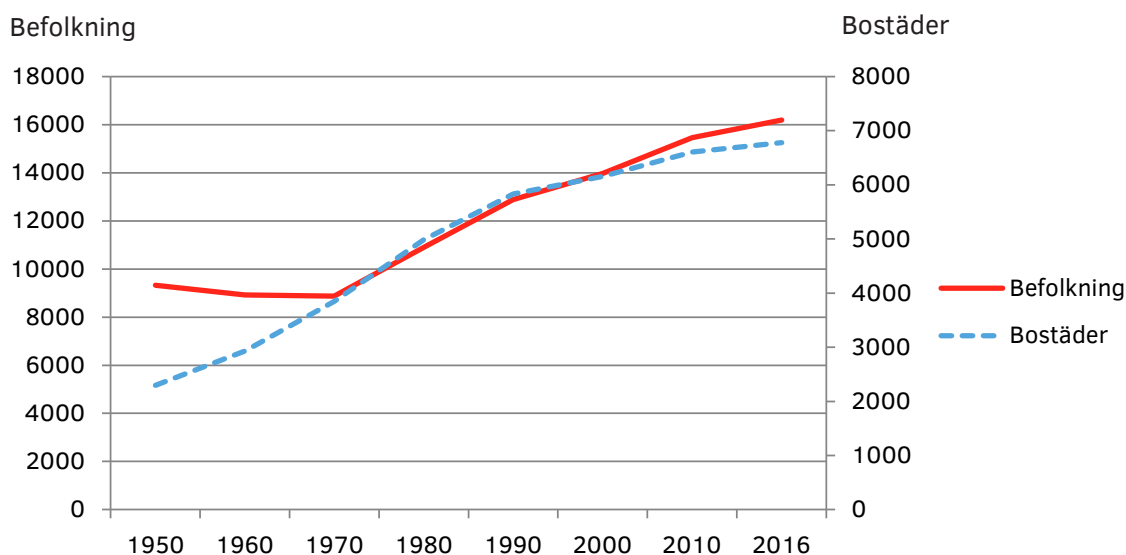
Inflyttningen av barnfamiljer gör att Höörs kommun har en relativt stor andel av befolkningen som är under 16 år. Denna åldersgrupp har en större andel i Höörs kommun än i Skåne och riket. Åldersgruppen 20-29 är däremot mindre i kommunen, eftersom många i den åldern väljer att bo i en större stad och utbilda sig. Andelen av befolkningen som är 65 år eller äldre utgör en stor del av befolkningen i Höörs kommun liksom i resten av landet.

Befolkningsutveckling över tid

Befolkningen i Höörs kommun växer stadigt och sedan kommunen bildades 1969 har befolkningen ökat alla år utom 1998. Totalt sett har befolkningen ökat med 84 % under denna period (se figur H2.1.1). Under hela 70-talet var befolkningstillväxten mycket kraftig, vilket kan kopplas till det omfattande småhusbyggandet i kommunen under samma decennium. Under 80-talet varierade tillväxten kraftigt år för år, men var fortsatt stark. Under 90-talet sjönk tillväxttakten markant, i samband med förändrade villkor för byggandet. Sedan år 2000 har befolkningstillväxten tagit fart igen och ligger på i snitt 140 nya invånare per år, vilket motsvarar en procentuell befolkningstillväxt på 0,94 % per år. Över hela perioden 1969-2016 har befolkningen ökat med i snitt 1,3 % per år.

Flyttnettot står för den största delen av befolkningstillväxten, även om kommunen även har ett positivt födelsenetto. Under år 2016 flyttade 1154 personer till Höörs kommun, och 967 personer flyttade härifrån. Det betyder att 7 % av befolkningen är helt nyinflyttade. De höga flyttsiffrorna markerar fortsättningen av en långsiktig trend av ökande in- och utflyttning som pågått under de senaste 25 åren.

2016 blev flyttnettot +187 invånare. Inflyttarna är till största delen barnfamiljer och personer i åldern 45-54 år, varav många flyttat från Malmö. Utflyttarna är främst ungdomar i åldern 19-24 som valt att flytta till Lund eller Malmö. Höörs kommun har också ett stort befolkningsutbyte med grannkommunerna Eslöv, Hörby och Hässleholm. Under 2016 har för första gången på flera decennier kommun-

Figur H2.1.1. Befolkningsutveckling och utveckling av bostadsbeståndet från 1950 och framåt.

placeringen av nyanlända med uppehållstillstånd bidragit till befolkningsökningen. Ett flyttningsnetto på +50 personer gentemot Syrien är ett tydligt exempel på detta.

Tätorter

Befolkningsutvecklingen är ojämnt fördelad över kommunen och förstärker över tid den befintliga Ortsstrukturen. Befolkningen analyseras här dels utifrån SCBs tätortsstatistik och dels utifrån en indelning av hela kommunen i kommundelar.

En tätort är i Sverige ett område med sammanhängande bebyggelse där antalet invånare är minst 200. Vart femte år reviderar SCB tätortsgränserna och beräknar befolkningen i respektive ort. Syftet med statistiken är att beskriva befolkningens fördelning mellan tät- och glesbebyggda områden. 78 % av invånarna i Höörs kommun bor i någon av kommunens tätorter.

Befolkning i tätorterna	2015	2016
Höör, i Höörs kommun	10986	-
Tjörnarp	829	827
Norra Rörum	210	203
Snogeröd	208	210
Sjunnerup	234	262

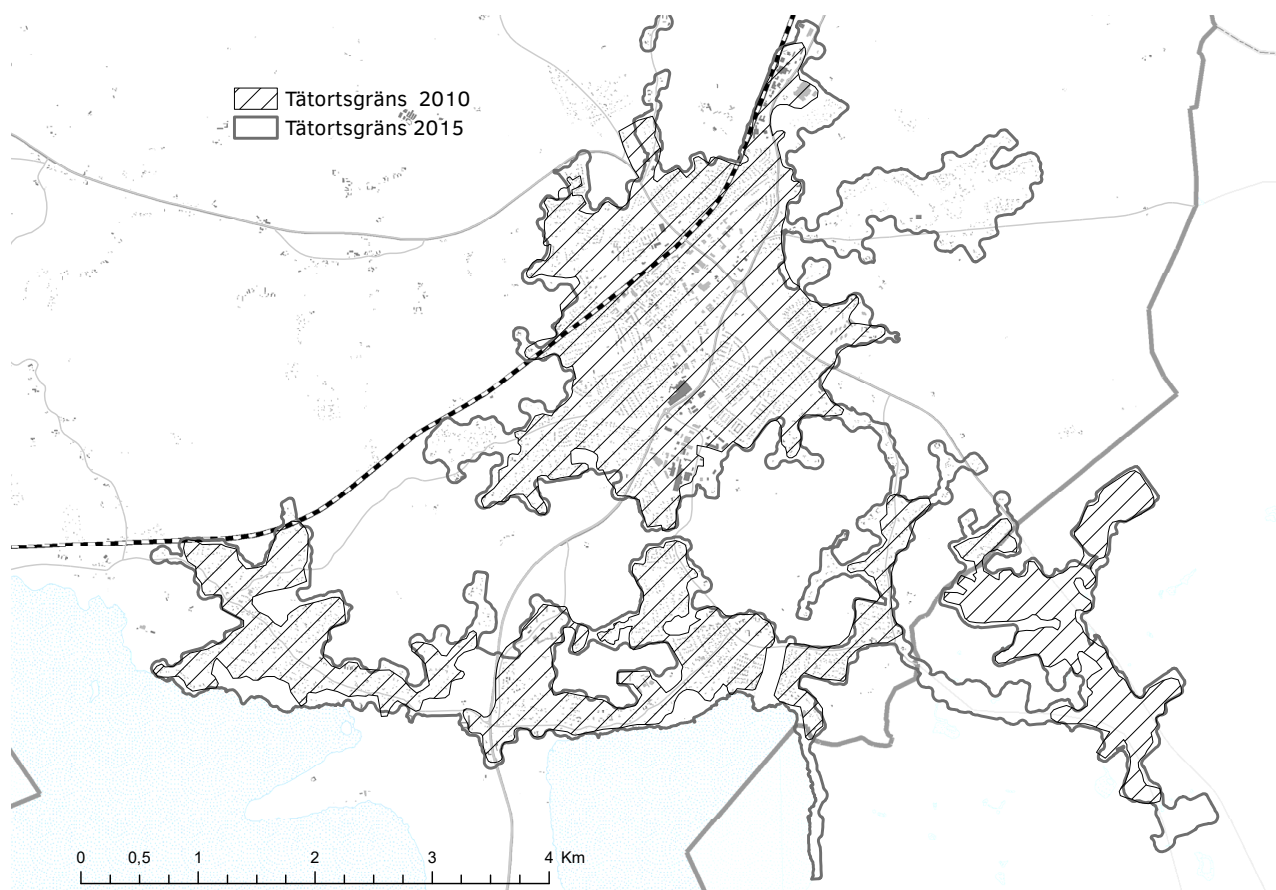
Figur H2.1.2. Befolkning i tätorterna, 2015 och 2016.

Metoden för att avgränsa tätorterna har förändrats över tid. Fram till 2015 dominerade de manuella momenten, men vid avgränsningen av 2015 års tätorter har för första gången en metod tillämpats som i alla steg bygger på digital registeranalys. Det innebär att tätortsgränserna har förändrats på ett sätt som inte motsvaras av en faktisk förändring i bebyggelsen eller i folkbokföringen.

De nya tätortsgränserna medför att tätorten Höör numera omfattar områden som tidigare definierats som egna tätorter. Det gäller Sätöfta, Ormanäs och Stanstorp samt Ljungstorp och Jägersbo (figur H2.1.3). Även Ludvigsborg i Hörby kommun ingår numera formellt i Höörs tätort. Totalt har Höörs tätort över 12 000 invånare, men knappt 11 000 av dem bor i Höörs kommun (figur H2.1.2).

Andra större förändringar är att Bokeslund, Tjuvaröd och Sövröd numera ligger innanför tätortsgränsen. Förändringarna försvårar en jämförelse av befolkningssiffrorna över tid, men det är ändå tydligt att Höörs tätort står för en betydande del av befolkningstillväxten.

Den nya tätortsgränsen stämmer väl med hur Höörs kommun i denna översiktsplan betraktar Höör som småstad i storstadsregion. Även om vi inte betraktar bebyggelsen i Bokeslund och Ormanäs som stadsbebyggelse, så ser vi befolkningen i dessa områden som invånare i småstaden.

Figur H2.1.3. Höörs tätort 2015, med tätortsgränser från 2010.

För Tjörnarps del innebär den nya tätortsavgränsningen att Karlarp numera ingår i orten och att tätortens befolkning därmed ökat från 730 till 830 invånare. I praktiken har dock Tjörnarps tätortsbefolkning legat stabilt. Den nya tätortsgränsen för Norra Rörum har dock inte inneburit några större förändringar, och tätortsbefolkningen i Norra Rörum ligger stabilt strax över 200 invånare.

Både Snogeröd och Sjunnerup är tätorter som tillkommit genom den senaste avgränsningen. Detta är områden som haft en stark befolkningsökning från 2010 till 2015, och eftersom det inte skett en utbyggnad av nya bostäder som kan förklara utvecklingen så förutsätts förklaringen finnas i generationsväxling för Snogeröds del och i att fritidshus övergått till permanentbostäder i Sjunnerup.

SCB redovisar även småorter, vilket betyder samlad bebyggelse med 50-199 folkbokförda. Denna redovisning ger en antydning om var i kommunen det finns befolkningskoncentrationer som inte faller innanför tätortsdefinitionen. Småorterna är Snogehall, Ekeborg och Ängsbyn med över 150 invånare vardera, Gamla Bo och Fogdarp med ca 80 invånare vardera samt Lillasäte, Hanninge, Ormanäs (gamla bykärnan) och Fogdarps station med 50-65 invånare vardera.

Kommundelar

I arbetet med Bostadsförsörjningsprogram för Höörs kommun genomfördes en analys av befolkningsutvecklingen i kommundelarna under perioden 1988-2013 relaterat till antal nya bostäder som byggts. Här har analysen kompletterats med siffror över utvecklingen de senaste åren (se figur H2.1.4).

Höör-området är den kommundel som vuxit med flest nya invånare, både över längre tid och under de senaste åren. Det är också hör som merparten av de nya bostäderna har byggts. Den starkaste befolkningstillväxten i procent räknat har dock skett i kommundelar som är dominerade av fritidshusbebyggelse. Ormanäs-Stanstorp, Jägersbo, Frostavallen och Bokeshall är kommundelar som alla haft över 90 % befolkningstillväxt 1988-2013 (att jämföra med 29 % i Höör-området). Över tid har det skett en successiv omvandling så att fler och fler hus blir permanent bebodda och befolkningen växer i dessa områden utan att det har byggts särskilt många nya bostäder.

Bland de mer lantliga kommundelarna har Snogeröd och Tjörnarp med respektive omnejd sedan 2013 haft en procentuell befolkningstillväxt i samma storleksordning som Höör, Ormanäs och Bokeshall. I båda fallen är det troligt att befolkningstillväxten förklaras genom generationsväxling i befintlig bebyggelse, för Tjörnarpsområdets del kombinerat med att fritidshus övergått till att bli permanentbostäder.

Tjörnarps station har invigts sedan 2013 och har troligtvis bidragit till att göra denna kommundel mer attraktiv att bo i. För Tjörnarps del är det värt att notera att befolkningstillväxten inte skett i själva tätorten, vilket vi konstaterade i avsnittet om tätorter, utan i omlandet runt Tjörnarp.

Området Munkarp, Hanninge, Nyrup och Hallaröd har befolkningstillväxt över tid, medan Norra Rörumstrakten har en stabil befolkningsnivå som varken ökar eller minskar.

Fortsatt befolkningstillväxt

Sedan år 2000 har Höörs kommun haft en årlig befolkningstillväxt på i snitt 0,94 %. En fortsatt befolkningstillväxt är nödvändig för att inte andelen yrkesarbetande ska sjunka i förhållande till andelen yngre och äldre. En befolkningstillväxt på ca 1 % per år är önskvärd över tid, eftersom en långsiktig befolkningstillväxt ger förutsättningar att klara försörjningen av framtidens välfärd och är eftersträvanvärt ur kommunalekonomiskt perspektiv. Höörs kommun har därför en ambition att växa genom att erbjuda attraktiva bostadsmiljöer, men arbetar inte för någon kraftig expansion eller ökning av befolkningstillväxten.

Befolkningsprognos

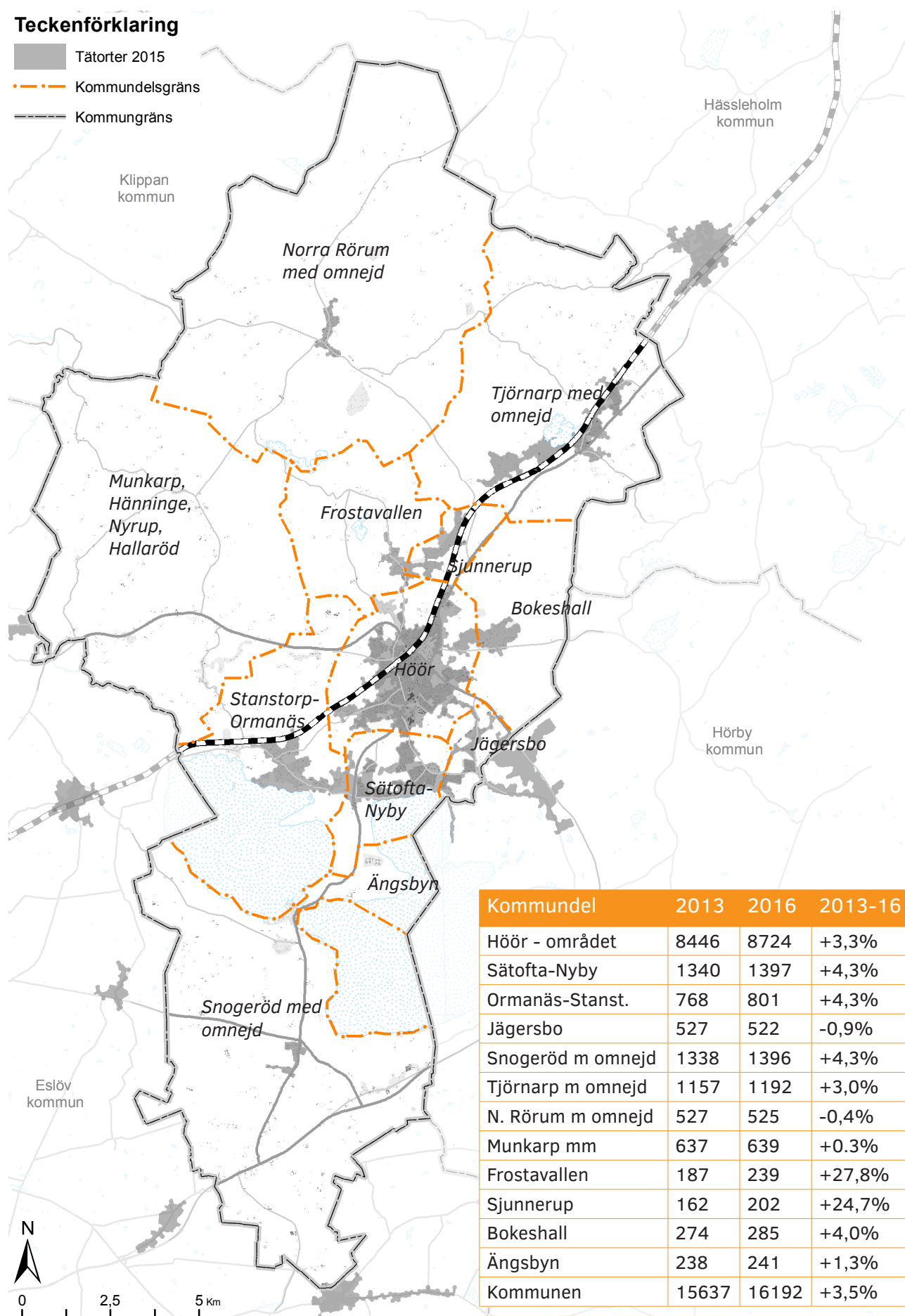
Höörs kommun gör varje år en befolkningsprognos för de närmaste 10 åren. Prognosen bygger på antaganden om ett flyttnetto på i medeltal +141 personer per år och ett födelsenetto på +28 personer per år. Vidare antas det att drygt 500 bostäder blir klara och 90 fritidshus omvandlas till permanentbostäder.

Befolkningen i Höörs kommun beräknas öka från 16 192 vid årsskiftet 2016/2017 till 16 900 vid slutet av år 2020 och drygt 17 700 vid slutet av år 2025. I medeltal innebär detta en befolkningsökning över perioden 2016-2025 på 170 personer per år. Antalet äldre förväntas öka mer än andra åldersgrupper i Höörs kommun precis som i Sverige som helhet. Fram till år 2025 förväntas Höörs kommun få 30 % fler invånare som är 80 år eller äldre, medan befolkningen som helhet förväntas öka med 10 %. Även antalet skolbarn förväntas öka kraftigt.

Det finns många osäkerheter i befolkningsprognoser. Vid jämförelser mellan prognoser och faktiskt utfall kan Höörs kommun konstatera att långtidsprognoserna för befolkningsutvecklingen i kommunen har stämt mycket väl. Trots det finns det anledning att vara vaksam över att befolkningsutvecklingen kan ta en oväntad riktning. Sambandet mellan nybyggnad av bostäder och befolkningstillväxt är långt ifrån linjärt vilket de senaste tre åren är ett tydligt exempel på, då befolkningen har ökat med 11 personer för varje ny bostad.

Teckenförklaring

- Tätorter 2015
- Kommunalsgräns
- Kommungräns

Kommundel	2013	2016	2013-16
Höör - området	8446	8724	+3,3%
Sätöfta-Nyby	1340	1397	+4,3%
Ormanäs-Stanst.	768	801	+4,3%
Jägersbo	527	522	-0,9%
Snogeröd m omnejd	1338	1396	+4,3%
Tjörnarp m omnejd	1157	1192	+3,0%
N. Rörum m omnejd	527	525	-0,4%
Munkarp mm	637	639	+0,3%
Frostavallen	187	239	+27,8%
Sjunnerup	162	202	+24,7%
Bokeshall	274	285	+4,0%
Ängsbyn	238	241	+1,3%
Kommunen	15637	16192	+3,5%

Figur H2.1.4.. Karta över kommunelar och tätorter i Höörs kommun samt befolkningsutveckling i kommunelarna.

2.2 Folkhälsa och delaktighet

Folkhälsa och delaktighet har en nära koppling eftersom det ena på många sätt förutsätter det andra. Det första nationella målet för folkhälsa handlar därför om just delaktighet och inflytande i samhället. Föreslaget nationellt mål (gällande från 1/1-2018) för demokratipolitiken är att Sverige ska vara en levande demokrati som är uthållig, kännetecknas av delaktighet och där möjligheterna till inflytande är jämlika. Andra nationella mål för att främja folkhälsa och delaktighet tar upp ekonomiska och sociala förutsättningar, barns och ungas uppväxtvillkor, hälsa i arbetslivet, miljöer och produkter, hälsofrämjande hälso- och sjukvård, skydd mot smittspridning, sexualitet och reproduktiv hälsa, fysisk aktivitet samt vanor och beroenden.

Folkhälsa

Nationellt

Folkhälsan i Sverige utvecklas i flera avseenden positivt; exempelvis förbättras den självskattade hälsan och medellivslängden ökar. Ur ett globalt perspektiv är folkhälsan i Sverige också mycket god.

Livsvillkoren är goda för flertalet i befolkningen. Bland annat fortsätter den ekonomiska standarden att förbättras

Medellivslängden ökar, vilket innebär att dödligheten minskar, exempelvis minskar dödligheten i cirkulationsorganens sjukdomar och de fyra vanligaste formerna av cancer. Samtidigt ökar förekomsten av flera riskfaktorer, till exempel övervikt och fetma, liksom andelen som uppger att de har högt blodtryck. Andelen av befolkningen i åldern 16–84 år med övervikt eller fetma var 51 procent 2016.

Regionalt

De allra flesta vuxna i Skåne mår "bra" eller "mycket bra". Bland män är andelen som mår "bra" eller "mycket bra" något högre än bland kvinnor. Som väntat finns en tydlig åldersgradient med högst andel med god självskattad hälsa bland de yngsta och lägst andel bland de äldsta. Andelen skåningar som mår "bra" eller "mycket bra" ligger väl i nivå med nationella siffror.

Nationella studier har visat en försämrad psykisk hälsa bland yngre vuxna. Även i Skåne är det i åldersgruppen yngre vuxna (18–34 år) som man återfinner högst andel med psykisk ohälsa. Detta mönster har varit tydligt sedan år 2000, men tydligare bland kvinnor än bland män. Sedan föregående undersökning år 2008 har andelen yngre män med psykisk ohälsa ökat och nivån av psykisk ohälsa är nu den högsta som uppmätts bland män i de skånska Folkhälsoenkäterna sedan år 2000. Detta mönster avspeglas även i att allvarliga självmords-

tankar respektive självmordsförsök är vanligast i den yngsta åldersgruppen.

Höörs kommun

Statistik från OECDs better life index visar att livsvillkoren i Höörs kommun är goda och medborgarna har hög utbildningsnivå samt studiemotiverade elever. Samhällsengagemanget är högt, många arbetar och lönerna är relativt jämställda. Kommunen serverar även ekologisk mat och uppvisar hög medellivslängd bland kvinnor. Däremot visar Skånes folkhälsorapport kring barn och unga i kommunen att den allmänna trivselen med livet bland barn och unga har minskat i alla åldersgrupper utom pojkar och flickor i sjätte klass.

Medborgarundersökningen som är gjord 2016 från SCB (Statistiska centralbyrån) visar mått på medborgarnas nöjdhet. Sedan förra undersökningen 2014 har nöjd-indexet minskat precis som andelen som skulle rekommendera Höör som boendeplats. Trots detta så visar en del siffror på positiv förändring och prioriteringsområdena har förändrats till viss del. De rådande prioriteringsområdena bör nu vara trygghet och bostäder samt äldreomsorg, idrotts och motionsanläggningar och gator och vägar för mer nöjda medborgare. Församlingar sedan 2014 är äldreomsorgen, gång- och cykelvägar, bemötande och tillgänglighet, därför är det viktigt att stärka förtroendet hos medborgarna för att de ska uppleva gott bemötande och större tillgänglighet.

Skånes folkhälsorapport kring barn och unga i kommunen visar att rökning till stor del minskat precis som narkotikabruk. Däremot har bruket av snus ökat men gällande bruk av alkohol ligger kommunen under det skånska övergripande snittet förutom gällande flickor i årskurs nio.

Kommunen har en ANDT-plan (Alkohol, narkotika, dopning, tobak) som fastställdes av kommunfull-

mäktige under hösten 2017. Planen har som övergripande mål att alla barn och ungdomar i Höörs kommun ska ges förutsättningar till en god livskvalitet och hälsa i enlighet med kommunfullmäktiges mål om en "god livsmiljö för alla" och "långsiktig hållbar ekonomi". "Plan för handling: Barn och unga" ligger också till grund för dessa riktlinjer.

Arbetet är viktigt eftersom alkohol, narkotika, dopning och tobak alla är riskfaktorer för ohälsa och ANDT-relaterade problem svarar för en stor del av sjukdomsrelaterade, sociala och ekonomiska kostnader för samhället. Kommunen ska arbeta främjande och förebyggande, för att bidra till en positiv utveckling för barn och ungdomar och för att förhindra uppkomst av ANDT-relaterade problem.

Jämställdhet

Det nationella målet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. För att uppnå detta har regeringen fastställt sex långsiktiga delmål för jämställdhetspolitiken:

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och forma villkoren för beslutsfattandet
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut
- Jämställd utbildning. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling
- En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor
- Jämställd hälsa. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet

Höörs kommun verkar för att främja jämställdhet på kommunala arbetsplatser och i kommunen som helhet. Kommunen har för avsikt att jämställdhetsperspektivet ska finnas med i det dagliga arbetet vilket innebär att alla politiska beslut som berör individer ska belysa, analysera och beakta villkoren för kvinnor och män samt för flickor och pojkar.

Länsstyrelsen Skåne har till uppgift att stödja kommuner, statliga verksamheter och andra regionala aktörer i arbetet med att göra sina verksamheter

jämställda. Jämställdhetsintegrering är den huvudsakliga strategi som används för att uppnå målen.

Barnkonventionen

Översiktsplanen ska ta hänsyn till och samordnas med de nationella mål som är relevanta för en hållbar utveckling i kommunen, bland annat de mål som har koppling till medborgarinflytande.

Barnkonventionen manar oss att lyssna på barn och unga vilka utgör en femtedel av befolkningen samtidigt som de saknar rösträtt och forum där de kan framföra sina åsikter. Enligt artikel 12 i FN:s konvention om barnets rättigheter, även kallad barnrättskonventionen eller barnkonventionen, har varje barn rätt till delaktighet och inflytande i alla frågor som rör barnet. Genom att ratificera barnkonventionen har Sverige förbundit sig att följa den. (FN:s konvention om barnets rättigheter, artikel 12.1)

Höörs kommun beaktar barnkonventionen i sitt arbete genom att låta barn och ungdomar komma till tals i samband med planering.

Tillgänglighet

God tillgänglighet är en förutsättning för att alla ska kunna vara och uppleva sig som delaktiga i samhället på lika villkor. Höörs kommun verkar för att i samband med planering av nya områden och större ombyggnader sträva efter en universell design, vilket innebär att den fysiska miljön ska utformas på ett sätt som gör den användbar för alla, både personer med full rörlighet och personer som använder till exempel rullstol, rollator eller käpp. Även personer som har nedsatt syn, nedsatt hörsel eller nedsättning av andra orienteringsförmågor ska kunna använda den byggda miljön.

Kommunen har ansvaret för att informera om vad som är god tillgänglighet medan byggherren som ansvarar för att reglerna uppfylls. De svenska lagarna för tillgänglighet bygger på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Plan- och bygglagen (PBL) och plan- och byggförordningen (PBF) ställer övergripande krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (plan- och bygglagen (2010:900), PBL, 8 kapitlet, paragraferna 1, 4, 7 och 9, samt i plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, 3 kapitlet, paragraferna 4, 18 och 23.

I Boverkets byggregler, BBR, finns tillämpningsföreskrifter till lagen och förordningen. Boverkets byggregler gäller när man bygger nytt eller ändrar en byggnad, inklusive ändrad användning. De flesta reglerna finns i avsnitt 3, men det finns också regler i avsnitt 8.

Byggnader ska vara tillgängliga och användbara för personer med rörelse- eller orienteringsnedsättningar. Ett attefallshus som är ett komplementbostadshus och ska användas för permanentboende ska vara tillgängligt och användbart för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Tomter avsedda för bebyggelse ska vara tillgängliga och användbara om det inte är orimligt med hänsyn till terrängen och förhållandena i övrigt. Det gäller även gator, torg, badplatser med mera.

Enkelt avhjälpta hinder ska åtgärdas, enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpta hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (BFS 2013:9 - HIN 3).

När man anlägger nya allmänna platser och områden ska de göras tillgängliga och användbara. Det gäller till exempel gator, torg, parker, fritidsområden och friluftsbad. Reglerna finns i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader (BFS 2011:5 ALM 2).

Kommunens handikappråd (KHR) och pensionärsråd (KPR) bidrar till bättre kunskap om tillgänglighetsfrågorna och brister i befintlig miljö.

Trygghet

Enligt 2016 års medborgarundersökning ökade antalet invånare som känner rädsla för att vara ute på kvällar och nätter, det gäller även unga pojkar. Samtidigt är medborgarna i Höörs kommun tryggare än medborgarna i andra kommuner. För att öka tryggheten och förebygga brottsligheten tecknade Höörs kommun och Polisen 2016 en överenskommelse som innebär att kommunen och Polisen bildar en samverkansorganisation med ökat fokus på trygghet. Polisen och kommunen har också gemensamma löften till medborgarna som ska öka tryggheten, löfterna ska följas upp en gång per år. De aspekter av trygghet som man fokuserar extra mycket på för tillfället handlar om att öka synligheten genom trygghetsvandringar, medborgardialog samt att arbeta för en tryggare trafiksituation genom riktade trafikkontroller, samverkan mot buskörande och säkrare miljöer för oskyddade trafikanter.

Samverkansöverenskommelsen har fått namnet Trygga Höör (se figur H2.2.1) och tanken är att parterna i detta arbete ska sträva åt samma håll och att samarbetet skall integreras och förankras i den ordinarie verksamheten. Samverkansöverenskommelsen ska vara känd inom polisen, i kommunens förvaltningar och av förtroendevalda. Det övergripande målet för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet är att öka den upplevda

tryggheten bland medborgarna och minska utsattheten för brott.

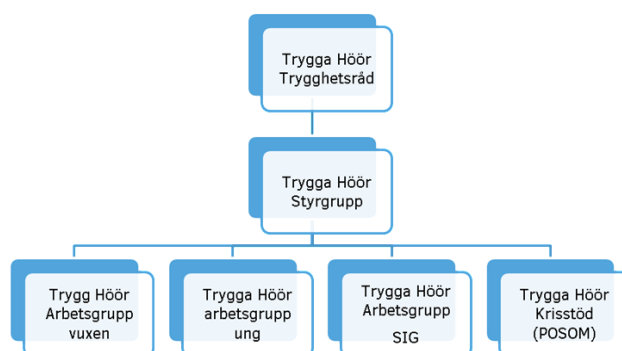
De underlag som används som utgångspunkt i det brottsförebyggande och trygghetsskapande samverkansarbetet är Polisens trygghetsmätningar, medborgardialoger, trygghetsvandringar, polisens och kommunens medarbetardialoger, brottsstatistikuppgifter samt nationella riktlinjer inom respektive verksamhetsområde.

Trygghetsvandringar är en av metoderna för att få in samhället och medborgarnas syn på tryggheten i Höörs kommun. Trygghetsvandringar har anordnats i Höör och Tjörnarps. Samhällsbyggnadsförvaltningen är tillsammans med kommunpolisen ansvariga för föredragning och uppföljning av vandringarna.

Polisens trygghetsmätning som genomfördes november-december 2015 visar att den faktiska utsattheten för brott i kommunen är låg (se figur H2.2.2). Även faktiska statistikuppgifter visar att utsattheten för brott ligger på förhållandevis låga nivåer. Däremot visade den trygghetsmätning som gjorts hos kommuninvånarna att kommuninvånarna känner en ökad otrygghet över att framför allt utsättas för inbrott i bostad och i förråd/garage. Men även en otrygghet över att vistas ute ensam sen kväll samt att åka buss/tåg har ökat sedan den förra mätningen 2013.

Medborgardialog och delaktighet

En av förutsättningarna för ett socialt hållbart samhälle är att människor är delaktiga och engagerar sig i gemensamma frågor. Kommunens vision för 2025 är att "Höörs kommun är en mötesplats som tar vara på- och utvecklar individens kreativitet, där idén om en hållbar utveckling drivits långt och där naturens möjligheter tas tillvara för boende, fritid och företagande". Kommunen arbetar utifrån fyra övergripande mål varav det första handlar om "God livsmiljö och bra boende för alla". En av indikatorerna för att följa upp det kommunala målet är medborgarnas möjligheter till inflytande.

Figur H2.2.1. Trygga Höör

SKL gör årligen en undersökning av kommunernas resultat inom några viktiga områden som är intressanta för invånarna. Undersökningen kallas KKiK (Kommunernas Kvalitet i Korthet) och har ambitionen att beskriva kvalitet och effektivitet i jämförelse med andra kommuner (se figur H2.2.3). Undersökningen för 2016 visar bland annat att Höörs kommun har förbättrat sina rutiner för dialog med medborgarna. Kommunens attityder och förhållningssätt upplevs som bättre, samtidigt ligger Höörs kommun dock fortfarande under riksgenomsnittet för medborgardelaktighet.

Förbättrad information och delaktighet finns också med bland de frågor som intresserar i kommunen lyfter som extra viktiga. Insatser som Höörs kommun gör under 2017 för att leva upp till behoven och förväntningarna hos medborgarna handlar om

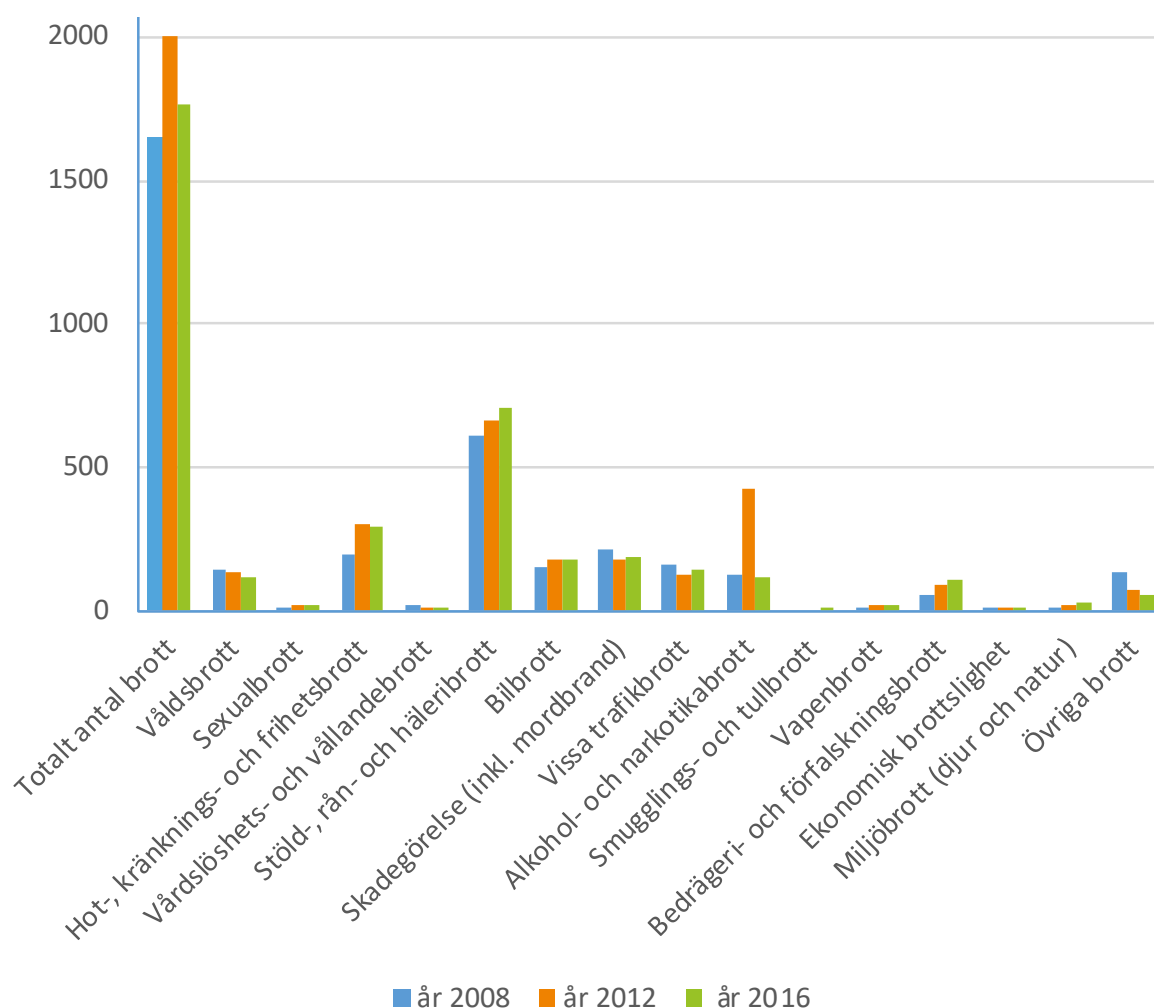
- Ökad medborgardelaktighet i utformning av vård och omsorg
- Medborgardialoger i samhällsplaneringsfrågor.
- Meetings+ som gör det enklare för medborgarna att ta del av nämnders och styrelser beslut och beslutsunderlag.

Integration

Höörs kommun arbetar brett med integration. Integration ur ett Höörperspektiv handlar om att skapa möten och att få människor att känna sig delaktiga. Möten mellan unga och gamla mellan människor med olika intressen och mellan nyanlända och etablerade.

Bostäder

Ett sätt att arbeta för integration är genom stadsplanering som främjar möten och skapar förutsättningar för integration. En av Höörs kommuns riktlinjer för bostadsförsörjningen är att genom ny bebyggelse, och i samband med förändringar av bebyggelsen, arbeta för ett mer varierat bostadsbestånd och fler boendeformer. Genom skapandet av blandade stadsdelar vill kommunen underlätta för integration i boendemiljön.

Figur H2.2.2. Anmälda brott i Höörs kommun, 2008, 2012 och 2016.

Ungdomar

En viktig målgrupp för integrationsarbetet är ungdomar i allmänhet. Kommunen arbetar med uppsökande verksamhet mot i första hand gymnasieungdomar och unga vuxna som behöver integreras i samhället. En betydelsefull roll i det uppsökande arbetet med integration har kommunens integrationsfältarbetare som har i uppgift att hjälpa ungdomar att hitta meningsfull sysselsättning och fritid. Syftet med integrationsfältarbetarens arbete är att motverka utanförskap och underlätta integration.

Nyanlända

De senaste åren har kommunen tagit emot ett stort antal asylsökande och nyanlända som precis har fått uppehållstillstånd. En utmaning är och blir att de människor som kommer nya till kommunen ska känna sig delaktiga i samhället och vilja ta del av det utbud av aktiviteter som finns samt att de ska känna sig inspirerade att lära känna nya människor.

Kommunens ansvar för nyanlända handlar om att, utifrån kommunal och årsplanering, ta emot nyanlända för bosättning men också att kunna ta emot nyanlända som ordnar bosättning på egen hand. Kommunen har också ansvar för att ta emot och att ordna boende för ensamkommande barn samt att erbjuda undervisning i Svenska för invandrare (SFI), samhällsorientering och annan vuxenutbildning samt skola, förskola, och andra insatser för barn och ungdomar. Det kommunala ansvaret för nyanlända omfattar också att efter ansökan utbetala försörjningsstöd för dem som inte har rätt till etableringsplan.

Ett annat sätt att främja integration är instiftandet av ett integrationspris som delas ut årligen. Integrationspriset delas ut till en person eller organisation som har gjort en insats för integration i kommunen. Insatsen ska främja samarbete och bidra till möten mellan människor med olika etnisk bakgrund.

Fysisk planering

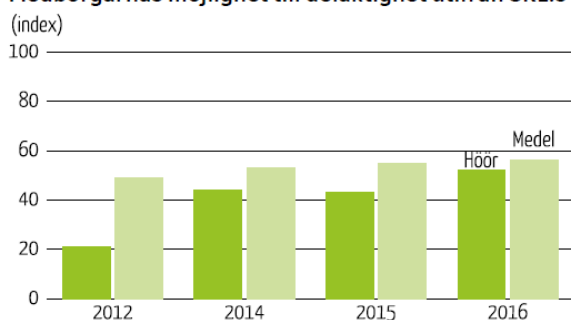
Den fysiska planeringen skapar förutsättningar för människors levnadsvillkor och möjlighet att påverka sin livssituation. Den fysiska miljön har en viktig roll som en av flera bestämningsfaktorer för människors hälsa och kan i hög grad påverka andra faktorer som människors aktiviteter och livsstil, gemenskaper och samhällsekonomi. Därför har den fysiska planeringen möjlighet att påverka och främja en socialt hållbar utveckling.

Den fysiska planeringen kan skapa förutsättningar för mer jämlika vardagsvillkor och mer jämlik tillgänglighet till gemensamma platser och resurser i närmiljön, i kommunen och i regionen. Barns och ungas uppväxtmiljöer behöver särskilt fokus eftersom mycket av livsvillkoren grundläggs i tidig ålder och har ett starkt samband med var man växer upp. Då många faktorer i den fysiska miljön påverkar människors hälsa och sociala situation så är det viktigt att ha ett holistiskt synsätt och utgå ifrån ett livscykelperspektiv för att inte isolera viktiga frågor från varandra utan kunna se konsekvenserna av den fysiska planeringen i sin helhet, på både lokal och regional nivå och ur flera olika perspektiv.

Ofta hänger människors inkomst- och utbildningsnivå samman med var man bor. På ett nationellt plan skiljer medellivslängden nio år för män mellan Danderyds och Ljusnarsbergs kommuner. Det finns också stora skillnader i hälsa mellan olika områden i en stad eller kommun. Malmöbornas medellivslängd skiljer sig upp till sju år beroende på i vilken del av staden de bor.

I rapporten Stadens rumsliga påverkan på hälsan av Malmö Stad, ges en bra förståelse för kopplingen mellan fysisk planering och människors hälsa. Enligt rapporten kan den fysiska planeringen påverka människors hälsa genom att minska segregationen mellan bostadsområden genom att överbygga barriärer för att skapa gynnsamma rörelsemönster, vidga sociala sfärer och göra att folk känner sam-

Medborgarnas möjlighet till delaktighet utifrån SKL:s index

Figur H2.2.3. Medborgarnas möjlighet till delaktighet utifrån SKL:s index, 2012-2016

Läs mer

Stadens rumsliga påverkan på hälsan, Malmö Stad

Planera för människor
- social hållbarhet kopplat till fysisk planering
Region Skåne 2016

hörighet. Genom god planering kan man förbättra tillit, trygghet och sociala möjligheter och bidra till en hållbar, blandad och inkluderande stad. Rapporten pekar på att det inom god fysisk planering finns en medvetenhet om lokalisering av skolor i goda miljöer. Fysisk planering kan också bidra till nya ekonomiska och strategiska strukturer samt tillvarata människors erfarenhet och kunskap.

Vidare ges det i rapporten många exempel på åtgärder inom fysisk planering som kan göras för att minska skillnaderna i hälsa. Att arbeta för en mer blandad stad, skapa mötesplatser, förtäta och utöka grönska, prioritera goda gång- och cykelmiljöer, utöka tillgängligheten till kollektivtrafik, skapa trygga uppväxtmiljöer och bryta barriärer är några exempel.

Sociala konsekvenser

Kommunen arbetar för att följa upp vilka sociala konsekvenser som planering och föreslagna åtgärder av den fysiska miljön får. För att peka på konsekvenser av planeringen används i denna översiktsplan en konsekvensbeskrivning utifrån nio perspektiv där de sociala konsekvenserna beskrivs utifrån framför allt punkterna integrerad kommun, samspel och möten, enkelt vardagsliv som främjar folkhälsa och identitet.

Konsekvensbeskrivningen har följaktligen stort fokus på social hållbarhet och sociala konsekvenser och lyfter frågor som folkhälsa, delaktighet, trygghet, integration, tillgänglighet och medborgarnas möjlighet till inflytande. Konsekvensbeskrivningen ska även ta upp hur kommunen betraktar specifika gruppers perspektiv och lyfta perspektivet i barnkonventionen och frågor om exempelvis jämställdhet och jämlikhet.

Hörs kommun strävar efter att barn- och ungdomar ska kunna göra sina röster hörda och få vara med och påverka samhällsutvecklingen

2.3 Bostadsförsörjning

Det nationella målet för bostadspolitiken är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. Bostadsmarknaden i Höörs kommun har beskrivits noggrant i bostadsförsörjningsprogrammet, antaget 2015. Här kompletteras slutsatserna från 2015 med iakttagelser från utvecklingen under de senaste åren.

Inledning

Bostadsbristen och behovet av att åstadkomma tillräckligt många nya bostäder är en av de viktigaste utmaningarna för såväl statlig politik som regional och kommunal utveckling. Regeringen har som målsättning att öka byggandet till 250 000 bostäder 2015-2020 och har lanserat både investeringsstöd och ett bostadspolitiskt paket för översyn av bland annat byggregler och ändrade skatteregler.

Två utredningar pågår som kan få stor betydelse för kommunernas bostadsplanering. Den ena gäller skärpta krav på kommunerna att planera för nya bostäder enligt statliga beräkningar av behoven. Den andra gäller begränsning av detaljplanekravet, särskilt för bebyggelse som har stöd i översiktsplan. Båda utredningarna kan få avgörande betydelse för den fortsatta planeringen för bostäder i Höörs kommun.

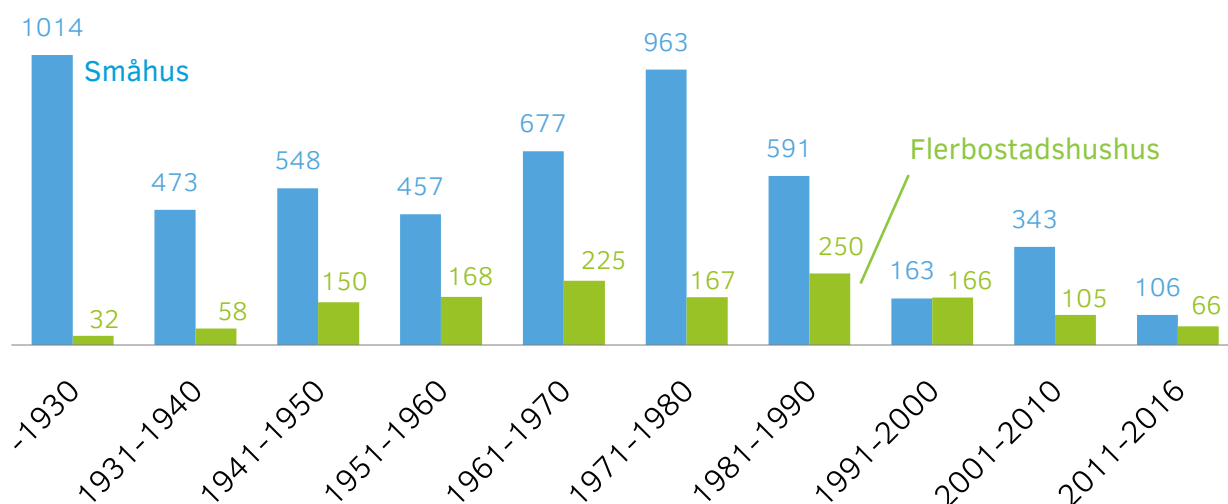
Bostäder i Höörs kommun

I Höörs kommun finns ca 6 800 bostäder varav 80 % i småhus och 20 % i flerbostadshus. Tätortsutvecklingen i kommunen startade i och med stam-

banans utbyggnad för 160 år sedan, och därmed är de flesta bostäderna i kommunen nyare än så. 85 % av bostäderna har tillkommit efter 1930, med en utbyggnadstakt av i snitt 66 bostäder/år.

Byggandet av flerbostadshus tog fart på 40-talet och sedan dess har bostäder i flerbostadshus stått för mer än 20 % av de nybyggda bostäderna varje årtionde, undantaget 70-talet. Ett rekordstort småhusbyggande innebar att andelen nya bostäder i flerbostadshus bara blev 15 % trots att det byggdes 167 sådana lägenheter. I Höörs kommun blev nämligen miljonprogrammet framförallt ett villaprogram, och det byggdes nästan tusen småhus under 70-talet. Från 80-talet och framåt är var tredje nybyggd bostad en lägenhet i ett flerbostadshus (figur H2.3.1).

Under 90-talet störtdök bostadsbyggandet i Höörs kommun liksom i resten av landet, på grund av förändrade finansieringsvillkor. Under 2000-talet har bostadsbyggandet återhämtat sig och legat på i genomsnitt 40 bostäder per år. Det gäller dock inte de senaste fem åren, då bostadsbyggandet varit endast 20 nya bostäder/år.

Figur H2.3.1. Nybyggda bostäder i nuvarande Höörs kommun, uppdelat på småhus och flerbostadshus

Bostadsbehov

Höörs kommun har under 2000-talet planerat för en utbyggnad på ca 50 bostäder/år. I översiktsplanen från 2002 konstaterade kommunen att utbyggnadsbehovet var osäkert och att det var hushållens ekonomi och byggkostnaderna som skulle avgöra hur stor efterfrågan skulle bli på nya bostäder. Idag har vi fortfarande samma svårighet att bedöma hur många bostäder som faktiskt kan förväntas, men genom bostadsförsörjningsprogrammet bekräftade kommunen att 50 bostäder/år är en lämplig utbyggnadstakt (juni 2015).

I december 2015 publicerade länsstyrelsen på regeringens uppdrag en analys av bostadsbehoven i Skånes kommuner. Länsstyrelsen konstaterar att det behöver byggas i alla Skånes kommuner. För Höörs kommun beräknades behovet av nya bostäder fram till år 2030 vara ca 75 nya bostäder/år, vilket motsvarar 4,8 nya bostäder/år/1000 invånare. Beräkningsmodellen tar inte hänsyn till ackumulerade bostadsbehov, till exempel unga som ofrivilligt bor kvar hos föräldrarna för att de inte hittat en egen bostad, och behoven kan alltså vara ännu större. Analysen tar inte hänsyn till marknadsekonomiska förutsättningar för byggande eller betalningsförmågan hos hushållen. Det är därför inte säkert att det finns en efterfrågan som motsvarar de beräknade behoven. Höörs kommun bedömer att det behövs förändringar som påverkar de ekonomiska förutsättningarna och drivkrafterna att bygga bostäder för att det ska bli möjligt att komma upp i en produktion som närmar sig de siffror länsstyrelsen beräknat. Under nuvarande förutsättningar bedömer Höörs kommun att en planering för 50 nya bostäder/år är fortsatt rimlig och relevant.

Mål och fokusområden

Det övergripande målet för bostadsförsörjning i Höörs kommun är "God livsmiljö och boende för alla". I bostadsförsörjningsprogrammet har kommunen arbetat närmare med tre fokusområden:

- Attraktiva bostadsmiljöer med utgångspunkt i lokala förutsättningar och god kollektivtrafik
- Varierat bostadsutbud för äldre samt
- Minskad hemlöshet och utestängning.

Till varje fokusområde finns dels generella strategier och dels konkreta insatser. Strategierna till "Attraktiva bostäder ..." hänger nära samman med frågor som utvecklas närmare i denna översiktsplan, till exempel Unika och attraktiva utemiljöer samt Blandade upplåtelseformer och bostadstyper. Strategierna till de två andra fokusområdena handlar mer om arbetsformer i kommunens verksamhet.

Bostadsbyggandet

Under de senaste åren har bostadsbyggandet i kommunen varit alldeles för lågt. Även om förklaringarna till det finns främst i de spelregler för byggandet som bestäms av statlig politik och globala konjunkturer så finns det anledning för Höörs kommun att eftersträva en tydligare målstyrning för ett ökat bostadsbyggande. Genom denna översiktsplan gör kommunen därför ett tydligare ställningstagande. De 50 bostäder/år som tidigare fungerat som planeringstal ska nu fungera som ett operativt mål. Höörs kommun ska arbeta för att antalet färdigställda bostäder ska ligga kring 50 bostäder/år. Resultatet ska mätas varje år, men måluppfyllelsen bör inte bedömas för enstaka år utan över längre tid.

Om det blir aktuellt att se över kommunens vision och inriktningsmål är det lämpligt att även föra en bredare politisk diskussion om vilken befolkningstillväxt Höörs kommun ska sikta på och att överväga om 50 bostäder/år är rätt mål.

Bostadstyper

En av slutsatserna i bostadsförsörjningsprogrammet var att bostadsmarknaden i kommunen består av 80 % småhus och att andelarna har varit stabila över tid. En annan slutsats var att det behövdes 10 nya hyresrätter/år. Däremot innehåller bostadsförsörjningsprogrammet inte någon uttrycklig slutsats om hur stor andel av tillkommande bostäder som bör vara småhus respektive flerbostadshus.

Sedan bostadsförsörjningsprogrammet antogs har Höörs kommun varje år följt upp ett antal nyckeltal knutet till bostadsbyggandet och sammanställt i ett uppföljnings-PM. Dessa uppföljningar gör det möjligt att dra mer detaljerade och uppdaterade slutsatser angående vilka bostadstyper som efterfrågas och vilken planeringsberedskap som behövs. En slutsats är att olika former av flerbostadshus kommer att vara en viktig del av bostadsproduktionen och att Höörs kommun behöver arbeta mer strategiskt och långsiktigt för att göra det möjligt. Medan tidigare översiktsplaner pekade ut stora ytor för gles villabebyggelse i tätortens utkant har denna översiktsplan ett tydligare fokus på att göra plats för flerbostadshus, bland annat genom att omvandla centrala verksamhetsområden till blandstadsbebyggelse.

I nuläget är bedömningen att ungefär hälften av de nybyggda bostäderna behöver vara flerbostadshus av olika typer, allt från traditionella flerbostadshus med trapphus till ombyggnad av butikslokaler och marklägenheter som mer liknar radhus. I den löpande verksamheten ska kommunen därför arbeta för en planeringsberedskap och markreserv som stödjer detta.

Mark för nya bostäder

Utbyggnadsområden

Denna översiktsplan pekar ut markområden för utbyggnad som sammantaget bedöms rymma knappt 1600 bostäder, varav hälften i småhus och hälften i flerbostadshus (se kapitlet Småstad i storstadsregion samt Byar i utveckling). Fördelat över planhorisonten till år 2035 innebär det nästan 90 bostäder/år och det finns alltså en rimlig reserv om det skulle visa sig att tempot i bostadsbyggandet behöver ökas. Utöver dessa områden för nybyggnad presenterar planen också en potential om att förtäta centrum med minst 200 bostäder. Därtill kommer lucktomter och redan planlagd mark som bara väntar på genomförande. Ett antal sådana projekt förväntas bli färdiga under de närmaste åren.

I markanvändningskartan ingår utbyggnadsområden för bostäder i marktyperna stadsbygd samt landsbygd/bebyggelsegrupp. Det innebär att markområden för bostäder inte särskiljs från mark för skolor, kontor, butiker etc. I de utbyggnadsområden som planen beskriver ingår vissa bedömningar av hur mycket mark som kommer att behövas för kommunal service, men behovet av att utnyttja utbyggnadsområdena för andra användningar än bostäder kan uppstå löpande. Även av detta skäl är det därför viktigt att utbyggnadsområdena inte är för snävt tilltagna.

Framtida tätortsutveckling

Denna översiktsplan innehåller också hänsynsområden för tätortsutveckling (figurer H2.3.2 och H2.3.3). Det är markområden i utkanten av Höör respektive Tjörnarps där det är troligt att orterna kommer att behöva utvecklas, men där förutsättningarna för att avgränsa utbyggnadsområden är oklara idag.

Osäkerheter när det gäller framtida behov för infrastruktur behöver klargöras och utvecklingen när det gäller efterfrågan på mark behöver analyseras vidare innan det blir möjligt att ta ställning till ny markanvändning.

Hänsynsområden för tätortsutveckling

Utppekade hänsynsområden för tätortsutveckling vid Höör och Tjörnarps ska reserveras för framtida behov av en hållbar ortsutveckling. Varje förändring av markanvändningen inom hänsynsområdena ska prövas restriktivt till dess att det finns förutsättningar att hitta långsiktiga avgränsningar mellan stadsbygd, verksamheter och grönstruktur.

Innan områdena ianspråkats för tätortsutveckling behövs en övergripande trafikstruktur och en avgränsning mellan stadsbygd, verksamheter och grönområden. Ställningstagande bör ske i samband med ny eller ändrad översiktsplan, till exempel vid fördjupning av översiktsplan för tätorten. Fram till dess ska varje förändring av markanvändning inom hänsynsområdena prövas restriktivt och med hänsyn till det framtida behovet av en hållbar ortsutveckling.

Kompletterande bebyggelse

Markanvändningskartan i översiktsplanen är översiktlig och visar inte i detalj var nya hus kan eller bör byggas. Kompletteringar kan genomföras både i områden som anges som befintlig stadsbygd, i bebyggelsegrupper utanför stadsbygden och i områden markerade för jord- och skogsbruk. Sådana frågor hanteras från fall till fall. Utgångspunkten är att mindre kompletteringar kan beviljas om de inordnas i befintlig struktur och bidrar till en god helhet.

När det gäller byarna är mindre kompletteringar den huvudsakliga strategin för bostadsutveckling. Det innebär att Norra Rörum, Södra Ringsjöorten och landsbygden kan utvecklas med nya bostäder utan att det syns i markanvändningskartan.

Figur H2.3.2. Hänsynsområden för tätortsutveckling vid Tjörnarps

Teckenförklaring

- Station
- Reserverat för tätortsutveckling
- Tätortsgräns (2015)
- Kommungräns

Figur H2.3.3. Hänsynsområden för tätortsutveckling för Hörs tätort

2.4 Näringsliv och sysselsättning

Det nationella målet för den svenska näringspolitiken är att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. Regeringens mål är också att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. En väl fungerande arbetsmarknad som tar tillvara människors kompetens och vilja att arbeta utgör grunden för Sveriges välfärd. Höör har, tack vare sitt läge i det flerkärniga Skåne och sitt utbud av arbetstillfällen inom den egna kommunen, bland den lägsta arbetslösheten i hela Skåne (april 2016)

Regionalt näringslivsarbete

Höørs goda geografiska läge i MalmöLundregionen medför goda förutsättningar för utveckling av verksamheter och tillväxt. I Regionskånes vision för Skånes näringsliv framgår att det regionala tillväxtarbetet behöver dra nytta av Skånes potential och olika förutsättningar. Höørs speciella förutsättningar med ostörd och vacker natur i stationsnära läge är en kvalitet som redan idag bidrar till ett aktivt näringsliv kopplat till friluftsliv och aktiviteter. Det naturnära läget innebär lämpliga miljöer för de många vårdinrättningar som finns inom och i nära anslutning till Höørs tätort. Ett viktigt mål för Region Skåne är dra nytta av den flerkärniga ortsstrukturen. Ur ett regionalt perspektiv är det önskvärt att satsa på regionala kärnor för att på så vis stärka tillgängligheten och binda samman Skåne.

Näringslivets struktur

Näringslivet har en viktig funktion i samhället, inte minst i arbetet med att skapa ett hållbart samhälle. Ett livskraftigt företagande ger en positiv prägel på hela kommunen och minskar risken att Höör blir en sovstad. Istället skapas olika platser i samhället där människor möts. Möjligheter till sysselsättning på hemorten minskar invånarnas pendlingstid, reskostnader och miljöbelastning.

Större arbetsplatser

En typ av arbetsplatser som sysselsätter många i kommunen är dagligvaruhandeln som sysselsätter ca 580 personer. Tillverkningsindustrin däremot är relativt liten i kommunen med ca 340 anställda.

Vård och omsorgsbranschen har länge varit en stor arbetsgivare i Höørs kommun och det finns flertalet privata vårdbolag som driver olika verksamheter i kommunen. Totalt sett omfattade vård och omsorgsbranschen 1500 anställda i kommunen 2015 (Näringsliv och arbetsmarknad i Höör, Region Skåne 2017).

Arbetsplatser inom utbildning, vård och omsorg

Höørs kommun är den största enskilda arbetsgivaren i kommunen med drygt 1000 anställda.

Skolor och förskolor är viktiga arbetsgivare i kommunen. Idag arbetar ca 650 anställda bara på kommunala skolor och förskolor och ytterligare ett stort antal hos fristående arbetsgivare inom skola och förskoleverksamhet. Vård- och omsorgssektorn är en stor arbetsgivare både som kommunal arbetsgivare och via privata aktörer.

Småskalig företagsverksamhet

Näringslivet i Höørs kommun präglas av småskalighet och en mångfald av olika branscher. Det finns cirka 1700 företag i kommunen.

Den lokala kommersiella servicen är viktig för stadslivet och för att bidra till liv och rörelse på gator och torg. Höørs kommun vill skapa förutsättningar för att mindre verksamheter och dagligvaruhandel ska kunna vara en naturligt inslag i stadsbilden i de centrala delarna av småstaden Höör och även i Tjörnarp. Fler centralt belägna verksamheter innebär ett ökat kundunderlag vilket genererar fler potentiella konsumenter till samtliga verksamheter i centrala Höör. Småskaliga verksamheter som till exempel frisörverksamhet och småskalig handel tillför liv till de områden där de är lokaliserade.

Besöksnäring

Kommunen ska aktivt verka för att utveckla besöksnäringen för att stärka Höör som en attraktiv destinations- och besökskommun. En utmaning är att få besöksnäringen att utvecklas i riktning mot en större andel åretrunt-turism och på ett sätt som stärker kommunens varumärke. Höørs centrala läge i Skåne, de goda kommunikationerna med övriga Sverige, Danmark och kontinenten är värdefulla förutsättningar för en fortsatt tillväxt av besöksnäringen. Besökarna lockas i många fall av naturen.

MittSkåne Turism

Kommunerna Eslöv, Höör och Hörby bildar tillsammans med Företagarföreningen Mitt Skåne och Tourism in Skåne AB ett partnerskap för utveckling av besöksnäringen. Syftet med samarbetet är att öka MittSkånes dragningskraft som besöksmål.

Alla involverade i samarbetet kan erbjuda olika sevärdheter och eftersom en besökare inte upplever en kommungräns finns det en stor potential att de olika parterna tillsammans kan skapa en attraktiv besöksmiljö och därmed locka besökare. För att konstellationen ska kunna vara attraktiv och visa på de aktiviteter som finns till hands och visa på sin tillgänglighet har det inrättats (i dagsläget) 20 "Infopoints". Infopointsen är informationspunkter med broschyrer, kartor och annat material.

Höör erbjuder ett flertal attraktioner, till exempel: Skånes djurpark, Frostavallen, Bosjökloster slott, Nyrups naturhotell, Holma skogsträdgård, naturreservatet Rövarkulan och anslutande naturområdet Pinedalen. Flera aktiviteter erbjuds av vilka många är friluftsföraktiviteter kopplade till kommunens naturområden exempelvis mountainbikecykling, träd-klättring, golf, fiske, kanotpaddling och glasblåsning går att prova på i Höör. Kommunen har även ett flertal konferensanläggningar, många med ett naturnära läge.

Den kulturella näringen kan dra nytta av och bli en del av den växande besöksnäringen. I Höör finns goda möjligheter att etablera så kallad kulturtu-

rism, eventuellt i samarbete med redan etablerade besöksmål, både i tätort och på landsbygden. Företagarföreningen Mitt Skåne är tillsammans med kommunen viktiga aktörer för att utveckla besöksnäringen.

Skånes djurpark hade 2016, 148 000 besökare, 35 heltidsanställda och ca 100 säsongsanställda och lockar besökare från hela Sverige samt turister från andra länder. (Källa: djurparken)

Bosjökloster Slott är ett privatägt och bebott slott som är öppet för allmänheten. 2016 hade det 30200 besökare, ca 20 fastanställda och flertalet timanställda vid större evenemang. (Slott)

Generellt är besöksnäringen viktigt för sysselsättningen i kommunen och ett område som i framtiden kan komma att sysselsätta många fler än vad som är fallet idag. Det finns en stor potential för att öka och utveckla besöksnäring med koppling till natur, kultur och upplevelsevärden. Under 2016 ökade antalet gästnätter i MittSkåne med 20% och undersökningar visar att de besökare som kommer hit väljer att stanna längre.

Besöksnäringen är en viktig näring för Höörs kommun. Kenneth Hellman/Scandinav

Pendling

Regionen

Höör ligger mitt i arbetsmarknadsregionen Skåne och har därmed förutsättningar för utbyte med flera kommuner och städer. Rörligheten är stor i Skåne som helhet och även i hela Öresundsregionen där det finns goda möjligheter att arbetspendla även över nationsgränsen till Danmark. Trots att det på många håll finns goda kommunikationer och bra förutsättningarna för att resa hållbart så visar resevaneundersökning för Skåne från 2013 att de allra flesta arbetsresorna görs med bil som huvudsakligt färdmedel. Män använder bil i högre utsträckning än kvinnor medan kvinnor i högre utsträckning reser kollektivt, med cykel eller till fots.

Kommunen

De goda kommunikationerna och en väl fungerande pendling är en avgörande förutsättning för näringslivet och arbetslivet i Höörs kommun. Pendlingen till och från kommunen har ökat de senaste decennierna i takt med bättre och tätare kommunikationer. Sista åren har kommunikationerna, framför allt norrut, blivit sämre eftersom flera regionala tåg går förbi Höör utan att stanna. För den som ska norrut går det inte längre att ta de regionala tågen direkt till Kristianstad och Blekinge utan att byta i Hässleholm.

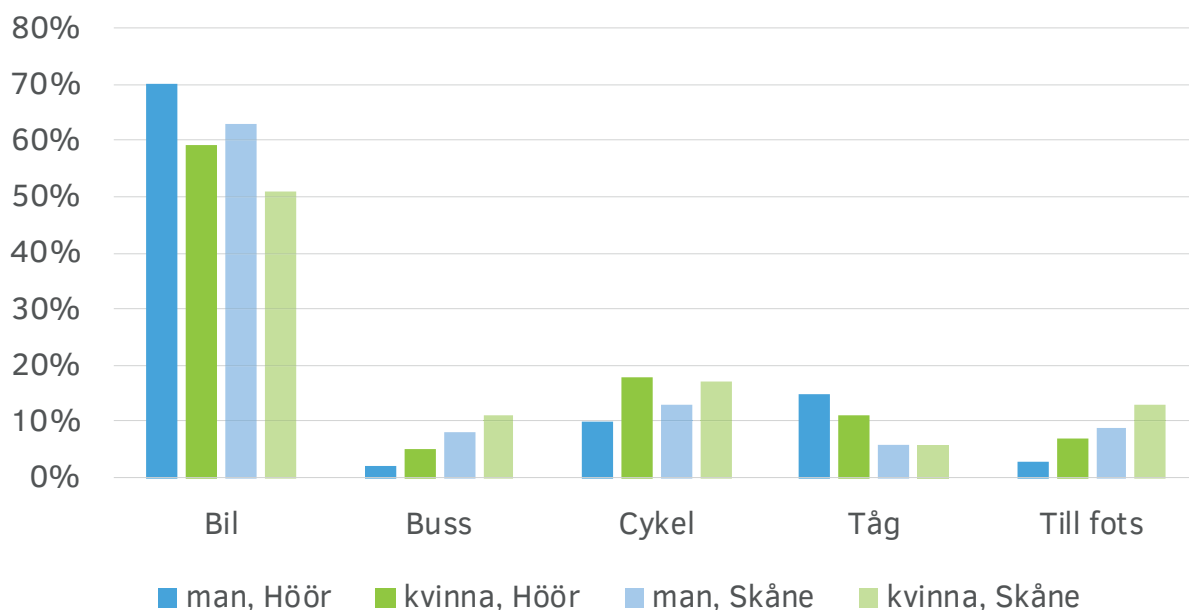
Resevanorna till och från arbete liknar i stort resevanorna för Skåne som helhet men stationens betydelse för Höör syns tydligt i statistiken då Höör är en av de kommuner där störst andel av befolkningen pendlar med tåg. Andelen som använder buss som färdmedel är mycket lägre än för hela Skåne och även andelen som går till fots eller tar cykeln till arbetet (se figur H2.4.1).

Möjligheten att ta sig till och från stationslägena i Höör och Tjörnarps är betydelsefulla för resandet i kommunen samtidigt som det medför att stora ytor i stationsnära läge används som pendlarparkering. Kommunen ser det som en viktig fråga att den som pendlar har möjlighet att ta sig till och från stationslägena på ett bekvämt och snabbt sätt för att underlätta för människor och för uppmuntra till att så många som möjligt ska välja hållbara transportslag för huvuddelen av sin arbetsresa (tåg istället för bil). Samtidigt innebär det höga trycket på parkering på kommunens mest attraktiva markområden en stor utmaning som kommunen måste hantera.

Utpendlingen från kommunen är betydligt större än inpendlingen vilket visar på att Höör är attraktivt som boendekommun och att många väljer att bo här trots att de ofta har sina arbetsplatser i någon av de större regionala tillväxtkärnorna som Lund, Malmö eller Köpenhamn. Statistiska Centralbyråns statistik från 2015 visar att 4529 av de boende i kommunen pendlar till orter utanför kommungränsen. Det är betydligt fler än de 3237 personer som både bor och arbetar inom kommunens gränser. Inpendlingen till kommunen är också betydande med 1882 personer som bor i andra kommuner men arbetar någonstans i Höörs kommun.

Utöver arbetspendlingen är möjligheten till buss- och tågpendling en förutsättning för att gymnasieungdomar i kommunen dagligen ska kunna ta sig till och från sina gymnasieskolor.

Vad gäller fördelningen mellan olika färdmedel så visar resevaneundersökningen från 2013 att nästan två tredjedelar av arbetsresorna görs med bil, endast en tiondel med cykel och ca en sjättedel av

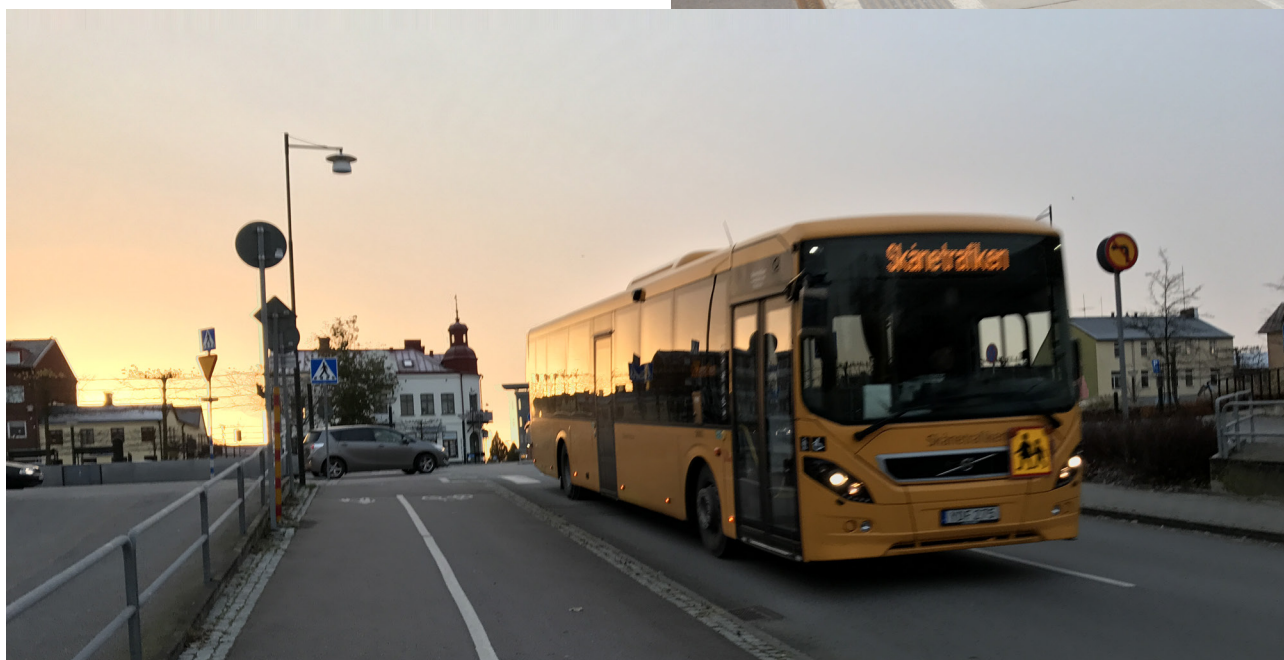
Figur H2.4.1. Andel resande per färdmedel och kön i Höör och hela Skåne, från Skånes resevaneundersökning 2013.

resorna görs med tåg som huvudsakligt färdmedel. Fördelningen av färdmedel för arbetsresor ser ungefär likadan ut som den gjorde i tidigare resevaneundersökning från 2007. Även den genomsnittliga reslängden för invånarnas arbetsresor är ungefär lika lång som den var 2007. Resevaneundersökningen från 2013 visar att genomsnittsresan till arbete är 25,8 km medan samma siffra för 2007 var 26,8 km.

Av det totala antalet resor görs en stor andel av de kortare resorna (<1km) till fots eller med cykel. Av dessa resor är det endast ca en femtedel som görs med bil, nästan lika många som går till fots medan drygt tre femtedelar av de korta resorna görs med cykel som färdmedel.

Det ska nämnas att resevaneundersökningen som gjorts på uppdrag av region Skåne bygger på ett begränsat underlag med mindre än 200 respondenter i Höörs kommun.

Överst och nederst: Höörs station,
Mitten: busstrafik utmed Södergatan i Höör

Läs mer:

Resevaneundersökning för Skåne 2013.

2.5 Utbildning, omsorg och vård

Det nationella målet för utbildning i Sverige utgår från att samtliga institutioner ska vara införstådda med och uppfylla ett flertal mål för kunskap, utveckling och lärande samt ta ansvar för elevers inflytande och ansvar. Värdegrund och arbete i enlighet med riktlinjer för normer och värden är grundläggande för att elever ska förstå och omfatta samhällets demokratiska värderingar. De nationella folkhälsomålen siktar in sig på en mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård. Ett sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande perspektiv ska genomsyra hela hälsa- och sjukvården. Höörs kommun är inne i ett expansivt skede när det gäller utbyggandet av anläggningar för förskolor och skolor.

Förskola

I Höörs kommun finns ett brett utbud av förskolor med olika inriktning och storlek, både kommunala och fristående förskolor.

Kommunala förskolor

Kommunala förskolor finns i centrala Höör, på Holma, på Veterinärgården, på Fogdaröd och i Sätofta. Utanför Höör finns kommunala förskolor i Gudmuntorps, Norra Rörum, Tjörnarp och Ängsbyn.

Behovet av förskoleplats är stort och kommunen planerar för att bygga nya förskolor, se avsnitt U2.4 (Plats för kommunal service).

Fristående förskolor

De fristående förskolorna bedriver sin verksamhet enligt läroplanen för förskola men har olika inriktningar och profil. Bland annat finns det utomhusförskola (Myllran i Ormanäs), förskola som bygger på svenskkyrklig värdegrund (Eden), Montessori-förskola (Kubeliden) samt två förskolor som bygger på Waldorfpedagogik (Lill-Emilia och Sunnanäng). Solglimtens förskola i Snogeröd har inriktning mot utepedagogik, matkultur och språkutveckling.

Grundskola

Även inom grundskolan finns valmöjlighet mellan fristående utförare med särskild inriktning och kommunala skolor i olika delar av kommunen.

Kommunala skolor

I Höörs kommun finns ett flertal grundskolor i såväl kommunal som privat regi. De kommunala skolorna är Enebackeskolan (f-6) och Ringsjöskolan (7-9) i centrala Höör, Sätoftaskolan (F-9) i Sätofta, Gudmuntorp skola (F-6) i södra delen av kommunen och Tjörnarps skola (F-6) i Tjörnarp.

Fristående skolor

Flera av de friskolor som nämns under rubriken förskola ovan har även förskoleklass och grundskola upp till årskurs sex. De fristående grundskolorna är Edens förskola (F-6) som bygger på svenskkyrklig värdegrund, Montessoriskolan Kubeliden (F-6), Waldorfskolan Emiliaskolan (F-9) och den kristna friskolan Segrande liv (F-9) som ligger ett par km väster om Norra Rörum.

Skolan har i likhet med förskolan behov av ytterligare platser och lokaler.

Gymnasie- och vuxenutbildning

Fritt sök i Skåne och västra Blekinge

Kommunerna i Skåne och västra Blekinge har ett samverkansavtal som innebär att gymnasieungdomar fritt kan söka till skolor i alla anslutna kommuner.

Merparten av Höörs gymnasieelever pendlar därför till gymnasieskolor på andra orter. Från Höör och Tjörnarp är det enkelt att ta sig med tåget till flera gymnasieorter. Av de drygt 500 som pendlar till gymnasiet åker lite fler än hälften till de olika skolorna i Lund, ca en femtedel pendlar till Hässleholm medan ca en tiondel av eleverna åker till Eslöv respektive Malmö. Bland de övriga orterna pendlar ungdomarna framför allt till Kristianstad, Hörby, Svalöv och Helsingborg. Ytterligare ett fåtal pendlar till Klippan, Ljungbyhed, Markaryd, Osby, Sjöbo, Svedala, Ystad, Åkarp och Önnestad (se figur H2.5.1).

Utöver de som pendlar dagligen fint det ca 15 elever som har bosatt sig för studier på annan ort.

Utbudet i Höörs kommun

I Höörs kommun finns ett introduktionsprogram där det går ca 50 elever och som syftar till att ge eleverna behörighet till de nationella gymnasieprogrammen.

Karolinaskolan är en privat gymnasieskola med 30 studieplatser. Skolan ligger i Fogdaröd och är ett naturbruksgymnasium med trädgårdsinriktning för ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Skolan har en regional målgrupp.

Även vuxenutbildning finns i kommunen. För att studera inom vuxenutbildningen måste den studerande ha fyllt 20 år eller slutfört en gymnasieutbildning. Den som ska studera på Komvux i kommunen behöver vara folkbokförd i Höör kommun eller i en kommun som beviljar dig studier i Höör. På vuxenutbildningen går det att läsa in hel gymnasieexamen.

På Holma folkhögskola, precis utanför Höör finns möjlighet att läsa in gymnasiebehörighet på allmän linje. Folkhögskolan har dessutom ett flertal kurser med odlingsinriktning.

Högre utbildning

För högre utbildning finns god tillgänglighet till flera universitet och högskolor runt om i Skåne. Störst och närmst finns Lunds universitet som har över 40 000 studenter och ännu fler utbildningsplatser inom de flesta områden. Det som tidigare var Malmö Högskola har blivit universitet från och med 2018 och här finns idag ca 25 000 studerande. I Kristianstad finns en högskola med ca 14 000 studerande och ett utbud på ca 45 program och flera hundra kurser. Alla dessa högre studieorter ligger inom nära räckhåll (mindre än 40 minuter) från Höör och goda möjligheter finns därför för studenter som vill bo i Höör och pendla för att studera på annan ort. Höör kan därför fungera som ett boendeanternativ för den som flyttar till Skåne för att studera på universitet eller Högskola men som har svårt att hitta boende i Lund eller Malmö eller som helst enkelt föredrar att bo nära naturen på nära pendlingsavstånd till högre utbildning.

Särskilt boende i kommunal regi

Det finns flera former av särskilda boenden med varierande grad av stöd och service. Målgruppen för boendena är personer som på grund av funk-

tionsnedsättning, sjukdom eller ålder inte kan bo i egen bostad.

Särskilt boende är ett eget boende med vanligt hyreskontrakt där de boende betalar hyra precis som för en "vanlig" lägenhet. Särskilt boende består av lägenheter med gemensamma utrymmen som kök och vardagsrum. Avgiften kan bestå av hyra, mat, omsorg, service. Boendeformen kräver beslut från biståndshandläggare.

Gruppboende är boende i lägenhet där det som regel finns någon slags bemanning antingen på plats i huset eller som är lätt tillgänglig om de boende hör av sig. Det finns fyra gruppboenden i kommunen.

Korttidsboenden är i första hand till för personer som behöver få omvårdnad under en begränsad tid och som inte kan tillgodose i hemmet. I kommunen finns två korttidsenheter.

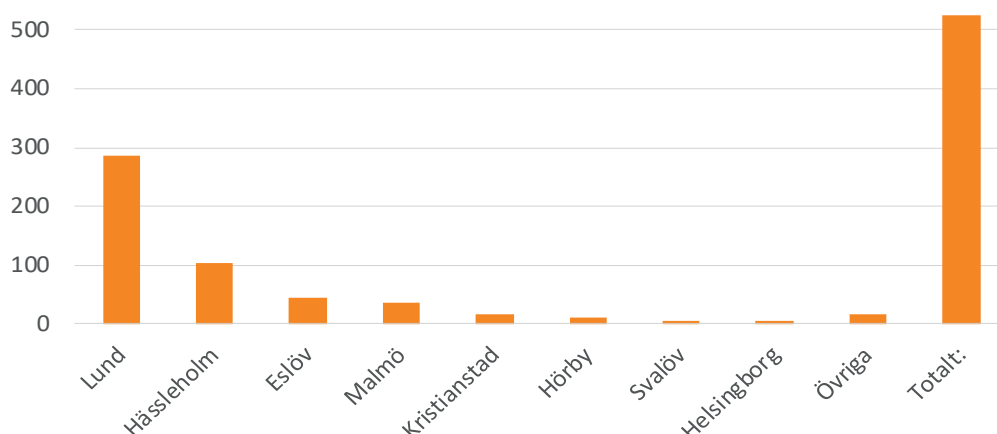
Trapphusboende är en boendeform för vuxna personer med funktionsnedsättning och som delvis har behov av stöd i sin vardag. Boendet är en form av självständigt boende.

Äldreboendena är en vårdform där de boende får service, omvårdnad och tillsyn hela dygnet. Det finns ett par kommunala äldreboenden i kommunen.

Vårdverksamhet

I centrala Höör finns vårdcentral och tandvård i Region Skånes regi. Region Skåne har även rehabiliteringsverksamhet på Orup. Verksamheten finns i det gamla sanatoriet med god närhet till naturen och Orups naturområde.

I Höörs kommun finns därutöver ett stort antal privata vårdföretag. Det gäller bland annat vårdboenden av olika slag för människor med psykiska eller fysiska funktionsnedsättningar. Andra exempel på privata vårdgivare är tandläkare och barnmorskemottagning. Det finns också ett flertal mindre aktörer som är verksamma inom vård och rehabilitering som exempelvis massörer och osteopatverksamhet.

Figur H2.5.1. Fördelning av pendlingsorter för gymnasieungdomar i Höörs kommun.

2.6 Kultur, fritid och föreningsliv

De nationella målen för kulturpolitiken är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå de kulturpolitiska målen ska kulturpolitiken bland annat särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur. För att främja fysisk aktivitet ska samhället utformas så att det ger förutsättningar för en ökad fysisk aktivitet för hela befolkningen. Insatser ska göras som stimulerar till mer fysisk aktivitet under fritiden.

Kulturverksamhet

Höör har ett aktivt kultur- och föreningsliv med engagerade medlemmar. Denna verksamhet är viktig för att kommunen ska kunna upprätthålla och öka sin attraktivitet och skapa en attraktiv livsmiljö för sina medborgare.

Kulturlivet i Höör har ett brett utbud inom konst, teater, musik, dans, litteratur och film. Mitt i småstaden ligger Kulturhuset Anders där besökaren kan ta del av konstutställningar, levande musik, bio och teater. Kulturhuset Anders ägs av Höörs kommun men drivs av en ideell förening sedan 1987 då byggnaden renoverades och började användas som Kulturhus. Flera andra föreningar har sin verksamhet i huset.

Kvarteret där Kulturhuset ligger kallas för kulturkvarteret och innefattar, förutom kulturhuset, även konsthall, glasblåseri, musikskola och Berggrenska gården.

Utöver aktiviteten i kulturkvarteret finns det privata aktörer som har konstutställningar på exempelvis Bosjökloster och på kaféer i centrala Höör. Under påsken anordnas varje år en konstrunda som är gemensam för kommunerna i Mittskåne och som organiseras av Konstgillet Mittskåne.

I kommunen anordnas varje år ett flertal konserter och musikevenemang i olika genrer. Viktiga aktörer i detta sammanhang är Höör barock och Höörs musiksällskap av vilka de sistnämnda varje år anordnar en opera med barn- och ungdomar tillsammans med professionella musiker.

På Skolgatan 2 i centrala Höör finns Höörs skolmuseum. Museet ligger i Gråstenshuset som byggdes på 1830-talet och som var Höörs första skola.

Kultur- och fritidsanläggningar

Det finns ett brett utbud av fritidsaktiviteter i kommunen. Höörs kommun satsar extra mycket på barn och ungdomar och att dessa ska ha goda förutsättningar att vara aktiva. Satsningen mot denna målgrupp är en viktig del i kommunens integrationsarbete.

Bibliotek

Biblioteket ligger på det centrala skolområdet men har filialer i Norra Rörm, Snogeröd och Tjörnarps. Biblioteket anordnar många olika typer av aktiviteter anpassade för alla åldrar allt från möjlighet att släktforska samt aktiviteter för förskolor och skolbarn.

Musik- och kulturskola

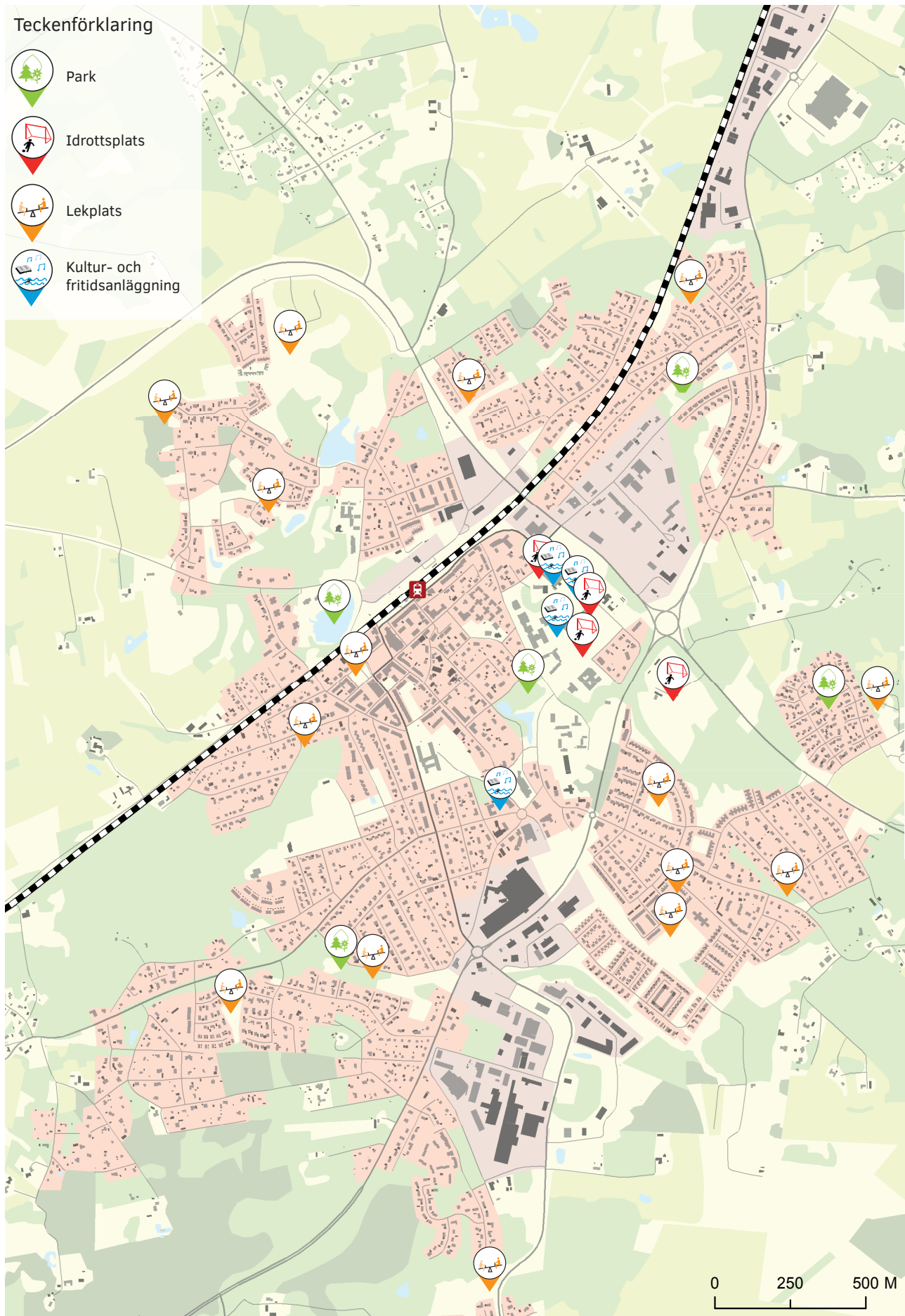
Musik- och kulturskolan är en förening som vänder sig till barn och ungdomar i alla åldrar med musik och teaterintresse. Här kan man lära sig spela ett musikinstrument eller vara med och spela och producera en teaterföreställning. Skolan har uppvisningar flera gånger per år och är ett uppskattat inslag i Höörs kultur och föreningsliv.

Badhus

Höörs bad och sportcenter drivs av Höörs kommun sedan 2014 och innehåller en 25 meters bassäng samt barnpool och vattenrutschkana. I anslutning till badet finns det även ett gym som drivs av ett privat företag. Badet har simskoleverksamhet som för närvarande bedrivs i kommunal regi.

Fritidsgårdar

I kommunen finns två kommunala fritidsgårdar. Ringsjöskolans fritidsgård är till för de elever som går i högstadiet och tillhandahåller ett brett utbud av aktiviteter för den som vill ägna sig åt musik, spel, pyssel eller bara umgås med andra ungdomar. Älvkullens fritidsgård är till för ungdomar i åldrarna 10 till 20 år och erbjuder flera aktiviteter riktade till barn och ungdomar. Fritidsgården ligger inom

Figur H2.6.1. Översikt över parker, idrottsplatser, lekplatser och anläggningar för kultur- och fritidsaktiviteter i Hörs tättort

Allaktivitetshuset Älvkullen som är en mötesplats med plats för många olika aktiviteter. Här finns fritidsgård, dansgrupper och olika föreningar. Kommunfullmäktige håller sina sammanträden i lokalen. Utanför finns det en beachhandbollsplan som kan bokas via kommunens hemsida.

Spontanidrott

Höörs Skatepark invigdes 2014 och är ritad av Bryggeriet i Malmö i samarbete med Höörs skateförening. Skateparken ligger vid Enebackensskolan och passar både nybörjare och proffs. Det finns också en parkourbana vilken ligger på Jeppavallens friidrottsanläggning. Parkourbanan invigdes 2017. En annan anläggning som är tänkt att inspirera för spontanidrott hos framför allt barn och unga är motorikbanan vid centrala skolområdet.

Idrottsplatser

Jeppavallen

Jeppavallen är en friidrottsanläggning med en konstgräsplan och två naturgräsplaner. Här finns läktare, kiosk och omklädningsrum. Jeppavallen har under 2017 renoverats med nya löparbanor och en mindre parkourbana. På Jeppavallen finns även två tennisbanor med grusbeläggning. I anslutning till Jeppavallen finns dessutom en upplyst motions-slinga.

Älvkullen

På Älvkullen finns det en beachhandbollsplan.

Höörs idrottsplats

På det centrala skolområdet i Höörs tätort finns det en ungdomsfotbollsplan samt en friidrottsanläggning, det finns sex omklädningsrum.

Maglasäte idrottsplats

En gräsplan och en grusplan samt ett stort klubbhus för uthyrning. Det finns även omklädningsrum.

Norra Rörum

Här finns en gräsplan och en grusplan. Finns omklädningsrum samt bastu.

Orups idrottsplats

Idrottsplatsen har en gräsplan samt möjlighet till kanoting. Här finns även omklädningsrum.

Snogeröd

Det finns en gräsplan och en grusplan i Snogeröd. En större klubblokal och omklädningsrum.

Tjörnarp

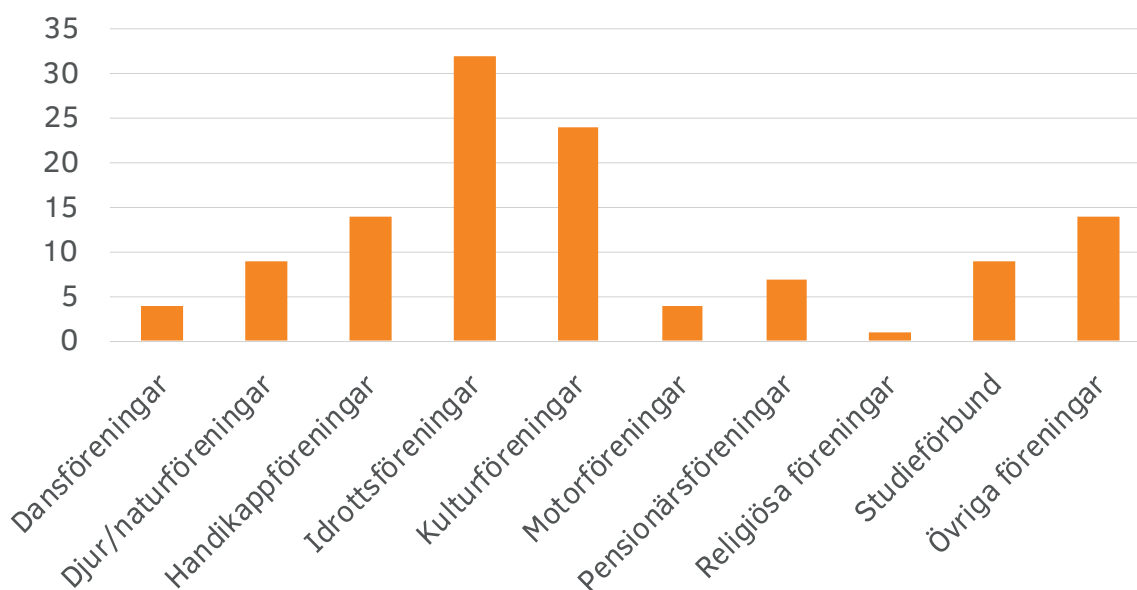
I Tjörnarp finns det både en gräsplan och en grusplan för fotboll samt omklädningsrum och klubbhus med bastu. Det finns även en tennisplan med grusbeläggning.

Kungshällan är en mötesplats för seniorer 55+. Här anordnas både speciella aktiviteter vid vissa tidpunkter samt att man bara kan komma dit om man vill prata med något m.m.

Föreningsliv

Höör har över hundra aktiva föreningar inom vitt skilda områden. Av de föreningar som finns registrerade i kommunens föreningsregister är en betydande andel idrotts- eller kulturföreningar (se figur H2.6.2). Föreningslivet är viktiga aktörer i kommunen som bidrar till aktivitet, folkhälsa och integration.

Ett tjugotal av föreningarna har gått samman och bildat Höörs föreningsallians. Det är en ekonomisk förening som ägs av ideella föreningar inom idrott och friluftsliv i Höör. Föreningen verkar för att underlätta medlemsföreningarnas vardag genom att utföra vissa vaktmästar- och administrativa tjänster som exempelvis drift av idrottsanläggningar, grönyteskötsel och snöröjning, utvecklingsprojekt inom idrott, friluftsliv och turism. Andra aktiviteter för

Figur H2.6.2. Översikt över föreningar i Höörs kommun utifrån olika teman. Sammanlagt finns 118 föreningar i föreningsregistret (171114)

verksamheten handlar om att anordna utbildningar för föreningarna, synliggöra föreningslivets samhällsnytta och att stimulerar medlemsföreningarna till samverkan sinsemellan.

Hembygdsföreningar

Norra Rörum och Tjörnarps har aktiva sockengille som är engagerade i sina byars tillväxt och utveckling med allt från fiberutbyggnad till välkommande entréskyltar och skyltar vid naturleder. Andra hembygdsföreningar som finns i kommunen är Frosta hembygdsförening och Möllans vänner som har hand om verksamheten i den gamla Möllan vid Kvarngatan.

Lekplatser

Barn behöver leka och röra på sig för att utveckla sig och må bra. Inspirerande och utmanande lekplatser blir ett allt viktigare inslag i stadsmiljön. Utformning av lekplatser kan användas för att främja jämställd och jämlik lek. Bland annat genom att integrera lekplatsen med lekvänlig grönstruktur eller lekmaterial utan förutbestämd funktion.

Totalt finns det 17 lekplatser i kommunen varav majoriteten ligger i Höörs tätort (se figur H2.6.1) men även i Tjörnarps och Norra Rörum. Målet är att kunna erbjuda en variation i innehållet på de olika lekplatserna. Lekplatserna ligger oftast i anslutning till grönområden som kan locka till andra sorters aktiviteter. Lekplatser är en viktig mötesplats för barn där man kan mötas på lika villkor och få nya bekansksaper.

Sedan 2013 har Höör jobbat aktivt med att rusta upp och renovera lekplatserna i kommunen. Många av lekplatserna har helt gjorts om i projektet och kommunen har jobbat aktivt med att skapa medborgardialog under arbetets gång. Både innan lekplatserna renoverats, genom att komma ut och prata med barnen och visa på olika alternativ, och efter genom att bjuda in till invigning av lekplatserna när de är klara. Ungefär tre lekplatser per år har gjorts vid i olika omfattning.

Tillgänglighet för alla är en viktig aspekt vid nya projekt och i samband med ombyggnaden av några av lekplatserna har det varit stort fokus på tillgänglighet.

Parker

Höörs kommun är välkänt för sin fina natur. Höörs tätort har även jobbat mycket med att förbättra sina parkmiljöer. Det finns fem parker i tätorten (se figur H2.6.1), Enebacken, Pocketparken i Fogdaröd, Åhusparken, Thulinparken och Tjurasjö. Förutom dessa anlagda parker finns en stor andel insprängd natur i tätorten som möjliggör naturupplevelser i vardagen.

Tillgänglighet och trygghet i stadsmiljön är viktiga inslag som kontinuerligt arbetas med. Buskage som skymmer eller känns otrygga tas bort och tillgängligheten för funktionsskadade ses över vid olika skötselprojekt.

Höör har flera vattenområden i staden. Det finns goda naturliga förutsättningar för att arbeta med vatten i staden eftersom flera åar och bäckar rinner genom Höör. Längs med vattendragen finns potential att utveckla parkstråk. Vid Enebacken och Tjurasjö finns dammar som är tillgängliga för allmänheten.

I parkområdena arbetar kommunen vanligtvis med flerskiktade planteringar med marktäckare eller låga buskar i markskiktet och ett övre skikt med högre buskar eller träd som blickfång och stombildare. Lökplanteringar och blomsterprogram som följer årstiderna samt speciell utsmyckning vid högtiderna är andra bidrag till kommunens utemiljöer.

Torg

Torgen är centrala samlingspunkter i Höör. Nya torget anlades 2012 och är med sina väl tilltagna ytor en plats som möjliggör torghandel och vissa event. Torget används även för matförsäljning. Nya torget är huvudsakligen stort och öppet men med delar som har gott om sittor och planeringar. Cykelväg finns utmed ena kort- och långsidan och tre av fyra sidor ringas in av trädrader.

Lilla torg ligger något kvarter söder om Järnvägen. Torget är lummigt med vatteninslag och uppvuxna träd.

I Tjörnarps finns ett nyanlagt mindre torg som blev klart i samband med att järnvägsstationen öppnade 2014.

Ytterligare ett torg i stationsnära läge håller på att planeras. Torget ska ligga utanför byggnaden Magasinet i Västra stationsområdet.

3

Landskap

Natur- och kulturlandskap utgör en stor del av Höörs kommuns identitet. Landskapet erbjuder upplevelser och rekreation samtidigt som det har betydelse för boendemiljö, folkhälsa och besöksnäring. Närheten till naturen har visat sig vara ett av de främsta skälen att flytta till kommunen, stanna kvar eller återvända. Naturlandskapet i Höör är omväxlande med höga naturvärden och flera hotade och sällsynta arter. På många ställen i kommunen finns rika kulturmiljöer med fornlämningar, kyrkor och bebyggelse från olika tider.

- 3.1 Naturgeografi
- 3.2 Naturvärden
- 3.3 Sjöar och vattendrag
- 3.4 Kulturmiljöer
- 3.5 Landskapets upplevelsevärden
- 3.6 Jord- och skogsbruk

3.1 Naturgeografi

Höörs kommun ligger på gränsen mellan två naturgeografiska regioner. I norr finns skogklätt urberg och i söder det uppodlade skånska sediment- och horstområdet. Berggrund och jordarter varierar alltså betydligt vilket utgör grunden för den variation i landskap, naturtyper och bruksformer som kommunen visar. Markförhållandena i kommunen lämpar sig generellt sett mycket väl för exploatering och anläggning. Jordarterna i översta marklagret har som regel god bärighet och god dränerande förmåga.

Naturgeografiskt gränsland

Geologin och de naturliga förutsättningarna i Höörs kommun präglas till stor del av att kommunen ligger i gränslandet mellan två naturgeografiska regioner. Åt nordost utbreder sig Nordostskånes barrskogslandskap, som trots namnet till stora delar är beklätt med lövskog. Regionen utgör den sydligaste delen av den fennoskandiska urbergsskölden, det vill säga den berggrund av urberg som utgör resten av Sverige. Åt sydväst vidtar Skånes sediment- och horstområde, ett starkt uppodlat landskap, där näringsrika moränleror överlagrar en relativt ung berggrund med stort inslag av kalkrika lerskiffrar. Denna berggrund sträcker sig vidare mot söder och Kontinentaleuropa.

Gränsen mellan urberget i norr och den yngre, sedimentära berggrunden i söder brukar kallas för Tornqvistlinjen och ligger strax norr om Ringsjöarna, med Orupsberget som en tydlig markör. I den här gränzonen går bland annat sandsten i dagen. Höör-sandsten har inte bara varit av stor ekonomisk betydelse för orten utan är även av vetenskapligt intresse. Området kring stenbrottet Stanstorpsgraven är skyddat som riksintresse för naturvård på grund av de geologiska värdena och utgör internationell typlokal för jurassisk sandsten.

Ett annat geologiskt särdrag för Höör är förekomsten av så kallade basaltkupper, som är rester av gamla vulkaner. Bergarten basalt har bildats av vulkanernas stelnade inre, själva magman i vulkanröret. Basaltkupperna sticker upp ur den kalkfattiga urberggrunden och ger lokalt helt andra förutsättningar för växt- och djurliv. Många av basaltkupperna är dessutom bevuxna med äldre bokskog och har sammantaget mycket höga naturvärden. Även vulkanerna hänger samman med Tornqvistlinjen, eftersom den vulkaniska aktiviteten uppstod när de två landmassorna en gång krockade.

Öppna marker på lätta jordar med sand och grus förekommer i flera dalgångar, bland annat i landskapet kring Norra Rörum och runt Höörs tätort. Det skapar förutsättningar för örtrikedom och en värdefull insektsfauna, inte minst i åkerkanter och vägrenar. De lätta jordarna är så kallade isälvsavlagringar som avsatts i dalgångarna under inlandsens avsmältning. (Naturvårdsprogram 2012 för Höörs kommun, 2013)

Geotekniska förutsättningar

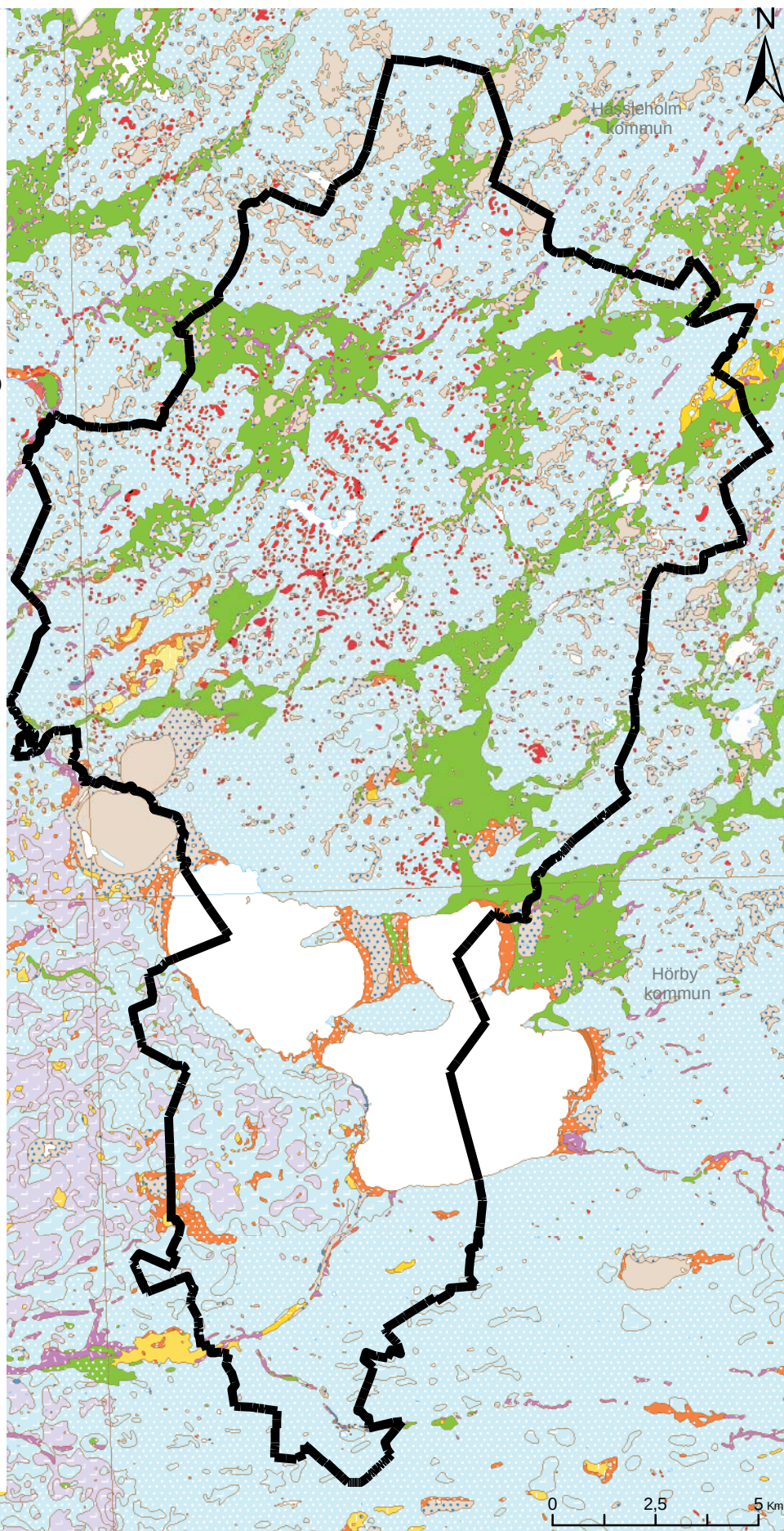
Generellt lämpar sig de geologiska förhållandena i Höör väl som grund för bebyggelse, infrastruktur och andra anläggningar. Jordartskartan från SGU visar att Jordarterna i ytlagren består till största del av moränjord (figur H3.1.1). Moränjordarna i kommunen är övervägande sandiga moräner, som ofta har god bärighet. Det finns även stora arealer i norra delen av kommunen som består av isälvs sediment och på många håll är berggrunden blottad. Just förekomsten av ytlig berggrund eller berg i dagen skapar speciella förutsättningar för byggande och anläggning i norra delarna av kommunen. Berggrunden består av hårt urberg som många gånger måste sprängas bort i samband med framdragandet av infrastruktur. Blottat urberg är en geoteknisk förutsättning som kommunen måste förhålla sig till i samband med byggprojekt i kommunens norra delar. Inte minst i Norra Rörum och Tjörnarps är urberget en betydande faktor.

Även i Stenskogen kan det ibland finnas berg i dagen men här är berggrunden mer porös och består av sandsten som är en mjukare bergart. I sandstensdominerade områden är det möjligt att gräva och därmed lättare att bereda marken för anläggning.

I större delen av Höörs tätort är markförhållandena mycket gynnsamma för byggnation och avvattning.

Teckenförklaring

- Kommungräns
- Mossetorv
- Kärrtorv
- Gyttja
- Talus (rasmassor)
- Svämsediment, ler--silt
- Svämsediment, sand
- Flygsand
- Gytjelera (eller lergyttja)
- Postglacial finlera
- Postglacial lera
- Postglacial grovlera
- Postglacial silt
- Silt
- Postglacial finsand
- Postglacial sand
- Svällsediment, grus
- Glacial lera
- Glacial finlera
- Glacial grovlera
- Glacial silt
- Glacial grovsilt--finsand
- Isälvssediment
- Isälvssediment, sand
- Moränlera
- Moränfinlera
- Morängrovlera
- Sandig-siltig morän
- Lerig morän
- Sandig morän
- Grusig morän
- Vittringsjord
- Vittringsjord, ler--silt
- Sedimentärt berg
- Urberg
- Vatten

Figur H3.1.1. Karta över jordarter i Hörs kommun, källa: SGU

3.2 Naturvärden

Höör ligger i ett gränsland mellan jordbrukslandskap och skogsbygd, där många olika natur- och landskapstyper finns representerade. Här finns småskaliga odlingslandskap med artrika naturbetesmarker, gammelbokskogar med sällsynta svampar och insekter, sjöar och våtmarker av olika typ och storlek. Att det finns flera olika naturtyper skapar intressanta övergångszoner och bryn där naturvärdena ofta är speciellt höga och den biologiska mångfalden som störst. Många områden är skyddade tack vare sina höga natur- och kulturvärden.

Naturen i Höörs kommun

I Höör finns en stor biologisk mångfald och höga naturvärden kopplat till ett flertal olika biotoper och naturtyper. Här nedan följer en översiktlig genomgång av de viktigaste naturtyperna i kommunen och vilka naturvärden som är kopplade till dem.

Sjöar, vattendrag och våtmarker

Vatten är värdefullt ur biologisk synvinkel och bidrar till variation. Förekomsten av vatten gynnar förutom vattenlevande organismer även många landlevande arter. I Höörs kommun finns ett brett spektrum av olika sötvattensmiljöer och våtmarker. Stora grunda slättsjöar, små näringsfattiga tjärnar, mossar, dammar och märgelgravar är exempel. Det finns även rinnande vatten i form av allt från breda åar till små skogsbäckar.

Av kommunens våtmarker är det många som håller på att växa igen, troligtvis beroende på kvävenedfall. Bland biologiskt mest intressanta våtmarkerna i kommunen är rikkärren som kräver slåtter eller bete för att bevaras som en av odlingslandskapets mest sällsynta och bevarandevärde miljöer. (Naturvårdsprogram 2012 för Höörs kommun, 2013)

Skogar

En stor andel av skogen i Höörs kommun är bokskog men det finns också omfattande barrskogsområden, framför allt i kommunens norra delar. Dessutom finns det flera inslag av alkärr och andra lövsumpskogar vilka har stor betydelse för den biologiska mångfalden i skogarna. Söder om Ringsjöarna växer bokskogar på kalkhaltig och näringsrik mark, vilket är en intressant miljö för bland annat ovanliga, marklevande svampar. Även rationellt brukade bokskogar på sådana jordar kan vara intressanta ur naturvårdssynpunkt. Förutom bokskog finns även ekskogar och blandadellövskogar med

höga biologiska värden.

Större delen av skogen i Höörs kommun brukas som produktionsskog genom rationellt skogsbruk men det finns även stora sammanhängande skogsområden som har brukats mer extensivt och som innehåller gamla träd och en hög andel död ved. Bland annat finns ett sådant område kring Dagstorpssjön. Den typen av skogsområden utgör värdekärnor för den biologiska mångfalden i kommunens skogar. Värdekärnorna finns ofta i vulkaniska basaltkuppansområden där topografin gör skogen svårbrukat och bidrar till en näringsrik jordmån med högt pH-värde. (Naturvårdsprogram 2012 för Höörs kommun, 2013)

Odlingslandskapet

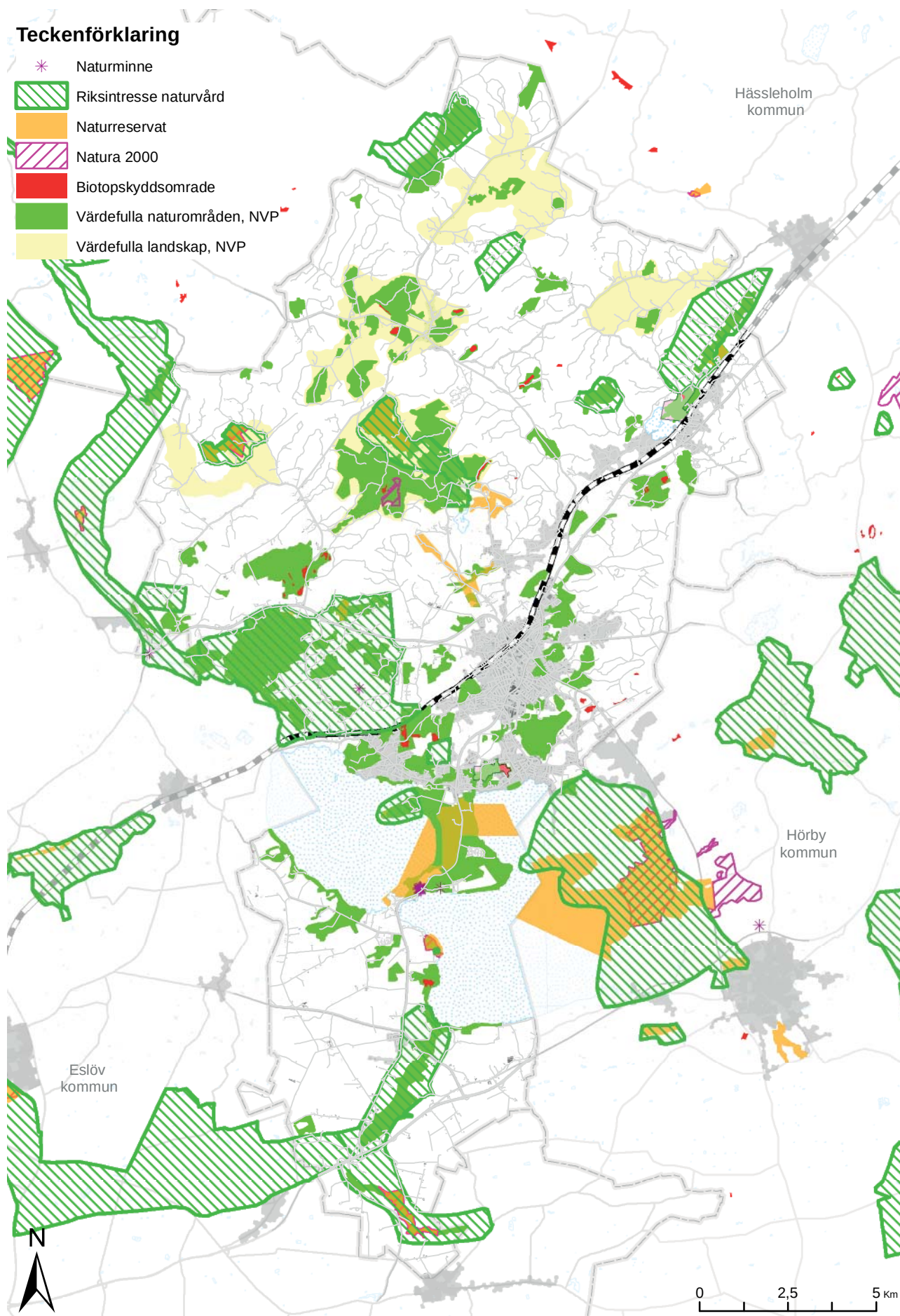
Landskapet söder om Ringsjöarna utgörs av ett relativt storskaligt odlingslandskap dominerat av åkrar. Naturvärdena i detta landskap ligger främst i olika småbiotoper, som åkerrenar, stengården och märgelgravar, som bidrar till variation och ger livsutrymme för många av odlingslandskapets arter.

Norr om Ringsjöarna vidtar mellanbygdens småskaliga odlingslandskap med åkrar, betesmarker och skog i en mosaik. I detta landskap ligger många av Höörs mest värdefulla naturbetesmarker. Naturbetesmarker och ängar är de mest artrika miljöerna i odlingslandskapet, med en mängd specialiserade arter som blir allt ovanligare i takt med att arealen naturbetesmark minskar.

Kommunens norra delar domineras av skog, men i stråk och dalgångar finns fortfarande aktiva jordbruk och relativt mycket öppen mark.

I kommunen finns även ett värdefullt eklandskap med solitära jätteekar och hävdade eller igenväxta ekhaigar vilka ofta har ett förflutet som slåttermarker. (Naturvårdsprogram 2012 för Höörs kommun, 2013)

Figur H3.2.1. Karta över naturvärden i Hörs kommun

Strandängar och hävdade fuktängar är andra inslag i odlingslandskapet av stort värde för bland annat fågellivet. Sätöfta hed och Slabälta ängar är exempel på områden med relativt stor areal sammanhängande fuktängar. Kommunen planerar för att utveckla denna biotop genom att anlägga våtmarker på bland annat Sätöfta hed och norr om Kvesarumsån.

Det enskilt största hotet mot odlingslandskapets biologiska mångfald är det fortsatt minskande antalet betesdjur, som gör att betesmarker och hagar lämnas att växa igen. Variationen och antalet arter minskar när markområdena mellan skog och åker försvinner samtidigt som det får till följd att hela landskapet förändras.

Riksintresse för naturvården

Höörs kommun berörs av fjorton områden av riksintresse för naturvården enligt miljöbalken (MB, 3 kap 6 §). Sex av områdena benämns under samlingsbegreppet Odlingslandskapet på Linderödsåsen de övriga områdena är Stanstorpsgraven, Rugerup-Kråkeboområdet, Lillö, Klinta, Rönne ås dalgång och Ageröds mosse, Syrkultamossen och Svalemossen, Pinedalen och Bråån. Områdena av riksintresse har pekats ut av Naturvårdsverket.

Ett område av riksintresse för naturvård ska vara framstående exempel på landskapstyper eller naturtyper, vara opåverkade naturområden, innehålla sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter, uppvisa en rik flora och fauna eller vara av mycket säregen och märklig beskaffenhet.

Riksintressemarkeringen innebär att staten pekat ut naturen som ett särskilt intresse för markanvändningen i ett område. Det innebär inte ett formellt skydd (jämför skyddad natur nedan) utan betyder att naturvärdena ska beaktas särskilt vid beslut om bygglov, detaljplan och miljötillstånd mm. Områden av riksintresse för naturvården ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Pågående markanvändning påverkas inte. Riksintresseutpekande hindrar alltså inte skogsbruksåtgärder i skog med höga naturvärden.

Område av riksintresse för naturvård avgränsas i en grov skala. Kartan (figur H3.2.1) visar att det ofta finns mer detaljerad kunskap om naturvärdena genom Höörs kommuns eget naturvårdsprogram.

Stora delar av naturvårdens riksintressen är i markanvändningskartan till denna översiktsplan avsatta som naturområden. Det innebär att natur- och landskapsvård är överordnad annan mark- och vattenanvändning. Andra delar av riksintessområdena är markerade som till exempel jord- och skogsbruk eller bebyggelsegrupp. Då gäller att naturvärden av riksintresse ska beaktas vid förändringar. Höörs kommun bedömer att den utveckling

som planeras inte kommer i konflikt med naturvärden av riksintresse.

Natura 2000-områden har status som riksintresse (MB 4 kap 8 §) men har samtidigt ett formellt skydd. De beskrivs nedan under skyddad natur.

Skyddad natur

I kommunen finns ett flertal områden som omfattas av olika skydd tack vare sina höga natur- eller kulturvärden. Här nedan görs en översiktlig genomgång av några av de viktigaste skydden och hur de påverkar Höörs kommun.

Natura 2000-områden

Natura 2000 är ett europeiskt nätverk av skyddsvärda naturområden som syftar till att bevara biologisk mångfald. Områdena utses antingen på grundval av skyddsvärda fågelarter enligt EU:s fågeldirektiv, eller på grund av förekomst av andra skyddsvärda arter eller naturtyper som finns listade i EU:s art och habitatdirektiv. Svenska områden utses av EU-kommissionen på förslag från det svenska miljödepartementet.

Natura 2000-områden har status som riksintresse men är också formellt skyddade med stöd av miljöbalkens kap 7 (områdesskydd). Ingrepp och åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av Länsstyrelsen, oavsett om ingreppet eller åtgärden sker inom eller utanför området. I Höörs kommun finns fyra Natura 2000-områden, alla utpekade enligt art och habitatdirektivet. De fyra områdena är Allarps Bjär, Bjäret, Klintaskogen och Rövarekulan. Länsstyrelsen i Skåne har lämnat in en ansökan till naturvårdsverket om att även Orupsbergets sydsluttning och Prästbonnaskogen väster om Tjörnarp ska få status som Natura 2000-område.

Hänsyn till riksintresseområden

Områden av riksintresse för naturvården ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Det innebär en generellt restriktiv hållning till ny bebyggelse och nya anläggningar, exempelvis avstyckning av nya bostadstomter. Utbyggnad av bostäder vid Lars Ols väg bedöms dock kunna genomföras utan att påtagligt skada utpekade naturvärden. Naturvårdsverkets motiv och värdetexter tillämpas vid beslut.

Inom Natura 2000-områden får exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön få komma till stånd endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Naturreservat

Naturreservat kan inrättas för att bevara biologisk mångfald, värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Både Länsstyrelsen och kommunerna kan bilda reservat.

Till skillnad från många andra skyddsformer ska det till varje reservat finnas en skötselplan, vilket många gånger är en fördel. Vad som är tillåtet inom ett naturreservat regleras av föreskrifter som är unika för varje reservat och meddelas i respektive reservatsbeslut. I Höörs kommun finns 15 naturreservat (2012) varav ett kommunalt; naturreservatet Lergravarna i Tjörnarp. Den sammanlagda arealen är 760 hektar, vilket motsvarar cirka två procent av den totala land- och vattenarealen i Höör.

Biotopskydd

Biotopskydd kan inrättas för mindre områden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda. I skogsmark är det Skogsstyrelsen som fattar beslut, i odlingslandskapet är det Länsstyrelsen som har ansvaret. Även kommuner kan fatta beslut om biotopskydd.

I Höörs kommun finns 34 särskilt utpekade biotopskyddsområden i skogslandskapet med en sammanlagd areal av cirka 70 hektar. Varje biotopskyddsområde är som regel litet och den genomsnittliga storleken i kommunen är 2,1 hektar.

I odlingslandskapet finns inga särskilt utpekade biotopskyddsområden. Däremot omfattas vissa livsmiljöer i odlingslandskapet av generellt biotopskydd. Dit hör till exempel stengården, mangelgravar och alléer. Alla sådana miljöer är skyddade med automatik, utan att vart och ett av dem pekats ut särskilt.

Naturminne

Naturminne kan användas för att skydda ett särpräglad naturföremål. Såväl Länsstyrelsen som kommunen kan förklara ett objekt som naturminne. Skyddsformen kan sägas vara något ålderdomlig, men lämpar sig bra för till exempel skydd av enskilda, grova träd. Naturminnesförklaringen får även omfatta det område på marken som krävs för att bevara naturföremålet och ge det behövligt utrymme. I Höör finns ett femtontal ekar förklarade som naturminne, varav de flesta kring Bosjökloster.

Naturvårdsprogram

Höörs kommun har ett aktuellt naturvårdsprogram (NVP 2012, antaget 2013). Programmet bygger på ett omfattande inventeringsarbete och utgör ett bra underlag för kommunens planeringsarbete. De inventeringar som gjordes i samband med revideringen av 1999 års naturvårdsprogram visar på betydande förändringar i landskapet under perio-

den, framför allt på grund av minskad hävd och en tilltagande igenväxning av småbrutna och varierade betes och odlingslandskap.

Värdefulla naturområden

I Naturvårdsprogrammet har kommunen inventerat 92 av de viktigaste naturområdena i kommunen och klassat dem enligt en tregradig skala (NVP 2012). Klass ett innebär att områdena har särskilt höga naturvärden, klass två betyder att området har mycket höga naturvärden och klass tre betyder att området har höga naturvärden. Höörs kommun bedömer att dessa områden är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt enligt miljöbalken (3 kap 3 §).

Till grund för utpekandet och graderingen av de 92 områdena ligger bland annat en genomgång av statliga, regionala och kommunala underlag för de värden som är kopplade till naturmiljöer. Exempel på underlag är riksintresseområden, naturreservat, biotopskydd, strandskydd, landskapsbildsskydd samt rikstäckande inventeringar av nyckelbiotoper, ängs-, betes- och hagmark, våtmarker, sumpskog och tätortsnära natur.

Förutom underlagsmaterialet har även omfattande inventeringar genomförts i fält. Även ortofoto och fastighetskartan har fungerat som underlag i samband med klassningen av områdena.

Hänsyn enligt NVP 2012

Värdefulla områden enligt programmet innehåller höga naturvärden och är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt. Områdena ska skyddas så långt möjligt från åtgärder som kan skada naturmiljön (MB 3 kap 3 §). Det innebär att ny markanvändning generellt inte är lämplig. Om ny användning ändå tillåts ska Höörs kommun verka för att anpassning och kompensationsåtgärder genomförs så att den samlade skadan på naturvärden minimeras.

Värdefulla landskap enligt programmet har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden och ska skyddas så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan *påtagligt* skada naturmiljön (MB 3 kap 6 §). Det innebär att eventuell ny markanvändning ska anpassas både till avgränsning och till utformning så att de samlade naturvärdena i landskapet kan utvecklas. Alla delar av landskapen har inte höga naturvärden, utan fokus ligger på helheten.

Beskrivningar av naturvärden och önskad skötsel enligt NVP 2012 ska vägas in vid markanvändningsbeslut som påverkar naturvärden i både värdefulla områden och värdefulla landskap.

Värdefulla landskap

I naturvårdsprogrammet identifierar Höörs kommun även värdefulla landskap. Det är större områden som sammantaget innefattar höga naturvärden eller samband som är viktiga för att koppla samman mindre och fragmenterade områden med höga naturvärden. Värdekärnor, alltså avgränsade områden med höga naturvärden, behöver kopplas samman för att göra det möjligt för djur och växter att spridas. Därför är utpekandet av de större sammanhangen oerhört viktiga för att ge en mer övergripande bild av hur naturområdena hänger samman och den potential som finns för att öka kopplingen och utbytet mellan områdena. Höörs kommun betraktar landskapen som särskilda markanvändningsintressen enligt miljöbalken (3 kap 6 §, första stycket)

Grönstrukturprogrammet

Höörs kommun har även en mer detaljerad inventering av naturvärden och rekreationsvärden i anslutning till Höörs tätort. *Grönstrukturprogram för Höörs tätort med Stanstorp och Sätöfta* (figur H3.2.2) antogs 2007 och bedöms fortfarande vara aktuellt.

Grönstrukturprogrammet innehåller en grundinventering där alla gröna områden har värderats utifrån sitt naturvärde:

- Klass ett - mycket höga naturvärden
- klass två - höga naturvärden
- klass tre - relativt höga till måttliga naturvärden
- klass fyra - låga naturvärden

Med utgångspunkt i grundinventeringen har större värdefulla områden identifierats. Dessa områden har varit vägledande vid avgränsning av grönområden i markanvändningskartan till denna översiktsplan.

Grönstrukturprogrammet innehåller också en inventering av sociala värden (rekreation). För dessa värden identifierar kommunen i programmet närrekreationsområden (befintliga samt utveckling) och gröna stråk som binder samman rekreationsmöjligheterna. Höörs kommun bedömer att dessa utpekanden ska betraktas som särskilda markanvändningsintressen för behovet av grönområden i och i närheten av tätorten Höör (MB 3 kap 6 § första stycket).

Grönstrukturprogrammet och de inventeringar som har gjorts i anslutning till det har en viktig roll i kommunens översiktsplan. I utvecklingsdelen redovisas de områden som får de två högsta klassningarna enligt kommunens inventering i samband med varje utbyggnadsområde. Detta för att hänsyn ska visas i samband med avgränsningar av de områden

Hänsyn enligt GRP

Naturvärden med klass ett och två enligt programmet är områden som har betydelse från allmän synpunkt för sina naturvärden. Närrekreationsområden och gröna stråk har betydelse för friluftslivet. Områdena ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljön (MB 3 kap 6 § första stycket)

Behovet av grönområden i tätorten och i dess närhet ska beaktas särskilt. Det innebär att möjligheten till rekreation ska säkerställas och förstärkas vid förändringar av miljön. Det gäller både i grönområden och i byggda miljöer. Gröna stråk ska betraktas utifrån tätortsnivå och binda samman grönområdena.

Grundinventeringen ska vägas in vid markanvändningsbeslut som påverkar naturvärden.

som kommunen lyfter som lämpliga för utveckling av exempelvis bostäder eller verksamheter. I delen om grönområden är det grönstrukturprogrammets områden som ligger till grund för vilka områden som lyfts som bevarandevärde för sina natur- och rekreationsvärden (se figur H3.2.3).

Grönstrukturprogram för Höörs tätort

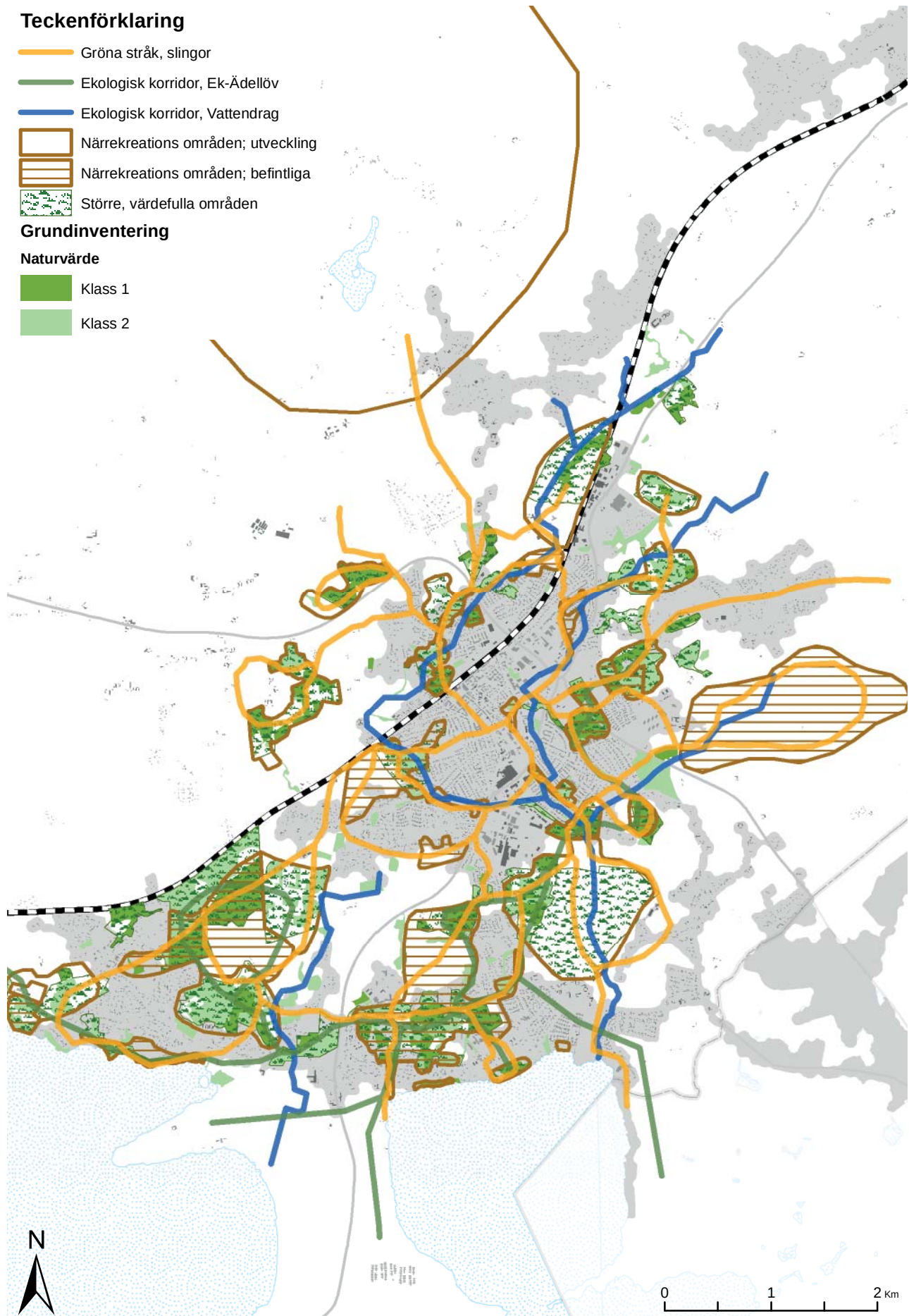
med Stanstorp och Sätöfta

Antaget av kommunfullmäktige
den 28 mars 2007

Figur H3.2.2. Grönstrukturprogram för Höörs tätort

Figur H3.2.3. Karta från Grönstrukturprogram för Hörsåkers tätort med inventerade naturvärden och föreslagna utvecklingsområden

3.3 Sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

I kommunen finns ett flera större sjöar och vattendrag av vilka Ringsjöarna är de största vattenförekomsterna. Ringsjöarna har många värden och viktiga funktioner för kommunen samtidigt som de i hög grad påverkas av markanvändningen i kommunen och inte minst centralorten Höör.

Sjöar och vattendrag i kommunen

Inom Höörs kommun finns många sjöar och småvatten. Ringsjön vilken huvudsakligen är lokaliserad inom Höörs kommun är Skånes näst största, och kommunens största, sjö. Mindre sjöar är Dags-torpssjön, Vaxsjön, Korsarödssjön, Tjörnarpsjön, Prästtorpasjön och Syrkultasjön. Några vatten och våtmarker av särskild betydelse för biologisk mångfald och i synnerhet fågelliv är Ringsjön med omgivning, Slabälta ängar och Ageröds mosse.

Utdikning

I jordbrukslandskapet har flera våtmarker dikats ut och vattendragen rätats upp. Under 1800-talets andra halva sänktes och dränerades en stor mängd sjöar och våtmarker i Sverige för att vinna mer odlingsmark. 1883 slutfördes sänkningen av Ringsjön med 1,5 meter genom ett sjösänkingsföretag som minskade sjöns yta med 7 % till dagens 4500 ha. Den tidigare strandkanten framgår tydligt på flera ställen runt sjön. Samtidigt med sänkningen dikades låglänta områden för jordbruk. Sammantaget torrlades 2000 ha mark för jordbruksändamål. Områdena är känsliga för översvämningar och beroende av dikningsföretags avvattningskapacitet. Många äldre dikningsföretag är inte dimensionerade för den avrinning som sker idag. Dessutom är det vanligt att dagvatten har kopplats på dessa system.

Återskapande av våtmarker

Dikningsföretagens avvattningskapacitet är oftast inte anpassad för bebyggelse men däremot är de markområden som avvattnades genom dikningsföretag väl lämpade för anläggning av våtmarker som kan bidra till bättre vattenkvalitet, högre biologisk mångfald och dämpade vattenflöden vid skyfall. På senare tid har flera nya våtmarker som Snogerödsdammen och Klintadammen återskapats i ett försök

att minska övergödningen av sjöar och vattendrag och samtidigt öka den biologiska mångfalden. Kommunen arbetar vidare med skapandet av nya våtmarker och har planer på åtgärder i samband med Höörsån vid Sätöfta hed och strax öster om Kvesarumsåns utlopp i Ringsjön.

Vattenreglering

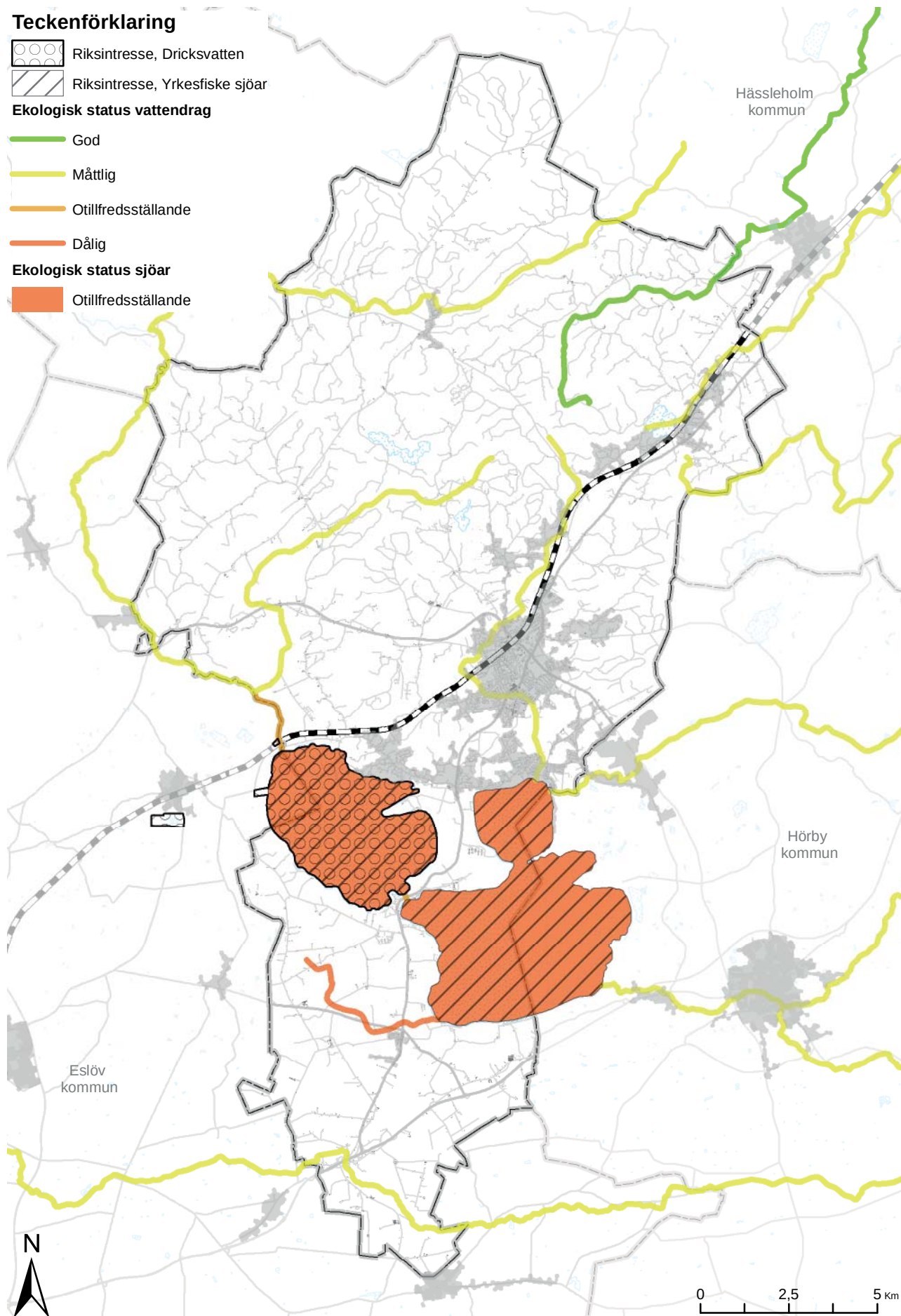
Ringsjöns vattennivå har varit reglerad i någon form sedan sjösänkningen, men det är oklart hur regleringen såg ut innan nuvarande damm byggdes. Regleringsdammen vid Sjöholmen byggdes 1963, och skulle säkerställa både dricksvattenbortledning och tillräckligt flöde vid Forsmöllan där Klippans pappersbruk ville utnyttja vattenkraften.

Vattentäkt

Den nya regleringsdammen och Ringsjöverket innebär att ringsjövatten kunde ledas till Helsingborg, Landskrona och Eslöv. Dessa städer utnyttjade därefter vatten från Ringsjön för sin dricksvattenförsörjning fram till 1986 då Bolmentunneln togs i bruk. Sedan dess utnyttjas Ringsjön som reservvattentäkt om något skulle inträffa som hindrar Bolmentvattnet att nå Ringsjöverket.

Idag sköts regleringen av Sydsvatten och styrs av en tappningsplan med tappningsbestämmelser som avgör hur mycket vatten som ska tappas. Tappningens storlek ställs in varje dag och varierar beroende på årstid, vattenstånd i Ringsjön och vattenföringen vid utloppet i Rönneå. Vintertid, januari-mars är avtappningen mer än dubbelt så stor som under sommaren, maj-september.

Figur H3.3.1. Karta över intressen kopplade till sjöar och vattendrag i Hörs kommun

Nationella mål för sjöar och vattendrag

Av de 16 nationella miljömålen finns det flera som tar upp hur vi ska värna vår den gemensamma resursen vatten. De kanske mest tydliga miljömålen som värnar vattnet som resurs är "Levande sjöar och vattendrag", "Grundvatten av god kvalitet" och målet "Ingen övergödning".

Målet för levande sjöar och vattendrag pekar på att sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas. Under målet om grundvatten av god kvalitet preciseras att grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricks- vattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Målet för ingen övergödning innebär att halterna av gödande ämnen i mark och vatten inte ska ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten. Förutom de ovan nämnda miljömålen finns ett flertal andra av Sveriges 16 miljömål som tar upp eller berör vatten i landskapet och vatten som resurs. Bland annat målen för "Giftfri miljö", "Hav i balans samt levande kust och skärgård", "Myllrande vårmarker" och "Ett rikt växt- och djurliv". Flera myndigheter arbetar med riktade insatser för att uppnå miljömålen, bland annat Havs- och vattenmyndigheten, SGU och Naturvårdsverket.

Riksintresse dricksvattenförsörjning

Havs- och vattenmyndigheten har beslutat att Ringsjöverket utgör ett mark- och vattenområde av riksintresse för anläggningar för vattenförsörjning enligt miljöbalken (3 kap 8 §). Riksintresset består av intagsledning för ytvatten och råvattenpumpstation, vattenverk och pumpstationer, ledningar mellan råvattenpumpstationer och vattenverk och Västra Ringsjön (se figur H3.3.1).

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att Ringsjöverket uppfyller kriterierna; nyttjas av många människor, stor kapacitet och god kvalitet, liten risk

att påverkas av klimatförändringar samt anläggningar som behövs som reserv eller för framtida användning. Området där denna anläggning är belägen ska därför anses vara av riksintresse för anläggningar för vattenförsörjning.

Höörs kommun ser ingen konflikt mellan vattenförsörjningen och utveckling enligt denna översiktsplan.

Riksintresse för yrkesfiske

Ringsjön är av riksintresse för yrkesfisket enligt miljöbalken (3 kap 5 §).

Enligt rådande tolkning räknas fångstplatser med omfattande fiskeaktivitet eller unika förutsättningar för visst fiske, lekområden för kommersiellt viktiga arter av fisk eller skaldjur, uppväxtområden och vandringsstråk för kommersiellt viktiga arter samt fiskehamnar som områden av riksintresse för yrkesfisket. Alla sjöar som hyser minst en yrkesverksam fiskare bör klassas som riksintresse i egenskap av fångstområden för yrkesfisket. Ringsjön är klassad som riksintresse för yrkesfisket i inlandsvatten i egenskap av fångstområde (se figur H3.3.1).

RAM-direktiv för vatten

År 2000 antog alla EU:s medlemsländer ramdirektivet för vatten. Frågor om vattenanvändning och vattenkvalitet reglerades tidigare i flera olika direktiv.

Det fastslogs att vatten är ett arv som måste skyddas, försvaras och behandlas som ett sådant. Trycket på vattenresurserna ökar på grund av en allt större efterfrågan på tillräckliga mängder vatten av god kvalitet. Direktivet syftar till att bevara och förbättra både yt- och grundvatten i gemenskapen. I arbetet med vatten ska vattenresurserna betraktas, både som ett naturvärde, och som en social och ekonomisk resurs. Enligt direktivet ska miljömål ställas upp för att uppnå en god status för ytvatten och grundvatten dessutom ska en försämring av statusen förhindras. I Sverige har direktivets miljömål genomförts i lagstiftningen som MKN (miljökvalitetsnormer) och i december 2009 tog vattenmyndigheterna det första beslutet om MKN i form av kvalitetskrav för yt- och grundvattenfö-

Hänsyn till riksintressen i Ringsjön

Västra Ringsjön ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomst och nyttjande av anläggningar för vattenförsörjning.

Hela Ringsjön ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra yrkesfiske.

Hänsyn till miljökvalitetsnormer

Nya verksamheter som bedöms medföra långsiktig skada på vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag ska inte tillåtas. Aktuell status och riskbedömning för ska vägas in vid beslut om markanvändning så att miljökvalitetsnormer kan följas.

rekomster. Vattenförvaltningen är utformad med avrinningsområden som grund och avrinningsområden har slagits samman och delats in i större enheter som benämns vattendistrikt. Höörs kommun påverkar avrinningsområdena för Rönne å och Kävlingeån vilka hör till Västerhavets vattendistrikt förutom en liten del i östra delen av kommunen som tillhör avrinningsområdet för Helge å vilket tillhör Södra Östersjöns vattendistrikt.

Ekologisk och kemisk status

MKN för ytvatten bedöms utifrån två parametrar, kemisk och ekologisk status. Kemisk ytvattenstatus innebär att halterna av giftiga ämnen i en vattenförekomst inte får vara högre än vad som anges i en lista över ingående ämnen som är baserad på EU-Direktivet om prioriterade ämnen.

Den ekologiska statusen ska vägas samman utifrån fasta principer kring de biologiska, kemiska, hydromorfologiska bedömningsgrunderna och klassificeras utifrån i femgradig skala (hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig).

Grundkravet för MKN för vatten har varit att god status skulle nås till 2015 om inte undantag beslutats. Möjlighet att göra undantag från grundkravet om god status till 2015 finns och alternativt kan tidpunkten då god status ska uppnås förlängas, till exempel till 2027.

I VISS (vatteninformation Sverige) finns 14 ytvattenförekomster listade i Höörs kommun, varav två sjöar, Östra- och Västra Ringsjön, samt 12 vattendrag. Av de tolv vattendragen är det endast ett som uppnår god ekologisk status och inget som uppnår god kemisk status (2017). Åtta av tolv vattendrag uppnår måttlig ekologisk status medan två endast uppnår otillfredsställande status och ett bedöms ha dålig ekologisk status (se figur H3.3.1).

Vad gäller den kemiska statusen så är det inget av de tolv vattendragen som uppnår god status. Vad gäller övergödning så når inget av vattendragen upp till god eller hög status medan de flesta klassas som att ha måttlig status. Avseende försurning når tio av tolv av vattendragen upp till god status medan två inte har någon klassning.

Arbete för bättre vattenkvalitet

Vattenråd

Kommunen arbetar genom vattenråden med att förbättra vattenkvaliteten i kommunens vattenförekomster. Kommunen är med i fyra vattenråd som arbetar med som omfattar de tre avrinningsområden som finns inom kommunens gränser (se figur H3.3.4); Kävlingeån, Helge å och Rönneå är kommunens tre avrinningsområden men Ringsjön har idag ett eget vattenråd trots att det i praktiken ingår i avrinningsområdet för Rönneå.

Ringsjön

Ringsjöns vattenråd är ett av de mest aktiva vattenråden som kommunen arbetar med. Ringsjön är en viktig vattenförekomst av flera anledningar och det är samtidigt den recipient som de flesta av kommunens vattendrag rinner ut i (se figur H3.3.2). Förutom den externa belastningen med tillförsel av närsalter via tillrinnande vattendrag så finns det en så kallad internbelastningsproblematik i Ringsjön. Internbelastningen innebär att stora mängder av framför allt fosfor som finns bundet i Ringsjöns botten sediment riskerar rörs upp och frigöras i sjön. Till stor del beror internbelastningen på bristen av bottenväxter som binder sediment och en alltför stor population av bottenbetande vitfisk som rör upp sediment och frigör närsalter.

Historiskt sett har jordbrukets påverkan och fritids- och permanentboende som är enskilda avlopp med undermålig rening varit två av de största källorna till belastningen av närsalter i sjöar och vattendrag.

Historia

Ringsjön, som en gång var en rovfiskdominerad, mesotrof (måttligt näringsrik), sjö har under lång tid brottats med övergödningssproblematik och med dåligt siktdjup. Problemen började redan i slutet av 1800-talet då sjön först började vida tecken på begynnande övergödning. De förändrade förhållan-

Figur H3.3.2. Karta som visar Ringsjöns avrinningsområde

dena för sjön tros ha berott på sjösänkningen 1883 och den kraftiga befolkningsökning som skedde i området i anslutning till den.

Minskad bottenvegetation och rapporter om giftiga algbloomningar och grumligt vatten eskalerade i början av 70-talet då det även finns rapporter om kreatursdöd till följd av alggifter. Samtidigt skedde förskjutning av artsammansättningen i sjön från rovfisk till vitfisk som mört och braxen.

Ringsjöns tillflöden och deras påverkan

Av vattendragen i Höörs kommun är det generellt så att de vattendrag som finns i de södra delarna av kommunen har en sämre klassning än vattendragen i de norra delarna. De flesta vattendragen uppnår måttlig ekologisk status medan det finns två vattendrag som sticker ut. Det är Hovdalaån i nordöstra delen av kommunen som hör till avrinningsområdet för Helge å och som är det enda vattendraget i kommunen som får klassningen god ekologisk status. Det andra vattendraget som avviker är Snogerödsbäcken som rinner ut i östra Ringsjön och som bedöms ha dålig ekologisk status. Arbetet med att förbättra Snogerödsåns status har gett resultat och halten av fosfor har minskat de senaste åren. Bland annat har man arbetat med tillskapandet av en våtmark i anslutning till bäcken där sedimentering av näringsämnen har bidragit till att minska halten i bäcken dess belastning på Ringsjön.

De flesta av de större vattendragen i kommunen rinner ut i just Ringsjön. Förutom Snogerödsbäcken bedöms övriga vattendrag inom Ringsjöns tillrinningsområde i kommunen ha måttlig ekologisk status.

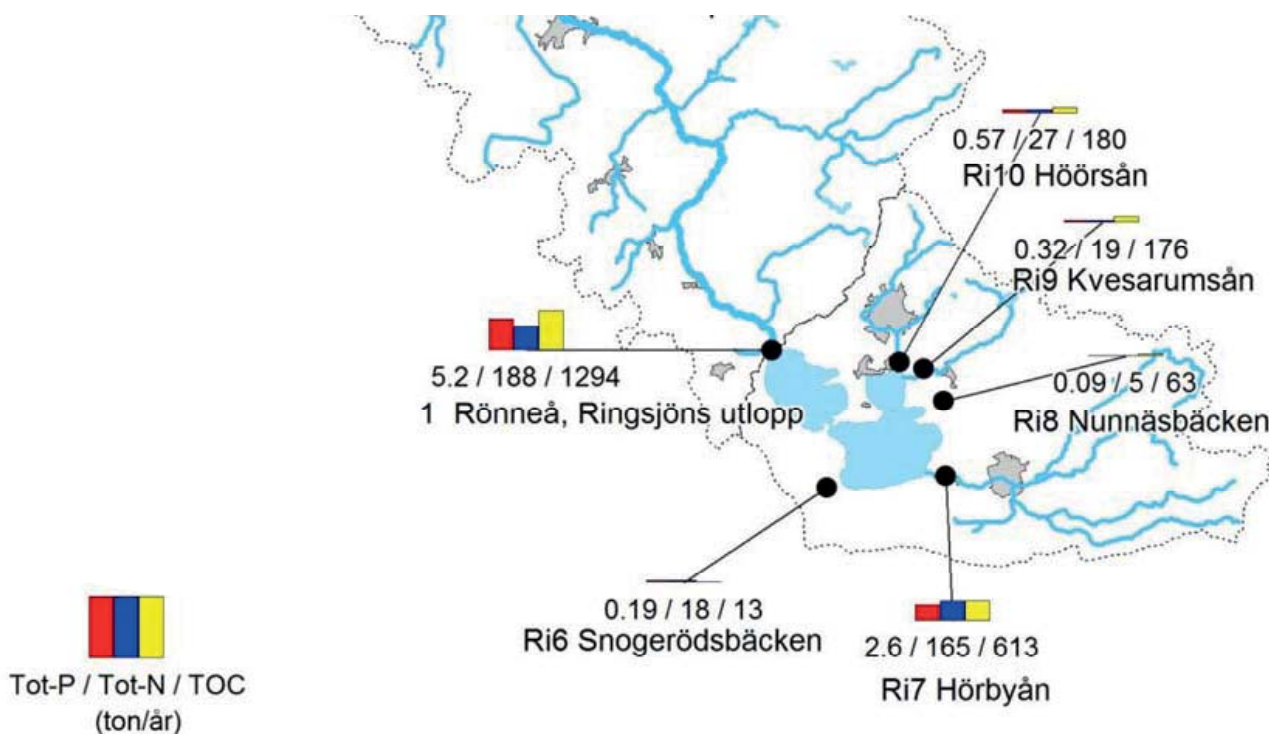
Av de större vattendrag som rinner ut i Ringsjön står Hörbyån för den klart största andelen av tillförseln av näringsämnen. Hörbyån har samma klassning som merparten av tillflödena till Ringsjön, måttlig ekologisk status. Trots att det finns ett flöde (Snogerödsån) som har dålig ekologisk status så är den sammanlagda tillförseln av näringsämnen vid åns utlopp flera gånger större från Hörbyån på grund av att den har så mycket högre flöde och för med sig större vattenmängder.

År 2016 står Hörbyån för mer än två tredjedelar av tillförseln av fosfor till Ringsjön, 2,6 ton jämfört med de övriga vattendragens sammanlagda tillförsel av ca 1,2 ton under året. Även för den externa påverkan av kväve så stod Hörbyån för mer än hälften av tillförseln, 165 ton kväve jämfört med de övriga vattendragens sammanlagda 69 ton. Vad gäller organiskt kol (TOC) läckte Hörbyån 613 ton under året och de övriga vattendragen ca 432 ton sammanlagt (se figur H3.3.3).

Ett sätt att arbeta med vattenkvaliteten i Ringsjön är att främja förekomsten av stora rovfiskar. Dessa kan hjälpa till att hålla nivån av vitfisk nere vilket på sikt kan ha effekten att mängden växtplankton eller alger minskar i Ringsjön.

VA-plan

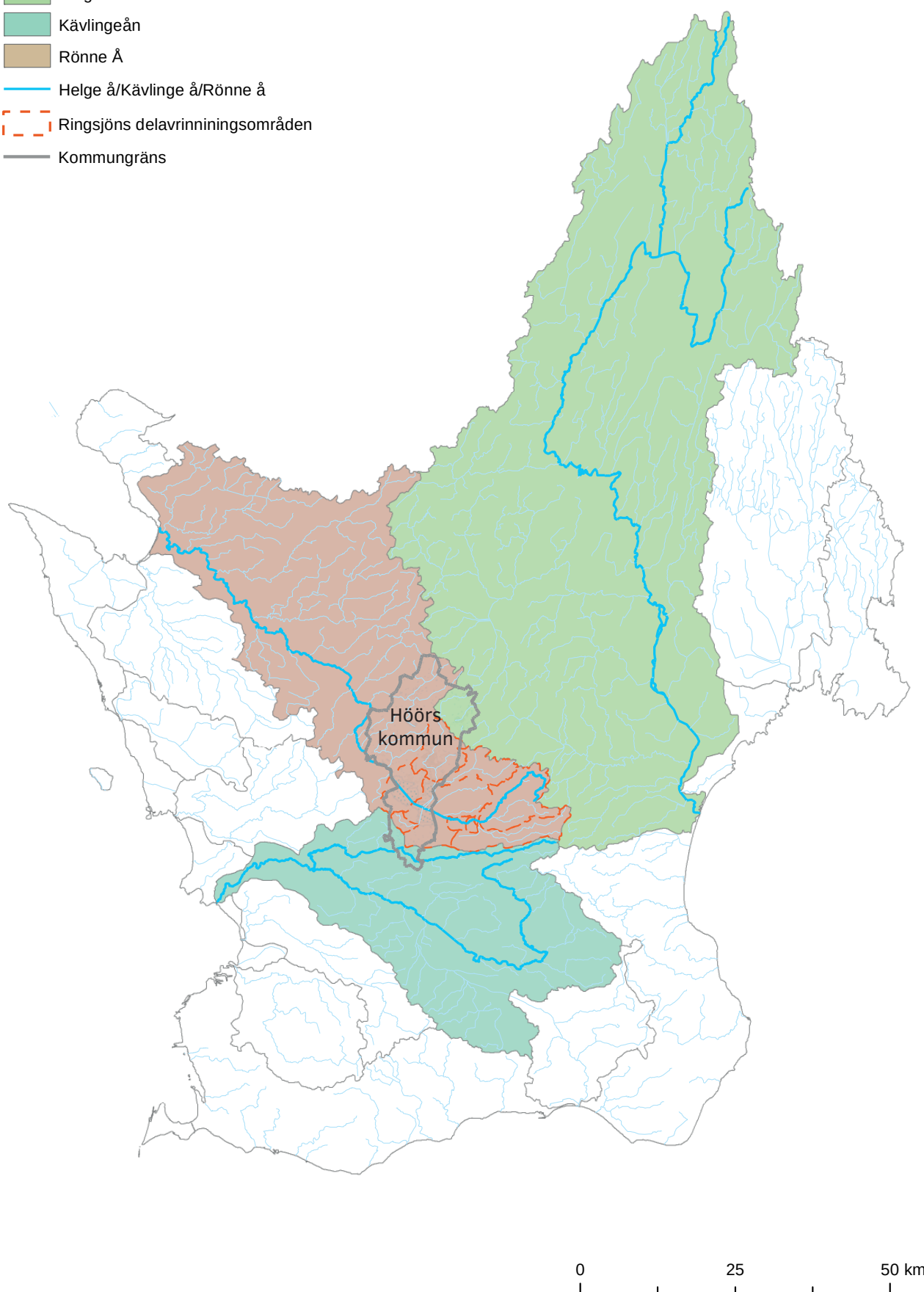
Höörs kommun planerar att ta fram en VA-plan som beskriver hur VA-verksamheten påverkar vattenkvaliteten och hur negativa effekter kan förebyggas. VA-planen är en åtgärd enligt Förvaltningsplan för Södra Östersjöns vattendistrikt 2016-2021. VA-planen kommer att tas fram under 2018 och 2019.

Figur U3.3.3. Total påverkan på Ringsjön av Fosfor (P), Kväve (N) och organiskt kol (TOC) från de vattendrag som finns klassade i VISS.

Teckenförklaring

- Helge Å
- Kävlingeån
- Rönne Å
- Helge å/Kävlinge å/Rönne å
- Ringsjöns delavrinningsområden
- Kommungräns

Figur H3.3.4. Helge å, Rönne å och Kävlinge å har avrinningsområden som täcker Hörs kommun.

3.4 Kulturmiljöer

Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas är ett av de nationella målen för kulturmiljöarbetet. Andra mål är människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön, ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser samt en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Kulturmiljöerna i Höörs kommun

Höörs kommun är rikt på kulturmiljöer. Kulturmiljön, som är den historiska och kulturella dimensionen i dagens landskap, bör ses som en viktig och värdefull resurs. Den bidrar till att göra kommunen attraktiv för boende, näringsliv, friluftsliv och turism.

Kulturvärden kan vara knutna till karaktärsdrag, samband och strukturer, enskilda objekt eller kulturtraditioner. Det är värdefullt om de kan åskådliggöra gångna tiders byggnadsskick, estetiska ideal, näringsliv, sociala förhållanden med mera. Det är inte enbart de mest värdefulla miljöerna och objekten som räknas utan även kulturlandskapets historia och karaktärsdrag, till exempel det forntida landskapet och den historiska kommunikationsstrukturen. Fornlämningar, kyrkor med dess miljöer, industrilämningar, bebyggelse från skilda tider och landskap påverkade av människan skapar kulturmiljöer och är att betrakta som ett arv som många gånger är värt att förvalta och föra vidare till kommande generationer. Kulturmiljöer skapar lokal identitet, trygghet och förankring i bygden.

Kulturlandskap och fornlämningar

Höörs kommun kan delas in i tre regioner. Norr om Ringsjöarna dominerar ett starkt kuperat och stenbundet skogslandskap. Detta är en del av Linderödsåsen.

Kring Ringsjöarna präglas landskapet av låglänt åkermark, sjöar, mossar och Rönne å. Söder om sjöarna är ett svagt kuperat och i hög grad uppodlat landskap.

I området norr om Ringsjöarna har den uppodlade marken ofta tillkommit genom utdikning av våtmarker. Under senare delen av 1900-talet har det öppna landskapet minskat till fördel för skogsplanteringar, främst av gran. Bebyggelsen består vanligen av små byar och ensamliggande gårdar med omgivande betes- och odlingsmark. I många

fall består vägstrukturen av smala starkt slingrande äldre vägar. Många små jordbruk har lagts ned och fått ändrad funktion, till exempel som fritidshus.

Fornlämningar förekommer i stort antal i hela kommunen och är särskilt vanliga i området väster om Höör, kring Frostavallen och Maglasäte.

Olika gravformer från järnåldern dominerar: stensättningar, domarringar och skeppssättningar. I Ringsjöbygden dominerar det flacka landskapet med stora våtmarker kring utloppet av Rönne å medan det kuperade landskapet är förhärskande i norr och söder. Godset Bosjökloster ligger på landtungan mellan sjöarna och i övrigt finns mindre byar och ensamliggande gårdar och småbruk.

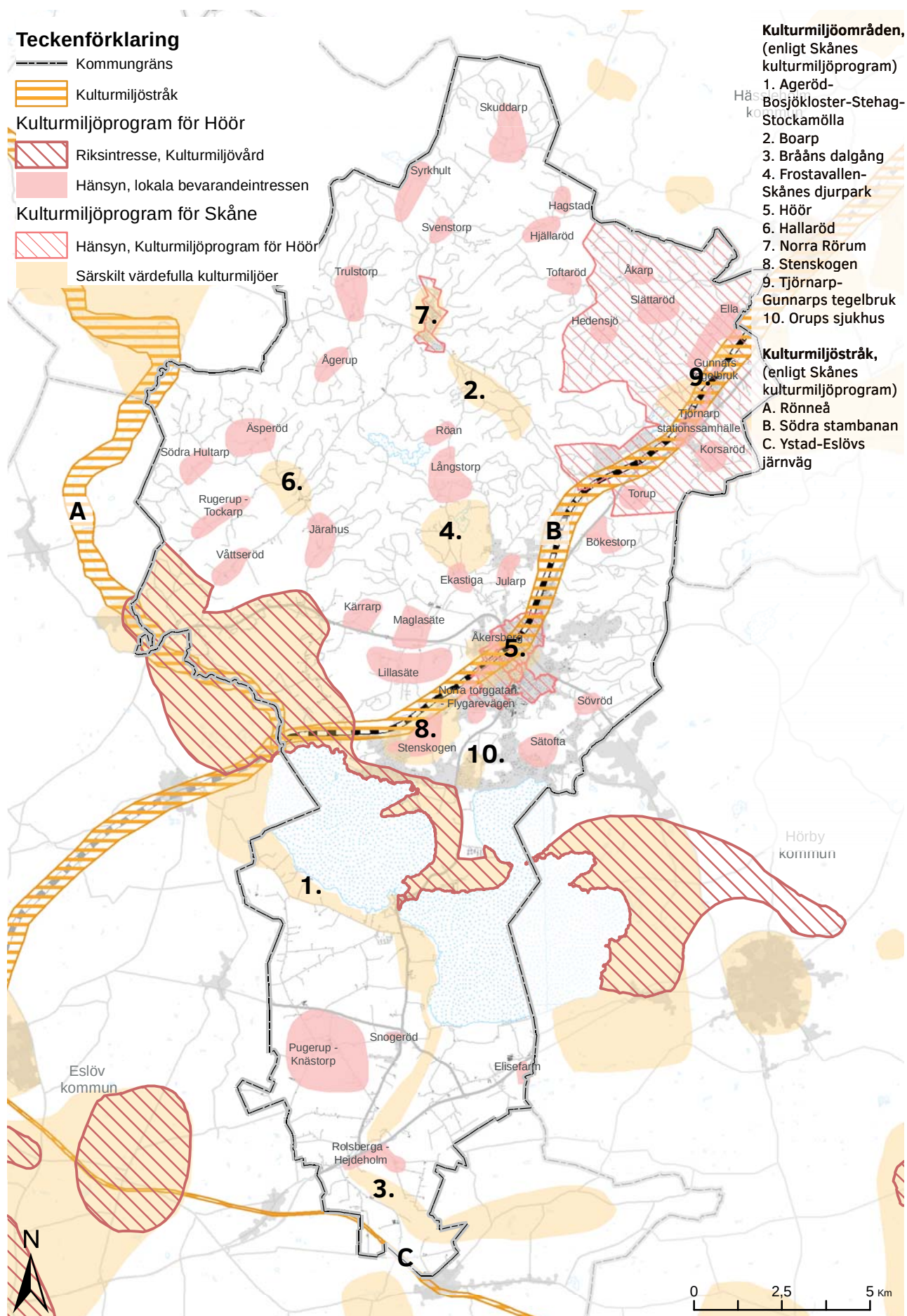
Orups sanatoriums placering berodde bland annat på platsens friska luft och höga läge ovanför sjön. Fritidsbebyggelse har sedan sekelskiftet och framåt vuxit upp kring Ringsjöns stränder.

Särpräglade kulturmiljöer med numera nedlagda verksamheter utgörs av det så kallade Mölleriket utefter Rönne å, innehållande flera kvarnar och sågar, samt stenbrotten i Vittseröd, Stanstorp och Stenskogen, varifrån sandsten hämtats under 1 000 år för byggnadsändamål och kvarnstenstillverkning. Fornlämningsbeståndet har ett delvis nationellt vetenskapligt värde, framför allt mossboplatserna från jägarstenåldern vid Ageröds mosse.

Området söder om Ringsjöarna har en öppen jordbruksprägel, med relativt stora åkrar, tillkomna i samband med 1800-talets stora utdikningar. De förr vanliga gärdesgårdarna kring ägorna har i stor utsträckning tagits bort i rationaliseringssyfte. För landskapet och den biologiska mångfalden viktiga träd och buskridåer finns längs de kvarvarande gränserna. Ett tydligt topografiskt inslag i landskapet utgörs av Brååns dalgång och Pinedalen, vars delvis djupa raviner är skogsklädda eller utnyttjas som betesmark och rekreatjonsområde.

Bebyggelsen är spridd i glesa byar med gårdar

Figur H3.4.1. Karta över intressen kopplade till värdefulla kulturmiljöer i Höörs kommun

omgivna av åkermark. Strukturen uppkom i och med laga skiftet under 1800-talets första hälft och senare i samband med hemmansklyvningar och avsöndringar. Brukningsenheter med stordrift finns representerade inom området, till exempel Puge-rup. Större bebyggelsesamlingar finns i kyrkbyn Gudmuntorp samt i byar vid viktiga kommunika-tionsstråk, som Snogeröd, Rolsberga och Fogdarp. De nya jordbruksenheter knöts samman av ett nytt nät av mestadels raka vägar och ofta räta vink-lar.

Järnvägen

Utbyggnaden av järnvägen under 1800- talets senare del, 1858 i Höör och 1875 i Tjörnarp, har varit betydelsefullt för stenindustrin och andra in-dustriella verksamheter inom Höörs kommun. Även Snogeröd och Fogdarp hade stationer längs med järnvägslinjen Eslöv- Hörby som invigdes vid sam-ma tid. Egentliga stationssamhällen växte däremot enbart fram i Höör och Tjörnarp.

Fritid och nöje

Under 1900- talet började en nöjes- och fri-tidsverksamhet växa fram. Den ökande privatbilis-men ledde till större frihet för semesterfirarna. Det var då som tält- och husvagnssestern började ta fart på allvar och campingplatser började anläggas. Nya sommarstugeområden anlades vanligtvis efter en enkel plan med små hus och tomter. Prefabri-cerade fritidshus i olika modeller lanserades från 1920- talet. Den stora expansionen av sommarhus kom på 1940- talet då byggaktiviteten var stor. I de första områdena som bebyggdes med fritidshus var husen av sportstugekaraktär, relativt små och enkla, placerade på stora tomter.

Vård och hälsa

Den friska luften i området har sedan början på 1900- talet utnyttjats för hälsa och rekreation. 1915 invigdes Orupssanatoriet, som placerades på Orupsberget på grund av den hälsosamma miljön. Höör har sedan början av 1900- talet haft ett stort antal vårdhem. Flera av de vårdhem som finns idag härstammar från Lunds stifts prästers nykterhets-förbund, bland annat Karlsvik. Blindhemmet i Sätof-ta (nuvarande Ringsjöhemmet), hade till ändamål att bereda åldriga eller ensamstående obemedlade blinda ett hem med god omvårdnad.

Riksintresse för kulturmiljövården

I Höörs kommun finns ett kulturmiljöområde av riksintresse (se figur H3.4.1). Området har beteck-ningen M37 Ageröd - Bosjökloster - Mölleriket och finns närmare beskrivet i Länsstyrelsens kulturmil-jöprogram för Skåne. Riksintressen för kulturmiljövård beslutas av Riksantikvarieämbetet och regle-ras enligt miljöbalken (3 kapitel 6 §).

Motivering

Dalgångsbygd och slottslandskap kring Rönne å och Västra Ringsjön med förhistoriska bosätt-nings- och brukningskontinuitet som präglats av medeltidens kloster och dess verksamhet samt senare profan storgodsbildning där främst slottet format bebyggelsen och odlingslandsskapet efter 1800-talets allt rationellare brukningsmetoder. Lämningar efter stenbrytning med rötter i medel-tiden. Rönne ås betydelse som kraftkälla åskådlig-görs bland annat i Möllerikets många kvarnanlägg-ningar.

Uttryck för riksintresset

Vid Ageröds mosse talrika stenåldersboplatser, dösen Trollakistan, Bosjökloster nunnekloster från 1150-talet som på 1530-talet drogs in till danska staten och förlänades som frälsegods med under 1800-talets mitt förändrat byggnadsbestånd med sockenkyrka, kyrkogård med nunnegravar, ekono-mi och arbetarbebyggelse från 1700- 1800-ta-len. Stubbamöllan från 1790 och mjölnarbostad, odlingslandskap med äldre hägnadssystem där särskilt stengårdsgårdarna är utmärkande, bevarat allé- och vägsystem. Munkarps kyrkby med kyr-koruin och kyrka från 1880-talet, Vittseröds medel-tida stenbrott och senare kvarnstensframställning.

Värdekärnor

Riksintresset för kulturmiljövård innehåller flera värdekärnor av olika art och karaktär, som var en och en eller tillsammans konstituerar riksintresset. Utomliggande delar saknar inte värde, utan är av betydelse för landskapsbilden och upplevelsen av värdekärnorna.

Området ligger i den så kallade Ringsjöbygden, i brytningen mellan de uppodlade markerna i söder och den skogsklädda åsen i norr. Vattnet, den rena och orörda naturen och de geologiska resurserna har utnyttjats av människan från äldre stenålder och in i vår egen tid.

En del objekt och lämningar hänför sig till männ-iskans utnyttjande av naturresurserna. Ageröd innehåller de mossboplatser som bidragit till att utveckla forskningen kring levnadsförhållandena under mesolitiskt stenålder. I senare tid har Rönne å utnyttjats som kraftkälla. Mjölkvagnar, sågar och andra industriella anläggningar finns i stort antal i det så kallade Mölleriket. De flesta ligger i Eslövs kommun. Brännestads sågmölla ligger dock inom Höör,

Stenbrytning har förekommit sedan medeltiden vid Vittseröd, Stanstorp och Höör. Området har tack vare sina naturgivna förutsättningar lockat till fri-tidsboende. Antalet fritidsbostäder har vuxit kraf-tigt under 1900- talet.

Ageröds mosse utgör tillsammans med Rönneholms mosse en numera igenvuxen tredje Ringsjö. Delar av den fågelrika mossen avvattnas och används som betesmark. Området avgränsas av en höjdrygg där byarna Ry, Hänninge och Munkarp ligger. Omkring 6000- 5000 år f.Kr levde stenåldersfolk i små kolonier på holmar eller vid strandkanten. Jakt på älg, uroxe, kronhjort och vildsvin, fiske och insamling av bär, frukt och nötter har varit folks levebröd. Ageröds mosse är referensområde för kvartärgeologisk forskning och är av riksintresse även för naturvården.

Mölleriket är ett parti av Rönne å från Hasslebro och västerut. Kvarnar, sågar och andra anläggningar har sitt ursprung i åtminstone 1500- 1600-talen. Förutom sågmöllan finns här inom Höörs kommun även Stenbockstenen och en stenvalvsbro av kulturhistoriskt intresse. Höjdpunkten för kvarnverksamheten nåddes under 1800- talet. Rönne å är av riksintresse även för naturvård.

Sandsten till byggnader och kvarnar har sedan tidig medeltid brutits i området, främst vid Höör, norr om Vittseröd och vid Stanstorp. Det största enskilda området ligger i Stenskogen och innehåller omkring 1000 schakt och gropar. Här finns även varphögar och en del kvarlämnade kvarnstenar. Lämningar av stenbrytning liksom byggnader med inmurade kasserade kvarnstenar, vittnar om stenbrytningens betydelse för bygdens utveckling och har ett stort kulturhistoriskt värde.

Vissa delar av riksintresset kan hänföras till ett större område sammanhängande med Hörby kommun, präglad av flera stora slott och herrgårdar. Området kännetecknas idag framför allt av 1800-talets utveckling mot stordrift med huvudgårdar och plattgårdar. Välbyggda gårdsanläggningar, stora brukningsenheter, alléer och parker är karaktäristiska inslag i landskapet. Bosjökloster är ursprungligen ett nunnekloster, grundat av benedikterorden på 1100- talet. Det är det bäst bevarade nunneklostret i Skåne. Kyrkan, delar av östra längan samt bänkinredningen är bevarade från

Hänsyn till riksintresseområdet

Området av riksintresse för kulturmiljövården ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada kulturmiljön. Det innebär generellt att utformning av bebyggelse ska ske med stor hänsyn till lokal tradition, både vid förändringar i befintlig bebyggelse och vid helt nya byggnader. Ny bebyggelse och nya anläggningar ska lokaliseras med hänsyn till historiska strukturer i landskapet. Riksantikvarieämbetets motiv och värdebeskrivning tillämpas vid beslut.

medeltiden. I samband med reformationen 1536 blev klostret indraget till kronan och senare försålt som adelsgods. Anläggningen genomgick på 1800-talet restaureringar av C G Brunius och Helgo Zettervall. Byggnadsbeståndet med slottet, kyrkan och ekonomibyggnaderna samt park och allé utgör en väl sammanhållen miljö. Strax väster om slottet ligger Stubbamöllan från 1790, som på 1830- talet flyttats från Hatteboda i Småland. Närmiljön är kraftigt förändrad genom golfbanan och villabyggelsen i Ängsbyn. Slottsanläggningen besitter kulturhistoriska, arkitektoniska, landskapsetiska och konsthistoriska kvaliteter. På 1800- talet uttraderas många arrendegårdar i syfte att koncentrera markinnehavet och rationalisera driften. Bönderna förvandlades till lantbruksarbetare under godsens ledning på så kallade plattgårdar, vilka Klinta och Finnshult med sina herrgårdsliknande huvudbyggnader är exempel på.

Munkarp, en medeltida kyrkby, delvis belägen på en rullstensås, ingår i riksintresset och visar med sin kyrka, församlingshemmet och skolan bilden av ett sockencentrum. En kyrka från 1880- talet ersatte den medeltida kyrkan som lades i ruiner. Två stenvalvsbroar finns väster om byn. I skogen strax norr om byn finns fossil åkermark.

Vittseröd är en by som endast delvis blev utskiftad i mitten av 1800- talet. Återstående delar av byn uppvisar en välbevarad bebyggelse, präglad av traditionella gårdar med hus i korsvirke, skiftesverk, locklistpanel och gråsten. Vittseröds gård har påtagligt gott om inmurade kvarnstenar i fasaderna. Flera hus har stråtak, andra har tegeltak. Här finns även en herrgårdsliknande villa med mansardtak, Egevang. I byn finns vidare ruiner av bränneri och källare.

Norr om Vittseröd ligger, förutom stenbrotten, Uggleskrik och Kråkebo, med välbevarade gatehus i skiftesverk och panel. Landskapet är småbrutet och indelat av stengärdesgårdar.

Hänninge och Ry, byar utskiftade på 1840- talet, ligger längs med en gammal, smal och starkt slingrande väg mellan Munkarp och Ormanäs. Landskapet präglas av småbrutenhet; fälader, åkrar, ängar och hagar indelade av stengärdesgårdar. I byarna finns talrik välbevarad traditionell bebyggelse, dock uppblandad med nyare hus. Även söder om Ry finns välbevarad äldre bebyggelse med panelfasader och stråtak.

Läs mer

Kulturmiljövården i översiktsplaneringen (Höörs kommun) 1998

Kulturmiljöprogram för Skåne (Länsstyrelsen)

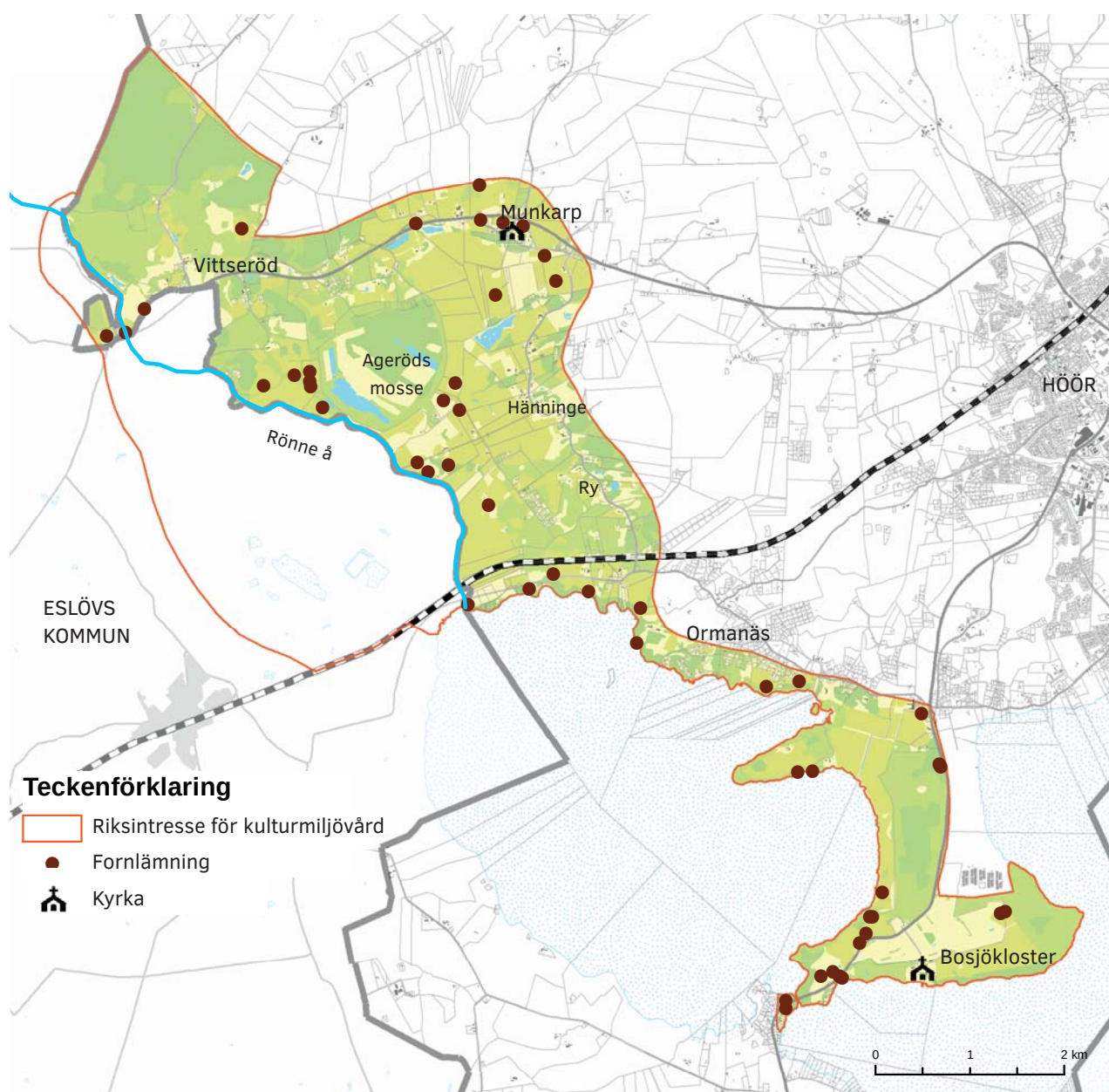
De riksintressanta kulturmiljöerna avspeglas i denna översiktsplan genom natur- och kulturmiljöområden i strategikartan samt genom naturområden och område för besöksnäringen i markanvändningskartan. Höörs kommun bedömer att det inte finns några tydliga konflikter mellan utveckling enligt denna översiktsplan och kulturmiljövärden av riksintresse.

Skyddade kulturmiljöer

Kulturmiljölagen

Kulturmiljölagen är den centrala lagen för kulturmiljövården i Sverige. Till och med 2013 kallades lagen Kulturminneslagen men bytte därefter namn till Kulturmiljölag 1988:950 (ändrad 2000:265 och 2013:548),

Lagen stipulerar att: "Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön. Ansvaret för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas. Bestämmelserna i denna lag syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer"

Figur H3.4.2. Karta över riksintresseområde för kulturmiljö i Höörs kommun

Lagen innehåller detaljerade bestämmelser om bland annat fornlämningar, fornfynd, byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen, vissa kulturföremål samt ortnamn. Den myndighet som har det övergripande ansvaret är Riksantikvarieämbetet. Länsstyrelserna ansvarar för tillsynen på länsnivå

Fornlämningar

Fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna. För att automatiskt skyddas av lagen ska lämningen vara tillkommen före 1850. Länsstyrelserna har rätt att besluta om fornlämningsförklaring av yngre lämningar ifall de i övrigt uppfyller kriterierna för fornlämning. Lämningarna finns kvar på ursprunglig plats och är i stor utsträckning jordfasta. Till fornlämningar hör till exempel boplatser från förhistorisk tid, gravar, borglämningar, ruiner av kloster, kyrkor och slott, stenar och bergytor med inskrifter och bilder (runstenar, hällristningar) med mera.

Enligt Riksantikvarieämbetets söktjänst finns det 3957 registrerade fornlämningar i Höörs kommun (2017-11-27).

En stor andel av fornlämningarna är koncentrerade till områdena kring Ringsjön och söderut samt norrut kring Höörs tätort och Frostavallenområdet. Även i västra delen av kommunen kring Hallaröd finns många fornlämningar.

Byggnadsminnen

Byggnadsminnen är kulturhistoriskt värdefulla byggnader, miljöer och anläggningar som har byggnadsminnesförklarats av länsstyrelsen. För att klargöra skyddet fastställs skyddsbestämmelser eller skyddsföreskrifter för varje byggnadsminne.

En fastighetsägare har rätt till ersättning av staten om skyddsbestämmelserna för byggnadsminnet försvårar en pågående markanvändning eller om de utgör ett hinder för rivning och detta innebär en stor värdeförlust för fastigheten.

Bosjökloster är den enda byggnadsminnet i Höörs kommun.

Kyrkliga kulturminnen

Kulturmiljölagen föreskriver att kyrkobyggnader och kyrkotomter som tillhör svenska kyrkan ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde, utseende och karaktär bevaras. Är de byggda eller anlagda före 1940 får de inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen.

Kyrkliga inventarier med kulturhistoriskt värde ska vårdas och inventeras regelbundet.

Kulturmiljölagen reglerar också den ersättning som

betalas ut av staten för skydd och vård av svenska kyrkans kulturhistoriskt värdefulla kyrkliga byggnader och inventarier.

I Höörs kommun finns sju kyrkliga kulturminnen. Dessa är; Bosjöklosters kyrka, Gudmunstorps kyrka, Hallaröds kyrka, Höörs kyrka, Munkarps kyrka, Norra Rörums kyrka och Tjörnarps kyrka.

Skydd i detaljplan

I en detaljplan finns det flera olika möjligheter att säkerställa kulturmiljövårdens intressen: Q, q, k och Stort Q, litet q och k. Det effektivaste planskyddet för en kulturhistoriskt värdefull miljö är stort "Q". Beteckningen "Q" i en befintlig bebyggelsemiljö anger att användningen måste anpassas till bebyggelsens kulturvärden.

Skyddsbestämmelser och rivningsförbud Ett annat mycket kraftfullt skydd för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse är "q", skyddsbestämmelser och rivningsförbud, Litet "q" används för att skydda bebyggelse eller annan miljö som är särskilt värdefull. Bestämmelserna får omfatta såväl interiör som exteriör, byggnadsdetaljer, viktig växtlighet och konstarbeten.

Varsamhetsbestämmelser För att bevara befintliga byggnaders karaktärsdrag och deras byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden kan varsamhetsbestämmelser, "k", införas i en detaljplan.

Utformningsbestämmelsen Litet "f", kan användas exempelvis när ny bebyggelse planeras i en befintlig kulturmiljö och det är viktigt för kommunen att kunna styra utformningen av de nya byggnaderna så att dessa anpassas till den befintliga miljön. Arkitektonisk utformning, materialval och kulör avses här.

Områdesbestämmelser är ett komplement till översiktsplanen och används bland annat för att fullfölja syftet med översiktsplanen och kan exempelvis reglera bebyggelsens egenskaper och därigenom säkerställa en önskad utveckling eller bevarande av bebyggelsen inom ett begränsat område.

Pågående digitalisering av detaljplaner gör det möjligt att längre fram enkelt söka fram skyddade fastigheter.

Höörs kulturmiljöprogram

Höörs kommun har ett kulturmiljöprogram som är från 2012. Programmet är uppdelat i flera delområden av vilka de flesta ligger i anslutning till Höörs tätort (se figur H3.4.3). Områden finns även utpekade i Norra Rörum och för Tjörnarps med omgivningar.

Syftet med programmet är att väcka allmänhetens intresse och öka kunskaperna om kommunens kulturmiljöer, såväl stadsmiljöer som landsbygd. Kulturmiljöprogrammet skulle också syfta till att vägleda fastighetsägare vid planering av renovering, om- eller tillbyggnader samt utgöra ett beslutsunderlag för kommunens detalj- och översiktsplanering och vid handläggning av bygglovsärenden.

I programmet har Höörs tätort delats upp i sju delområden, vilka presenteras med varsin områdesbeskrivning. Varje områdesbeskrivning innehåller en kort beskrivning och en kulturhistorisk klassificering av inventerade fastigheter. Kulturhistoriskt värdefulla gatumiljöer och sammanhängande kulturmiljöer pekas ut speciellt.

De kulturhistoriska värdena beskrivs utifrån olika kriterier, vilka ger en bas att utgå ifrån vid vidare bedömningar av byggnader och miljöer. Kriterierna är hämtade ur Riksantikvarieämbetets skrift "Kulturhistorisk värdering av bebyggelse" där värdena delas in efter; byggnadshistoriskt värde, arkitekturhistoriskt, samhällshistoriskt värde, socialhistoriskt värde, personhistoriskt värde, miljöskapande värde, byggnadsteknikhistoriskt värde, socialhistoriskt värde, teknik- och industrihistoriskt, identitetsvärde och patina.

Kulturmiljöprogrammet är inte heltäckande och det saknas riktlinjer för park- och gaturum inom de flesta inventerade områdena.

Förhållande till Kulturmiljöprogram för Skåne och lokala bevarandebestånden.

De flesta av de utpekade miljöerna ligger inom gränserna för de områden som pekas ut i det regionala programmet "Kulturmiljöprogram för Skåne" som pekar ut särskilt värdefulla kulturmiljöer i Skåne. Vissa delar i norra östra och södra utkanterna av Höörs tätort faller utanför det område som pekas ut i det regionala kulturmiljöprogrammet. I Norra Rörum ligger det kommunalt utpekade området inom det regionala utpekandet medan det i Tjörnarps är ett betydligt större område pekas ut i det kommunala programmet jämfört med det regionala underlaget som framför allt pekar ut landskapet kring Tjörnarps kyrkby och en bit norrut från Tjörnarpsjön. Det kommunala området kring Tjörnarps omfattar hela nordöstra delen av kommunen och pekar ut hela Tjörnarps socken.

Sedan 1989 finns för Höör en inventering av kul-

turhistoriska områden av lokalt bevarandebestånd. Områdena av lokalt bevarandebestånd sammanfaller med de nationella och regionala men pekar även ut ytterligare trettiofyra områden i kommunen (se figur H3.4.1. och H3.4.3.). Sedan underlaget färdigställdes har två områden, Stenskogen och Gunnarps tegelbruk, ändrat status från enbart lokalt bevarandebestånd till särskilt värdefull kulturmiljö i Kulturmiljöprogrammet för Skåne.

Mölla i motljus

Bosjökloster

Figur H3.4.3. Karta över kommunalt utpekade värdefulla kulturmiljöer i Höörs tätort enligt Kulturmiljöprogrammet (2012) och Kulturmiljövården i översiktsplaneringen (1989).

Gamla kyrkbyn

Runt Gamla torg och kyrkan ligger den äldsta delen av Höör, en gång kyrkby med marknadsplats. Delar av den gamla bebyggelsen finns kvar. Kyrkomiljön med kyrka, prästgård, skolbyggnad och friliggande enfamiljshus uppvisar relativt stor ursprunglighet.

Höörs tätort har utvecklats ur en bondby som låg vid vägkorset i närheten av kyrkan. Vid tiden för laga skifte 1825-30 fanns det 19 gårdar och ett gatehus i byn, de flesta av dem väl samlade söder och väster om nuvarande Gamla torg. Före detta säteriet Åkersberg, sedan lanthushållskola, var redan vid mitten av 1700-talet utflyttad till sin nuvarande plats.

Nio av de ursprungliga gårdsplatserna finns fortfarande kvar (se figur H3.4.4), men ekonomibyggnaderna är till största delen av betydligt senare datum, de första från 1860-90. Dessa gårdar är: *Höör nr 1* – nuvarande Prosten 5 (Prästgården, nuvarande Eden), *Höör nr 2* – nuvarande Liljan 3 (Höör 59:22), *Höör nr 7* – nuvarande Höör S11 (Höör 59:27), *Höör nr 9* – nuvarande Lundsten 11.

Höör nr 10 – nuvarande Berggren 7 (Berggrenska gården), *Höör nr 11* – nuvarande Hällbo 42 (Höörs Gästgifveri), *Höör nr 16* – nuvarande Hällbo 26, *Höör nr 17* – nuvarande Felix 7 (Bykrogen) och *Höör nr 18* – nuvarande Anders 7.

I dagsläget saknas riktlinjer för gaturum och park inom området för gamla kyrkbyn.

Läs mer

Höörs Kulturmiljöprogram 2012: delområde 1

Figur H3.4.4. Avarränsning för inventeringsområdet enligt Höörs Kulturmiljöprogram 2012.

Hörs kyrka. Foto: Kenneth Hellman/Scandinav

Hänsyn, Hörs gamla kyrkby

Varje bygglov ska prövas individuellt

Tak

Traditionella takmaterial i stationssamhället är papp (med listtäckning) och lertegel. Moderna takmaterial som glaserat tegel, takpanneimiterande plåt och betong är olämpliga och bör undvikas på bebyggelse uppförd före 1960-talet.

Befintlig takform och taklutning bör bibehållas. Dominerande takform i kyrkbyn är traditionellt sadeltak. Ett fåtal mansardtak förekommer.

Skorstenar

Murade skorstenar bör bevaras och inte plåtkläddas.

Takkupor

Nya takkupor och takfönster bör tillåtas restriktivt. Eventuella takkupor (och takfönster) ska anpassas till byggnadens formspråk och helst placeras inåt gård.

Entréer

Entréer mot gatan bör bevaras.

Detaljer och färgsättning

Den ursprungliga färgsättning (fasad, tak och snickerier) bör vara vägledande. Hänsyn bör också tas till befintlig färgsättning på omgivande bebyggelse.

Fasader och naturstensgrunder

Tegelfasader och naturstensgrunder bör inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Höga naturstensgrunder kan betraktas som ett lokalt särdrag för Höör.

Den ursprungliga utformningen/behandlingen av putsade fasadytor bör vara vägledande. Slätputsade fasadpartier bör inte spritputsas.

Den ursprungliga utformningen av fasadpanel i trä bör vara vägledande. Traditionell locklistpanel på exempelvis ekonomibyggnader bör bevaras och underhållas. Locklistpanel bör inte ersättas av annan slags panel, exempelvis lockpanel.

Tillbyggnader

Tillbyggnader bör tillåtas restriktivt. Eventuella tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas.

Uthusen

Uthusen är av stor betydelse för miljöns karaktär och bör bevaras och underhållas.

Tomter och avgränsning

Tomter bör inte styckas av. Avgränsning av tomt bör göras med staket eller häckar. Befintliga stengården bör bevaras och underhållas. Plank eller murar är direkt olämpliga.

Stationssamhället

Höör stationssamhälle har stora kulturvärden att värna om. Genom järnvägens tillkomst 1858 tog tillväxten i byn fart. Ett helt nytt samhälle kring järnvägen växte fram och stationssamhället är en del av södra stambanans tidiga historia. Genom järnvägen kom Höör att utvecklas till en betydande centralort i Mellanskåne.

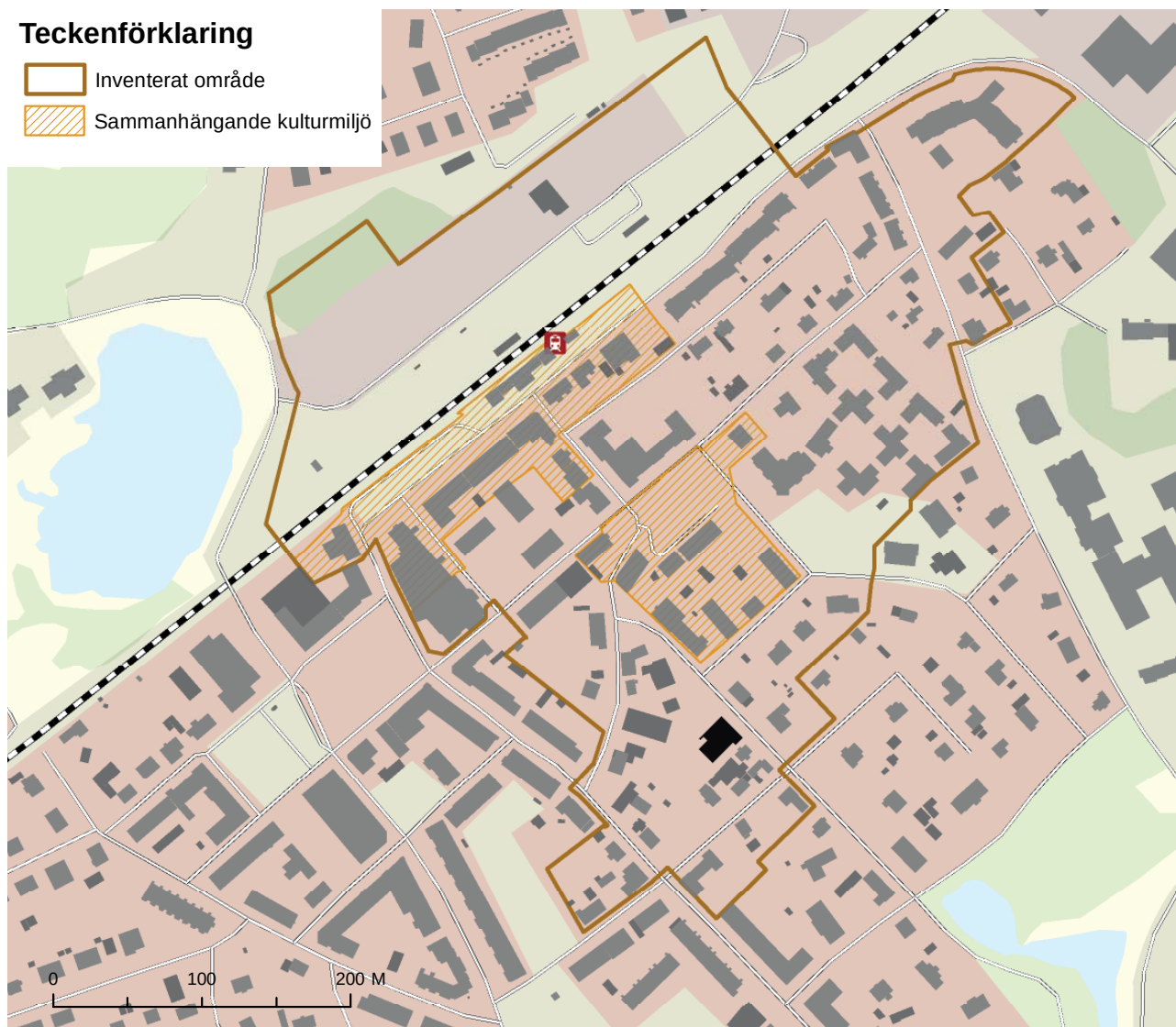
Höör stationssamhälle är en tydlig återspeglning av samhällsutvecklingen i stort: etablerandet av moderna kommunikationer – järnvägen förde även med sig telegraf och telefon, folkrörelsernas ankomst, samhällsbyggande och industrialisering och i senare tid stationssamhällets omvandling till pendlarsamhälle. Under senare delen av 1900-talet har bebyggelsen i Höör stationssamhälle genomgått mycket stora förändringar. De kulturhistoriska värdena är knutna till byggnadernas bibehållna ursprungskaraktär. Få hus i stationssamhället har kvar sina ursprungliga fönster och andra detaljer. Flera hus har förändrats genomgripande genom

tilläggsisolering samt fönster- och dörrbyten.

Många hus har rivits och nya har tillkommit. Dock är stationssamhällets ursprungliga arkitektur fortfarande tydlig i kvarteren kring Järnväggsgatan och Lilla torg (se figur H3.4.5). Här är byggnadssättet till viss del stadsmässigt med husen placerade i gatulinje och med trädgård och uthus på baksidan. Karakteristiska är de höga stengrunderna, tegelfasaderna, samt när det gäller enfamiljshus: trädgårdar och uthus på baksidan. Området innehåller också tidstypiska representanter för 1920-talets villa-bebyggelse. Dessa karakteriseras av ljusputsade fasader, höga socklar, tegeltak och uppväxta trädgårdar. Områdets funktionalistiska bostadshus från 1930- och 40-talen representerar också kulturhistoriska värden genom sin tidstypiska arkitektur. Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna i stationssamhället bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. För all bebyggelse gäller enligt Plan och bygglagen (8 kap 17 §) att

Teckenförklaring

- Inventerat område
- Sammanhängande kulturmiljö

Figur H3.4.5. Avgränsning för inventeringsområdet enligt Höørs Kulturmiljöprogram 2012.

ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Detta är särskilt viktigt på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gatan. Stationsbyggnaden, som tidigare varit byggnadsminne, bör ha ett skydd.

I dagsläget saknas riktlinjer för gaturum och park inom området för stationssamhället.

Läs mer

Höörs Kulturmiljöprogram 2012: delområde 2

Hänsyn, stationssamhället

Varje bygglov bör prövas individuellt

Tak

Traditionella takmaterial i stationssamhället är papp, tegel och eternit. Moderna takmaterial som glaserat tegel och betongpannor är olämpliga och bör undvikas på bebyggelse uppförd före 1960-talet.

Befintlig takform och taklutning bör bibehållas. Dominerande takform i stationssamhället är traditionellt sadeltak. Ett fåtal mansardtak och sadeltak med valmade gavelspetsar förekommer.

Skorstenar

Murade skorstenar bör bevaras och inte plåtin-klädas.

Takkupor

Eventuella takkupor bör anpassas till byggnadens formspråk och helst placeras inåt gård.

Entréer

Entréer mot gatan bör bevaras.

Detaljer och färgsättning

Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer (såsom fönster, dörrar, balkonger), material och färgsättning (fasad, tak och snickerier) bör vara vägledande.

Fasader och naturstensgrunder

Tegelfasader och naturstensgrunder bör inte målas, putsas, slmmas eller på annat sätt täckas över. Höga naturstensgrunder kan betraktas som ett lokalt särdrag för Höör.

Slätputsade fasadpartier bör inte spritputsas.

Tillbyggnader

Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas.

Uthusen

Uthusen är av stor betydelse för miljöns karaktär och bör bevaras och underhållas.

Tomter och avgränsning

Tomter ska inte styckas av. Tomter ska avgränsas med staket eller häckar. Plank eller murar är direkt olämpliga.

Mellan stationssamhället och kyrkbyn

Runt Gamla torg och kyrkan ligger den äldsta delen av Höör (se figur H3.4.6), en gång kyrkby med marknadsplats. När Södra stambanan nådde Höör 1858 byggdes ett stationssamhälle söder om stationen på tidigare betesmark skänkt av Åkersberg. Även i området mellan stationssamhället och den gamla kyrkbyn är den äldsta bebyggelsen från 1800-talets senare hälft.

I samband med stationssamhällets framväxt började bland annat hantverkare etablera verksamhet inne i och söder om stationssamhället. Området mellan kyrkbyn och stationssamhället förtätades alltmer, med framför allt friliggande villor i 1 1/2 plan, för att så småningom växa ihop helt.

Uppe på kullen bebyggdes under 1910-, 20- och 30-talen ett nytt kvarter utifrån en rutnätsplan med rätta linjer. Kvarteret rymmer några av tätortens finare representanter för den tidiga 1900-talsarkitekturen.

En stor tillgång för tätorten är Enebacken, Höörs stadspark, som bland annat rymmer den tidigare Spinnaredammen.

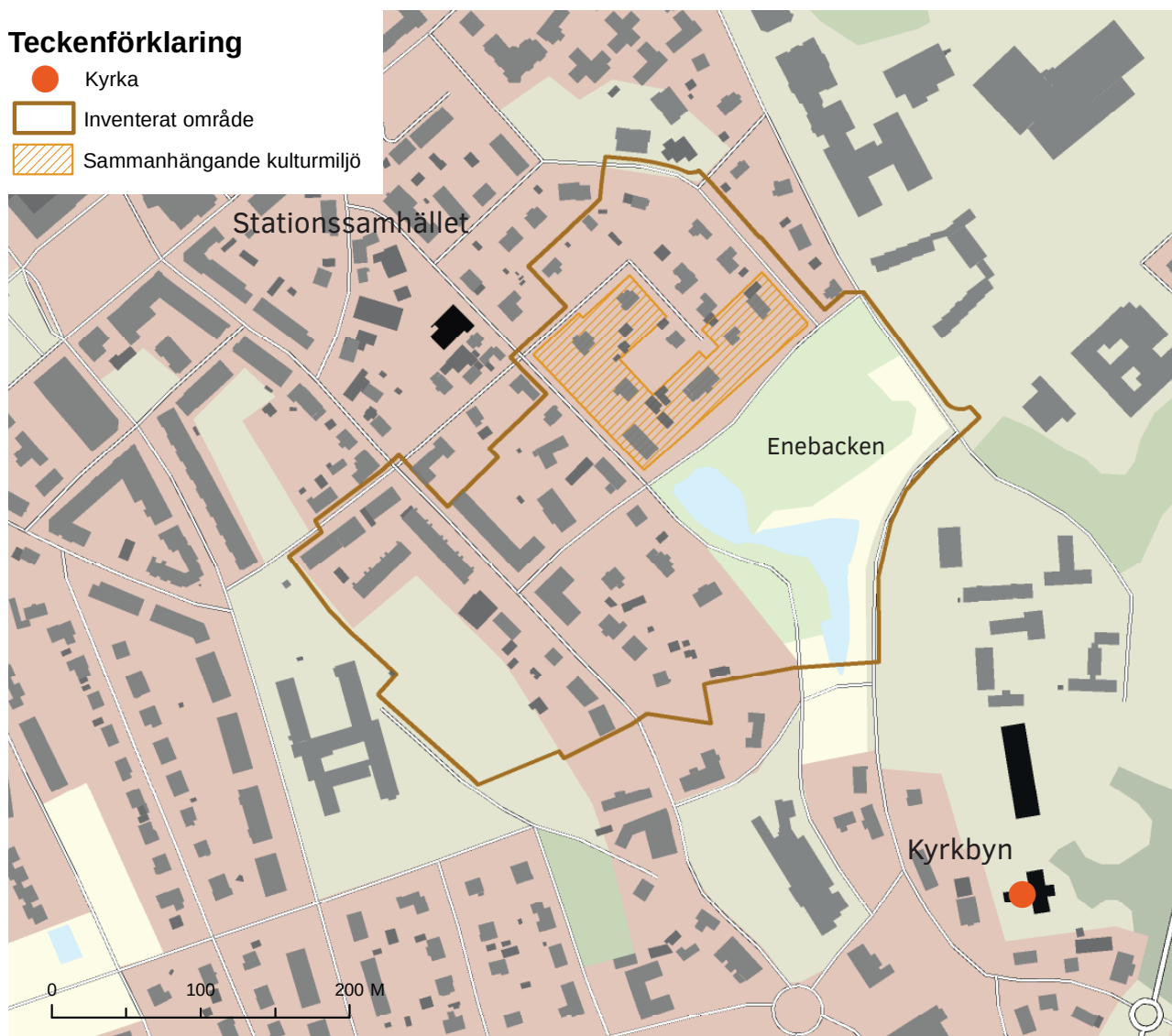
I dagsläget saknas riktlinjer för gaturum och park inom området för stationssamhället.

Läs mer

Höörs Kulturmiljöprogram 2012: delområde 3

Teckenförklaring

- Kyrka
- Inventerat område
- Sammanhängande kulturmiljö

Figur H3.4.6. Avgränsning för inventeringsområdet enligt Höörs Kulturmiljöprogram 2012.

Enebacken

Hänsyn, bebyggelse mellan stationssamhället och kyrkbyn

Varje bygglov bör provas individuellt

Tak

Traditionella takmaterial i stationssamhället är papp, tegel och eternit. Moderna takmaterial som glaserat tegel och betongpannor är olämpliga och bör undvikas på bebyggelse uppförd före 1960-talet.

Befintlig takform och taklutning bör bibehållas. Dominerande takform i område 3 är traditionellt sadeltak eller mansardtak (brutet tak).

Skorstenar

Murade skorstenar bör bevaras och inte plåtin-klädas.

Takkupor

Eventuella takkupor bör anpassas till byggnadens formspråk och helst placeras inåt gård.

Entréer

Entréer mot gatan bör bevaras.

Detaljer och färgsättning

Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer (såsom fönster, dörrar, balkonger), material och färgsättning (fasad, tak och snickerier) bör vara vägledande.

Fasader och naturstensgrunder

Tegelfasader och naturstensgrunder bör inte målas, putsas, slmmas eller på annat sätt täckas över. Höga naturstensgrunder kan betraktas som ett lokalt särdrag för Höör.

Slätputsade fasadpartier bör inte spritputsas.

Tillbyggnader

Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas.

Uthusen

Uthusen är av stor betydelse för miljöns karaktär och bör bevaras och underhållas.

Tomter och avgränsning

Tomter bör inte styckas av. Tomter bör avgränsas med staket eller häckar. Plank eller murar är direkt olämpliga.

Åkersberg

Åkersberg (se figur H3.4.7) är ett område med synnerligen skiftande byggnadsstilar. Det domineras av gårdskomplexet Åkersberg som flyttades hit från kyrkbyn på 1760-talet. Miljön kring den tidigare säterigården innefattar förutom de gamla 1700-talsbyggnaderna även nyare bebyggelse, däribland ett kapell samt en omgivande park. Omkring 1900 började området bebyggas med villor. Blandningen av hustyper och deras varierande ålder ger, tillsammans med stora och uppväxta trädgårdar, en omväxlande och säregen prägel åt området.

Villorna är oftast placerade mitt på de stora tomtarna. Höga socklar, ljusa putsade fasader och tegeltäckta tak är vanligt här. Naturen ramar in

bebyggelsen, lättar upp de tunga byggnaderna och sammanbinder de olika hustyperna.

I norra delen ligger Brännemölladammen i anslutning till Villa Backa. I nära anslutning här finns också platsen för konstverket Mittelen. Miljön med sjöarna på vardera sidan om Åkersbergsgatan är viktig för området som helhet och fungerar som ett positivt dominerande inslag. Damm- och sjömiljöerna bjuder också på värdefulla vyer. Till miljön kring Brännemölladammen hör även nyare lägre puts- och tegelarkitektur med höga miljöskapande värden. I anslutning till Åkersbergsgatan finns en viktig sammanhängande kulturmiljö bestående av putsade funkishus i två våningar inom kvarteret Tuppen, Hönan och Lejonet.

Teckenförklaring

- Inventerat område
- Sammanhängande kulturmiljö

Figur H3.4.7. Avgränsning för inventeringsområdet enligt Hörs Kulturmiljöprogram 2012.

Vy norrifrån mot Brännemölladammen och Skånes mitt

Hänsyn, Åkersbergs grönområden

För att bibehålla den unika miljön kring Brännemölladammen, tidigare Mölledammen, bör förtätning av området ej tillåtas. (Bebyggelsen öster och söder om dammen bör hållas fortsatt låg och färgsättningen ljus.)

Vyn över Mölledammen och Villa Backa har synnerligen höga kulturhistoriska värden. Områden väster om Mölledammen samt fastigheten Åkersberg 2:2 bör under inga omständigheter exploateras eller förtätas. Den parkliknande karaktären hos Åkersberg 2:2 bör bevaras och om möjligt vidareutvecklas. Den positiva upplevelsen av Mölledammen och Villa Backa är helt beroende av att Villa Backa bevaras som en solitär utan konkurrerande kringbebyggelse.

Höga träd utmed Åkersbergsgatan bidrar till en Boulevardliknande, ståndsmässigt inbjudande infart till Åkersberg söderifrån. Träden bör bevaras och underhållas.

Läs mer

Höörs Kulturmiljöprogram 2012: delområde 4

Hänsyn, bebyggelse i Åkersberg

Varje bygglov bör provas individuellt

Tak

Traditionella takmaterial på Åkersberg är lertegel (en- eller tvåkupigt). Rött eller grått lertegel har höga kulturhistoriska värden och bör bevaras. Moderna takmaterial som glaserat tegel och takpanneimiterande plåt är olämpliga. Rekommenderat takmaterial på bebyggelse uppförd under 1930- och 40-talen är papp eller lertegel. Betongpannor är enbart lämpligt på bebyggelse uppförd under 1960- och 70-talen.

Befintlig takform och taklutning bör bibehållas. Dominerande takform på Åkersberg är traditionellt sadeltak, undantaget funkishusen, där plantak (terrasstak) eller flackt sadeltak dominerar. Även tälttak förekommer.

Skorstenar

Murade skorstenar bör bevaras och inte plåtkläddas.

Takkupor

Nya takkupor och takfönster bör tillåtas restriktivt. Eventuella takkupor och takfönster bör anpassas till byggnadens formspråk och helst placeras inåt gård.

Entréer

Entréer mot gatan bör bevaras.

Färgsättning

Den ursprungliga färgsättningen (fasad, tak, snickerier) bör vara vägledande. Hänsyn bör också tas till befintlig färgsättning på omgivande bebyggelse. Mörka nyanser bör undvikas på såväl putsfasader som fasadpanel på bebyggelse uppförd före 1960-talet.

Detaljer

Äldre snickeridetaljer på till exempel verandor eller taksparrar bör bevaras och underhållas. Utformning av och material till nya trappräcken samt balkongfronter- och räcken bör anpassas till byggnadens formspråk. Moderna material som tryckimpregnerat trävirke är olämpligt och bör undvikas.

Fasader och naturstensgrunder

Tegelfasader och naturstensgrunder bör inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Höga naturstensgrunder kan betraktas som ett lokalt särdrag för Höör. Putsade fasader bör inte teglas.

Den ursprungliga behandlingen av putsade fasadytor bör vara vägledande. Slätputsade fasadpartier bör inte spritputsas.

Den ursprungliga utformningen av fasadpanel i trä bör vara vägledande. Traditionell locklistpanel bör bevaras och underhållas. Locklistpanel bör inte ersättas av annan sorts modernare panel, exempelvis lockpanel.

Tillbyggnader

Tillbyggnader bör tillåtas restriktivt. Eventuella tillbyggnader ska ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Traditionella material bör användas. Moderna material som till exempel tryckimpregnerat trävirke är olämpligt och bör undvikas.

Uthusen

Uthusen är av stor betydelse för miljöns karaktär och bör bevaras och underhållas.

Tomter och avgränsning

Tomter bör inte styckas av. Tomter bör avgränsas med staket eller häckar. Byggnade av nya plank eller murar är direkt olämpliga.

Fönster

Den ursprungliga fönstersättningen bör vara vägledande. Vid fönsterbyte bör nya fönster harmoniera med byggnaden i övrigt. Äldre originalfönster bär på höga kulturhistoriska värden.

Övrigt

Riktlinjer speciella för området: Det är väsentligt för områdets helhet att de gröna områdena och den relativa glesheten i bebyggelsen bevaras.

Åkersbergs stiftsgård

Åkersbergs stiftsgård

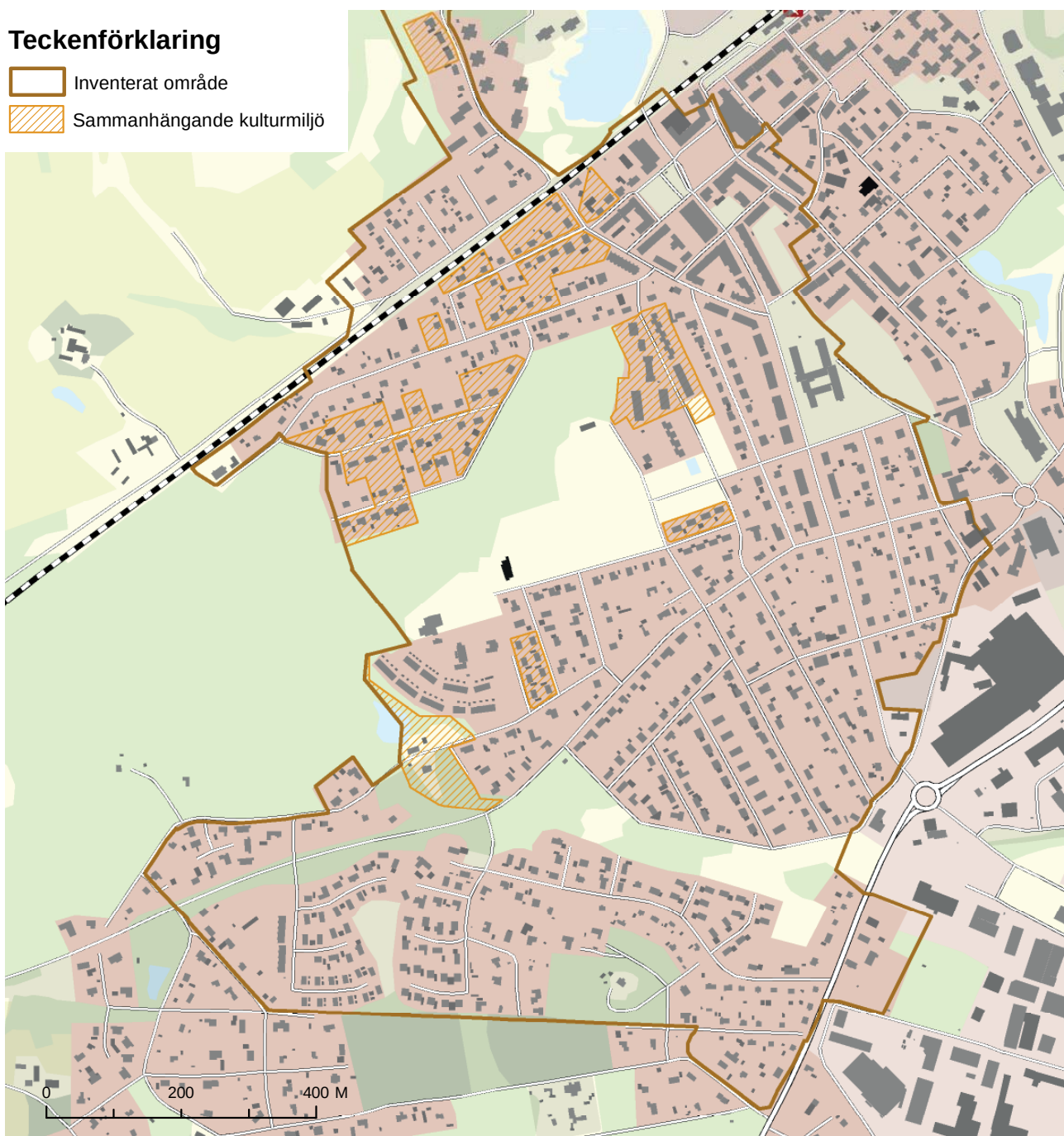
Sydvästra delarna av Höörs tätort

De sydvästra delarna av Höörs tätort (se figur H3.4.8) har utvecklats utifrån järnvägens placering och senare tillkomsten av Nya Torg. Nya Torg och omkringliggande bebyggelse med affärer, kontor och bostäder utgör en central och viktig del av delområde 5. Torget planlades 1905, då det nyblivna municipalsamhället växte som intensivast. Från Malmövägen leder Södergatan direkt till Nya Torg och Höörs affärscentrum. Bebyggelsen utmed Södergatan och kring torget består till stora delar av byggnader i två eller tre plan uppförda under 1900-talets senare hälft. Få äldre bebyggelsemiljöer finns bevarade kring torget.

I området ingår Klockarebackens kapell, som är utpekad som en kulturmiljö av regionalt intresse och som ett lokalt bevarandebeslut. Stora miljömässiga värden finns i Klockarebackens kyrkogård och i kvarnmiljön kring Höörs mölla, Bossamöllan.

Teckenförklaring

- Inventerat område
- Sammanhängande kulturmiljö

Figur H3.4.8. Avgränsning för inventeringsområdet enligt Höörs Kulturmiljöprogram 2012.

Läs mer

Höörs Kulturmiljöprogram 2012: delområde 5

Hänsyn, Delområde 5

Varje bygglov ska prövas individuellt.

Tak

Traditionella takmaterial i stationssamhället är papp, tegel och eternit. Moderna takmaterial som glaserat tegel och betongpannor är olämpliga och bör undvikas på bebyggelse uppförd före 1960-talet. Till modernismens byggnader används ofta koppar eller papp.

Befintlig takform och taklutning bör bibehållas. Dominerande takform i området är traditionellt sadeltak. Ett fåtal mansardtak och sadeltak med valmade gavelspetsar förekommer.

Skorstenar

Murade skorstenar bör bevaras och inte plåtin-klädas.

Takkupor

Eventuella takkupor bör anpassas till byggnadens formspråk och helst placeras inåt gård.

Entréer

Entréer mot gatan bör bevaras.

Detaljer och färgsättning

Den ursprungliga utformningen vad gäller detal-

jer (såsom fönster, dörrar, balkonger), material och färgsättning (fasad, tak och snickerier) bör vara vägledande. Indragna balkongpartier bör inte glasas in.

Fasader och naturstensgrunder

Tegelfasader och naturstensgrunder bör inte målas, putsas, slmmas eller på annat sätt täckas över. Höga naturstensgrunder kan betraktas som ett lokalt särdrag för Höör.

Slätputsade fasadpartier bör inte spritputsas.

Tillbyggnader

Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas.

Uthusen

Uthusen är av stor betydelse för miljöns karaktär och bör bevaras och underhållas.

Övrigt

Utöver de generella riktlinjerna för delområde 5 anger kulturmiljöprogrammet att äldre tomter inte bör avstyckas av hänsyn till de lummiga trädgårdarna som i hög grad bidrar till villabyggelsens kulturhistoriska värden.

Nordöstra delarna av Höörs tätort

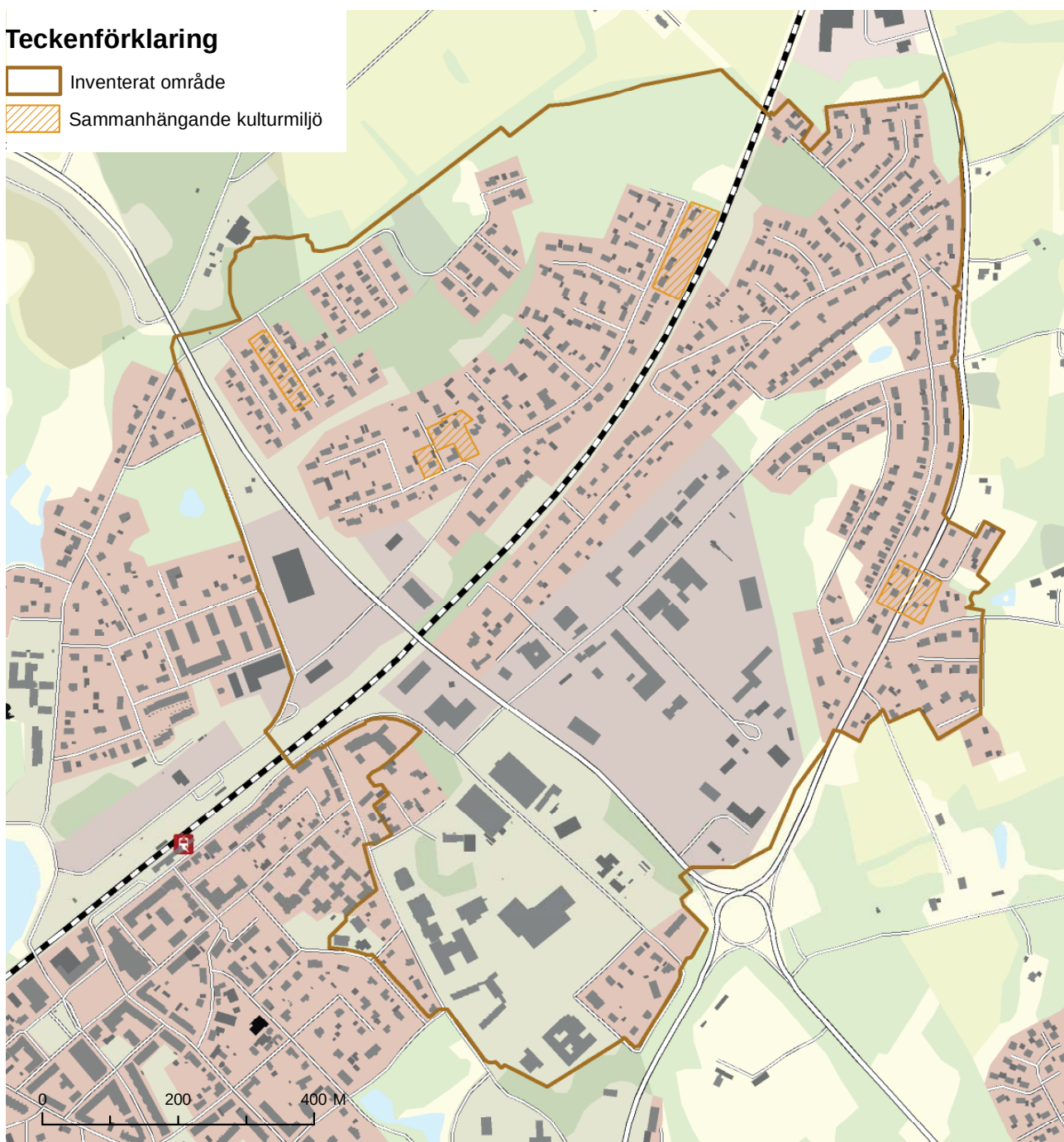
De nordöstra delarna av Höörs tätort (se figur H3.4.9) är ett område med skiftande bebyggelse. Skolor och områden med industriell tillverkning dominerar området. Områdets äldsta bebyggelse uppfördes i slutet av 1800-talet i utkanten av stationssamhället, i närheten av järnvägsspåret eller utmed den gamla Tjörnarpsvägen.

Bebyggelsen kom till i samband med 1800-talets utskiftningar från kyrkbyn och framväxten av stationssamhället. Ett mindre antal av områdets äldsta byggnader har rivits sedan förra inventeringen.

Merparten av de gamla bebyggelsemiljöerna finns dock bevarade och bär på stora kulturhistoriska värden. I områdets norra delar, i närheten av järnvägsspåret och Norrevärnsgatan finns gatumiljöer med småstadskaraktär. Den låga träbebyggelsen, de stora uppvuxna, häck- eller staketomgärdade tomterna har starka miljömässiga värden och bidrar till en positiv upplevelse av gaturummet.

Teckenförklaring

- Inventerat område
- Sammanhängande kulturmiljö

Figur H3.4.9. Avgränsning för inventeringsområdet enligt Höörs Kulturmiljöprogram 2012.

Läs mer

Höörs Kulturmiljöprogram 2012: delområde 6

Hänsyn, Delområde 6

Varje bygglov ska prövas individuellt.

Tak

Traditionella takmaterial på boningshus är lertegel (en- eller tvåkupigt). Rött eller grått eternittak har höga kulturhistoriska värden och bör bevaras. Moderna takmaterial som glaserat tegel och takpanneimiterande plåt är olämpliga. Rekommenderat takmaterial på bebyggelse uppförd under 1930- och 40-talen är papp eller lertegel. Betongpannor är enbart lämpligt på bebyggelse uppförd efter 1960.

Befintlig takform och taklutning bör bibehållas. Dominerande takform är traditionellt sadeltak, undantaget funkishusen, där plantak (terrasstak) eller flackt sadeltak dominerar. Även tälttak förekommer.

Skorstenar

Murade skorstenar bör bevaras och inte plåtklädas.

Takkupor och takfönster

Nya takkupor och takfönster bör tillåtas restriktivt. Eventuella takkupor och takfönster bör anpassas till byggnadens formspråk och helst placeras inåt gård.

Entréer

Entréer mot gatan bör bevaras.

Färgsättning

Den ursprungliga färgsättningen (fasad, tak, snickerier) bör vara vägledande. Hänsyn bör också tas till befintlig färgsättning på omgivande bebyggelse.

Detaljer

Äldre snickeridetaljer på till exempel verandor eller taksparrar bör bevaras och underhållas. Utformning av och material till nya trappräcken samt balkongfronter- och räcken bör anpassas

till byggnadens formspråk. Moderna material som tryckimpregnerat trävirke är olämpligt och bör undvikas.

Fasader och naturstensgrunder

Tegelfasader och naturstensgrunder bör inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Höga naturstensgrunder kan betraktas som ett lokalt särdrag för Höör. Putsade fasader bör inte teglas.

Den ursprungliga behandlingen av putsade fasadytor bör vara vägledande. Slätputsade fasadpartier bör inte spritputsas.

Den ursprungliga utformningen av fasadpanel i trä bör vara vägledande. Traditionell locklistpanel bör bevaras och underhållas. Locklistpanel bör inte ersättas av annan sorts modernare panel, exempelvis lockpanel.

Tillbyggnader

Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Traditionella material bör användas. Moderna material som till exempel tryckimpregnerat trävirke är olämpligt och bör undvikas.

Uthusen

Uthusen är av stor betydelse för miljöns karaktär och bör bevaras och underhållas.

Tomter och avgränsning

Tomter ska inte styckas av. Tomter ska avgränsas med staket eller häckar. Plank eller murar är direkt olämpliga.

Fönster

Den ursprungliga fönstersättningen ska vara vägledande. Vid fönsterbyte bör nya fönster harmoniera med byggnaden i övrigt. Äldre originalfönster har höga kulturhistoriska värden.

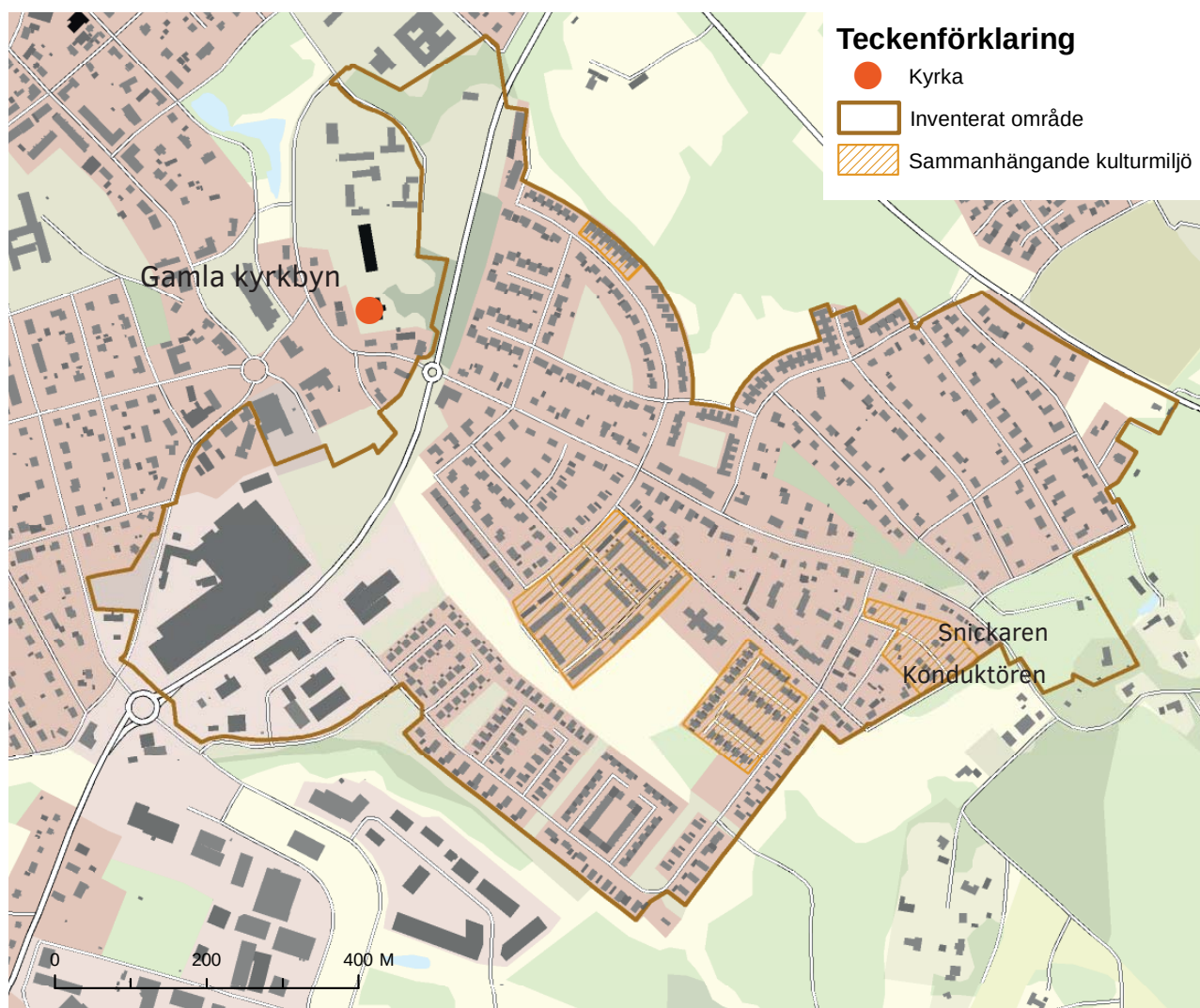

Sydöstra delarna av Höör

Områdets äldsta bebyggelse ligger utmed Hörbyvägen, en av Höörs äldsta vägsträckningar. I anslutning till Hörbyvägen växte bland annat kvarteren Konduktören och Snickaren fram under 1940-talet och bebyggdes med tvåvåningshus i funkisstil. Ända in på 1950-talet var marken öster om den gamla kyrkbyn obebyggd och i huvudsak uppodlad. Stora delar av områdets befintliga bebyggelse är utlagd på åkermark i ett modernt gatusystem (se figur H3.4.10).

Läs mer

Höörs Kulturmiljöprogram 2012: delområde 7

Figur H3.4.10. Avgränsning för inventeringsområdet enligt Höörs Kulturmiljöprogram 2012.

Hänsyn, Delområde 7

Varje bygglov ska prövas individuellt.

Tak

Traditionella takmaterial inom området är lertegel (en- eller tvåkupigt). Rött eller grått eternittak har höga kulturhistoriska värden och bör bevaras. Moderna takmaterial som glaserat tegel och takpanneimiterande plåt är olämpliga. Rekommenderat takmaterial på bebyggelse uppförd under 1930- och 40-talen är papp eller lertegel. Betongpannor är enbart lämpligt på bebyggelse uppförd efter 1960.

Befintlig takform och taklutning bör bibehållas. Dominerande takform är traditionellt sadeltak, undantaget funkishusen, där plantak (terasstak) eller flackt sadeltak dominerar. Även fälttak förekommer.

Skorstenar

Murade skorstenar bör bevaras och inte plåtklädas.

Takkupor och takfönster

Nya takkupor och takfönster bör tillåtas restriktivt. Eventuella takkupor och takfönster bör anpassas till byggnadens formspråk och helst placeras inåt gård.

Entréer

Entréer mot gatan bör bevaras.

Färgsättning

Den ursprungliga färgsättningen (fasad, tak, snickeri) bör vara vägledande. Hänsyn bör också tas till befintlig färgsättning på omgivande bebyggelse. Mörka nyanser bör undvikas på såväl putsfasader som fasadpanel på bebyggelse uppförd före 1960-talet.

Detaljer

Äldre snickeridetaljer på till exempel verandor och taksparrar bör bevaras och underhållas. Utformning av och material till nya trappräcken

samt balkongfronter- och räcken bör anpassas till byggnadens formspråk. Moderna material som tryckimpregnerat trävirke är olämpligt och bör undvikas.

Fasader och naturstensgrunder

Tegelfasader och naturstensgrunder bör inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Höga naturstensgrunder kan betraktas som ett lokalt särdrag för Höör. Putsade fasader bör inte teglas.

Den ursprungliga behandlingen av putsade fasadytor bör vara vägledande. Slätputsade fasadpartier bör inte spritputsas.

Den ursprungliga utformningen av fasadpanel i trä bör vara vägledande. Traditionell locklistpanel bör bevaras och underhållas. Locklistpanel bör inte ersättas av annan sorts modernare panel, exempelvis lockpanel.

Tillbyggnader

Ev. tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Traditionella material bör användas. Moderna material som till exempel tryckimpregnerat trävirke är olämpligt och bör undvikas.

Uthusen

Äldre uthus är av stor betydelse för miljöns karaktär och bör bevaras och underhållas.

Tomter och avgränsning

Avstyckning av tomter bör tillåtas restriktivt. Tomter ska avgränsas med trästaket eller häck. Nyuppförda plank eller murar är direkt olämpliga.

Fönster

Den ursprungliga fönstersättningen bör vara vägledande. Vid fönsterbyte bör nya fönster harmonisera med byggnaden i övrigt. Äldre originaalfönster har höga kulturhistoriska värden.

Norra Rörum

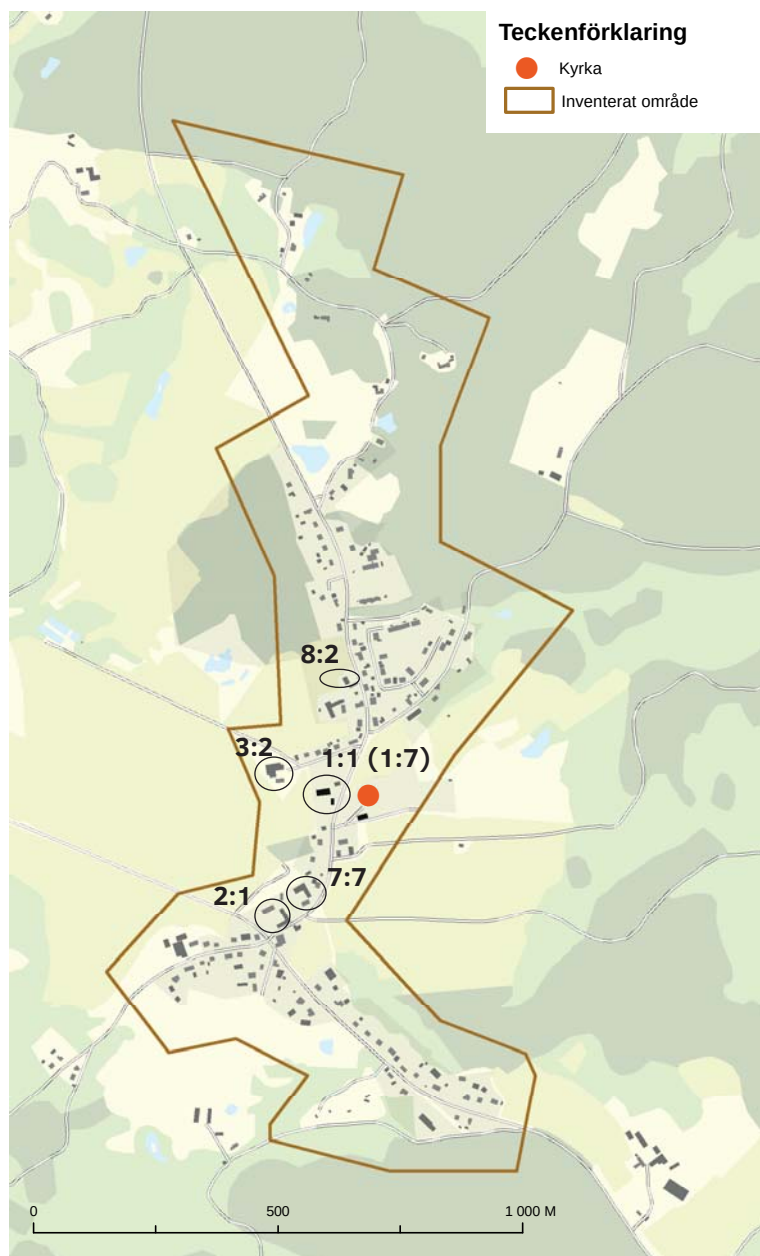
Norra Rörums kyrkby (se figur H3.4.11) ligger i de småkuperade och till stora delar skogsbevuxna norra delarna av Höörs kommun. Runt byn utbreder sig ett småskaligt odlingslandskap med stengårdsgårdar. Området är representativt för en äldre landskapstyp i Skåne, med ris- och skogsbygd. Många fornåkrar vittnar om att platsen tidigt hade bofasta invånare. Huvudnäringen i risbygden var främst boskapsskötsel och största delen av marken bestod av fälad. I mitten på 1200-talet kallades byn Rytharum efter ordet "ryth" eller "ryde" vilket betyder terräng med risbygd och "rum" som betyder öppen plats eller röjning.

Den medeltida kyrkan, uppförd senast år 1200, står på en kulle mitt i byn. På andra sidan vägen ligger prästgården från 1858 med tidstypisk utformning

i tegel och vita pilastrar. På 1940-talet revs de tillhörande uthuslängorna, uppförda på 1600-talet i skiftesverk och gråsten. Ett stenmagasin från 1768 och en länga finns kvar idag. Kyrkstallet är rivet och ersatt med nuvarande garage. Prästgården omges av en stenmursomgärdad park med höga träd. Skolan från 1843, idag biblioteksfilial, ligger nedanför kyrkan och är ett välbevarat exempel på landsbygdens skolhus. Här bedrevs skolverksamhet till 1952, då den nya skolan stod klar.

Norra Rörum enskiftades 1830-50. Enskiftet innebär att man försökte sammanföra varje gårds jordegendomar till en enda enhet, ett enda skifte. I samband med detta uppsplittrades den gamla bystrukturen och gårdar flyttades till nya lägen. Idag ligger fastigheterna 1:1 (1:7), 2:1, 3:2, 6:1, 7:7 och 8:2 kvar på sina ursprungliga platser från tiden före skiftet. Genom sitt läge speglar dessa gårdar en lång tradition. Merparten av byggnaderna är dock av väsentligt yngre datum. Längs byns infartsvägar (Tyringevägen, Hallarödsvägen och Höörsvägen) har uppförts villor i modern tid (1930-2000-tal). Norra Rörums skola uppfördes 1952 och idrottshallen 30 år senare. På 1980-90-talet tillkom bostadsområdet på Sallanders väg.

Större delen av Norra Rörum omfattas inte av detaljplan.

Läs mer

Höörs Kulturmiljöprogram 2014:
Norra Rörum

Norra Rörums kyrka

Hänsyn, Norra Rörum

- Det öppna landskapet, vägstrukturen och stengärdesgårdarna är värdefulla och bör bevaras.
- Det är viktigt att inte i allt för hög grad förändra upplevelsen av den ursprungliga bebyggelsen. Vid ombyggnation och renovering bör traditionellt byggnadsskick i enlighet med husets ursprungliga utformning vara vägledande. Skala, volym, material och färgsättning bör anpassas i enlighet med husets ursprungliga utformning. Nybyggnation bör anpassas till den ursprungliga bebyggelsen, avseende placering, skala och uttryck.

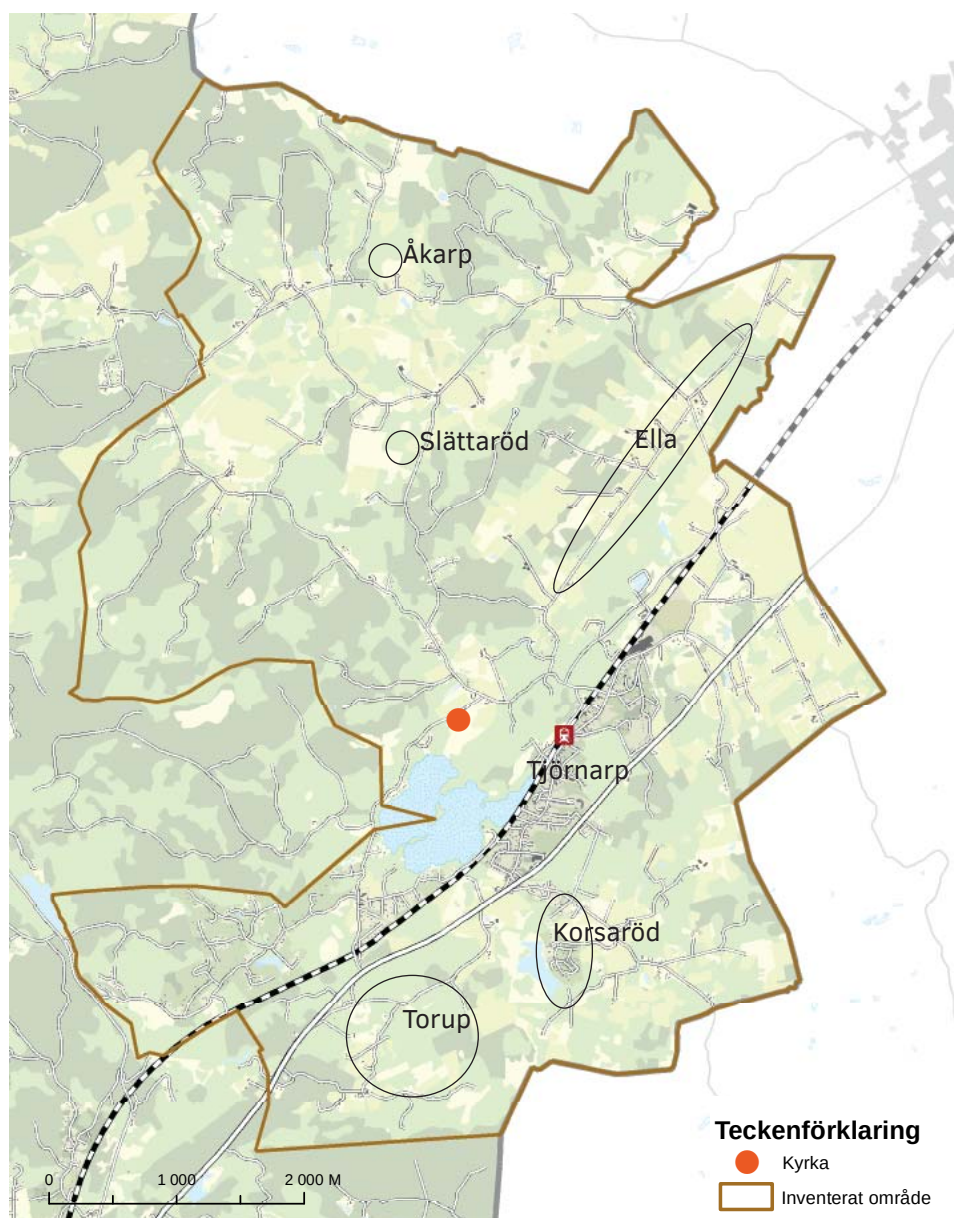
- Eventuella tillbyggnader och mindre komplementbyggnader som friggebodar och större lekstugor bör göras på baksidan och inte mot gatan. Respektera de ursprungliga husen genom att till exempel göra tillbyggnaderna lägre och lägga dem bakom entréfasaderna.
- Fönster är husets ögon. De bidrar på ett särskilt sätt till husets karaktär och tidsprägel. Byter man fönster är det viktigt att behålla storleken, proportioner och placeringen på fasaderna. På äldre hus bör vippfönster, aluminiumbågar och fuskpröjsar undvikas.
- En ny byggnad bör hålla samma avstånd till gatan som den omgivande bebyggelsen.

Dessa riktlinjer ska tolkas på ett sätt som också beaktar och väger in behov av förnyelse och förändring av fastigheter och verksamheter.

Tjörnarp

Tjörnarps socken (se figur H3.4.12) innehåller ett rikt varierat kulturlandskap, med tydliga spår efter tidigare generationers möda och samhällets utveckling från bonby till stationssamhälle. Tätorten omges av en landsbygd med påtaglig agrar prägel. I många av byarna sträcker sig tidsspannet från forntid till nutid. I de utskiftade byarna finns välbevarade ståtliga gårdsanläggningar som minner om 1800-talets välstånd och utgör viktiga blickfång i landskapet. Som en kontrast till de ibland monumentala anläggningarna finns lämningar efter landsbygdsproletariatet, såsom torp och backstugor. Här finns också byggnader som tidigare fyllde en viktig social funktion, såsom fattigstugor och ålderdomshem.

Tjörnarps socken innehåller ett antal väl bevarade bymiljöer där det miljömässiga och kulturhistoriska värdet går hand i hand. Till dessa bymiljöer hör Hädensjö, Slättaröd, Ella, Torup, Korsaröd och Åkarp. Samtliga utpekade som värdefulla naturområden i Naturvårdsprogram 2012. Tjörnarps landsbygd domineras av ett småbrutet odlingslandskap med flera bevarade kulturspår, såsom exempelvis stengärdesgårdar av varierande ålder. Bevarade hägnader av sten är karakteristiska för en stor del av Tjörnarps landsbygd. Många av dem har tillkommit i samband med laga skiftet på 1800-talet och ger landskapet en ålderdomlig prägel, i likhet med socknens bevarade fägator. Det ålderdomliga intrycket förstärks av en välbevarad gårds- och torpbebyggelse, inte sällan placerad inom eller i anslutning till gamla bytomter.

Figur H3.4.12. Avgränsning för inventeringsområdet i Tjörnarp socken enligt Hörs Kulturmiljöprogram 2014 (reviderat 2016).

Läs mer

Höörs Kulturmiljöprogram 2014: Tjörnarp

Hänsyn, Tjörnarp*Tak*

Traditionella takmaterial i är papp, tegel och eternit. Moderna takmaterial som glaserat tegel och betongpannor är olämpliga och bör undvikas på bebyggelse uppförd före 1960-talet. Till modernismens byggnader används ofta koppar eller papp. Befintlig takform och taklutning bör bibehållas. Dominerande takform i området är traditionellt sadeltak. Ett fåtal mansardtak och sadeltak med valmade gavelspetsar förekommer.

Skorstenar

Murade skorstenar bör bevaras och inte plåtkläddas.

Takkupor

Eventuella takkupor bör anpassas till byggnadens formspråk och helst placeras inåt gård.

Entréer

Entréer mot gatan bör bevaras.

Detaljer och färgsättning

Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer (såsom fönster, dörrar, balkonger), material och färgsättning (fasad, tak och snickerier) bör vara vägledande.

Fasader och naturstensgrunder

Tegelfasader och naturstensgrunder bör inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Höga naturstensgrunder kan betraktas som ett lokalt särdrag för Höör. Slätputsade fasadpartier bör inte spritputsas.

Tillbyggnader

Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas.

Uthusen

Uthusen är av stor betydelse för miljöns karaktär och bör bevaras och underhållas. I dagsläget saknas riktlinjer för gaturum och park inom området för stationssamhället.

Gunnarps tegelbruk norr om Tjörnarp

Skånes kulturmiljöprogram

Samlad kunskap om kulturmiljön i Skåne finns i Länsstyrelsens "Kulturmiljöprogram för Skåne".

Skånes kulturmiljöprogram är i första hand ett regionalt kunskapsunderlag som kan användas vid samhällsplanering på såväl kommunal som statlig nivå. Kulturmiljöprogrammet är även ett kunskapsstöd för bland annat museer och hembygdsförbund samt en levande del av Länsstyrelsens strategiarbete för kulturmiljövården.

Programmet är en sammanställning över regionala bevarandeintressen i Skåne och togs fram av Länsstyrelsen i Skåne, 2006.

I Höörs kommun finns elva områden utpekade i programmet (se figur H3.4.1). Dessa är Ageröd-Bosjökloster-Stehag-Stockamölla, Boarp, Brååns dalgång, Frostavallen-Skånes djurpark, Höör, Hallaröd, Norra Rörum, Stenskogen, Tjörnarp-Gunnarps tegelbruk, Orups sjukhus. Det finns även tre kulturmiljöstråk utpekade i programmet vilka berör Höörs kommun. Dessa är Ystad-Eslövs järnväg, Södra stambanan och Rönne å.

Områden och motiv för bevarande

1. Ageröd-Bosjökloster-Stehag-Stockamölla

Landskapet visar en tydlig kontinuitet från förhistorisk till modern tid. Området är av speciellt intresse genom fyndplatser från äldre stenålder vid Ageröds mosse och vid Ringsjöns stränder. Bosjökloster är ett viktigt exempel på de medeltida kloster, som efter reformationen utvecklats till profana slott. Området representerar mycket av 1800-talet med mellanbygdens skiftesreformers inverkan på landskapet och bebyggelsen, spåren av tidig industri och kyrkornas utformning. Plattgården Fairyhill är typisk för 1800-talets förändrade jordbruksdrift. Den drygt en kilometer långa åsträckan mellan Hasslebro och Stockamölla utgör en sällsynt och välbevarad industrihistorisk miljö med rötter i senmedeltid. Vattenkraftens betydelse för kvarnarnas och sågarnas lokalisering framgår tydligt. Bålamölla, Rönne Mölla och Brännestad representerar huvudsakligen ett förindustriellt skede, medan Stockamöllans industri visar på utvecklingen de senaste 100 åren. Bruksområdet i Stockamölla är typiskt för skånska förhållanden, i så motto att det tillkommit huvudsakligen under 1900-talet. Två kulturhistoriskt intressanta broar finns inom området. Stehag bevarar en äldre prägel med kyrka, prästgård och klockarebostad.

2. Boarp

Byggnadsbeståndet i de glest liggande gårdarna ansluter till äldre byggnadstradition med längor i gråsten eller panel. Ett speciellt miljövärde äger den gamla vägen liksom stengårdsgårdar och en mindre stenvalsbro.

3. Brååns dalgång

Brååns dalgång är en del av det äldre kulturlandskapet i Skånes mellanbygd. Betesmarker, trädrader, den spridda gårdsbebyggelsen och äldre hägnader såsom stengårdsgårdar är väsentliga inslag i miljön. Stenvalsbron utgör en viktig rest av tidigare kommunikationsleder.

4. Frostavallen-Skånes djurpark

Frostavallen och Skånes djurpark är viktiga fritidsmiljöer med flera äldre anläggningar. Båda har socialhistoriskt värde och visar det ökade behovet av fritidsanläggningar och semesterhem under 1900-talet.

5. Höör

Miljön i Höör visar tydligt utvecklingen från bondby och kyrkby till stationssamhälle. Strukturer och samband mellan de olika tidsåldrarna är väl bevarade och de administrativa byggnaderna visar betydelsen som centralort i samtliga skeden. Åkersberg är en intressant miljö som påverkat bygden i stor utsträckning. Klockarebackens kapell är av hög arkitektonisk kvalitet.

6. Hallaröd

Området illustrerar ett ålderdomligt kulturlandskap, karaktäristiskt för de inre, höglänta delarna av Skåne. Den äldre kristna tidens heliga källor i anslutning till kyrkan finns endast bevarade på ett fåtal platser.

7. Norra Rörum

Området är representativt för kulturlandskapet och kyrkomiljöerna i mellersta Skåne så det kom att utformas under 1800-talet. Kyrkan och dess närmaste omgivning har ett speciellt kulturhistoriskt intresse då det fungerat som socknens administrativa centrum.

8. Stenskogen

Industrilämningar som stenbrott, skrotstenshögar och kvarliggande delar av slipstenar vid Stenskogen är värdefulla dokument över tidig industriell verksamhet.

9. Tjörnarp och Gunnarps tegelbruk

Området visar en utveckling av kulturlandskapet sedan förhistorisk tid. Genom kyrkan och ruinen belyses de under 1800-talet ofta förekommande förändringarna i kyrkomiljön, vars orsak delvis kan sökas i den kraftiga befolkningsökningen och ökade ekonomiska resurser under detta sekel. Ringugnens har ett industrihistoriskt värde.

10. Orups sjukhus

Orups sjukhus (sanatorium) är anlagt 1912 -15 och består av ett stort antal byggnader. Byggnaderna är placerade på höjden vid Orup och är uppförda i en stil med influenser från svensk stormaktstid.

Orup ger en bra bild av strukturen för ett sanatorium vid den stora byggnadsperioden tiden efter sekelskiftet 1900.

Kulturmiljöstråk

A. Rönneå

Rönne ås sankta strandängar, med naturlig översilning under vinter-vår, har under mycket lång tids utnyttjats för bete. Det är av stort värde att denna hävd fortgår. Därtill finns flera anläggningar som visar hur vattenkraften utnyttjats för olika processer och i de flesta fall varit direkt avgörande för verksamhetens lokalisering.

Verksamheter direkt relaterade till Rönne å har ett särskilt värde i detta sammanhang och är av största betydelse för upplevelsen och förståelsen av landskapet.

B. Södra stambanan

Södra stambana var av stor betydelse för förbindelserna inom Sverige och är ett viktigt och levande dokument över järnvägsbyggande som fortfarande har stor betydelse i den svenska infrastrukturen.

C. Ystad-Eslövs järnväg

Banan är en återspeglings av samhällsutvecklingen i stort och därmed ett viktigt kulturhistoriskt stråk. Den historiska järnvägssträckningen berör endast en liten del vid kommunens sydligaste spets.

Läs mer

Förslag till bevarandeplan (Höörs kommun)
1985

Kulturmiljöprogram för Skåne (Länsstyrelsen)

Stenskogen

Historiska vägar

Vägar har stor betydelse för landskapet och hur man upplever olika miljöer. En väg kan ha ett stort kulturhistoriskt värde om den till exempel berättar om äldre vägbyggnadsteknik eller om epoker i vägbyggandets historia. Vägarna är ryggraden i de strukturer som bildats och utvecklats under olika epoker i vår kulturhistoria.

För Höörs kommun finns en kartläggning av vägar med historisk anknytning (se figur H3.4.13-15). Vägarna har kunnat spåras så långt tillbaka i tiden som 1830 och har kartorna för laga skifte som bas. I dagsläget är inventeringen inte kommunövergripande utan täcker Höör med omnejd, Fogdarp med omnejd och Gamle Bo.

I takt med att landskapet koloniserades uppstod ett mönster av vägar, som delvis ligger till grund för dagens vägnät. Vägarna utgör en viktig och integrerad del av kulturlandskapet och utgör ryggraden i de strukturer som bildats och utvecklats under olika epoker i kommunens historia. En väg kan ha ett stort kulturhistoriskt värde om den till exempel berättar om äldre vägbyggnadsteknik eller om epoker i vägbyggandets historia. Till vägarna hör objekt som milstenar, stenvalvsbroar och vägvisarstenar.

Den miljö som omger vägen är också av stor betydelse för vägens kulturhistoriska värde. Detta är större om det omgivande landskapet också har kulturmiljökvaliteter. Exempel på sådana landskap och företeelser är:

- öppet kulturlandskap med inslag av lämningar av äldre tiders hävd, till exempel stenmurar och beteshagar.
- välbevarade byggnader och bebyggelsemiljöer
- fornlämningar och fornlämningsmiljöer
- industrihistoriska lämningar
- andra typer av välbevarade landskap och miljöer som under lång tid utgjort en enhet med vägmiljön
- områden utpekade som bevarandevärda i planer och program
- åslandskap
- väghistorisk miljö med lämningar knutna till resande och vägar

Figur H3.4.13. Historiska vägar i Fogdarp med omnejd.

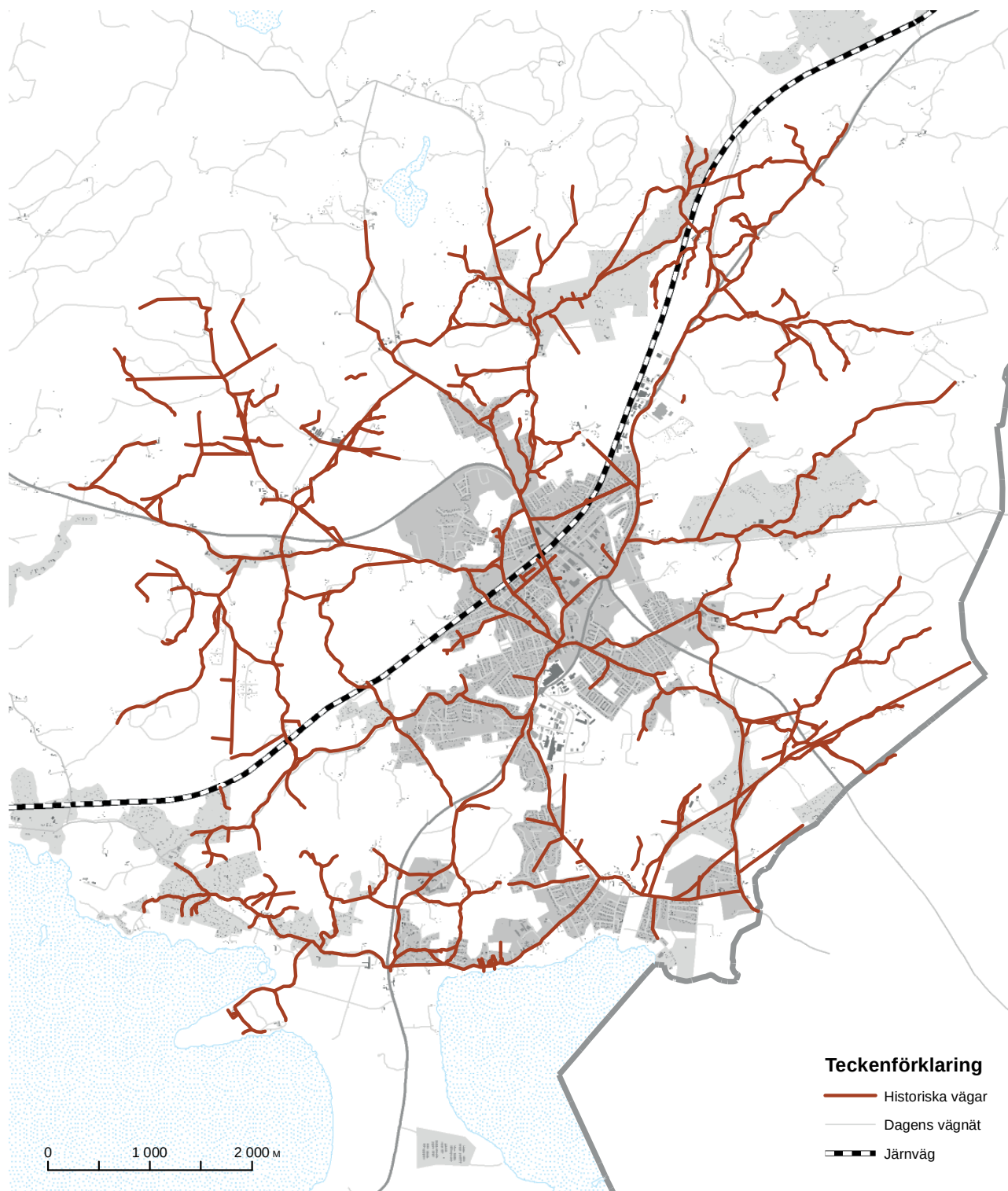
Figur H3.4.14. Historiska vägar i Gamle Bo.

Hänsyn, historiska vägar

Spåren efter de historiska vägarna bör bevaras.

Inom de historiska vägarnas närmiljö bör hänsyn tas till områdets kulturmiljö vid eventuella förändringsanspråk, exempelvis avstyckning för bostadsändamål.

Figur H3.4.15. Historiska vägar i Höör med omnejd.

3.5 Landskapets upplevelsevärden

I landskapet möts många olika värden och tillgångar – kulturella, ekologiska, estetiska, sociala och ekonomiska. Den europeiska landskapskonventionens mål är en rikare livsmiljö där alla kan delta i utformningen.

Landskapet är också arenan för friluftslivet. Friluftslivspolitikerna ska stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö.

Landskapet i Höörs kommun

Landskapet i Höörs kommun är varierat och präglas av att kommunen ligger i gränslandet mellan olika naturgeografiska regioner. I kommunen finns alltifrån öppna sjö- och slättlandskap till slutna gamla skogslandskap. De södra delarna domineras av öppet odlingslandskap som är storskaligt och övervägande används för jordbruks syften. I norra delarna av kommunen finns stora skogsområden som skapar ett generellt sett mer slutet landskap. Mellanbygden, norr om Ringsjöarna och innan de stora skogsområdena tar vid, har ett mer småskaligt odlingslandskap med åkrar, betesmarker och skog i mosaik.

Just de många småbrutna odlingslandskapen i kommunen innebär en stor kvalitet både ur biologisk synvinkel och för upplevelsen av landskapen som varierade och upplevelserika kulturmiljöer för rekreation. På många håll, speciellt i norra och västra delarna av kommunen, har dessa områden samtidigt andra viktiga kvaliteter som är svåra att hitta i urbaniserade trakter. Lugnet, tystnaden och stillheten i vissa delar av kommunen är nästan unik för MalmöLundregionen och är kvaliteter som behöver tas till vara och lyftas ur såväl ett regionalt perspektiv.

Landskapets upplevelsevärden är centrala för kommunens framtida utveckling. Ett flertal skydd finns som är till för att skydda landskapets värden och för att trygga förutsättningarna för naturvård och friluftsliv. Bland de fysiskt avgränsade intresseområden som pekats ut finns riksintresse för friluftsliv, landskapsbildsskydd och strandskydd. För att trygga landskapets värden pekar Höörs kommun i denna översiktsplan ut hänsynsområden för värdefulla landskap med fokus på rofylldhet och tystnad.

Riksintresse för rörligt friluftsliv

Frostavallen-Ringsjön-Fulltofta är av riksintresse för friluftslivet enligt miljöbalken (6 kap 3 §). Det är ett 14 420 hektar stort område som sträcker sig över Höörs, Hörby och Eslövs kommuner. Nuvarande avgränsning (se figur H3.5.1) beslutades 2017 och innebär en avsevärd utökning jämfört med tidigare område som bara gällde Frostavallen med omnejd. Området är numera avgränsat så att det binder samman Ringsjöarna med Frostavallenområdet och Fulltofta i Hörby kommun.

Naturvårdsverket har beslutat om riksintresset efter förslag från Länsstyrelsen Skåne. Kriterierna för utpekande är:

- område med särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser samt
- område med särskilt goda förutsättningar för vattenknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Beskrivning

Området innehåller attraktiva och välbesökta rekreatiomsområden för människor från hela länet och även landet. Landskapet i området är varierat med ett småkuperat odlingslandskap, löv- och gransko-gar, mindre sjöar och vattendrag, grusåsar och markerade dalgångar. Bosjöklosterhalvön har en lång kontinuitet av ädellövskog och några av Sveriges grövsta ekar finns här. Från den gamla möllan vid Kvarntorpet är utsikten över Ringsjön slående. Ringsjön, vilken delas upp i Östra Ringsjön, Västra Ringsjön och Sätöftasjön, är Skånes näst största sjö. Området har bitvis höga biologiska värden och ett rikt fågelliv.

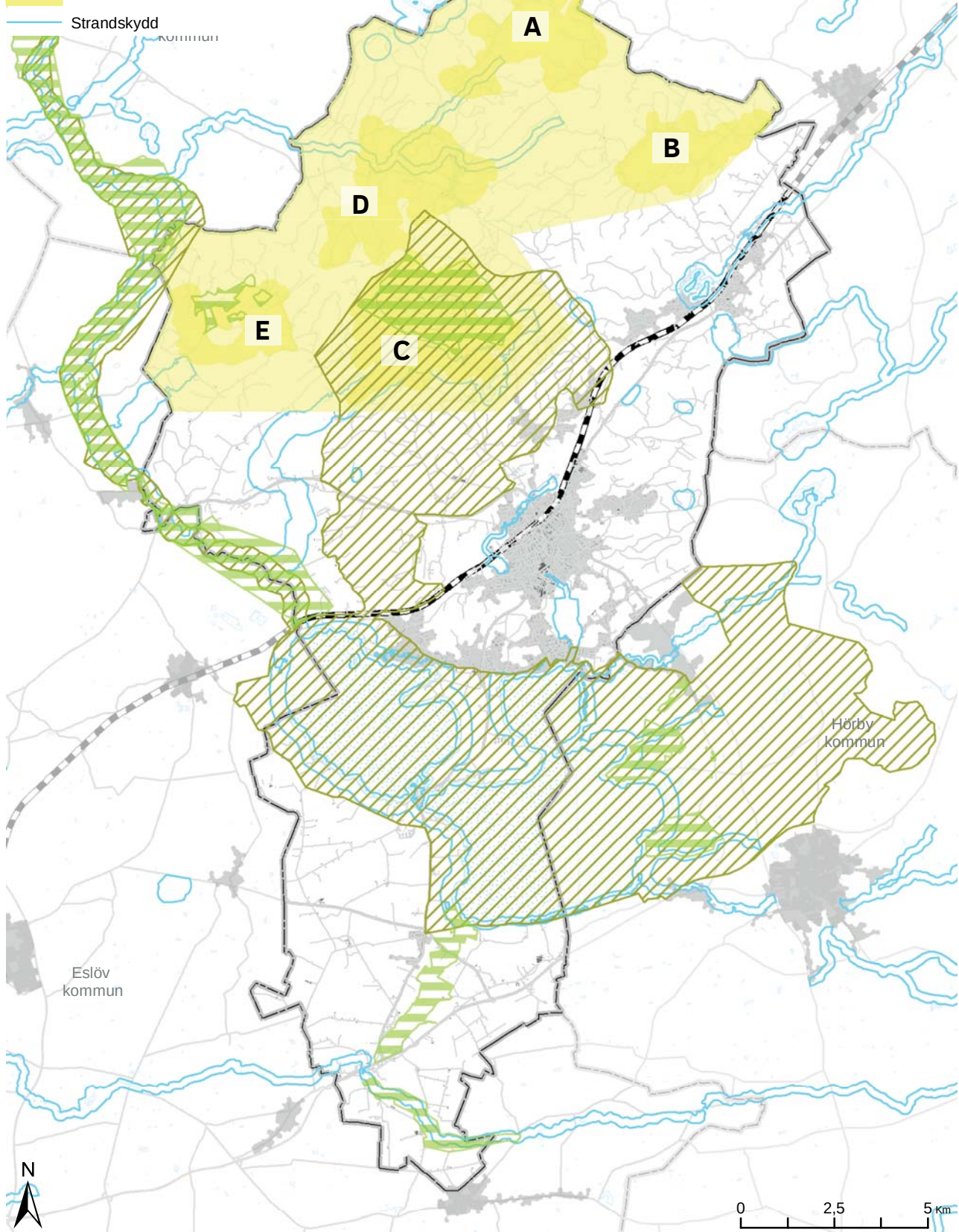
Vid Vaxsjön ligger Frostavallens fritidsanläggningar som utgör ett centrum för friluftslivet. Både Frostavallen och Fulltofta erbjuder ett stort antal stigar,

Teckenförklaring

- Landskapsbildsskydd
- Riksintresse, Friluftsliv
- Stora opåverkade områden
- Värdekärnor, Stora opåv. områden
- Strandskydd

- A. Rörums holma-Skuddarp-Hjällaröd
- B. Hedensjö-Slättraröd-Åbarp
- C. Frostavallen-Dagstorp
- D. Norra Rörum
- E. Allarp

Figur H3.5.1. Karta över intressen kopplade till landskapets upplevelsevärden i Hörs kommun

motionsspår och leder med olika längd, karaktär och svårighetsgrad. Skåneleden passerar genom båda områdena. Slingor och rastplatser anpassade för barnvagnar och rullstolsburna finns. Vintertid är skid- och skridskoåkning möjlig vid Frostavallen. Vid Vaxsjön finns en badplats och sjön är även värdefull för fritidsfiske. Ett stort antal iordningställda läger- och rastplatser, grillplatser, toaletter och andra anordningar för friluftsliv finns i områdena. Omgivningarna runt Dagstorpssjön är relativt opåverkade av människan och här kan man uppleva stillhet och tystnad.

Det finns ett antal badplatser vid Ringsjön. Det är även möjligt att fiska, paddla, åka båt eller skåda fågel där. Vintertid användas Ringsjön för skridsko-åkning, skridskosegling, issegling och pimpelfiske.

Förutsättningar för bevarande

Naturvärdena inom området ska vårdas och bestå. Naturreservat inom området förvaltas enligt skötselplan och strandskyddet respekteras. En viktig del i bevarande av området blir att befintliga leder inklusive Skåneleden och anläggningar bevaras och underhålls. Bebyggelseexploatering ska ske med stor hänsyn till natur- och kulturmiljövården. Naturvårdshänsyn tas i skogsbruket.

Åtgärder, verksamheter och andra intressen som påtagligt kan skada områdets värden är särskilt hindrande bebyggelse och anläggningar i strandområdet liksom negativ visuell inverkan av till exempel master och vindkraft. Försämring av vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag kan skada områdets värden.

Hörs kommun bedömer att denna översiktsplan ligger väl i linje med utpekade friluftslivsintressen och analyser. I markanvändningskartan är stora delar av riksintresseområdet utpekade som naturområde eller sjö. Området avspeglas också i strategikartan som natur- och kulturlandskap. Barriärerna genom området bedöms vara det största hotet mot områdets utveckling, både befintliga barriärer i form av stambana samt vägarna 13 och 23 och nya barriärer i form av höghastighetsbana.

I motivering till utpekandet uttrycks att potential finns att ytterligare utöka tillgängligheten genom exempelvis bättre möjligheter att ta sig till området med kollektivtrafik samt genom informations-spridning. Att i större utsträckning försöka koppla ihop Frostavallen och Fulltofta med vandrings- och cykelleder skulle göra området ännu mer attraktivt för besökare. Tillgängligheten till Ringsjön kan förbättras, till exempel genom att enkla stigar och anläggningar för friluftslivet iordningställs.

Kommunen har under processen inför ny avgränsning ifrågasatt värdet av att peka ut ett så stort område som delas av en järnväg. När nu riksintres-

set är beslutat i den avgränsningen ser Hörs kommun fram emot en dialog om hur barriäreffekten av järnvägssträckningen kan begränsas.

Förutsättningarna för friluftslivet att ta sig över spårområdet på ett säkert sätt är begränsade. I samband med eventuell utbyggnad eller utveckling av järnvägssträckorna norr vid korsningen med Rönneå och österut samt vid Sjunnerup norr om Hörs tätort, vill kommunen framhålla betydelsen att arbeta med goda förbindelser mellan de respektive sidorna av spårområdet. Detta för att minska barriäreffekten och för att stärka kopplingen mellan de olika delarna av det utpekade riksintresseområdet. Kommunen förhåller sig också frågande till varför riksintresset avgränsas av kommungränsen mot Hörby i Fogdaröds naturområde. Om det är Skåneleden som är anledning till utpekandet av den delen av riksintresset så skulle området mycket väl kunna fortsätta vidare in i Hörs kommun.

Skyddade landskap

Landskapsbildsskydd

Landskapsbildsskydd är ett skydd för landskapsbildningen med stöd av naturvårdslagen §19 i dess lydelse före 1 januari 1975. Även om begreppet inte finns i den nu gällande miljöbalken gäller bestämmelserna fortfarande, så länge Länsstyrelsen inte beslutat om något annat. Föreskrifterna kan vara olika, men skyddet reglerar framförallt bebyggelse. Många landskapsbildsskydd innehåller också en föreskrift om att det krävs tillstånd för schaktning och fyllning. Föreskrifterna kan även reglera till exempel plantering av barrskog.

Tillstånd för åtgärder som strider mot föreskrifterna söks hos Länsstyrelsen. I Hörs berörs fem områden av landskapsbildsskydd; Pinedalen, Brååns och Rönneås dalgång, landskapet kring Allarps bjär samt ett område vid Dagstorpssjön (se figur H3.5.1).

Hänsyn till riksintresseområdet

Området av riksintresse för friluftslivet ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Det innebär generellt att ny bebyggelse och nya anläggningar ska lokaliseras och utformas med stor hänsyn till friluftslivsintresset. Alla aspekter som påverkar landskapsupplevelsen ska vägas in, som tystnad, estetiska kvaliteter, tillgänglighet till stränder, stigar med vägvisning, trafiksäkerhet och att natur- och kulturvården bevaras och utvecklas. Omfattande kompensationsåtgärder är nödvändiga om större ingrepp blir aktuella.

Strandskydd

Strandzonen i anslutning till vattendrag, sjöar och hav är mycket viktig för rekreation och friluftsliv. Vattenområden och stränder är värdefulla livsmiljöer för växt- och djurliv och fungerar som spridningskorridorer och tillflyktsorter för olika arter. Själva strandzonen är också mycket betydelsefull som naturligt reningsverk genom att kväve och fosfor tas upp i växtlighet och avsätts i sedimentet. Strandskyddets syfte är att långsiktigt säkra allmänhetens tillgång till strandområden, men också att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet i strandzonen. Det generella strandskyddet omfattar 100 meter från strandlinjen, åt båda håll.

Om det behövs för att tillgodose strandskyddets syften kan det utvidgas ända upp till 300 meter. I Hörs kommun är strandskyddet utvidgat bland annat vid Ringsjön, Tjörnarpsjön, Korsarödssjön, Vaxsjön, och Dagstorpssjön samt Möllebäcken-Tormestorpsån, och delar av Hörsån och Rönne å. I dessa områden är strandskyddsområdet utvidgat till 100-300 meter (se avgränsning i figur H3.5.1). Inom strandskyddsområde är det bland annat förbjudet att uppföra nya byggnader, gräva, ändra användning av befintliga byggnader eller vidta andra åtgärder om det hindrar eller avhåller allmänheten från att vistas i strandskyddsområdet. Man får heller inte vidta åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Vissa verksamheter är dock undantagna från förbudet, som till exempel uppförande av byggnader för jordbrukets eller fiskets behov.

Det finns möjlighet att söka dispens från strandskyddsbestämmelserna hos kommunen. Dispens kan dock bara lämnas om det finns särskilda skäl och om strandskyddets syften inte motverkas. Allmänhetens tillgång till strandområden och goda livsvillkor för djur- och växtliv måste alltså tryggas.

Stora påverkade områden

Stora landskapsområden utan större ingrepp och exploatering har ett värde för areella näringar, som livsmiljö, för naturvärden, för jakt och fiske samt för friluftslivet. Miljöbalkens hushållningsbestämmelser säger att områden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön ska skyddas så långt möjligt mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär (MB 3kap 2§).

Länsstyrelsen i Skåne presenterade år 2000 en rapport med syfte att underlätta för kommunerna att redovisa sådana områden i sin översiktsplan. Rapporten, som heter "Underlag för fysisk planering i Skåne län avseende 3 kap. 2§ Miljöbalken" innehåller en fallstudie för Hörs kommun och redovisar en preliminär avgränsning av stora påverkade områden. Hörs kommun har tidigare i sin

översiktsplanering redovisat sina stora påverkade områden utifrån den preliminära avgränsning som finns i underlaget.

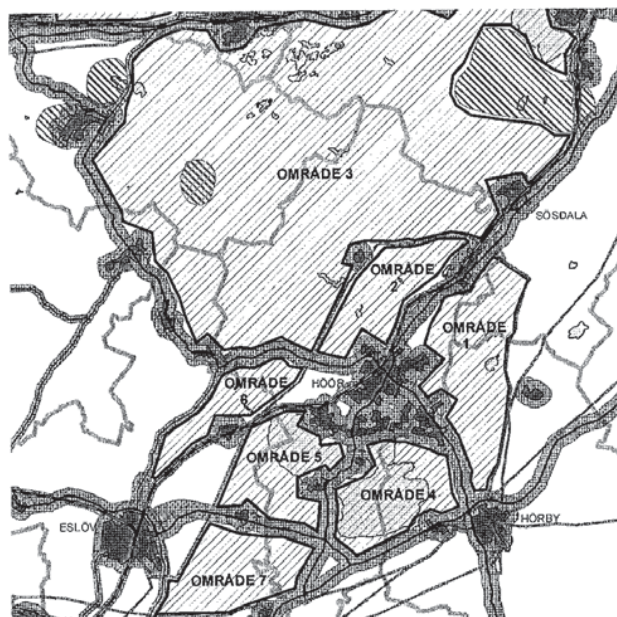
Under arbetet med denna översiktsplan har Trafikverkets planering för att bygga höghastighetsjärnväg aktualiserat behovet av att granska områdena närmare. Vindbruket är ytterligare ett intresse som kan komma att påverka stora påverkade områden.

Urval och avgränsning

Kommunens hållning är att "Stora påverkade områden" behöver vara tillräckligt stora för att det ska vara meningsfullt att peka ut dem i förhållande till andra underlag. I den mindre och mellanstora skalan finns det redan ett flertal intressen och skydd för bevarandet av landskapets kultur-, natur- och upplevelsevärden.

Det område som pekas ut i kommunens översiktsplan är därför ett stort och grovt avgränsat område. Det utpekade området omfattar större delen av kommunens norra och nordvästra delar. Avgränsningen av området följer till stora delar områdena 2 och 3 enligt den preliminära avgränsning som presenteras i länsstyrelsens underlag. Område 3 i underlaget beskrivs som "ett av Skånes allra största potentiella påverkade områden" då det även omfattar stora arealer i Klippans och Hässleholms kommuner samt nordligaste spetsen av Eslövs kommun.

Den yttre gränsdragningen för det utpekade området är grov men ger en tydlig indikation på var kommunen anser att karaktären påverkat stort område börjar. Området som helhet består av ett varierat och ofta kuperat landskap med mycket inslag av skog. Samtidigt är området generellt sett undantaget från betydande påverkan från större infrastrukturleder och större exploateringsföretag.

Figur H3.5.2. Preliminär avgränsning av Stora påverkade områden i Skåne län. Kartan är från s.50 i "Underlag för fysisk planering i Skåne län avseende 3 kap. 2§ Miljöbalken". Länsstyrelsen i Skåne, år 2000.

Flera lantbruksföretag finns inom området men dessa tenderar att vara relativt småskaliga på grund av naturgeografiska förutsättningar.

Drygt en kilometer öster om Broslätt och en kilometer norr om Prästbonnasjön utmed väg 1324 finns ett område som innehåller både stentäktverksamhet och asfaltstillverkning. Sprängningar och krossande av sten alstrar betydande störningar i form av buller, vibrationer och damm. Dessutom genererar verksamheterna tung trafik som innebär en viss störning utmed vägen, speciellt söderut längs vägen men även inom fastigheten i samband med lastning. Kommunen anser att stentäkten och asfaltstillverkningen sammantaget utgör grund för att avgränsningen av det stora opåverkade området ska undanta dessa verksamheter och dess huvudväganslutning.

I länsstyrelsens preliminära avgränsning, från tidigare refererat underlag, undantas ett stråk utmed kraftledningsgatan i nordsydlig riktning upp till Broslätts stugområde och därefter österut mot Tjörnarp. Det undantagna området utgör gräns mellan område 2 och 3 enligt denna preliminära avgränsning. Kommunen ser ingen anledning att betrakta ledningsgatan som ett större exploateringsföretag som stör helheten i det större opåverkade området. Kraftledningsgatans norra del mot Tjörnarp hamnar ändå utanför det utpekade Stora opåverkade området medan den södra delen genom Frostavallenområdet innefattas i det utpekade området. Kommunen gör bedömningen att ledningsgatan påverkar upplevelsen av landskapet på en lokal nivå men inte i ett större perspektiv. Den buffert som lämnas mot de större infrastrukturlederna södra stambanan och väg 23 är större i kommunens utpekade område än i område 2 i länsstyrelsens preliminära avgränsning.

De värden som kommunen har för avsikt att värna genom utpekandet av områdena har en tydlig koppling till det som i planeringssammanhang kallas för "quiet areas" och som har sitt ursprung i EU-direktivet om omgivningsbuller. Det engelska begreppet tydliggör att det handlar om något bredare än tystnad. Aspekter som stillhet, lugn och rofylldhet. Kommunen har därför även valt att avgränsa bort de områden som ligger i anslutning till järnvägen och vägarna 13, 23 och E22. De övriga områden som finns med i länsstyrelsens preliminära avgränsning (område 1 och 4-7 enligt figur H3.5.2) bedömer Höörs kommun vara för små och för sönderstyckade för att pekas ut som Stora opåverkade områden i enlighet med vad som anges i MB 3 kap 2 §.

För området som helhet är de övergripande värdena som kommunen vill bevara ett tyst och rofyllt landskap som är opåverkat av större exploateringsföretag och som genom sina värden har betydande

värden för rekreation och friluftsliv.

De utpekade områdena syftar (i likhet med Miljöbalkens allmänna motiv till utpekandet av Stora opåverkade områden) till att bevara sammanhängande oexploaterad mark. Med oexploaterad mark menas här områden som är opåverkade av mer storskalig jordbruksverksamhet. Skogsbruk och småskaligt jordbruk, som bedrivits i mindre skala och under lång tid, är däremot vanliga inslag i de utpekade miljöerna då de inte bedöms påverka landskapets upplevelsevärden negativt utan snarare bidrar till att förstärka de värden som finns.

Inom det utpekade Stora opåverkade området finns ett antal värdekärnor som pekas ut för sina natur och rekreationsvärden samt sin betydelse för de areella näringarna i området.

Värdekärnor

Avgränsningen av dessa värdekärnor (se figur H3.5.1) utgår till stor del från värdefulla landskap enligt kommunens Naturvårdsprogram. Naturvårdsprogrammet bygger på omfattande inventeringar och studier av landskapsbild och landskapets värden i ett större sammanhang. I områdena som pekas ut som värdekärnor finns i de flesta fall en tydlig koppling till biologiska värden, upplevelsevärden och värden kopplade till brukandet och de areella näringarna. Gemensamt för de utpekade värdena är att de generellt sett har en nära koppling till det småbrutna odlingslandskapet.

Rapporten "Underlag för fysisk planering i Skåne län avseende 3 kap. 2§ Miljöbalken" togs fram 2000 för att ge kommunerna vägledning i utpekandet av stora opåverkade områden. I underlaget finns beskrivet hur vissa specifika skäl kan ligga till grund för utpekandet. Vidare betonas vikten av att "fastslå ett särskilt motiv" till utpekandet av områdena. Några av de motiv som nämns som specifika skäl för utpekande är bland annat ekologiska hänsyn

Hänsyn, stora opåverkade områden

Stora opåverkade ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär. Det innebär att större strukturbildande exploatering är olämplig. Ny bebyggelse ska genom lokalisering och utformning anpassas till befintliga bebyggelseområden, vägar och andra strukturbildande mönster. Alla aspekter som påverkar landskapsupplevelsen ska vägas in, som tystnad, estetiska kvaliteter, tillgänglighet till stränder, stigar med vägvisning, trafiksäkerhet och att natur- och kulturvärden bevaras och utvecklas. Omfattande kompensationsåtgärder är nödvändiga om större ingrepp blir aktuella.

eller att försäkra sig om rekreationsområden. För att ge en så god bild som möjligt av vilka kvaliteter kommunen vill skydda genom utpekande av Stora opåverkade områden, så har ett antal värdekärnor lyfts ut och beskrivits mer ingående. Värdekärnorna är viktiga komponenter i en större helhet.

De avgränsningar och beskrivningar som presenteras i denna översiktsplan kommer sannolikt att behöva granskas och bearbetas ytterligare. För att kommunen ska kunna möta Trafikverkets planering och tillvarata intresset av stora opåverkade områden behövs därför ett fortsatt fokus på dessa områden och en metodutveckling kring avgränsning, analys och beskrivning. Utpekandet av Stora opåverkade områden är ett mellankommunalt intresse som kan göras i samverkan med angränsande kommuner.

A. Rörums holma-Skuddarp-Hjällaröd

Området ligger i kommunens nordligaste del. En av de stora kvaliteterna med området är stillheten, tystnaden och rofylldheten som kommunen bedömer ha ett betydande värde som kvalitet ur ett upplevelseperspektiv på landskapet. Värdena i området utgörs av naturbetesmarker, trädbärande hagmarker och trädgångar med stor potential för framtiden, igenväxande hagmarker, vatten, betade fuktängar, åkerholmar, öppna sand- och grusmarker, grusvägar, artrika vägrenar och stengården. Området som helhet består till stora delar av småskaligt odlingslandskap. Riksintresseområde för vindbruk överlappar delvis. Höörs kommun bedömer att intresset av stora opåverkade områden väger tyngre än intresset av landbaserad vindkraft.

B. Hedensjö-Slättraröd-Åbarp

Området ligger i nordöstra delen av kommunen och består till största del av ett småbrutet odlingslandskap i en dalgång inramad av höjdryggar.

Den utpekade ytan har en ålderdomlig prägel, med en mängd kulturspår som odlingsterasser, husgrunder, odlingsrösen, fågator mm. Stora delar av landskapet är betespåverkat.

De landskapsvärden som finns i området är naturbetesmarker, hagmarker och annan betespräglad mark samt värdefulla trädmiljöer, vattendrag, stengården och andra värdefulla landskapselement.

Fortsatt betesdrift och åkerbruk, gärna återupptagen betesdrift i delar är förutsättningar för att bevara området. Även bevarande av stengården och andra landskapselement behövs för att behålla befintlig karaktär.

Tystnaden och lugnet är påtagliga kvaliteter i området som endast tangeras av ett antal mindre vägar med låga trafikflöden och en försumbar andel tung trafik. Viss påverkan från järnvägen kan förekom-

ma om vindriktningen är ostlig eller sydostlig men med förhärskande vindriktning utgör det utpekade området en stillsam och relativt opåverkad del av kommunen.

C. Frostavallen-Dagstorp

Varierat landskap med sjöar, stora sammanhängande arealer skog och ett småskaligt odlingslandskap med ålderdomlig prägel. I området finns mycket höga naturvärden förknippade framförallt med skog, men även med odlingslandskap.

I området finns även rikligt med kulturspår, hägnader, husgrunder, hålvägar, övergivna bytomter mm. Bitvis ligger ett helt kulturlandskap inbäddat i grönska, där skogen består av nyligen igenväxta hagmarker.

Ett stort värde som finns kopplat till landskapet i området är de stora sammanhängande bokskogsområdena som förutom sitt stora värde för rekreation även hyser höga naturvärden då delar av områdena är opåverkade av skogsbruk. Även den brukade skogen i området är skött på ett småskaligt sätt som gynnar biologisk mångfald och upplevelsevärden. Naturen i kombination med området topografi gör det betydelsefullt som opåverkat landskap. Frostavallen-Dagstorp är också det av de utpekade stora opåverkade områdena som har bäst tillgänglighet för allmänheten då det med lätthet kan nås från Höörs tätort med såväl cykel eller till fots som med buss eller bil. På så vis tillför området en unik kvalitet till hela MalmöLundregionen med sina lätt tillgängliga och fridfulla opåverkade stora skogsområden.

D. Norra Rörum

Småbrutet, kuperat landskap med värden i både odlings och skogsmark. Värdefulla hagmarker med inslag av grova träd. Ädellövskogar med höga värden och inslag av basalt. Stora arealer lätta jordar med sand och grus som ger förutsättningar för blomrikedom och rikt insektsliv.

Andra värden i området är olika värdefulla trädmiljöer; orörd ädellövskog, ädellöv på basalt, alkärr, trädbärande hagmarker och betespåverkad skog. Öppna betesmarker på lätta jordar, artrika väg och åkerrenar.

För att området ska bevaras och utvecklas på ett bra sätt är det önskvärt med fortsatt betesdrift och åkerbruk, vissa delar av skogen bör undantas från skogsbruk. Fortsatt odling och hävd på lätta jordar, bevarande av grusvägar, renar, kanter och andra landskapselement.

E. Allarp

Det utpekade området är ett småskaligt och varierat odlingslandskap kring naturreservatet Allarps

bjär. Området består i huvudsak av ädellövskog och blandlövskogar, men även inslag av hagmarker och annan öppen mark förekommer.

Själva bjären är ett vulkanrestberg, en så kallad basaltkupp, med en mycket artrik vårflora och flera hotade lavarter. Området har stor betydelse för både naturvård och friluftsliv och är omfattas delvis av flera skydd som naturreservat och biotopskydd. Delar av området har även status som Natura 2000-område och riksintresse för naturvården. Skåneleden passerar och det finns flera vandrings-slingor inom området.

Vården som är kopplade till naturen och landskapet är bland annat naturbetesmarker, hagmarker och annan betespräglad mark, dungar, trädridåer, stengården och andra småbiotoper. En förutsättning för bevarandet av området är fortsatt betesdrift och åkerbruk. Stengården och andra landskapselement som skapar småskalighet och variation behöver också bevaras. Området ligger i en tyst och rofylld del av kommunen och dessa värden vill kommunen ta fasta på i samband framtida planering och de eventuella intressekonflikter som kan uppkomma i området.

Gamla ekar fungerar som värdmiljöer för många arter

Europeiska landskapskonventionen

Europeiska landskapskonventionen är en konvention mellan ett antal europeiska stater. Den har tillkommit på initiativ av Europarådet och har undertecknats av 40 länder av vilka 38 länder har också ratificerat konventionen. Sverige ratificerade konventionen 2010 vilket innebär att Sverige förbundit sig att följa konventionens regler vid all landskapsplanering och landskapsvård.

Syftet med konventionen är att skapa en gemensam europeisk ram för arbetet med de europeiska landskap som är utsatta för ett förändringstryck genom samhällsutvecklingen och/eller på något sätt i sin tur kan påverka den. Konventionen gäller således alla landskap, från tätt bebyggda områden till helt obefolkade landskap. Konventionen förutsätter att det lokala landskapet i någon mening utgör en grund för en gemensam europeisk identitet. Konventionen lyfter därför särskilt fram målet att stärka möjligheterna för allmänhetens och localsamhällets aktiva demokratiska medverkan i arbetet med skydd, förvaltning och planläggning av landskap. Det betyder att arbetet med att omsätta de politiska målen i praktiken kommer att bli en fråga för kommuner och andra lokala organisationer.

Konventionen förutsätter bland annat att landskapet integreras som ett tema i all planerings- och sektorspolitik som påverkar det direkt eller indirekt och att demokratiska processer för den lokala allmänhetens, kommuners och regionala myndigheters samt övriga intressenters möjligheter att delta i arbetet utvecklas och nyttjas.

Ett övergripande mål för konventionen är en övergång från ett objektsorienterat synsätt i samhällsplaneringen till planering utifrån en helhetssyn och att en del av makten över besluten ska flyttas från statliga och regionala myndigheter till lokala myndigheter och de enskilda medborgarna. Konventionen har en subjektiv dimension som sätter människan i centrum och betonar människors uppfattning, upplevelse och värdering av landskap.

Höörs kommun vill beakta konventionen i sitt planeringsarbete genom att arbeta med förankring och brukarsamverkan. Människors upplevelse av landskapet och landskapets värden ska vara en av utgångspunkterna i samband med förändringar av den fysiska miljön.

Allarps Bjär. Bild från en av den utpekade värdekärnan E.Allarp som ligger inom kommunens Stora opåverkade område.

Bild från det utpekade Stora opåverkade området vid Hedensjö.

3.6 Jord- och skogsbruk

De nationella målen för areella näringar, landsbygd och livsmedel handlar om goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart.

Jordbruksmark

Globalt perspektiv

Den stora utmaningen för jordbruksmarken på en global nivå är att försörja en växande population på en minskande andel mark per person. Åkermarken per capita har förändrats drastiskt de senaste 50 åren. 1961 fanns 0,44 ha/person och idag finns ca 0,22 ha/person. Samtidigt ökar avkastning genom nya tekniker. Tillgången till jordbruksmark fortsätter dock att vara begränsad (SCB 2013).

Minskningen av jordbruksmark beror bland annat på den globala urbaniseringen, där fler människor flyttar från landsbygden till städerna som i sin tur växer och tar allt mer mark i anspråk. Städerna bedöms växa minst till 117 miljoner hektar fram till 2050, vilket är en fördubbling av dagens areal. Även jordförstörelse är en anledning till minskning av jordbruksmarken, främst i form av vind- och jorderosion men även näringsbrist, försurning, kemiska föroreningar med mera. 1,9 miljarder hektar, ca 14 procent av jordens totala landareal, har sedan andra världskriget utsatts för markförstörelse och beräknas ha orsakat en minskning av livsmedelsproduktionen med en femtedel under denna period (Länsstyrelsen 2015).

Odlingslandskapet har under århundraden genomgått en successiv förändring. Omvärldens krav på att producera billiga livsmedel har inom odlingen drivit fram en långtgående specialisering, en ökad rationalisering och likriktning inom jordbruket (Miljömål 2015a) som i sin tur lett till mekanisering samt en ökad användning av handelsgödsel och bekämpningsmedel. Det effektiviserade jordbruket har lett till att det produceras mer livsmedel på mindre yta, men med ett beroende av ändliga resurser såsom konstgödsel och olja som båda orsakar olika former av miljöproblem i produktion och förbrukning (Länsstyrelsen 2015).

Jordbruk i Sverige

Ur ett globalt perspektiv är jordarna i Sverige mycket bördiga, eftersom de skapats efter den senaste istiden och inte utsatts för vittringsprocesser som äldre jordar i andra delar av världen. Jordens egenskaper gör att mineraler och näringsämnen är lättillgängliga för grödor och jordbruksmarken är inte lika utsatt för vind- och vattenerosion (Länsstyrelsen 2015).

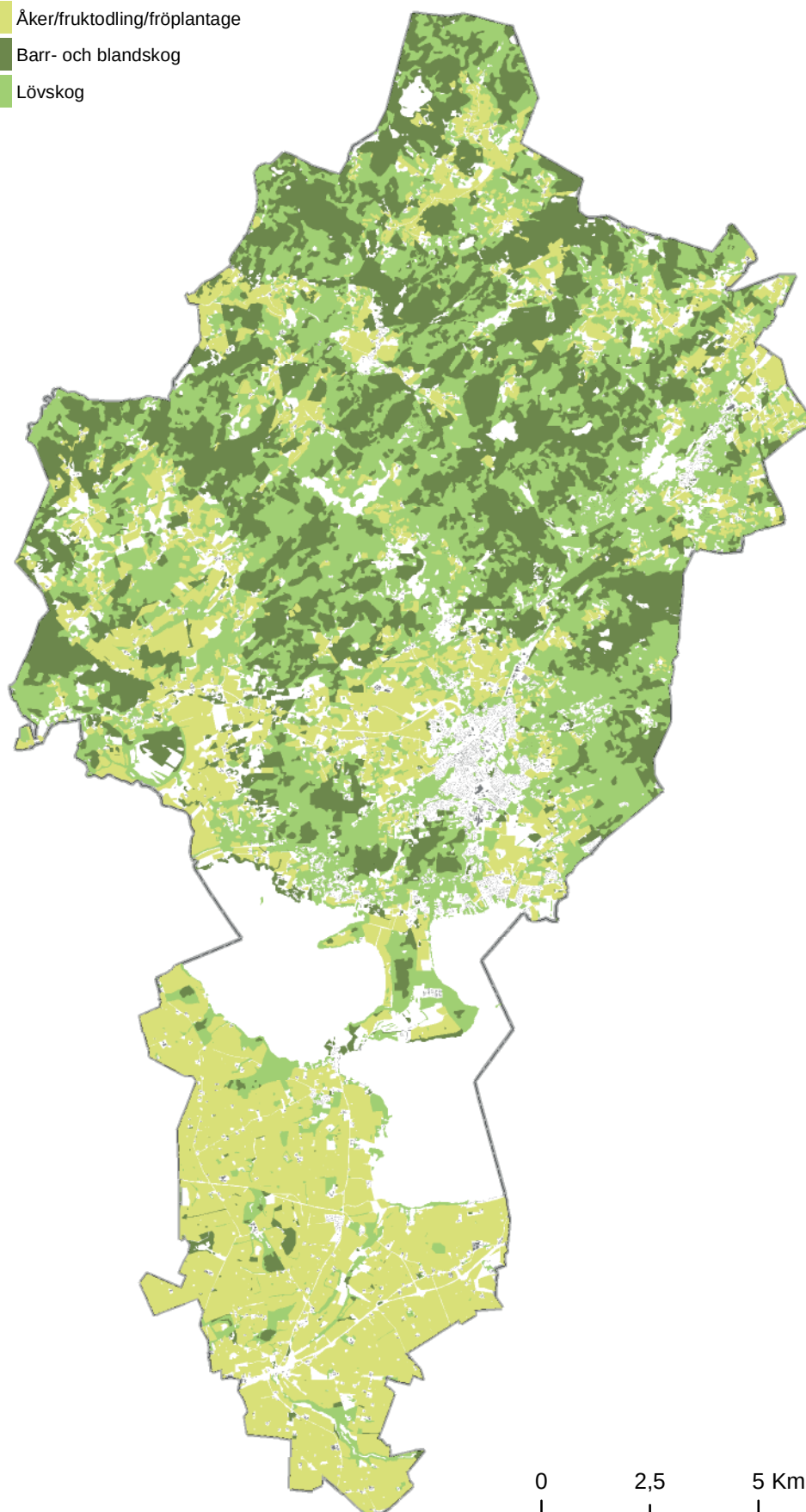
Åkerarealen i Sverige har varierat under historien. Under 1800-talet upplevde åkermarken en kraftig ökning fram till 1900-talets första hälft. När åkerarealen var som störst under 1910-talet fanns det ca 3,8 miljoner hektar. Minskningen skedde mestadels under 50-, 60- och 70-talet, bland annat på grund av jordbrukets effektivisering. Detta resulterade i större arealer jordbruksmark per brukare och mindre enheter slogs samman medan andra övergavs eller planterades med skog. Skogsplantering är den viktigaste förklaringen till att jordbruksmark minskat sedan 1960-talet (Kungl. Skogs- och lantbruksakademien).

I dagsläget kan livsmedelsproduktionen i Sverige täcka ungefär 75 % av den mat som vi konsumerar i landet. Livsmedelsproduktion till en genomsnittlig svensk kräver 0,4 ha åkermark. Dagens åkermark räcker dock bara till 0,3 ha/person och vi saknar alltså jordbruksmark för att möjliggöra självförsörjning (Jordbruksverket 2015a). Sveriges exporterade jordbruksvaror står för 6 procent av den totala varuexporten och prognosen visar att efterfrågan på livsmedel kommer att öka, bland annat på grund av befolkningsökningen (Jordbruksverket 2015a).

Jordbruket är också en viktig aktör bakom natur- och kulturlandskapet och upplevelsevärden för friluftsliv. Landskapsvård, förädling och besöksnäring blir allt viktigare inslag i landsbygdsutvecklingen.

Teckenförklaring

- Åker/fruktodling/fröplantage
- Barr- och blandskog
- Lövskog

Figur H3.6.1. Översiktlig karta över åkermark och skog i Hörs kommun

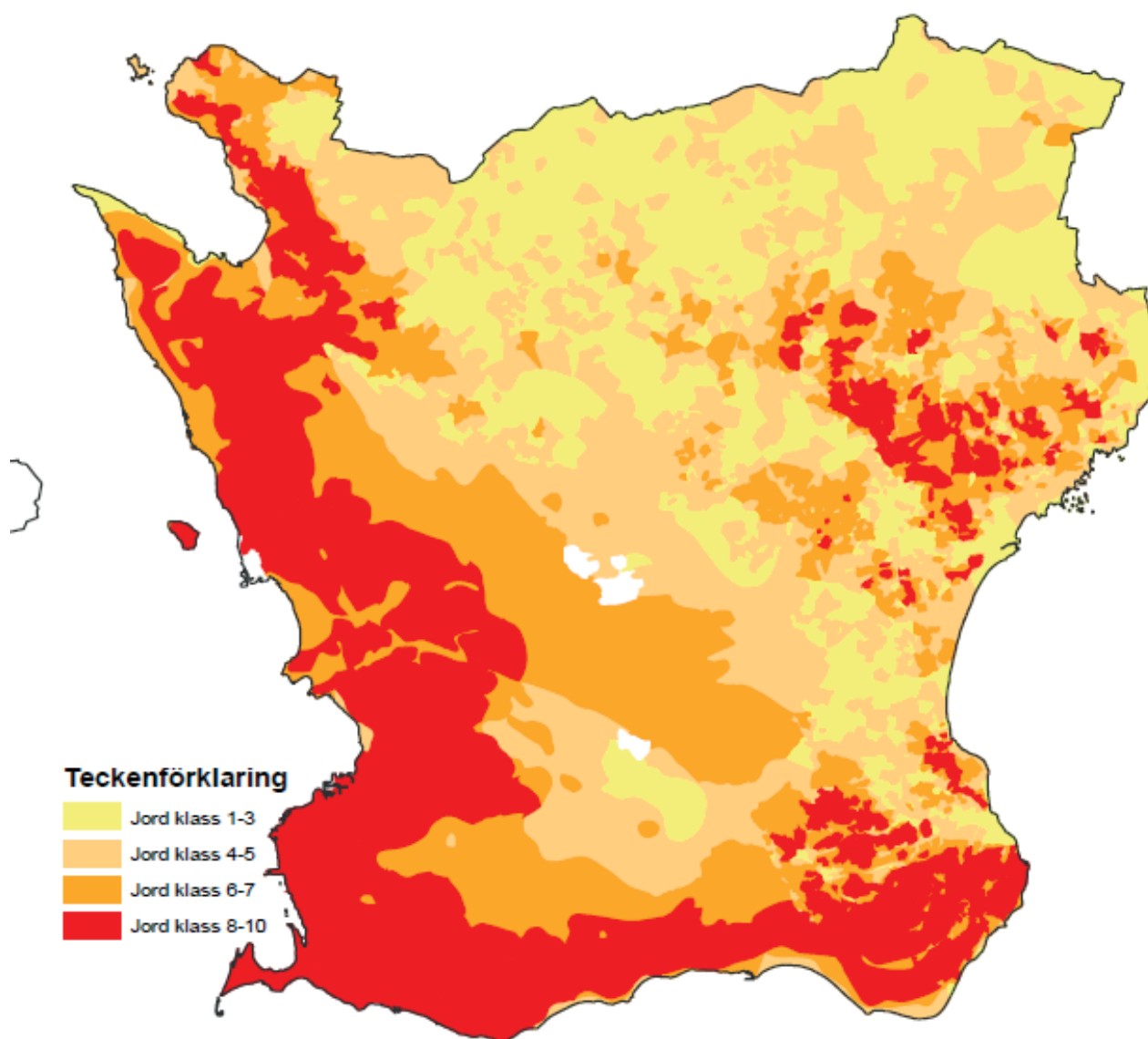
Skånes jordbruksmark

Skåne står för 40 procent av landets totalskörd av de vanligaste spannmåls- och oljeväxtgrödorna samt potatis och sockerbetor medan ca 70 procent av skördarna av trädgårdsväxter kommer från Skåne. God jordmån, gynnsamt klimat och lång växtsäsong ligger bakom den höga produktionen. De areella näringarna tillsammans med förädlingen utgör en betydande del av länets ekonomi, ungefär 7 procent av Skånes totala produktionsvärde och cirka 6 procent av Skånes arbetstillfällen (Länsstyrelsen i Skåne 2015).

Mellan 1962 och 2001 konstaterade Länsstyrelsen i Skåne att 13000 ha jordbruksmark har exploaterats i Skåne. 2006 gjordes ytterligare en genomgång som visade att exploateringen av jordbruksmark fortsatt (Länsstyrelsen i Skåne 2015, s.6). Tillsammans med Hallands och Uppsala län utgör Skånes det län med högst andel exploaterad jordbruksmark i Sverige (Länsstyrelsen i Skåne 2015).

Klassificering av jordbruksmark

Det vanligaste sättet att värdera jordbruksmark är genom produktionsvärdet. Åkermarksgradering i Sverige togs fram på 1970-talet i samband med den fysiska riksplaneringen. Karteringen utgick från skördestatistik från 1969. Liksom för all mätning av komplexa förutsättningar har metoden sina brister, men i grova drag visar karteringen en relevant bild av hur produktionskapaciteten varierar i Sverige och Skåne. Skalan är 10-gradig, där klass 10 är den mest produktiva jordbruksmarken. Klass 9 och 10 finns bara i Skåne, och hör till Europas bästa jordbruksmarker (figur H3.6.2).

Figur H3.6.2. Jordbrukets klassificering i Skåne. Källa: Hushållning med åkermark? Länsstyrelsen Skåne 2006:8

Jordbruksmarkens ekosystemtjänster

Jordbruksmarken står för många ekosystemtjänster. Det viktigaste är produktion av både odlad mat och mat från djur som går på betesmark. Återföring av näringsämnen är en annan funktion där jordbruket kan vara en del av kretsloppet. Åkermarken har också förmågan att utjämna vattenflöden vid kraftiga regn, där markens dräneringssystem bidrar till att jorden torkar upp fortare efter regn och minskar risken för översvämningar. Förmågan att binda koldioxid bidrar till att minska växthuseffekten där en hektar vall kan binda 2-3 ton koldioxid och skörderesterna bildar sedan mull för nästa grödor som producerar syre och renar luften.

Dikeskanter, åkerbryn, stenmurar, markvägar, kantzoner med mera är av stor betydelse för många olika arter av insekter, fåglar och vilt som trivs i dessa miljöer. Artrika system bidrar till ekologisk stabilitet och är mer tåliga mot förändringar på grund av yttre faktorer.

Betesmarker innehåller ett högt antal arter och har liknande funktioner som åkermark. Den rika floran på betesmarker ger dessutom en jämn tillgång på nektar och pollen och miljön är betydelsefull för pollinerande insekter. Jordbruksverket har beräknat att pollinerings tjänster på kommersiella grödor från honungsbin i Sverige har ett värde av mellan 260 och 266 miljoner kronor. Utöver dessa finns det även vilda bin, humlor, fjärilar med mera som troligtvis har en större betydelse för pollineringen (Jordbruksverket 2015).

Jordbruket och klimatförändringarna

Förändringar i klimatet kommer att ge olika effekter på jordbruket i olika delar av världen. I Sverige förväntas fler extremt varma väderhändelser och färre extremt kalla. Kraftiga regn och torrperioder kommer att bli vanligare. För att klara anpassningen till nya förutsättningar och för att minska sårbarheten behöver det finnas flera olika typer av jordar. Oexploaterad mark kommer att ha en avgörande roll för att även hantera översvämningar och skapa en återhämtningsförmåga och motståndskraft för samhället.

Södra delarna av Sverige kan potentiellt få bättre förutsättningar i vissa avseenden. Å ena sidan skapas en längre växtsäsong som möjliggör nya grödor och kan ge större skördar. Å andra sidan skapar klimatförändringar större osäkerhet gällande väderlek som påverkar jordbruket i form av större temperatur- och nederbördsvariationer. Det gör storleken och kvaliteten på skörden mer osäker, både när det gäller livsmedel och bete. Ett varmare klimat ökar även risken för sjukdomar och skadegörare, vilket kan resultera i större användning av bekämpningsmedel.

Extrema torrperioder innebär att bevattning blir avgörande. Ekosystemen riskerar påverkas och det blir konkurrens mellan dricksvattenbehoven och lantbrukets behov. Tillrinningen till sjöar blir mindre på sommaren (Länsstyrelsen i Skåne 2015).

Skogsbruk

På global nivå finns både avskogning och nyplantering av skog. Avskogningen är mest omfattande i Sydamerika och Afrika, medan skogsmarken i Europa och Asien ökar i omfattning. Mellan 2000 och 2010 ökade skogsmarken i Europa med 700 000 hektar per år (SCB 2013, s. 33).

Skogsbruket i Sverige

Skogsbruket har länge varit en av vårt lands viktigaste näringsgrenar och en förutsättning för den ekonomiska utvecklingen i Sverige. År 2014 stod skogsbruket för 11 procent av exporten (Jordbruksverket 2015a). Ur ett historiskt längre perspektiv har skogsmarksarealen ökat bland annat på grund av skogsplantering på nedlagd åkermark och på mossar och torvmarker som tillgängliggjorts av dränering. Virkesförrådet har ökat kraftigt sedan 1920-talet och fram till 2010 hade det ökat med 83 procent, mycket på grund av en produktions- och tillväxtfrämjande skogsskötsel. Minskning av skogsmark har skett bland annat på grund av tätortsexpansion, byggande av fritidshus, vägar och kraftledning.

Även i skogen har utveckling av rationell skötsel medfört kraftiga förändringar av olika arters förutsättningar. Monokulturer och utdikning har utarmat den biologiska mångfalden.

Skogsbruk i Skåne

Cirka en tredjedel av Skånes yta består av skogsmark, där de norra och nordöstra delarna av länet domineras av granskog och andra delar av bokskog. Jordbruksmarken har aktivt beskogsats sedan början av 1900-talet. Politiska beslut har påverkat utvecklingen, då det exempelvis gavs ekonomiskt stöd från EU genom ett beslut 1995 som gjorde att planteringen av jordbruksmark ökade. Stora andelar av skogsbruket i södra Sverige är certifierat med antingen FSC eller PCEF, vars syfte är att säkerställa uthålligheten.

Skogens ekosystemtjänster

Skogens ekosystemtjänster är mångsidiga. Skogsbruket ger oss förnyelsebara råvaror från virkesproduktion till exempelvis papper, kartonger, möbler, byggnadsmaterial och andra produkter samt för energiförsörjning som ved, timmer, biobränsle med mera. Skogen är också livsmiljö för flora och fauna och viktig för människors rekreation.

Blandskogen ger fler ekosystemtjänster än vad granskog gör, som exempelvis biologisk mångfald, bär, viltföda, upplevelser med mera. Kantzoner mellan skog och annan typ av ägoslag bevaras för sitt ekologiska värde. Det är även grundläggande i skogsskötseln att det sparas exempelvis sälj för att ge möjlighet till tidig pollinering för insekter.

Skogen och klimatförändringarna

Klimatförändringarna beräknas öka tillväxten i skogen. Samtidigt förväntas skadorna öka allt eftersom det blir varmare och blötare (Skogsstyrelsen 2015). En längre och varmare vegetationssäsong kan gynna fler skadegörare.

Mer blandskog kan vara ett sätt att uppnå ett mer klimatsäkert och uthålligt skogsbruk som är tåliga mot ett varmare klimat och de påfrestningar på skogen som det innebär (SLU 2014). Blandskog är mer stormtålig och motståndskraftig mot skadegörare (SLU 2015).

Skogsbruk ger klimatnyttor, då det sker en ständig föryngring och skogsråvaror kan användas som energi och byggmaterial. En obrukad skog avger mer koldioxid i takt med att fler träd dör och bryts ner (SLU 2015). Klimatpolitik för biologiska produkter och energislag förväntas ge ett mer intensivt skogsbruk med en ökad virkesproduktion. Konflikterna mellan ekonomiska, ekologiska och sociala värden kommer då att öka (SLU 2014).

Skogsbruk i nordvästra delen av Höörs kommun

Markhushållning för framtiden

Reglering i miljöbalken

Miljöbalken (MB) innehåller bestämmelser om hushållning med mark och vatten. Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Det innebär att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose *väsentliga samhällsintressen* och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska skyddas så långt möjligt mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk (3 kap 4 § MB).

Hushållningsbestämmelserna innehåller flera andra regler som påverkar jordbruks- och skogsmark. Det gäller till exempel att mark som har betydelse för friluftslivet så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter ska beaktas särskilt (3 kap 6 § MB).

Markens brukningsvärde i Höörs kommun

Cirka en tredjedel av kommunens totala landyta består av jordbruksmark och cirka hälften består av produktiv skogsmark (se figur H3.6.1). Söder om Ringsjön finns kommunens bördigaste markområden (klass 6-7). Denna del av kommunen ingår i sydvästra Skånes rationellt brukade öppna jordbruksbygder. Även väster om Höör domineras landsbygden av jordbruk och har förhållandevis hög bördighet (klass 5-6). Öster och norr om Höör finns mellanbygden med lägre bördighet (klass 3-5). Skogsbruket är betydande och jordbruksmarken består av mindre skiften, ofta betesmark.

Mot bakgrund av klimatförändringar och andra osäkerhetsfaktorer bedömer Höörs kommun att all jordbruksmark i kommunen är potentiellt brukningsvärd ur långsiktigt och översiktligt perspektiv. I en mer detaljerad skala måste jordbruksmarken bedömas ur ett näringsperspektiv där möjligheten att bedriva jordbruk påverkas av samhällsstrukturer och omgivande miljö. Avgränsade skiften kan därför i det enskilda fallet bedömas sakna långsiktigt brukningsvärde på grund av att de är avskilda från annan jordbruksmark och därför svårbrukade.

Skogsbruket är inte lika sårbart för ändrad markanvändning eftersom det finns så stora arealer och eftersom aktiva brukningsåtgärder sker relativt sällan. Ur hushållningsperspektiv bedömer Höörs kommun därför att hänsynen till friluftsliv, natur- och kulturmiljö har större praktisk betydelse när det kommer till förändring av skogsmark än hänsynen till skogsbruket som sådant.

Väsentliga samhällsintressen

Brukningsvärd jordbruksmark får alltså bara exploateras om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, exempelvis att tillgodose behovet av bostäder och att skapa resurseffektiva, ändamålsenliga strukturer.

Höörs kommun beskriver i utvecklingsstrategin i denna översiktsplan en övergripande inriktning som innebär (Utvecklingsdelen, 1.2):

- Bostäder för alla
- Höör som kärna i det flerkärniga Skåne och
- Utbyggnad i lägen med god kollektivtrafik.

Denna inriktning ringar in väsentliga samhällsintressen på den mest övergripande nivån. Inriktningen fördjupas genom strategier för:

- Småstad i storstadsregion
- Byar i utveckling
- Tillgänglig natur med höga kvaliteter och
- Hållbara transporter.

Genom strategierna utvecklar Höörs kommun de väsentliga samhällsintressen som kan påverka markanvändningen i kommunen, och därmed även jordbruksmarken.

Sammanfattningsvis är det av väsentligt samhällsintresse att Höör kan växa som kommunens kärna med nya bostäder, servicelokaler och verksamheter. Genom att förtäta befintlig ort kan exploatering av jordbruksmark begränsas. Tätorten behöver trots det växa ytmässigt. Marken inom en km från Höörs station ska då användas mest effektivt, men även en-två km från stationen är marken av intresse för bostadsutbyggnad. Även byar och bebyggelsegrupper behöver utvecklas. Planen innebär att det sker inom befintliga strukturer och orter.

Hur utvecklingen konkret får effekter i olika delar av kommunen syns i markanvändningskartan. Där är även stora områden avsatta för jord- och skogsbruk. I dessa områden ska förutsättningarna att långsiktigt bedriva areella näringar väga tungt vid eventuella förändringsanspråk. Söder om Ringsjöarna och väster om Höör ska avstyckningar för andra ändamål styras till befintliga bebyggelsegrupper och vägar för att inte splittra upp marken. Vägledningen till områden för jord- och skogsbruk kommer att tillämpas vid förfrågningar om att avstycka mark för andra ändamål utanför befintliga orter och bebyggelsegrupper.

4

Teknisk infrastruktur

Teknisk infrastruktur är viktiga förutsättningar vid planering för samhällsutveckling. I detta kapitel redovisar vi förutsättningarna och hur kommunen tar hänsyn till dem.

-
- 4.1 Transportinfrastruktur
  - 4.2 Bredband och telekommunikation
  - 4.3 Vatten och avlopp
  - 4.4 Energiförsörjning och produktion
  - 4.5 Avfall

4.1 Transportinfrastruktur

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för både medborgarna och näringslivet i landet. Det övergripande målet ska uppnås genom att tillgängligheten för medborgarna och näringslivet säkerställs, samtidigt som hänsyn tas till trafiksäkerhet, miljö och hälsa.

Detta avsnitt presenterar nuläge, nationella och regionala planeringsunderlag om transporter samt hur kommunen tillgodoser riksintressen. Kapitlet Hållbara transporter visar kommunens planering för utveckling av framtidens transportsystem.

Framtidens resor och transporter

Det övergripande transportpolitiska målet antogs av riksdagen 2009 (Prop. 2008/09:93). Till det övergripande målet finns ett funktionsmål och ett hänsynsmål som är jämställda med varandra.

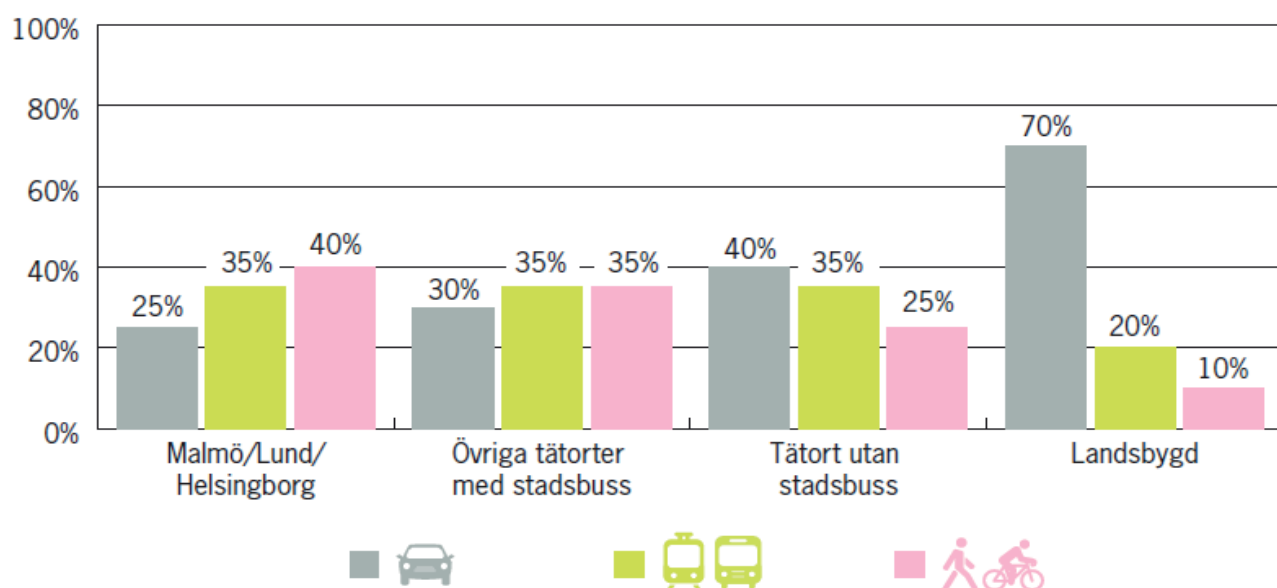
Funktionsmålet innebär att skapa tillgänglighet för resor och transporter. Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet, samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämställt, det vill säga likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov.

Hänsynsmålet handlar om säkerhet, miljö och hälsa som är viktiga aspekter för att nå ett hållbart transportsystem. Transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt.

Mål för transporterna i Skåne

Ett av fem prioriterade ställningstagandena i den regionala utvecklingsstrategin är att *Skåne ska dra nytta av sin flerkärniga ortsstruktur*. Mål för år 2030 är bland annat att kollektivtrafikens marknadsandel ska uppgå till minst 40 % och att Skåne ska vara klimatneutralt och fossilbränslefritt. En viktig delstrategi är att *Stärka tillgängligheten och binda samman Skåne* (Det öppna Skåne 2030).

Region Skåne har också antagit Strategi för ett hållbart transportsystem i Skåne 2050 som anger riktningen för hur Region Skåne vill utveckla transportsystemet. Den innehåller bland annat mål för fördelningen av färdmedel fördelat på olika ortstyper (se figur H4.1.1). Fler kommer behöva åka kollektivtrafik, cykla eller gå för att kunna möta framtidens utmaningar. Färdmedelsfördelningen anger en tydlig riktning över hur transportsystemet ska utvecklas till att bli mer miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart.

Figur H4.1.1. Mål om färdmedelsfördelning 2050 enligt Strategi för ett hållbart transportsystem i Skåne 2050 (Region Skåne 2017). I Höörs kommun finns inga tätorter med stadsbuss, och vi hör alltså till de två kategorierna längst till höger i figuren.

Hållbara transporter som miljöutmaning

Länsstyrelsen Skåne definierar Hållbara transporter som en av Skånes fem miljöutmaningar i Skånska åtgärder för miljömålen 2016-2020. Bland annat ska kollektivtrafiken stärkas genom utvecklad översiktsplanering samtidigt som andel resande med kollektivtrafik ska öka. Även andel fossilbränslefri transport såväl som uppvärmning och el ska öka. Kommunerna är en del av arbetet med åtgärderna, där syftet är att skapa en samverkan mellan aktörer i regionen för att nå miljömålen.

Planeringsunderlag och samordning

Trafikverket, Region Skåne och kommunerna har ett gemensamt ansvar för att utveckla transportsystemet. Trafikverket upprättar nationella planeringsunderlag och är väghållare för statliga vägar och järnvägar. Region Skåne har det regionala utvecklingsansvaret för Skåne och prioriterar bland de investeringar som behöver genomföras ur regionalt perspektiv. Höörs kommun har ansvaret för kommunens utveckling och är väghållare på kommunens egna gator och vägar.

Kommunen ska ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med nationella och regionala intressen. Detta gäller generellt kring frågor av betydelse för en hållbar utveckling i kommunen, men är särskilt tydligt när det gäller trafik och transporter.

Riksintressen

Trafikverket har ansvar för att besluta om vilka områden som är av riksintresse för kommunikationsanläggningar. Dessa områden ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna (miljöbalken 3 kap 8 §). Kommunen har ansvar för att redovisa i översiktsplanen hur kommunen avser att tillgodose riksintressena. I detta kapitel beskrivs både riksintressena och kommunens ställningstaganden om vilka hänsyn som behöver tas vid förändringar som kan påverka funktionen.

Funktionellt prioriterat vägnät

Vid sidan om riksintressena har Trafikverket tagit initiativ till ett planeringsunderlag som kallas funktionellt prioriterat vägnät (FPV). Här pekar Trafikverket ut de vägar som är viktigast för nationell och regional tillgänglighet. Trafikverket använder underlaget i sitt arbete med att beskriva brister och prioritera åtgärder, genomföra hastighetsanalyser samt peka ut riksintressen.

FPV utgår från befintligt vägnät och har ett i huvudsak operativt fokus. Vägnätet beskrivs utifrån funktionerna godstransporter, långväga personresor med bil, dagliga personresor med bil samt kollektivtrafik med buss. Trafikverket beskriver hur vägnätet behöver se ut för att säkerställa tillgängligheten för funktionerna.

Till skillnad från riksintressena har FPV ingen formell status och det finns inget krav på att kommunen ska redovisa FPV i sin översiktsplan. Höörs kommun har använt FPV som ett av underlagen i bedömningen av hur de större vägarna i kommunen bör utvecklas (avsnitt Hållbara transporter/Regionalt viktiga vägar).

Nationella och regionala investeringsplaner

De nationella och regionala investeringsplanerna för transportsystemet visar vilka infrastrukturprojekt staten och regionen har avsatt resurser för att genomföra under de närmaste åren. Liggande planer gäller för åren 2014-2025 men nya planer är på gång och förslag för åren 2018-2029 ska presenteras efter sommaren 2017. Trafikverket har fått regeringens direktiv att ta fram den nationella planen (NTI) och Region Skåne har fått uppdraget att ta fram den regionala planen (RTI med Cykelvägsplan). Kommunerna har fått möjlighet att lämna in sina synpunkter till Region Skåne.

Investeringsplanerna är helt centrala underlag för översiktsplanen eftersom infrastrukturprojekten är strukturbildande för kommunens utveckling och för markanvändningsfrågor.

Strukturplan för MalmöLundregionen

Kommunerna i sydvästra Skåne agerar tillsammans genom MalmöLundregionen. Den gemensamma strukturplanen innehåller strategier som bildar utgångspunkt för denna översiktsplan och för dialogen med Region Skåne och Trafikverket.

Höörs kommuns trafikstrategi och trafikplan

Höörs kommun har antagit en trafikstrategi som presenterar inriktningen för kommunens arbete med hållbart resande. Fler gående och cyklande, Stärkt förutsättningar för kollektivtrafiken samt Minskad miljöpåverkan är viktiga delar i inriktningen.

Till trafikstrategin finns också åtta trafikplaner (antagna 2013) som ytterligare förtydligar inriktningen och som presenterar konkreta åtgärdsförslag:

- Cykelplan
- Hastighetsplan
- Program för mobility management
- Gestaltungsprogram
- Gång- och tillgänglighetsplan
- Trafiksäkerhetsplan
- Vägvisningsplan samt
- Bullersaneringsplan

Järnväg

Södra stambanan har sedan anläggandet 1858 varit avgörande för kommunens utveckling. Tidigare har stationerna legat tätt, men idag finns två stationer i kommunen, Höörs station och Tjörnarps station. Stationen i Tjörnarp återinvigdes i december 2014 efter 35 års uppehåll. De goda kommunikationerna med Pågatåg och Öresundståg har bidragit starkt till att Höörs kommun är en del av Malmö-Lundregionens arbets- och bostadsmarknad.

Södra stambanan genom Höörs kommun trafikeras varje dag av 200 persontåg och drygt 50 godståg (Trafikverket, Konsumerad kapacitet 2016 T16). Vissa av persontågen vänder vid Höörs station, och därför är det 30 tåg färre norr om Höör.

Trafikverkets prognos för 2040 innebär en utökning av antalet persontåg till ca 250 på sträckan söder om Höör, och antalet godståg bedöms öka till ca 60 under denna tid (Basprognos 2040 160401, trafikverket.se). Prognosen är baserad på nuvarande järnväg + nya spår söder om Lund.

De varierande tågslagen och hastigheterna som passerar kommunen gör det svårt att effektivisera tågtiderna och tabellerna då tåg med fler hållplatser och lägre hastighet blockerar den snabbare tågtrafiken längs med banan. Det finns idag en bred enighet om kapacitetsbristen på stambanan och det behövs därför nya spår mellan Lund och Hässleholm, läs mer i kapitlet Hållbara transporter/Järnvägstrafik (U5.2)

Järnvägsanläggningar av riksintresse

Södra stambanan är av internationell betydelse och ingår i det utpekade Trans European Transport

Network, TEN-T. Banan sträcker sig från Stockholm till Malmö och är mycket viktig för person- och godstrafik. Banan ingår även i det utpekade strategiska godsnätet. Södra Stambanan ingår i kategorin riksintresse för *befintlig* järnvägsanläggning. Trafikverket har inte knutit några anspråk på förändringar till riksintresset.

Även Höörs station är av riksintresse som *befintlig* järnvägsanläggning. Stationen har internationell/nationell samt regional/lokal betydelse för resandebutbyte. Stationen ingår i det funktionsanpassade nätet.

Höörs kommun bedömer att det inte finns några konflikter mellan befintliga järnvägsanläggningar och avsedd användning av mark- och vattenområden enligt denna översiktsplan. Kommunen ska ta hänsyn till att södra stambanan och Höörs station är av riksintresse vid beslut om förändringar i deras närområde. Kommunens planering för stationsområdet framgår av kapitlet Hållbara transporter/Stationsområden (U5.3).

Europabanan är en tänkt framtida höghastighetsjärnväg från Jönköping till Helsingborg/Malmö och vidare mot Köpenhamn. Höghastighetsjärnvägen hör till kategorin *framtida* järnvägsanläggning av riksintresse. Den karta som är knuten till Europabanan visar en schematisk pil mellan Jönköping och Malmö som inte överlappar Höörs kommun (figur H4.1.2).

Planeringen för höghastighetsbanor har dock tagit många steg vidare och idag står det klart att den nya järnvägen kommer att dras genom Höörs kommun. Aktuellt utredningsområde överlappar nästan hela kommunen men det finns inget beslut om vilken del av kommunen som kan bli berörd. Ett närmare avgränsat område av riksintresse för höghastighetsjärnväg finns först efter regeringens tillåtlighetsprövning. Höörs kommun bedömer att det kommer att dröja åtminstone till 2021.

Utifrån nuvarande beslut och beskrivningar är det därför inte möjligt för Höörs kommun att i översiktsplanen beakta höghastighetsjärnvägen som riksintresse. Konflikter kommer oundvikligen att uppstå mellan kommunens intressen och riksintresset av höghastighetsjärnväg under Trafikverkets fortsatta planeringsarbete, men det är omöjligt för Höörs kommun att avväga intressen innan det finns en avgränsad järnvägskorridor.

Figur H4.1.2. Europabanan, framtida järnvägsanläggning av riksintresse (riksintressenkartor.trafikverket.se/riksintressen)

Hänsyn till järnvägsanläggningar och vägar av riksintresse

Höörs kommun ska ta hänsyn till att södra stambanan och Höörs station samt E22, väg 13 och väg 23 är av riksintresse vid beslut om förändringar i deras närområde.

Vägnät

Höör kommun berörs av fyra större vägar (figurer H4.1.3-4). E22 genom södra delen av kommunen är nyligen utbyggd till motorväg. Väg 17 mot Landskrona ansluter till E22 inom kommunen.

Vägarna 13 och 23 korsar varandra i Höörs tätort. Dessa båda vägar är en del av de dagliga transporterna för många av kommunens invånare samtidigt som de ingår i det övergripande regionala vägnätet för gods och andra långväga transporter. Vägarna är inte anpassade för att hantera så skilda funktioner vilket medför trafiksäkerhetsproblem längs vägarna och hämmar tätortsutvecklingen. Åtgärder ingår i gällande transportinfrastrukturplan och utreds i pågående åtgärdsvalsstudie. Detta beskrivs närmare tillsammans med kommunens syn på lämplig utveckling av vägarna i kapitlet Hållbara transporter/Regionalt viktiga vägar (U5.5).

Även det mer finmaskiga statliga vägnätet är av stor betydelse för kommunen, såväl i tätorter som i småorter och på landsbygden. Tätorterna Tjörnarps och Norra Rörum är uppbyggda längs gammal landsväg som fortfarande är central för orternas funktion. Likadant är det i de södra delarna av Höörs tätort (Ormanäs och Stanstorp).

Kommunala gator och vägar finns i de centrala delarna av Höör och Tjörnarps samt en väg i Norra Rörum. Tätortsdelar som ursprungligen fungerat som fritidshusområden har dock enskild vägghållning, exempelvis Sätöfta, Bokeshall och Karlarp. Enskild vägghållning är också standard i bebyggelsegrupper på landsbygden.

Vägar av riksintresse

Väg E22 ingår i det av EU utpekade TEN-T-nätet (Trans European Transport Network). Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse. Väg E22 utgör en viktig nationell förbindelse mellan Skåne, Blekinge och ostkusten vidare norrut.

Väg 13 mellan Höör och Ystad är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik. Den utgör en del av en viktig förbindelse från Mellansverige till södra Skåne, bl.a. till Ystads hamn.

ÅDT	Fordon (varav lastbilar)
E22, N Rolsberga	12240 (1620)
Väg 23, Tjörnarps	6610 (1180)
Väg 23, Snogeröd	7820 (920)
Väg 13, Ageröd	3880 (360)
Väg 13, Ludviksberg	5520 (650)
Väg 17, V Snogeröd	3010 (360)

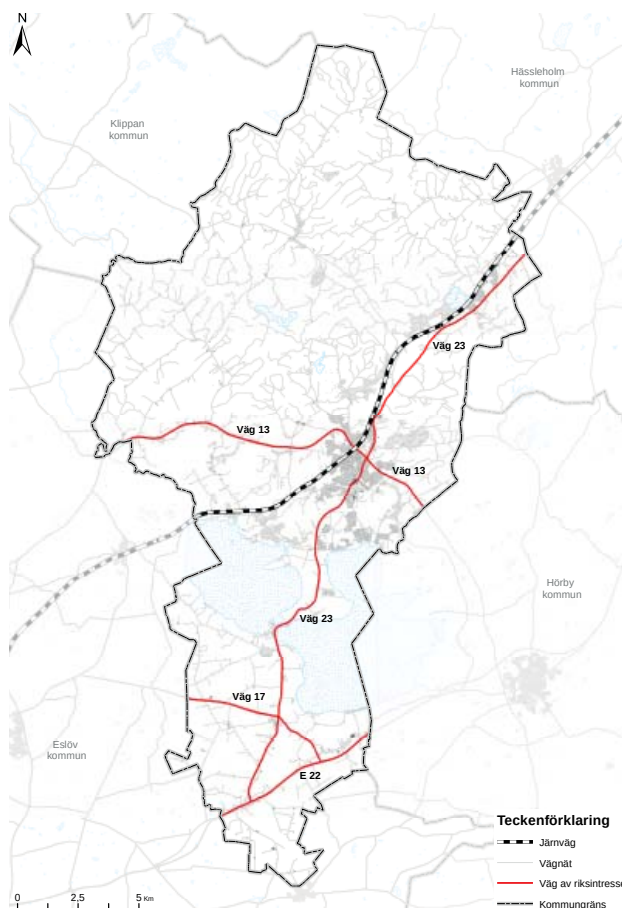
Figur H4.1.3. Trafikflöden på de större vägarna genom Höörs kommun 2014/2015. (Källa: Vägtrafikflödeskartan på trafikverket.se)

Väg 23 Linköping - Småland - Skåne utgör en förbindelse mellan regionala centra, vilket innebär att vägen är av särskild regional betydelse. Väg 23 utgör en del av en viktig förbindelse mellan Malmö/Lund/Kristianstad, Växjö och Linköping.

Alla tre vägarna är *befintliga* kommunikationsanläggningar av riksintresse och Trafikverket har inte knutit något förändringsanspråk till dem. Höörs kommun förutsätter dock att fortsatt planering för väg 13/23 kommer att innebära någon form av nytt beslut kring riksintresseområdet och kommer att följa frågan.

Höörs kommun bedömer att det inte finns några konflikter mellan vägar av riksintresse och avsedd användning av mark- och vattenområden enligt denna översiktsplan. Kommunen ska ta hänsyn till att vägarna är av riksintresse vid beslut om förändringar i deras närområde.

Däremot gör Höörs kommun anspråk på att vägarna 13 och 23 byggs om och kompletteras med cykelvägar för att nå trafiksäkerhet och förbättra möjligheten till fossilfria transporter (se kapitel U5).

Figur H4.1.4. Övergripande vägar och järnväg

Cykeltrafik

Cykling är ett färdssätt i vägtransportsystemet. Det är tillåtet att cykla på nästan alla vägar, oavsett vem som är väghållare. Som cyklist finns möjligheter att ta sig fram som bilisten inte har. Du får exempelvis cykla på de flesta enskilda vägar. Med stöd i allemansrätten går det att cykla i terräng under förutsättning att det sker skonsamt samt att vägval och körsätt anpassas så att naturen inte skadas.

Idag finns knappt 5 mil cykelnät i Höörs kommun, varav ca 35 km gång- och cykelbanor som kommunen ansvarar för och ca 10 km cykelväg längs statliga vägar.

Nationell cykelstrategi

Regeringen antog nyligen en nationell cykelstrategi, den första i sitt slag (Regeringskansliet 2017). Strategin innehåller en informativ nulägesbild och fem insatsområden för det fortsatta arbetet:

1. Lyft cykeltrafikens roll i samhällsplaneringen.
2. Öka fokus på grupper av cyklister.
3. Främja en mer funktionell och användarvänlig infrastruktur.
4. Främja en säker cykeltrafik.
5. Utveckla statistik och forskning.

I denna översiktsplan har Höörs kommun framförallt integrerat insatsområde 1 om samhällsplanering. Exempel på det är förtätning av stadsmiljön, sammanhållna cykelnät och "hela resan-perspektiv" för stationsområdena (se kapitlen Småstad i storstadsregion samt Hållbara transporter).

Höörs kommun arbetar samtidigt med projektet Höör som cykelkommun. Projektet syftar till att undersöka lämplig skyltning mm av cykelstråk, att öka kommunens kunskap om vilka målgrupper som använder cykel samt att ta reda på vilka svårigheter som behöver övervinnas för att fler ska välja cykeln i första hand. Projektet har tydliga kopplingar till insatsområden 2-5 i den nationella strategin.

Cykelstrategi för Skåne

Även Region Skåne har under våren antagit en cykelstrategi (Region Skåne 2017). Syftet med Cykelstrategi för Skåne är att den ska bidra till att Skåne utvecklas som Sveriges bästa cykelregion. Målet är att cykelns färdmedelsandel ska öka från 16 procent till 19 procent fram till år 2030 och att trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter ska förbättras. Sex insatsområden presenteras:

- Stärk den skånska cykelkulturen
- Lyft cykeln i samhällsplaneringen
- Investera i regionalt viktiga stråk och leder

- Förbättra kopplingen mellan cykel och kollektivtrafik
- Öka säkerheten för cyklister
- Låt näringslivet medverka i cykelsatsningar

Denna översiktsplan har tydliga kopplingar till alla insatsområden utom det första och sista. Exempel på det är att planen utgår från kommunens eget cykelstrategiska arbete, att kommunen tydliggör funktionerna i ett framtida strukturbildande cykelvägnät och att stationsområdenas funktion i cykelvägnätet tydliggörs (se kapitel U5. Hållbara transporter).

Till insatsområdet "Investera i regionalt viktiga stråk och leder" har Region Skåne fogat en karta över basnätet för cykel (figur H4.1.5). Det ska koppla samman samtliga skånska tätorter och andra viktiga målpunkter med varandra och är tänkt att bestå av cykelvägar, cykelbanor och cykling i blandtrafik på lågtrafikerat vägnät. Felande länkar är särskilt markerade i kartfiguren.

Höörs kommun ser basnätet som ett användbart planeringsverktyg och vill medverka till att åtgärda de felande länkarna. I det fortsatta planeringsarbetet är det dock viktigt att uppdatera analysen utifrån den senaste tätortsindelningen. Snogeröds tätort behöver då läggas till. Höörs kommun gör också en delvis annorlunda bedömning när det gäller vilka lågtrafikerade vägar som är lämpliga för cykling, se avsnitt Hållbara transporter/Cykeltrafik.

Genomförandet av regionalt viktiga stråk och leder prioriteras genom den regionala cykelvägsplanen. I gällande plan finns tre objekt som rör Höörs kommun, varav ett är genomfört (Höör-Skånes djurpark). Höörs kommun har samordnat översiktsplanen med cykelvägsplanen genom att även objekten Höör-Ludvigsborg samt Ängsbyn-Gamla Bo finns med bland planerade cykelvägar (se avsnitt Hållbara transporter/Cykeltrafik). I dialogen kring ny cykelvägsplan har Höörs kommun också prioriterat samma cykelvägar som visas i översiktsplanen.

Cykelplanering i Höörs kommun

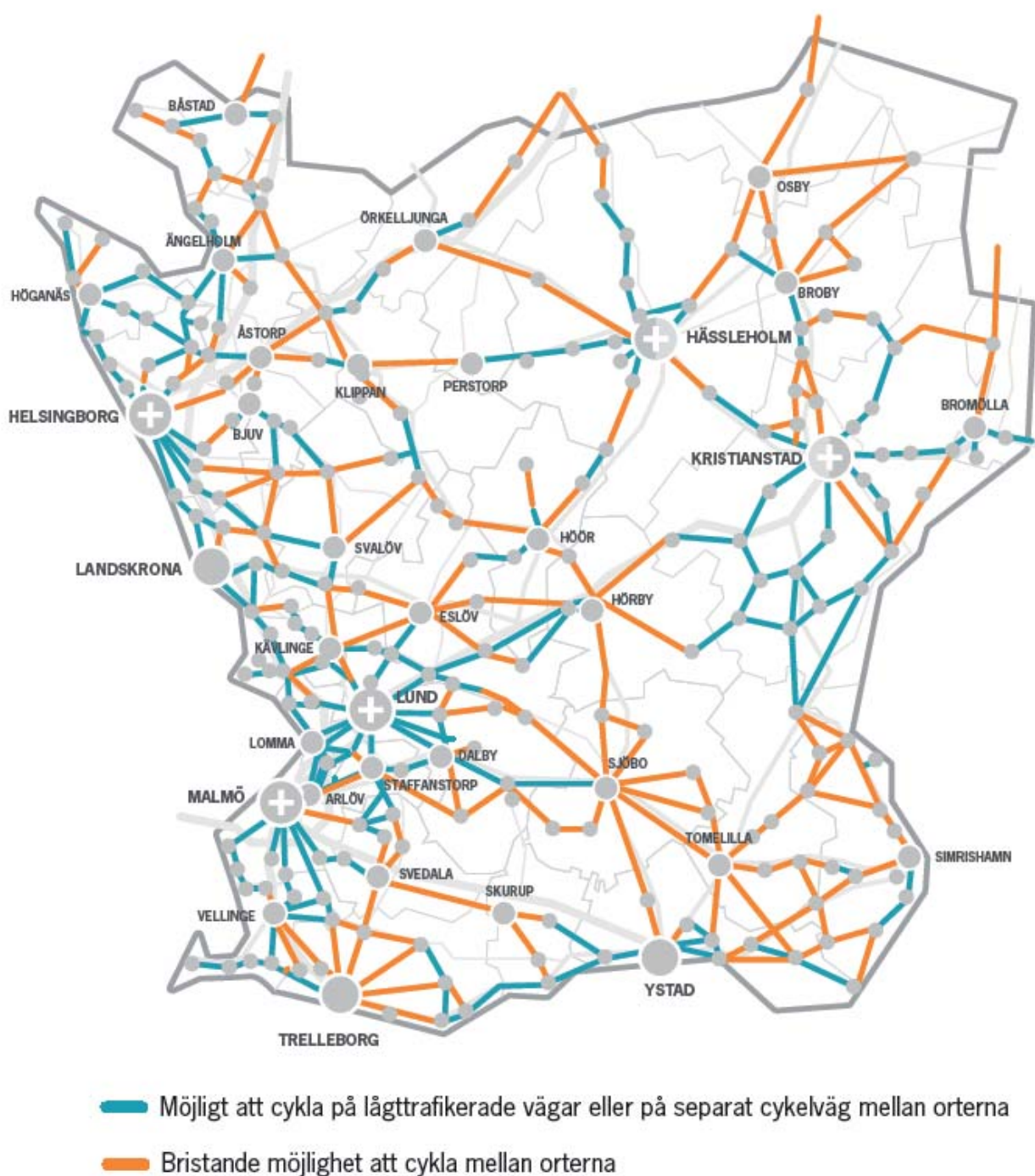
Höörs kommun har identifierat ett framtida huvudcykelnät i kommunens cykelplan. Cykelplanen visar också var det behövs cykelåtgärder längs det statliga vägnätet. Bättre drift och underhåll, ökad tydlighet, mer och bättre cykelparkering vid busshållplatser, mer vägvisning samt ökad service är andra fysiska åtgärder. Cykelplanen pekar också på behovet av övergripande trafiksäkerhetsåtgärder, påverkansåtgärder, ökad service samt samarbete och samråd med Trafikverket.

I denna översiktsplan ligger fokus på strukturbildande cykelförbindelser i det statliga vägnätet inklusive korsningsåtgärder i landsbygdsområde. Avsikten är att

tydliggöra i en översiktlig skala hur cykelobjekt som kommunen inte kan genomföra i egen regi hänger ihop med en god livsmiljö och med kommunens utveckling (avsnitt Hållbara transporter/Cykeltrafik). Avsnittet om stationsområden tar ett hela resan-perspektiv på potentialen att öka bekvämligheten för cyklister vid stationerna och kapitlet om byar i utveckling beskriver vilka cykellänkar som behövs vid byarna.

Det ovan nämnda projektet Höör som cykelkommun kommer att hantera bland annat frågor om vägvis-

ning, tydlighet och belysning för cyklister. Avsikten är att projektet ska samordnas med en fördjupad översiktsplan för Höörs tätort, där frågor om cykelnätet inom tätorten kan utvecklas ytterligare.

Figur H4.1.5. Basnät för cykling i Skåne enligt Region Skåne 2017 (Cykelstrategi för Skåne).

Kollektivtrafik

Region Skånes mål för framtidens färdmedelsfördelning innebär att kollektivtrafiken successivt ska ta andelar från biltrafiken. För tätorter utan stadsbuss ska kollektivtrafikens andel öka från 13 % år 2013 till 35 % år 2050 (Region Skåne 2017). Denna ambition stämmer väl överens med Höörs kommuns planering.

Region Skånes inriktning för framtida investeringar i transportsystemet innebär bland annat en robust och attraktiv kollektivtrafik ska vara ryggraden i det skånska transportsystemet för att så många skåningar som möjligt ska ha tillgång till arbetstillfällen och utbildning. Kollektivtrafiken ska även kunna användas i större utsträckning till fritids- och turismpendling.

Höörs kommun vill bidra till denna utveckling genom att bland annat planera för att stärka Höör som kärna och genom utveckling av transportnoderna i Höör, Tjörnarp och Rolsberga.

Region Skåne ansvarar också för trafikförsörjningsprogrammet, som bland annat beskriver stråk av regional och delregional betydelse.

Tågtrafik

I Höörs kommun finns två järnvägsstationer. Höörs station trafikeras av både Pågatåg och Öresundståg. Under rusningstrafik går fyra tåg i timmen mot Malmö och tre tåg i timmen mot Hässleholm.

Tjörnarps station trafikeras av Pågatåg med 1 tåg i timmen i vardera riktningen. Det smidiga geografiska läget gör det enkelt för kommuninvånarna att ta sig runt Skåne via tåg. Kommunen har en omfattande arbetspendling till Malmö och Lund samt till grannkommunerna.

År 2015 hade Höörs station ca 4400 av- och påstigande per vardag och Tjörnarps station hade ca 300 (Region Skåne 2016).

Busstrafik och närtrafik

Höörs järnvägsstation utgör knutpunkt för merparten av bussförbindelserna i kommunen. Regionbussen till Hörby och de lokala ringbussarna utgår härifrån. Rolsberga station utgör en kollektivtrafiknod i södra delen av kommunen. Här ansluter en lokal ringbusslinje till regionbussen vid E22 med möjlighet att resa till Malmö/Lund eller Kristianstad.

Ringbusstrafiken har funnits i Höörs kommun sedan 1991 och startade som ett försöksprojekt. Höörs station är noden i systemet och knyter busslinjerna till tågen. Ringbussarna är en väsentlig del i arbetet med att öka andelen åkande med kollektivtrafik samt att öka möjligheten till transporter för boende utanför Höörs tätort. Ringbussarna har också stor betydelse för möjligheten att ta sig till djurparken,

Frostavallen och andra naturområden samt för resor inom Höörs tätort (figur H4.1.6).

För boende i områden där det saknas busslinjer finns närtrafik. Det är en form av kollektivtrafik som måste förbeställas. Ofta utförs resan med taxi.

Kommunen och Region Skåne för en kontinuerlig dialog om strategisk utveckling av kollektivtrafiken genom förstärkningar, nya busslinjer och smarta lösningar. En aktuell fråga rör möjligheten att skapa en ny busslinje via Fogdaröd till Bokeshall, för att trafikförsörja en ny del av Höörs tätort.

Pendlarparkering

Pendlarparkering finns vid järnvägsstationen i Höör och Tjörnarp, samt vid Rolsberga i anslutning till Skåneexpressen. Dessa underlättar kollektivtrafikresande för de som inte har möjlighet att ta sig till bussen eller tåget till fots eller cykel. Pendlarparkeringarna är därför av stort värde för dem som bor utanför Höör och Tjörnarp.

Flygtrafik

Det finns ingen flygplats i Höörs kommun. Däremot går det direkttåg varje timme från Höörs station till Copenhagen Airport (Kastrup) som är en stor internationell flygplats. Det är ca 1 timmes bilväg från Höörs kommun till de tre flygplatserna i Skåne som är av betydelse för persontransporter (Malmö, Ängelholm-Helsingborg samt Kristianstad).

Flyganläggningar av riksintresse

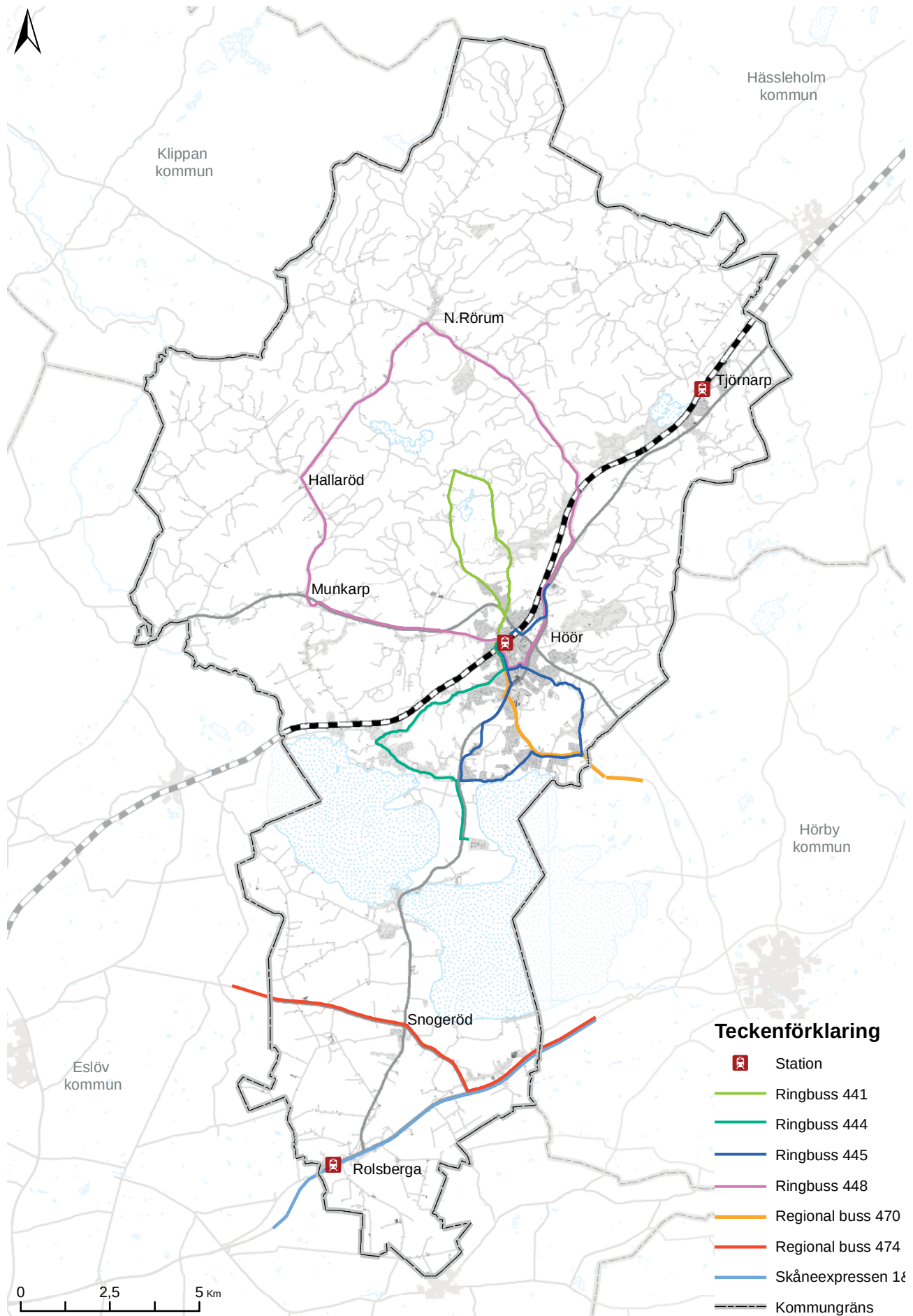
Ovan nämnda skånska flygplatser har status av riksintresse och deras MSA-tytor överlappar Höörs kommun. MSA (Minimum Sector Altitude) är den höjd som ett flygplan som är på väg ner för att landa säkert kan sjunka till innan den slutliga inflygningen tar vid. På denna höjd har flygplanet en marginal på 1000 fot/300 meter över den MSA-påverkande ytan, vars höjd är samma som högsta befintliga hinder inom ytan.

Den MSA-påverkande ytan består av en cirkel med radien 55 km, som utgår från flygplatsens landningshjälpmedel. Inom detta område kan nya master, vindkraftverk etc påverka luftfarten negativt. Höörs kommun planerar inte för några sådana objekt. Vid eventuella prövningar av höga objekt genom bygglov eller detaljplan kommer samråd att ske med berörda flygplatser och myndigheter. Alla delar av kommunen ingår i någon av MSA-tyterna, och en stor del av kommunen ingår i alla tre.

Hänsyn till flygplatser av riksintresse

Vid eventuella prövningar av höga objekt genom bygglov eller detaljplan kommer samråd att ske med berörda flygplatser och myndigheter.

Figur H4.1.6. Kollektivtrafik och större stationer i Höörs kommun.

4.2 Bredband och telekommunikation

2020 ska 95% av alla företag och hushåll ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Regeringens mål på längre sikt innebär att 98 % ska ha tillgång till bredband om minst 1Gbit/s i hemmet och på arbetet, resterande 1,9 % bör ha minst 100Mbit/s och 0,1 % bör ha tillgång till minst 30 Mbit/s år 2025. Målen innebär också att alla bör ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där de normalt befinner sig senast år 2023.

Digitalisering

I en allt snabbare takt bli fler och fler tjänster digitaliserade. E-tjänster för vård, bygglov etc. Har redan börjat lanseras och allt fler ärenden går att uträtta hemifrån. Sverige är idag ledande vad gäller användningen av IT och tillgången till bredband och målet för regeringens digitala agenda är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Med dagens mått krävs fiber för att uppnå god kommunikationsnivå och hög kapacitet till både fasta och mobila anslutningar.

För Höörs kommun som ytmässigt består av stor del landsbygd är utbyggnad av bredband och digital infrastruktur en strategiskt viktig fråga. Det ger hela kommunen tillgång till den mångfald av företags-, arbets- och bostadsformer som en god uppkoppling kan bidra med. För Höörs kommuns framtida invånare kan dessa frågor vara centrala i hens val av bostad och arbete. Höörs kommun arbetar därför efter målsättningen att alla ska ha tillgång till snabbt bredband. Sedan 2006 finns ett fiberoptiskt bredbandsnät skapat av BAS-projektet, Bredband för alla Skåne, som är en viktig resurs i det fortsatta arbetet med bredbandsutbyggnad och ett samarbete mellan Region Skåne och kommunerna i Skåne. BAS-nätet är byggt på kopparanslutningar vilket inom ett par år kommer leda till nya utmaningar då kopparanslutningarna läggs ner.

Nulägesbeskrivning

Enligt Post- och Telestyrelsens (PTS) mätningar från 2015 har 21 % av hushållen i Höörs kommun tillgång till fiber och därmed 100 Mbit/s eller mer. Med den hastighet i vilken fibernätet i kommunen byggs ut beräknas 70 % vara anslutna till år 2017. För utbyggnad av fibernätet finns ett samverkansavtal mellan Höörs kommun och Telia.

Kommunen arbetar för att alla i kommunen ska ha tillgång till snabbt bredband. Med syfte att underlätta och vägleda vidare beslut i frågan har kommunstyrelsen antagit ett Bredbandsprogram (2014). Inom ramen för programmet finns att årligen

skapa och revidera en handlingsplan för bredband som ska belysa läge och aktiviteter på landsbygd och i tätort. Planeringen för bredband är ett underlag för kommunens översikts- och visionsplaner. Bland annat ska årliga uppföljningar av läget inom bredbandsfrågor utföras och budget avsättas för personal som kan verka som kontaktperson och samordnare.

Fiberutbyggnad

I tätorterna

Bredbandspolitiken baseras på att marknaden ska tillgodose behovet av bredband. Processen att bygga ut bredband går därmed snabbare i tätorterna där marknaden är större. Hela Höör, Tjörnarps och Snogeröds har nu tillgång till fiber.

På landsbygden

Telia-koncernen har tagit på sig att bygga ut, gräva och ansluta alla fastigheter i kommunen inklusive fritidsfastigheter. Utbyggnaden beräknas vara klar år 2020.

Förebyggande arbete

För att lyckas bygga ut fiber till hushållen i kommunen krävs samarbete. Vid nedgrävning av kraftledningar och utbyggnad av VA-nätet eller annan infrastruktur ser Höörs kommun gärna att samutbyggnad med fibernätet sker. Större utbyggnader av VA-nätet går att sambygga med fibernätet. Men vid ett sådant sambygge finns det risk för att arbetet med att laga eventuella framtida läckor försvåras av fibernätet.

Det går särskilt väl att kombinera fibernätets infrastruktur med nedgrävningen av kraftledningar. Mellersta Skåne kraft, Krafteringen och E.ON har ledningskoncessionerna i Höörs kommun (se figur H4.4.1) och planerar för nedgrävning av kraftledningar i sina respektive områden.

Även i områden där det i dagsläget inte är relevant med fiber är det för framtida kostnad och utveck-

ling viktigt att redan under planeringsfasen förbereda en öppen infrastruktur gällande tele- och datakommunikation och TV för att inte begränsa framtida kunders valmöjligheter.

Samarbete över kommungränser

Utbyggnad av fibernät sker oberoende av kommungränser. Exempel på det är att Hallaröd och Munkarp i Höörs kommun ansluts genom utbyggnaden till Billinge och Stockamöllan i Eslövs kommun. Främst byggs nätet ut i områden uppdelade efter telestationer.

Finansiellt stöd

Finansieringen av fibernätets utbyggnad skiljer sig från annan samhällsviktig infrastruktur genom att den bekostas kommersiellt. I andra fall står det offentliga för utbyggnaden av infrastrukturen.

2021 kommer nya regler för bidrag att tas fram.

Grävningsarbete pågår

4.3 Vatten och avlopp

Kommunen ska ordna allmänna VA-anläggningar när det behövs av hänsyn till miljö och människors hälsa. Både rent dricksvatten och säkra avloppslösningar är grundläggande delar av människors livsmiljö. Miljömålen säger att vattenförsörjningen ska vara långsiktigt hållbar och tryggad. Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Mittskåne Vatten

Den kommunala vatten- och avloppsverksamheten sköts av Mittskåne Vatten, som är ett samarbete mellan Höör och Hörby kommuner. Mittskåne Vatten styrs av en egen politisk nämnd med företrädandevalda både från Höör och Hörby. Syftet med samverkan är bland annat att höja kvaliteten, effektivisera verksamheten och öka säkerheten på vattentjänsterna.

Utbyggnad av VA-nätet

I Höörs kommun finns ett antal bebyggelsegrupper som ännu inte är kopplade till VA-nätet. Det gäller främst fritidshusområden, där en del av områdena numera har en stor andel permanentbostäder, medan andra områden fortfarande främst består av fritidshus.

Höörs kommun har tagit fram en utbyggnadsplan för anslutning av sådana områden till VA-nätet. Mittskåne Vatten arbetar med elva utbyggnadsområden och en överföringsledning i Höörs kommun:

- Sätöfta Hed (60 fastigheter)
- Ormanäs Etapp1B
- Maglasäte-Björkåsen-Lillasäte (96 fastigheter + 2 obebyggda)
- Hasslebro Västra delen (förbättring av avloppssystemet)
- Jularp-Sjunnerup (160 fastigheter)
- Broslätt
- Bokesund-Bokeshall-Klevahill (173 fastigheter + 23 obebyggda)
- Spångahus-Korsaröd (36 fastigheter)
- Karlarp Etapp1 & 2 (170 fastigheter)
- Frostavallen
- Holma
- Överföringsledning Norra Rörm till Jularp

VA-utbyggnadsplanen antogs av kommunfullmäktige 2013 men reviderades 2016 för att ytterligare kunna prioritera områden med bly i grundvattnet. Utbyggnaden inleddes 2014 och kommer att pågå flera år framöver.

Vattenförsörjning

Vattentäkter

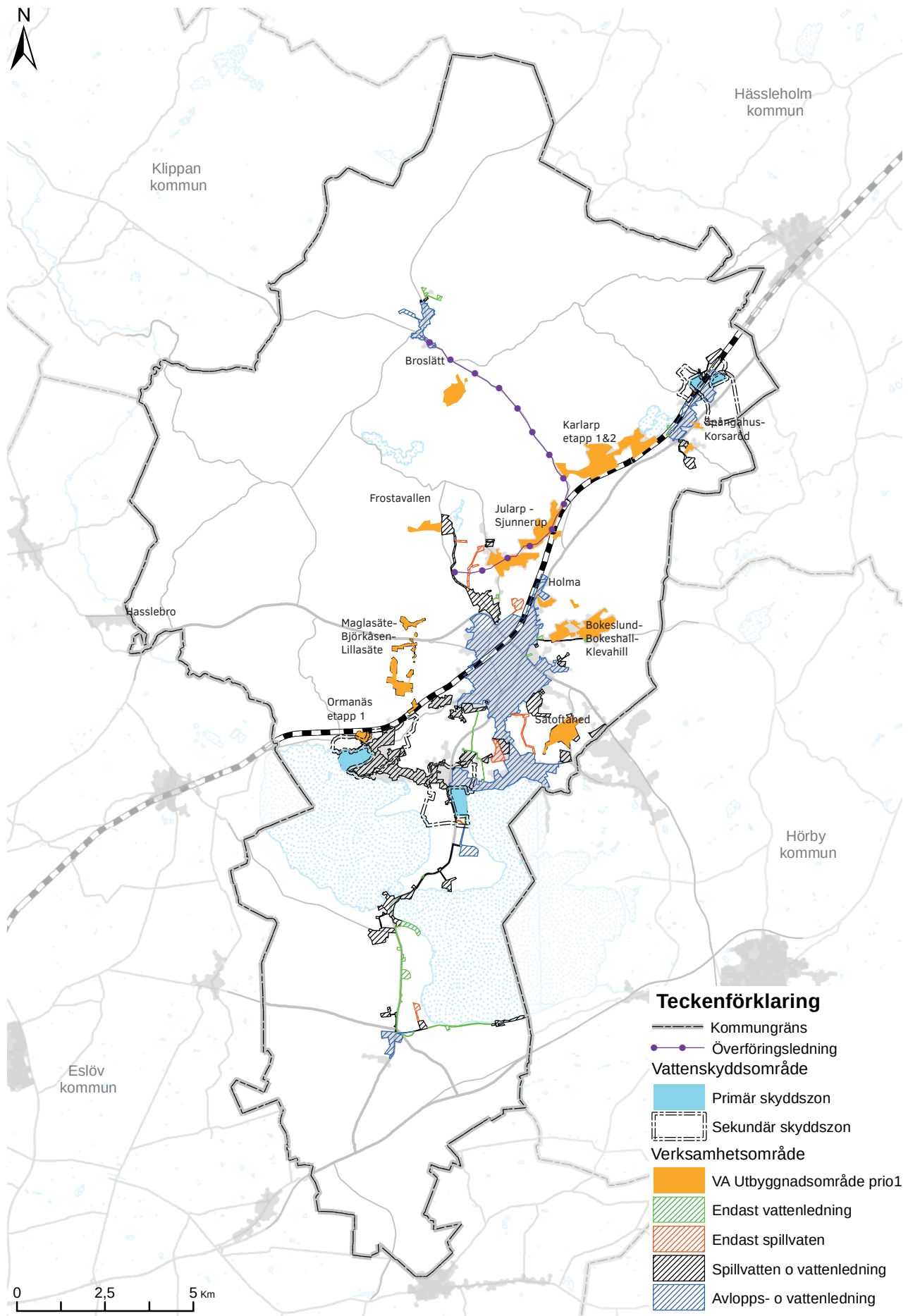
Längs Ringsjöbandet är berggrunden huvudsakligen höörsandsten som lämpar sig väl för vattenuttag. Höörsandstenen är den största vattenresursen inom Höörs kommun och är den enda vattentillgång som har kapacitet att försörja hela kommunen, med uttagskapacitet på upp till 20 000-60 000 liter per timme. Idag står grundvatten från vattentäkterna vid Ormanäs och Orup för större delen av kommunens vattenförsörjning. Ytterligare två täkter finns i Norra Rörm och Tjörnarps.

I dagsläget saknar Höörs kommun en reservvattentäkt. Inför framtida klimatförändringar finns det risk för att grundvattentillgången under delar av året minskar. Mittskåne Vatten förbereder en gemensam vattenförsörjningsplan för Höörs och Hörby kommuner. Planen ska vara ett underlag för beslut om framtida vattenförsörjning.

Skyddsområden

Kring Orup, Ormanäs och Tjörnarps vattentäkter finns skyddsområden med syfte att förhindra verksamhet som kan medföra risk för föroreningar av grundvattentäkterna. Skyddsområdet är indelat i brunnsområden samt primär- och sekundär skyddszon (se figur H4.3.1).

För de olika zonerna finns föreskrifter för till exempel hantering och lagring av bekämpningsmedel, enskilda avloppsanläggningar för spill- och dagvatten, deponering av avfall eller anordnande av snötipp från trafikerade ytor, etablering av miljöfarlig verksamhet etc. För schaktningsarbeten, till exempel i samband med byggen, krävs tillstånd om det inte är uppenbart att det inte finns någon risk för att grundvattnet förorenas.

Figur H4.3.1. VA och vattenskyddsområden i Hörs kommun.

Det är alltså inte omöjligt att bygga inom skyddsområde för vattentäkt, men det måste ske på de villkor som vattenskyddet kräver.

Mittskåne Vatten arbetar med att se över vattenskyddsområdet för vattentäkten i Tjörnarp. Under 2017 har samråd hållits om ett förslag med nya avgränsningar för primär och sekundär skyddszoner (figur H4.3.2). Skyddsområdet sträcker sig in i Hässleholms kommun, och det krävs därför mellan-kommunalt samråd.

Till vattentäkten i Norra Rörum finns inget vattenskyddsområde eftersom avsikten är att ersätta takten med överföringsledning från Höör.

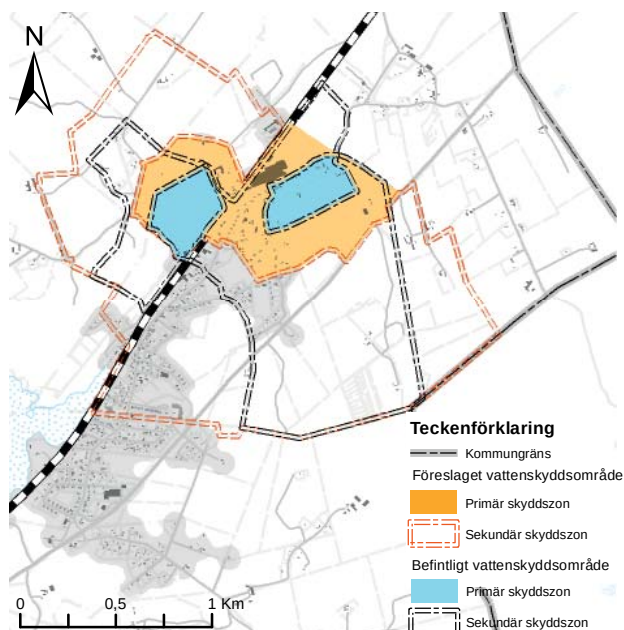
Ringsjöverket som riksintresse

Hörs kommun tar inte dricksvatten från Ringsjön men för flera andra kommuner i västra Skåne har Ringsjön varit dricksvattentäkt sedan 1963. Sedan Bolmentunnelns tillkomst 1987 används Ringsjön enbart som reservvattentäkt. Vid tre tillfällen sedan införandet av tunneln har Ringsjön använts som reservtillgång: 1986, vid mitten av 90-talet samt 2009-2011. Sydsvatten har en ny miljödom som reglerar hur stora vattenuttag som får ske.

Havs- och vattenmyndigheten pekade 2016 ut Ringsjöverket ytvattenanläggning, inklusive Västra Ringsjön, som riksintresse för anläggningar för vattenförsörjning. Motiven är:

- Nyttjas/kan nyttjas av många människor
- Stor kapacitet och god kvalitet
- Liten risk att påverkas av klimatförändringar
- Behövs som reserv eller för framtida användning

Utöver Västra Ringsjön ingår intagsledning för yt-
vatten och råvattenpumpstation samt vattenverk

Figur H4.3.2. Dagens vattenskyddsområde i Tjörnarp samt ett förslag på hur ett framtida vattenskydd kan avgränsas.

och pumpstationer i den utpekade anläggningen. Även ledningarna mellan råvattenpumpstationer och vattenverk ingår.

Ringsjön har i dagsläget inget vattenskyddsområde. Höörs kommun ställer sig positiv till ett skydd om Sydvatten och berörda kommuner tar initiativ.

Grundvattenförekomster

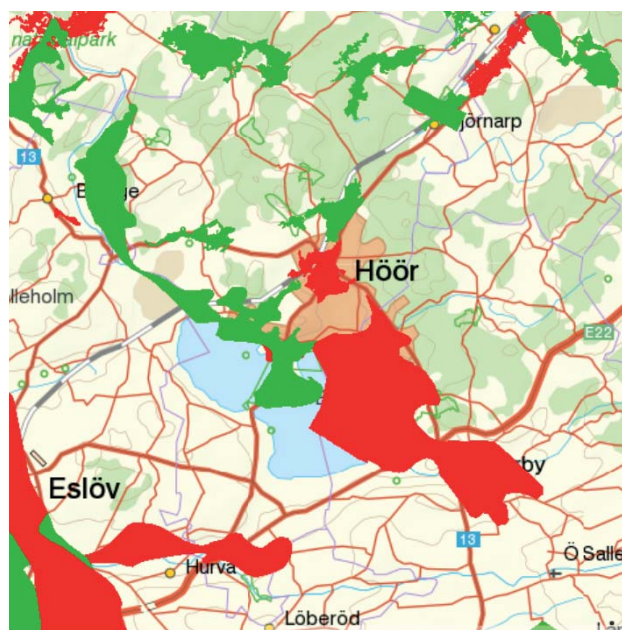
Grundvattnet är viktigt som dricksvatten för oss människor. Det påverkar också miljön för växter och djur i ytvattnet. Utsläpp av miljöfarliga ämnen kan förorena grundvattnet. Kvaliteten på grundvattnet följs upp genom vattenförvaltningen. Miljökvalitetsmålen för grundvattnet är god kvantitativ och kemisk status.

Det finns grundvattenförekomster i alla delar av Höörs kommun (figur H4.3.3). Störst kapacitet har, som tidigare nämnts, höörsandstenen. Den finns längs Ringsjöns norra stränder och förekomsterna benämns Ry, Stanstorp och Hörby.

Alla grundvattenförekomsterna har god kemisk och kvantitativ status (Statusklassning 2010-2016). Vattenförvaltningen har bedömt risken för att grundvattenförekomsterna inte ska ha god status år 2021. Ingen risk har identifierats för grundvattnet i Höörs kommun när det gäller kvantitativ status. Däremot finns risk för att kemisk status inte uppnås (se figur H4.3.3).

VA-plan

Hörs kommun planerar att ta fram en VA-plan som beskriver hur VA-verksamheten påverkar vattenkvaliteten och hur negativa effekter kan förebyggas. VA-planen är en åtgärd enligt Förvaltningsplan för Södra Östersjöns vattendistrikt 2016-2021. VA-planen kommer att tas fram under 2018 och 2019.

Figur H4.3.3. Grundvattenförekomster (viss.lansstyrelsen.se). Röd markering avser risk att kemisk status inte uppnås 2021.

Avloppsreningsverk

Höörns kommun har fyra reningsverk som finns i Ormanäs, Tjörnarps, Norra Rörums och Snogeröds.

Vattenreningsverket i Ormanäs är kommunens största reningsverk och tar emot avloppsvatten från Höör, Sätöfta, Stanstorp, Ormanäs och Gamla Bo. Ytterligare reningsverk finns i Norra Rörum och Tjörnarps. På sikt kommer reningsverket i Norra Rörum att läggas ner och avloppsvattnet ledas om till Ormanäs. Utbyggnad av VA-nätet kommer dessutom innebära att ytterligare områden kommer att anslutas till Ormanäs.

Reningsverket i Ormanäs har ett tillstånd från 2013 som ger möjlighet att ansluta nya hushåll när VA-nätet i kommunen byggs ut. Denna utveckling ryms inom det område som reningsverket redan har tagit i anspråk. På längre sikt kan reningsverket behöva expandera över större ytor som följd av skärpta miljökrav. Mark för reningsverkets långsiktiga behov reserveras norr om befintlig anläggning av hänsyn till befintliga bostadsområden och fri-luftslivet längs stranden.

Reningsverket i Norra Rörum kommer att avvecklas under de närmaste åren, och spillvattnet kommer att ledas till Ormanäs.

Dagvatten

Dagvatten består av ytligt rinnande regn- och smältvatten. Vanligen hanteras dagvatten genom en kombination av metoder som infiltration på fastigheterna, avledning genom ledning och öppna diken, dammar och våtmarker. Vid högt tryck, till exempel vid skyfall, kan ledningarna bli överbelastade. Ledningarna är vanligen dimensionerade för 10års-regn. Det betyder att vid kraftigare regn behövs fördröjningsytor och ytliga rinnvägar för att undvika översvämning i bebyggda områden.

Globala klimatförändringar förväntas leda till mer extremt väder och fler skyfall. En säker och effektiv dagvattenhantering är redan idag en viktig samhällsbyggnadsfråga, men blir än viktigare framöver.

Hänsyn till dricksvatten och grundvatten

För Västra Ringsjön som dricksvattentäkt gäller att kommunen ska verka för en fortsatt förbättring av vattenkvalitet.

Nya verksamheter som bedöms skada kvaliteten på grundvattenförekomsterna ska inte tillåtas. Aktuell status och riskbedömning för ska vägas in vid beslut om markanvändning så att miljö kvalitetsnormer kan följas.

Vid vattenskyddsområden gäller skyddsföreskrifter. Inga ytterligare ställningstaganden är nödvändiga.

Dagvattenhantering

Den gällande dagvattenpolicyn i Höörns kommun anger inriktningen att:

- Höörns kommun ska vara ett föredöme i dagvattenhantering i ny och befintlig bebyggelse.
- Dagvatten ska renas med hänseende på att miljö kvalitetsnormer för sjöar och vattendrag ska uppnås och inte överskridas.
- Dagvatten ska ses som en resurs och användas för att skapa estetiskt tilltalande miljöer där biologisk mångfald främjas.
- Marken ska vid nyexploatering höjdsättas så att översvämningar med skador på byggnader och viktiga tekniska installationer i största möjliga mån undviks.
- Dagvatten ska fördröjas så att den naturliga vattenbalansen i största möjliga mån bibehålls vid nyexploatering.
- Dag- och dräneringsvatten ska belasta ledningsnätet för spillvatten i minsta möjliga mån.

Dagvattenhanteringen inom vägområden är väghållarens ansvar dvs. antingen Trafikverket, kommunen eller respektive vägförening.

Ett utvecklingsområde för kommunen är att stärka samverkan mellan gatu- och parkavdelningen och Mittskåne vatten. Det kan ge en mer effektiv och ändamålsenlig skötsel av dagvattensystemen.

Enskilt vatten och avlopp

För fastigheter som inte ingår i verksamhetsområde för allmänna VA-tjänster får fastighetsägaren själv ansvara för dricksvatten och avloppsanläggning. Miljö- och byggmyndigheten har tillsyn över enskilda avlopp. Det innebär att myndigheten kontrollerar anläggningarna och ser till så att de uppfyller kraven till skydd för människors hälsa och miljön.

Använder du dricksvatten från en egen brunn är det ditt eget ansvar att kontrollera vattnet regelbundet och se över brunnskonstruktionen. Livsmedelsverket rekommenderar att vattnet kontrolleras cirka vart tredje år. Kommunen erbjuder gratis dricksvattenprover för den som är gravid eller har barn under ett år.

Utbyggnaden av kommunalt VA-nät innebär att antalet hushåll med enskilt vatten och avlopp minskar successivt under de närmaste åren.

Läs mer om kommunens VA-hantering:
Dagvattenpolicy (Höörns kommun 2017)
mittskanevatten.se

4.4 Energiproduktion och försörjning

Det övergripande nationella målet är att på kort och lång sikt trygga energitillgången på konkurrenskraftiga villkor. Energipolitiken ska underlätta övergången till ett ekologiskt ut hålligt samhälle.

Målsättningen är att Sverige år 2020:

- Av den totala energianvändningen använder 50 % förnybar energi.
- Använder 10 procent förnybar energi i transportsektorn.
- Har 20 procent effektivare energianvändning jämfört med 2008.

Energidistribution

I kommunen går stamnät samt regionala och lokala elnät. Stamnätet ägs av Svenska Kraftnät och har högre spänning och transportavstånd än de mer lokala näten. I Höörs tätort tillhandahåller Kraft- ringen elnät. I Höörs kommun i övrigt finns idag flera elnätsföretag representerade varav E.ON och Mellersta Skåne kraft ansvarar för stora områden (se figur H4.4.1). I kommunen pågår vissa arbeten med att gräva ner luftburna elledningar.

Energiproduktion

Vindkraft

I Höörs kommun idag finns sex vindkraftverk förde- lade på två områden i kommunens södra del. Vind- kraftens framtid är beroende av statlig energipolitik och utvecklingen av andra energislag. Nuvarande statliga styrmedel har inneburit att det blivit min- dre lönsamt att producera vindkraft i takt med att produktionen ökar. Detta tillsammans med reglerna om kommunalt veto för vindkraftsprövningar be- döms ha bidragit till att bromsa det stora intresse för vindkraftsetableringar som visades 2007-2010. Under de senaste åren har det knappt förekommit några vindkraftsprövningar i Höörs kommun.

Den bilden kan förändras radikalt exempelvis ge- nom avveckling av kärnkraften, sammankoppling med det europeiska elnätet, ny energilagringss- och/eller eldistributionsteknik. Om framtiden blir mer gynnsam för vindkraft så kan ett scenario vara att det främst blir storskaliga parker till havs. Sam- tidigt finns exempel i exempelvis Tyskland på att småskalig produktion via smarta delningssystem är på frammarsch. För att kunna möta marknadens förfrågningar kommer det att bli nödvändigt att ta fram en ny strategi baserat på de tekniska förut- sättningar som då är aktuella.

Område av riksintresse för vindbruk

Energimyndigheten beslutade 2013 om nya områ- den av riksintresse för vindbruk. Ett av områdena sticker in en flik i Höörs kommun vid Trulstorp i kommunens nordligaste spets, men ligger till störs- ta delen i Hässleholms och Klippans kommuner.

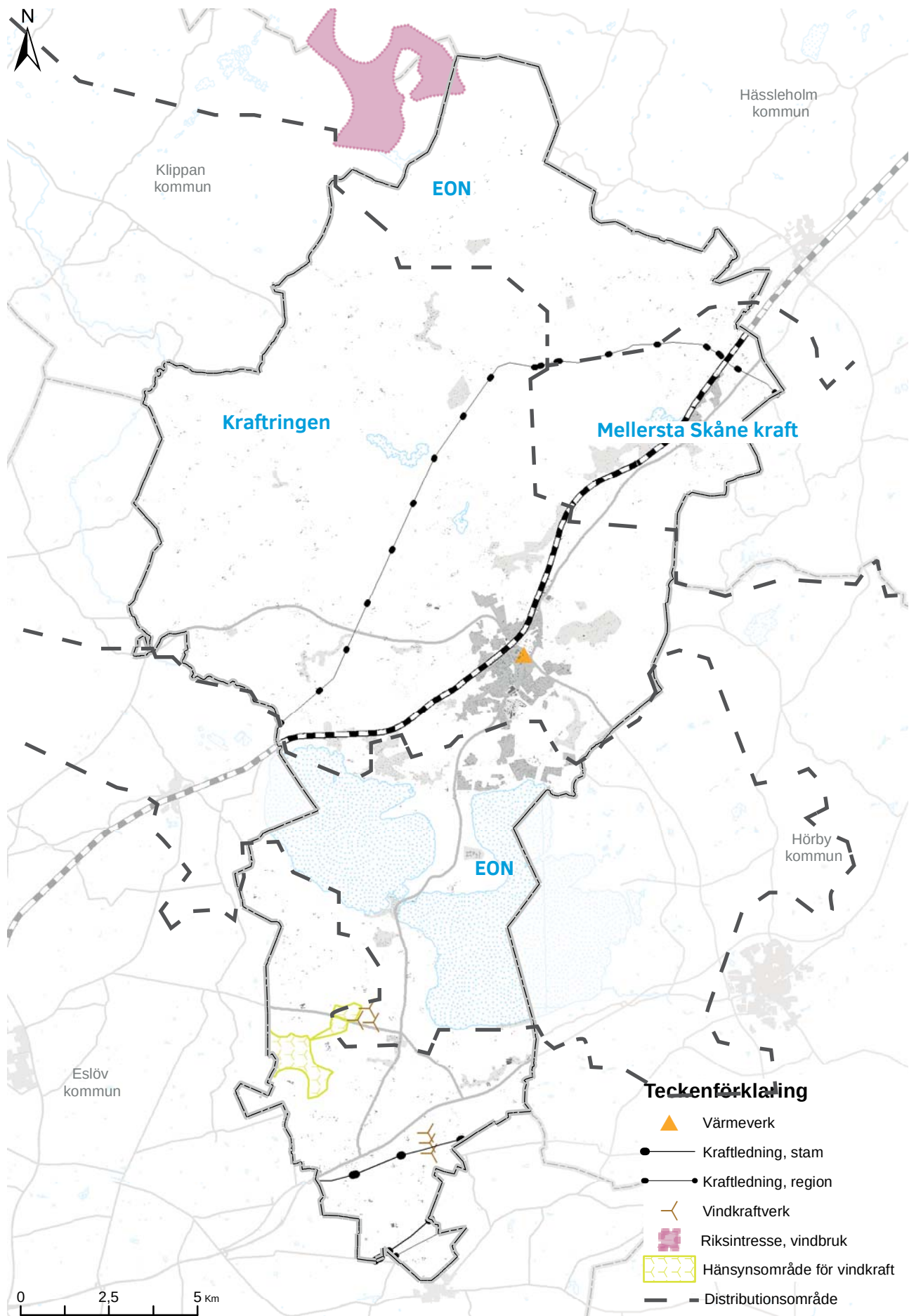
Denna översiktsplan innehåller inget förslag på ändrad markanvändning som skulle kunna påtag- ligt försvåra energiproduktion. Däremot framgår av översiktsplanen att riksintresseområdet överlappar andra allmänna intressen. Områdena i gräns mot Hässleholms och Klippans kommuner är hänsyns- område för "stort opåverkat område" enligt 3 kap 2 § miljöbalken.

I den vindkraftsplan som Höörs kommun antog år 2010 avvägdes vindbruksintresset i förhållande till andra intressen. Slutsatsen blev att stora opåver- kade områden och tysta områden skulle fredas från vindkraft. Det gäller även det område som nu är utpekade som riksintresse för vindbruk. En del för- utsättningar har förändrats sedan Höörs kommun antog vindkraftsplanen, men utvecklingen när det gäller fossilfri energiproduktion har stärkt Höörs kommuns avvägning från 2010. Höörs kommun bedömer fortfarande att bevarandet av stora opå- verkade områden bättre svarar mot en långsiktigt hållbar utveckling än exploatering för landbaserad vindkraft. Det slutliga avgörandet kommer att ligga hos prövningsmyndigheten som får väga intressena mot varandra.

Hänsyn till vindbruksintresset

Område av riksintresse för vindbruk ska skyd- das mot åtgärder som kan påtagligt försvåra energiproduktion.

Inom hänsynsområde för vindbruk ska intres- set av energiproduktion vägas in vid eventu- ella förändringsanspråk, exempelvis avstyck- ning för bostadsändamål.

Figur H4.4.1 Områdeskoncessioner för elnät i Hörs kommun samt befintliga vindkraftverk och hänsyns område för vindkraft.

Hänsynsområde för vindbruk

Förutsättningarna bakom vindkraftsplanen från 2010 har alltså förändrats i fråga om intresset av att bygga vindkraftverk och i fråga om vilka områden som är av riksintresse. Delar av analysen bedöms dock fortfarande vara relevant, och baserat på den analysen väljer Höörs kommun att även fortsatt peka ut ett område i södra delen av kommunen som hänsynsområde för vindkraft.

Motivet till utpekandet av hänsynsområde för vindbruk är att detta är enda området där kommunen ser att det kan finnas möjlighet att skapa en sammanhängande vindkraftsutbyggnad. Utpekandet innebär inte en slutlig bedömning att vindkraft är lämplig i området, men innebär att vindkraftsintresset ska uppmärksammas i samband med eventuella andra förändringsanspråk.

Fjärrvärme

I kommunen finns ett fjärrvärmeverk som står för stora delar av kommunens uppvärmning. Värmeverket har tillhört kommunen men drivs sedan 2001 av en privat aktör, Rindi Höör AB som distribuerar fjärrvärme i centrala delar av Höörs tätort. Verket använder biobränsle genom en anläggning för fliseldning. Vid jämförelse med fossila bränslen har biobränslen flera miljöfördelar.

I Höörs kommun finns förutsättningar för en fortsatt utbyggnad av fjärrvärmenätet.

Biobränsle

I Höörs kommun finns goda förutsättningar att lokalt producera biobränsle. Biobränslen ger inte nettotillskott av koldioxid och har goda möjligheter att ersätta fossila bränslen.

Biogas kan produceras från gödsel, matavfall och slam och kan användas till uppvärmning eller fordonsbränsle. Ett lokalt biogasprojekt i kommunen utnyttjar gödsel från det egna lantbruket samt insamlat matavfall för att producera biogas som tillgodoser hela gården med värme och el. Eventuellt elöverskott går ut på elnätet.

Solenergi

Höörs kommun vill främja utbyggnaden av förnyelsebara energiformer och ser uppvärmning genom solkraft som en positiv uppvärmningsform ur hållbarhetssynpunkt. För att underlätta för Höörs kommuns invånare är mindre anläggningar för solkraft på privata fastigheter bygglovsbefriade enligt policy antagen av miljö- och byggnadsnämnden (2014). Detta innebär att anmälan om solkraftsanläggning är kostnadsfri. För en- och tvåbostadshus gäller detta anläggningar på mark som inte övergår en meter i höjd och solkraftsanläggning på tak som utförs i takfallets lutning.

För byggnader klassade inom Kulturmiljöprogrammet 2013 bör särskild hänsyn tas och utformning ske så att de skyddade värdena inte påverkar negativt.

Höörs kommun använder sig till viss del av solceller i sina egna lokaler, exempelvis på kommunhuset och HFAB, där det under 2016 producerades ca 31500 respektive ca 28000 kwh.

Värmepumpar

Det finns ett stort antal värmepumpar i kommunen som utnyttjar bergvärme. Värmepumpar tar sin energi ur tex. berg, sjö, mark, grundvatten eller luft. Med tillsats av el används energin för värme- och varmvattenproduktion. Värmepumpar kan även nyttiggöra spillvärme ur avloppsvatten, ventilationsluft etc. Inom vattenskyddsområden för dricksvattentäkt är det inte tillåtet med borrhning för värmepumpsändamål.

Energibalans för Skåne

Årligen tillförs Skåne drygt 39 TWh, medan 38 TWh används (och ca 1 TWh förloras vid omvandling). Genom Energibalans för Skåne har länsstyrelsen granskat flöden av energi in och ut ur Skåne, hur flödena förändrats under perioden 1990-2010, vilka energislag som är inblandade och hur energi används. Resultatet har presenterats i ett Sankey-diagram över Skånes Energibalans (figur H4.2.2).

Sedan början av 2000-talet har trenden i Skåne varit en minskad energi-användning. Denna trend bröts 2010 då energianvändningen ökade stort både i industrin och hushållen.

En av de stora förändringarna i den skånska energianvändningen är hushållens minskade oljeanvändning. Mellan 1990 och 2010 minskade hushållens oljeanvändning med 95 procent. Oljepannor har huvudsakligen bytts ut mot fjärrvärme och elvärme.

År 2010 var den regionala elproduktionen 4 TWh, varav 1,6 TWh var förnybar. Den regionalt producerade elen motsvarar en knapp tredjedel av den el som används i länet.

Transporter är efter energiförsörjning den näst största utsläppssektorn i länet och stod för 32,5 % av de totala växthusgasutsläppen år 2010. Transportsektorn är fortfarande väldigt beroende av fossila bränslen. År 2010 bestod 94 procent av energianvändningen i sektorn av fossila bränslen.

Energieffektivisering

I redan befintlig bebyggelse kan energieffektiviseringen ske genom ökad värmeåtervinning, tilläggsisolering, utbildning av fastighetsskötare samt användning av modern teknik och energieffektiva produkter. Stora vinster kan nås genom att konsekvent välja och använda produkter med låg energiåtgång.

Fossilbränslefri kommun

Höör kommun har antagit utmaningen Fossilbränslefritt Skåne 2020. Utmaningen går genom de fem arbetspaketen: Kommunutmaningen, Fossilbränslefri fordonsflotta, Fossilbränslefria tjänster, Fossilbränslefri uppvärmning och Samverkan med externa fastighetsägare, ut på att minska utsläppen av växthusgaser i Skåne.

Utmaningen är intern och rör kommunens egen energianvändning.

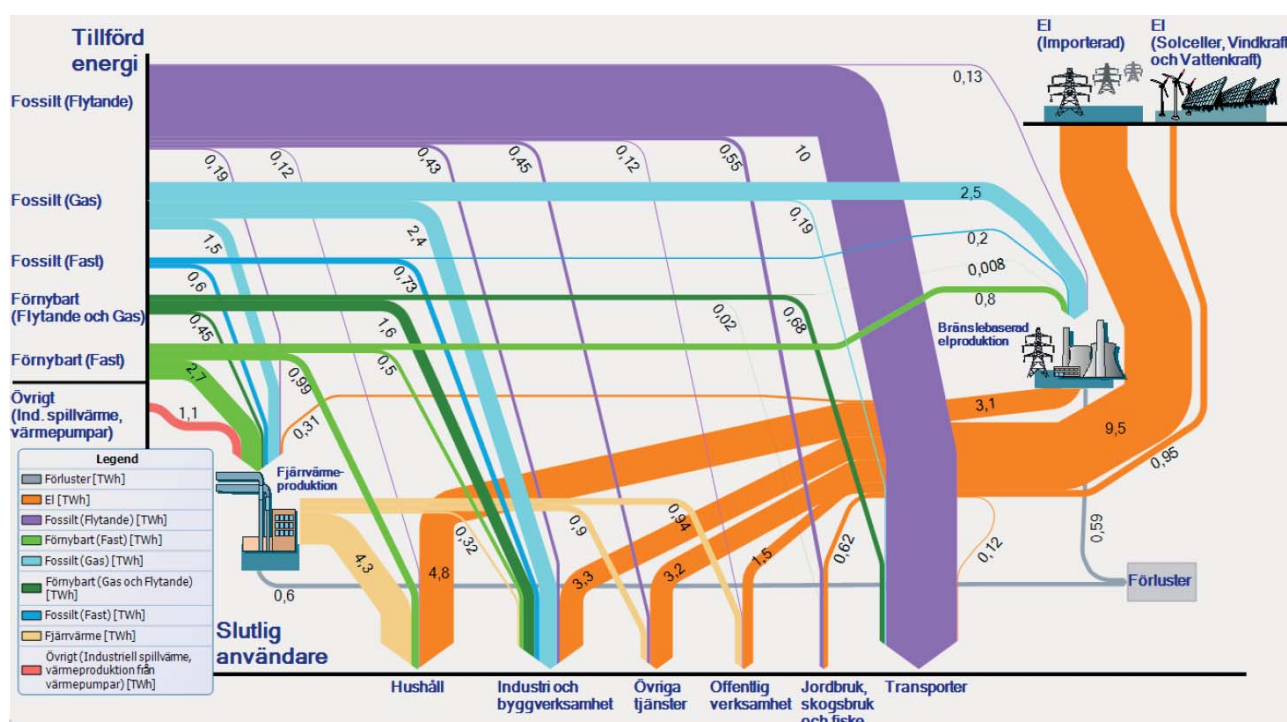
Uppvärmning

Idag värms 96 % av kommunens fastigheter upp med hjälp av fossilfria bränslen, endast ett par stycken värms upp med olja. Kommunen köper enbart in ursprungsmärkt el som producerats utan fossila bränslen, till exempel vattenkraft, vindkraft och solenergi. 99,9 % av kommunens el är fossilbränslefri. Den lilla andelen fossil el kommer från reservaggregat som vid jämna mellanrum testkör och används vid strömavbrott. Kommunen har också en liten andel egen produktion förnybar el

genom solceller på kommunala byggnader. Procentuellt använder sig Höör av mer förnybar el än flera av sina grannkommuner.

Fordonsflotta och gasmack

Etableringen av en gasmack i Höör i december 2017 är ett viktigt steg för att möjliggöra fossilbränslefria transporter. Kommunen har beslutat om att successivt införa fler gasbilar i sin bilpool för tjänsteresor. 60 % av kommunens fordonsflotta ska vara gasbilar år 2020.

Figur H4.4.2. Sankey-diagram över energiflöden (TWh) i Skåne 2010. År 2010 var den totala bruttotillförseln av energi 39,6 TWh och den totala slutliga energianvändningen 38,4 TWh. Källa: Energibalans för Skåne, Länsstyrelsen Skåne 2013:3.

4.5 Avfall

De nationella målen inbegriper en minskning av avfall och ökad återvinning av material, exempelvis ska matavfall behandlas biologiskt och omvandlas till växtnäring. Det övergripande målet är att vi till kommande generationer ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

Avfallshantering omfattas av miljömålet "God bebyggd miljö" med inriktningen att "Den totala mängden genererat avfall inte ska öka och den resurs som avfall utgör ska tas tillvara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras."

Avfallshantering

Det är kommunen som har ansvar för transporter av hushållsavfall. Mellanskånes Renhållnings Aktiebolag, MERAB, har en gemensam avfallsplan för Höörs, Hörby och Eslövs kommuner. Målen i avfallsplanen innebär bland annat att återvinning och återanvändning av hushållens avfall och textilier ska öka, att nedskräpning och matavfall ska minska samt att risken för negativ miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska.

MERABs mål är grundade på de nationella samt regionala mål som pekats ut av Naturvårdsverket respektive Länsstyrelsen.

Avfallshierarkin och lokala föreskrifter

Sverige införde 2011 EU:s avfallsdirektiv i svensk lagstiftning genom ett nytt kapitel i miljöbalken och en avfallsförordning. En viktig del av reglerna är avfallshierarkin som innebär en prioriteringsordning för arbetet med avfall:

- I första hand förhindra att avfall uppstår
- I andra hand återanvända produkter
- I tredje hand återvinna materialet
- I fjärde hand återvinna energi
- I sista hand skall avfallet deponeras

Enligt kommunens föreskrifter om avfallshantering ska alla fastigheter som utnyttjas ha någon form av sophämtning. Hushållsavfall ska sorteras i komposterbart matavfall och brännbart avfall enligt MERAB:s anvisningar.

Hämtning av avfall

MERAB hämtar huvuddelen av hushållssoporna vid varje fastighet, så kallad fastighetsnära insamling. Fastighetsnära insamling med åtta fraktioner samt

småbatterier och glödlampor vid en- och tvåfamiljshus infördes 2013. Målet är att alla hushåll ska anslutas till detta system, men än så länge kan hushållen välja att endast abonnera på kärl för brännbart och matavfall.

Avfallet töms enligt renhållningstaxan. Hämtning vid varje fastighet av så gott som alla sopor innebär större sopbilar och därmed behov av större vändplatser. Vid anläggning av nya områden måste vägarnas struktur och utformning anpassas med hänsyn till framkomligheten för sopbilarna.

Återvinningsstation och central

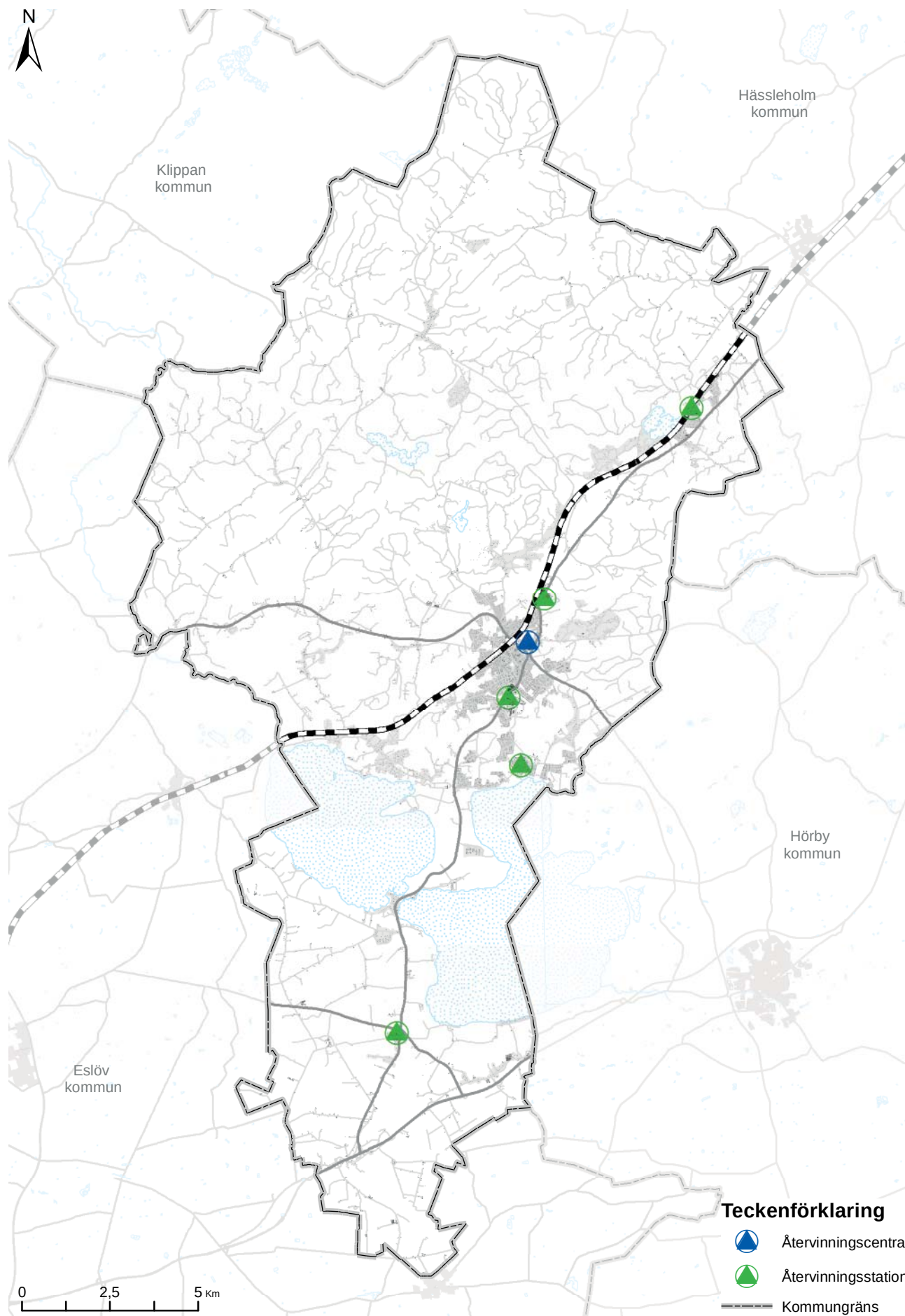
Återvinningsbara material och farligt avfall ska lämnas på återvinningscentral/station (se figur H4.5.1). Det finns en återvinningscentral på Verkstadsgatan i Höör. Denna drivs av MERAB och kan komma att flyttas i samband med en omvandling av centrala industriområdet till blandad stadsmiljö. I denna översiktsplan föreslås en ny lokalisering i verksamhetsområde syd.

Utöver återvinningscentralen finns totalt fem återvinningsstationer i Tjörnarp, Sätöfta, Snogeröd och Höör. Vid återvinningsstationerna finns det möjlighet att lämna samma fraktioner som hämtas genom fastighetsnära insamling. Idag har FTI (förpackning & tidningsinsamlingen) ansvar och ersättning för återvinningsstationerna genom materialbolagen.

Läs mer om kommunens arbete och policy kring avfallshantering i:

Avfallsplan alla kommuner gällande från 2014-04-01 (MERAB)

Figur H4.5.1. Karta över återvinningscentraler och stationer i Hörs kommun.

5

Störningar och risker

I detta kapitel redovisar vi vilka miljöstörningar och risker som finns i Höörs kommun, vilka markanvändningskonflikter som kan vara problematiska och hur dessa kan hanteras.

-
5.1	Risk, sårbarhet och försvar
5.2	Trafikbuller
5.3	Transport av farligt gods
5.4	Miljöstörande verksamhet
5.5	Skyfall och extrema väder
5.6	Övriga risker

5.1 Risk, sårbarhet och försvar

Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö. Städer och tätorter är planerade utifrån ett hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor så att människor inte utsätts för skadliga luftföroreningar, kemiska ämnen, ljudnivåer och radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker.

De övergripande målen för Sveriges säkerhet är att värna befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och att värna förmågan att upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Miljöstörningar

Sveriges generationsmål anger bland annat att människors hälsa år 2020 utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas.

För att skydda människors hälsa får boendemiljöer, skolmiljöer och liknande inte utsättas för betydande miljöstörningar eller risker. Miljöstörningarna består av luftföroreningar, vattenföroreningar, buller, lukt och strålning. Riskerna handlar om bränder, explosioner, utsläpp från industriella verksamheter, trafikolyckor, olyckor med farligt gods, naturolyckor och översvämningar. Att visa riskhänsyn vid samhällsplanering innebär bl.a. att planera och lokalisera bebyggelse i lämpliga områden och upprätthålla skyddsavstånd mellan verksamheter med olycksrisk och sårbara miljöer såsom bebyggelse.

För att uppnå generationsmålet till 2020 finns utmaningar att bland annat minska påverkan från vägtrafik, både gällande buller och luftförorenande utsläpp, och minimera farligt avfall eller andra utsläpp med skadlig påverkan på miljön.

Risk och beredskap

Beredskap i samhällsutvecklingen och planeringen är ett begrepp som syftar till att uppnå en god beredskap för extraordinära händelser, kriser, olyckor, sårbarhet i den tekniska försörjningen i ett fredstida samhälle. Beredskap ger en god bas för ett eventuellt krigstillstånd. Planering för minskad sårbarhet kan innebära alternativa lösningar för energiförsörjning, farliga godsleder och lokalisering av nya bostadsområden. Detta synsätt bör vävas in i planeringsprocessen så tidigt som möjligt.

Riskfrågor behandlas inom en rad verksamheter i samhället t ex i den fysiska planeringen, trafiksä-

kerhetsarbetet, räddningstjänsten och arbetarskyddet. Inom fysisk planering kan man se tre skeden:

- Planeringsskedet (lokalisering, översiktsplan, samråd med länsstyrelsen, underlag från centrala myndigheter)
- Prövningsskedet (utformning, skyddsavstånd mm, detaljplan, bygglov hos kommunen, eventuell prövning hos länsstyrelsen eller regering-
en eller annan prövning)
- Driftsskedet (villkor, tillsyn och kontroll)

Risk- och sårbarhetsanalys

I kommunens Risk och sårbarhetsanalys identifieras följande fem scenarion som händelser av sådan karaktär att de föranleder en större räddningsinsats och/eller utgör en extraordinär händelse.

- Brand i samhällsviktig byggnad
- Pandemi
- Störningen i elförsörjningen
- Tågolycka
- Översvämning

De två sista av är särskilt relevanta vid Översiktsplanering och markanvändningsbeslut. Tågolycka kan leda till att funktioner inom både kommunens krishantering och vardagsarbete kan drabbas. Konsekvenserna av en tågolycka kan bli desto allvarligare om tåget transporterar farligt gods.

Översvämning kan påverka samhällsviktiga verksamheter och anläggningar, som gator och VA-led-

Läs mer i:

Risk och Sårbarhet i Höörs kommun

ningar. Framkomlighet och tillgänglighet kan begränsas vilket medför särskilda risker. Även privat egendom riskerar att ta skada med stora ekonomiska konsekvenser. Översvämning kan utgöra ett hot mot miljön eftersom föroreningar transporteras med vattnet.

Räddningstjänst

Verksamhetsplan för räddningstjänst är under revidering. Höörs och Hörby kommuner utreder möjligheten att samverka i räddningstjänstfrågor genom en gemensam nämnd.

Riskhänsyn vid samhällsplanering

Det finns olika principer för hur riskhänsyn kan åstadkommas i samband med fysisk planering. Grundläggande är att säkerhetsfrågorna hanteras i samtliga skeden av planeringsprocessen. Att visa riskhänsyn i fysisk planering kan ske genom bl.a.:

- Lokalisering av bebyggelse till lämpliga områden
- Upprätthålla skyddsavstånd mellan bebyggelsen som skall skyddas och den verksamhet som medför olycksrisk
- Placering av byggnader, utformning av trafikmiljöer och tomtutformning
- Utformning och design av byggnader, val av byggmaterial samt val av särskild säkerhetsutrustning

Principerna är logiskt knutna till olika skeden i planeringsprocessen, då utformning och design av byggnader svårigen låter sig genomföras i en översiktsplan, eller att inom detaljplan lokalisera bebyggelsen till lämpligt område.

Försvarsmakten

Försvarsmakten finns för att försvara Sverige och landets frihet. Totalförsvarets militära intressen kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte (3 kap 9 § första stycket miljöbalken). Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av totalförsvarets intressen.

I Höörs kommun har Försvarsmakten inga intressen som kan redovisas öppet. Inom kommunerna kan försvarsmaktens intressen framför allt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. Därför bör Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i sådana plan- och bygglovsärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför och högre än 45 m inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten. Informationen används också som förberedelse för införandet av höga objekt i landets flyghinderdatabas.

Foto från räddningstjänstens lokaler i centrala Höör

5.2 Trafikbuller

Miljömålet för God bebyggd miljö anger att människor inte ska utsättas för skadliga ljudnivåer. En utmaning för att uppnå miljömålet är att minska påverkan från trafikbuller och motverka en dålig inomhusmiljö. Åtgärder behövs på alla nivåer i samhället. Det gäller allt från internationella överenskommelser om buller från fordon till ökad miljöhänsyn när vägar och bostadsområden planeras och byggs. Hur byggnader utformas och uppförs har också stor betydelse, liksom hur de förvaltas och renoveras.

Trafikbuller

De senaste decenniernas snabba ökning av antalet vägfordon har medfört att miljöstörningar från vägtrafik har blivit ett allt mer framträdande samhällsproblem. Det finns starka indikationer på att långvarig exponering för trafikbuller kan medföra effekter på hjärt- och kärlsystemet.

Figurer H5.2.1-2 på följande sida beskriver en bullerinventering som gjorts för Höörs tätort.

Buller från vägtrafik

I Höörs kommun är det främst vägsträckorna väg 23 och E22 samt väg 13 och 17 som beräknas vara bullerbelastade. Dragningen av såväl väg 13 som 23 går genom Höörs tätort. Trafikverket har gjort en kartläggning av bullernivåerna från väg E22 och 23 (se figur H5.2.4).

Buller från tågtrafik

Stambanan som går genom kommunen är en av de mest trafikerade tåglinjerna i Skåne med både pendeltågstrafik till Höör och Tjörnarp samt gods- och persontrafik längs hela banan. Precis som för de stora vägarna har Trafikverket kartlagt järnvägens bullernivåer (se figur H5.2.3). Jämfört med de bullertyngda vägarna är järnvägen den största orsaken till buller i kommunen.

Reglering av trafikbuller

Det finns bindande regler om trafikbuller både på EU-nivå och på nationell nivå.

Bullerkartläggning och miljö kvalitetsnormer

Trafikverket har ansvar för att kartlägga trafikbuller vid högtrafikerade vägar och järnvägar samt upprätta åtgärdsprogram vart femte år. Kartläggningen är reglerad genom miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap miljöbalken samt förordningen om omgivningsbuller.

Miljö kvalitetsnormen för omgivningsbuller är en målsättningsnorm som säger att:

”det ska eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter”.

Kartläggningen använder måttet Lden (dag-natt-kväll) istället för ekvivalent ljudnivå som är måttet för de svenska riktvärdena. Lden innebär att ljudnivån för kväll och natt räknas upp. Även om Trafikverkets kartläggning inte exakt följer de svenska måtten ger den en god bild av bullersituationen i kommunen (se figurer H5.2.1-4).

Åtgärder vid kommunens gator

Kommunen är ansvarig för att åtgärda trafikbullerproblem från kommunala gator. Enligt praxis i tillsynsändamålet ska åtgärder genomföras om trafikbullret överstiger 65 dBA (frifältsvärden) vid bostadsfasader.

Tekniska nämnden antog 2013 en bullersaneringsplan som innehåller en mer finmaskig bullerkartering för Höörs tätort. Karteringen visar dels ett nuläge och dels en prognos för 2020

Om ljudmått:

Trafikbuller redovisas i enheten decibel A, dB(A). Indexet "A" anger att ljudets olika frekvenser har viktats för att motsvara hur människans öra uppfattar ljud.

Ekvivalent ljudnivå (Leq) är ett mått på medel-ljudnivån under en tidsperiod, till exempel ett dygn.

Maximal ljudnivå (Lmax) är den högsta momentana ljudnivån under en viss tidsperiod t ex ett dygn.

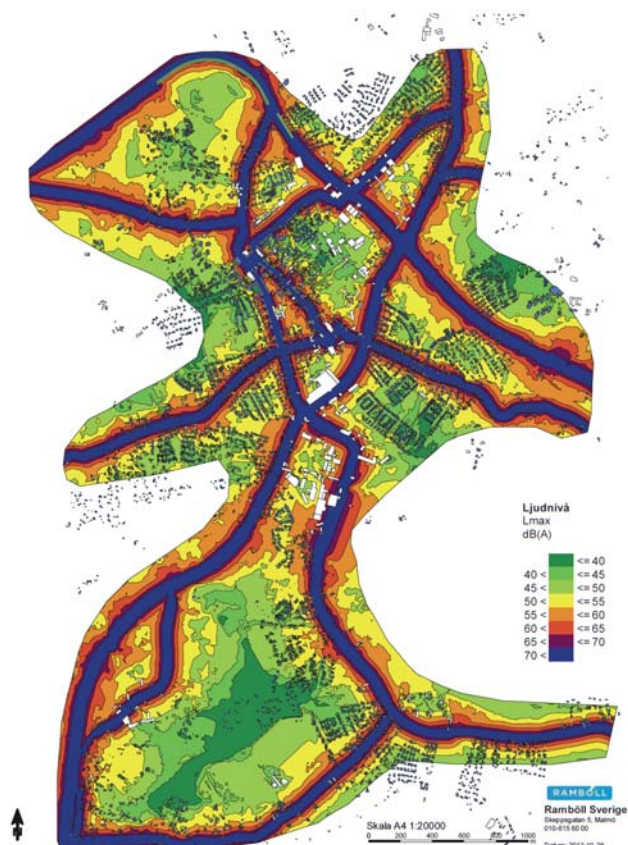
Frifältsvärde anger ljudtrycksnivå utomhus utan inverkan från närmaste vägg

Bullerinventering Höör

Maximal ljudnivå 2 m över mark år 2020 med ny hastighetsplan.

BILAGA 2 (2)

Figur H5.2.1. Kartläggning över maximal ljudnivå från vägtrafikbuller i Höørs tätort enligt Höørs bullersaneringsplan (2013).

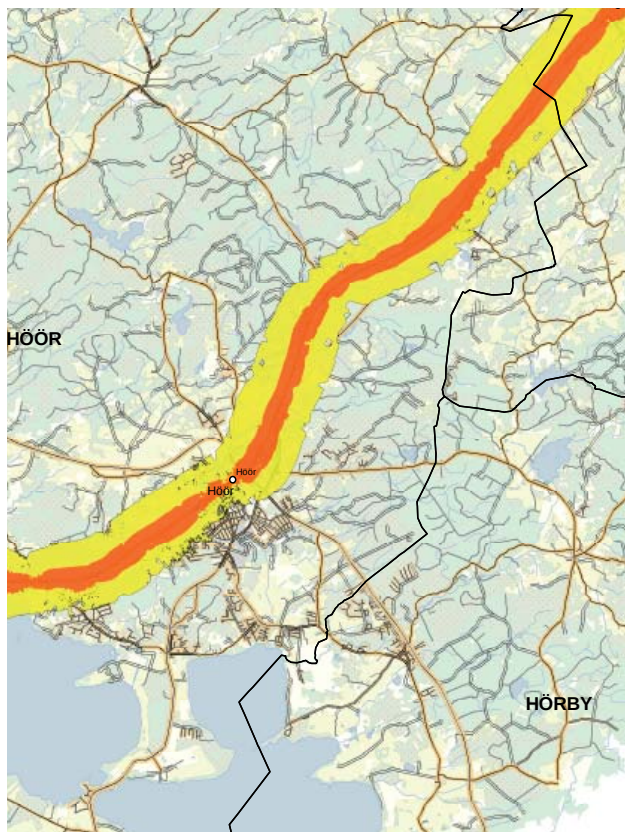
Bullerinventering Höör

Ekvivalent ljudnivå 2 m över mark år 2020 med ny hastighetsplan.

BILAGA 1 (2)

Figur H5.2.2. Kartläggning över ekvivalent ljudnivå från vägtrafikbuller i Höørs tätort enligt Höørs bullersaneringsplan (2013).

Figur H5.2.3. Trafikverkets kartläggning (2012) av järnvägstrafikbuller Lden >55dBA (gul markering) samt Lden > 65 dBA (röd markering)

Figur H5.2.4. Trafikverkets kartläggning (2012) av vägtrafikbuller Lden >55dBA (gul markering) samt Lden > 65 dBA (röd markering)

Slutsatsen var att inga fastigheter utsattes för buller över 65 dBA från kommunala vägnätet 2013, men att detta värde skulle överskridas vid tre fastigheter år 2020 som en följd av ökande trafik. Ingen av dessa tre användes vid tillfället som bostad. Åtgärder föreslås för att minska bullerstörningarna.

Riktvärden vid nybyggnad av bostäder

2015 infördes en ny trafikbullerförordning som möjliggör byggandet av fler små lägenheter. Förordningen har sedan reviderats 2017. Den nya förordningen innebär för lägenheter större än 35 m² att buller från spårtrafik och vägar inte bör överskrida:

- 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad och
- 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

Om riktvärdet vid en bostadsbyggnads fasad överskrids bör minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden.

För små lägenheter, <35 m², tillåts måttligt ökade bullernivåer vid den exponerade fasaden. Tillåten nivå för små lägenheter blir upp till 65 dBA ekvivalent ljudnivå utan krav på ljuddämpad sida. Även för ändringar av befintlig bebyggelse finns särskilda regler.

Samordning mellan lagstiftningar

2015 genomfördes lagändringar som innebär bättre samordning mellan miljöbalken och plan- och bygglagen i bedömningen av trafikbullerfrågor. Numera får miljötillsynsmyndigheten inte besluta om förelägganden eller förbud med anledning av buller om det i planbeskrivningen till detaljplan eller bygglov har angetts beräknade värden för omgivningsbuller. Samtidigt förtydligades kraven på att beräkna omgivningsbullret i samband med planläggning. Detta innebär en bättre förutsägbarhet för planupprättaren och väghållaren.

Förtätning och trafikbuller

Långsiktigt hållbar utveckling är i dag ett övergripande mål i samhällsbyggandet. Inom stadsbyggandet finns ofta en vilja att skapa täta stadsmiljöer, där olika funktioner samexisterar sida vid sida.

Det finns både miljömässiga och andra fördelar med variationsrika och funktionsblandade städer. Underlag för en väl utbyggd kollektivtrafik, ett bra gång- och cykelvägnät och närhet till service och arbetsplatser kan minska biltrafiken, vilket innebär renare luft och minskade olycksrisker. Bostäder i stadskärnan bidrar till en levande och trygg miljö.

Men dessa bostäder finns också ofta i miljöer med höga trafikbullernivåer. Här måste trafikbullret hanteras som en faktor och vägas mot andra faktorer så att slutresultatet – den samlade livsmiljön – sammantaget blir så bra som möjligt. Förtätning i Höörs tätort kan innebära att bostäder planeras i områden där bullernivån redan är hög.

Höörs kommun arbetar med flera olika åtgärder för att minska effekten av trafikbuller i förtätningsområden. Sänkt hastighet i trafiken minskar trafikbullret. Den nya hastighetsgränsen på 40 km/h i tätorterna medför därför minskade bullerstörningar. Byggnader som är okänsliga för buller såsom förråd, garage och kontor kan användas som bulleravskärmning mellan bostadsbebyggelse och trafikleder.

Vanliga åtgärder vid förtätning i områden med bullerproblematik:

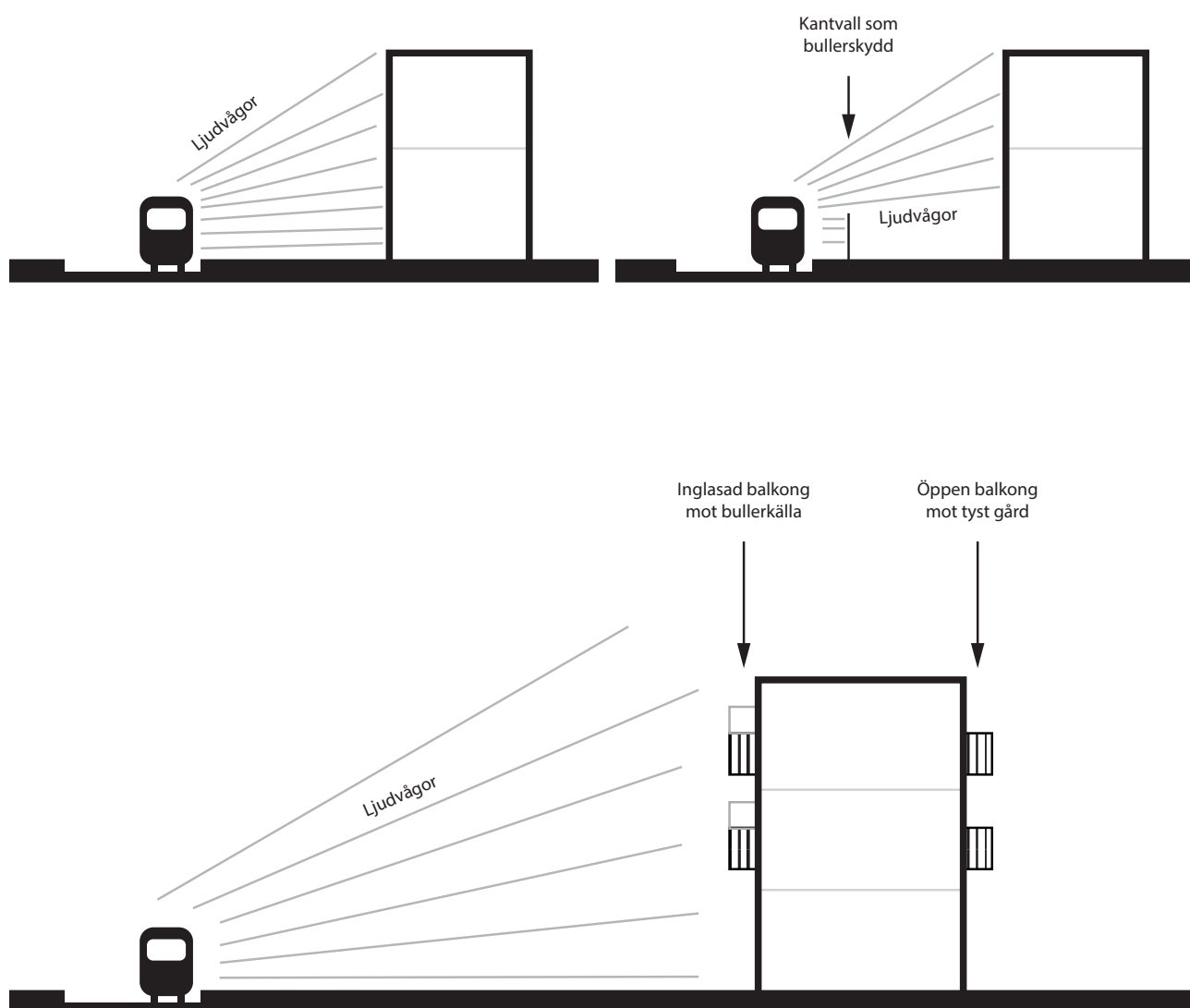
- Sänkta hastighetsgränser.
- Gatumiljöns utformning. Vegetation och mjuka ytmaterial dämpar bullret. Utformningen påverkar också faktisk hastighet, tillsammans med skyltad hastighet.
- Dämpande åtgärd nära källan, exempelvis bullerskärm. Dämpningseffekten avgörs av skärmens höjd och placering.
- Byggnaden utformas med en tyst sida (se figur H5.2.5). Ju högre ljudnivån är på trafiksidan, desto viktigare är det att anpassa byggnadens form så att den tysta sidan verkligen blir tyst.
- Fönster och fasader med mycket god ljuddämpning.
- Planera och utforma bebyggelse och kvarter med hänsyn till akustiska förhållanden.

Hänsyn till trafikbuller

Inom områden som är eller riskerar bli bullerstörda enligt Trafikverkets eller Tekniska nämndens karteringar ska:

- all ny bostadsbebyggelse prövas med hänsyn till behov av en ljuddämpad sida.
- skolor, förskolor och annan känslig verksamhet utformas så att en utemiljö med god ljudmiljö kan skapas.

Figur H5.2.5. Illustration, tyst sida

5.3 Transport av farligt gods

Transporter av farligt gods innebär vanligtvis inte någon fara för eller större belastning för miljön, men vid en olycka kan de orsaka både omfattande och långsiktig skada för omgivningen. Syftet med lagen om transport av farligt gods är att förebygga, hindra och begränsa att transporter av farligt gods eller obehörigt förfarande med godset orsakar skador på liv, hälsa, miljö eller egendom.

Farligt gods

Det finns i dagens samhälle en rad verksamheter som vid normala förhållanden inte belastar miljön men som vid olyckshändelser av olika slag kan förorsaka både omfattande och långsiktig miljöpåverkan. Farligt gods är varor som bedömts som explosiva, brandfarliga, giftiga, frätande, radioaktiva eller smittfarliga. Vid transporter av farligt gods utnyttjas ofta under en och samma sändning flera av transportmedlen bil, båt, järnväg och flyg. Förutom risker vid själva transporten finns risker vid lastning, lossning och mellanlagring. Största risken i transportledet är vid lossning och lastning av varorna.

Rekommenderade transportvägar

En sammanställning över de allmänna vägarna upprättas årligen av Länsstyrelsen i Skåne. Denna sammanställning redovisar bland annat vilka vägar som är rekommenderade för farligt godstransporter samt uppställningsplatser för rast och dygnsvila. De rekommenderade transportvägarna i Höörs kommun är väg E22, väg 13, väg 17 och väg 23 norr om väg 13 (se figurer H5.3.1 och H5.3.2).

I Höörs kommun finns inte någon rekommenderad parkeringsplats för farligt gods utpekad.

Lokala trafikföreskrifter begränsar transport av farligt gods på väg 23 mellan korsningen med väg 17 i Snogeröd och korsningen med väg 13 inne i Höörs tätort. Endast farligt gods av klasserna 1 och 2 får transporteras på denna sträcka, där klass 1 innebär transporter av "explosiva ämnen och föremål" och klass 2 innebär transporter av "gaser" (brandfarlig och icke brandfarlig gas, giftig och icke giftig gas) samt transporter på kortast möjliga lämpliga väg för lastning och lossning vid företag, terminal eller annan avsändare eller mottagare inom förbudsområdet eller invid vägsträckan.

Risikförhållanden

Höörs kommun tillämpar *Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen* (RIKTSAM) för bedömning av

risikförhållanden när verksamheter planeras i närheten av leder där farligt gods transporteras. Särskilda riktlinjer finns för känsliga verksamheter som skola och vårdlokaler.

RIKTSAM innehåller rekommendationer för markanvändning inom vissa avstånd från leder med transport av farligt gods.

För avståndet 0-30 m bör markanvändningen begränsas så till den grad att stadigvarande vistelse inte uppmuntras.

Inom 70 m från led rekommenderas markanvändningen som handel, industri, lager, parkering och dylikt.

Från 70 -150 m kan de flesta markanvändningstyper tillåtas utan närmare åtgärder och analyser. Däremot undantas sådan markanvändning som innebär många eller särskilt utsatta människor.

Vid planering för bostäder och andra känsliga anläggningar närmare än ovan angivna riskhante-ringsavstånd måste en riskbedömning genomföras.

Risker vid Södra stambanan

I Höör sker transport av farligt gods i stor omfattning längs stambanan. Tågtrafiken genom kommunen medför en risk för olyckor längs hela bansträckningen. Någon förvarning om godstransporterna sker inte utan möjligheterna att begränsa verkningarna vid en olycka finns, liksom för transporter på väg, i den normala beredskapen. Risk för olycka på järnvägen ses som marginal, men för bostäder inom ett nära avstånd kan det vara nödvändigt med skyddsåtgärder.

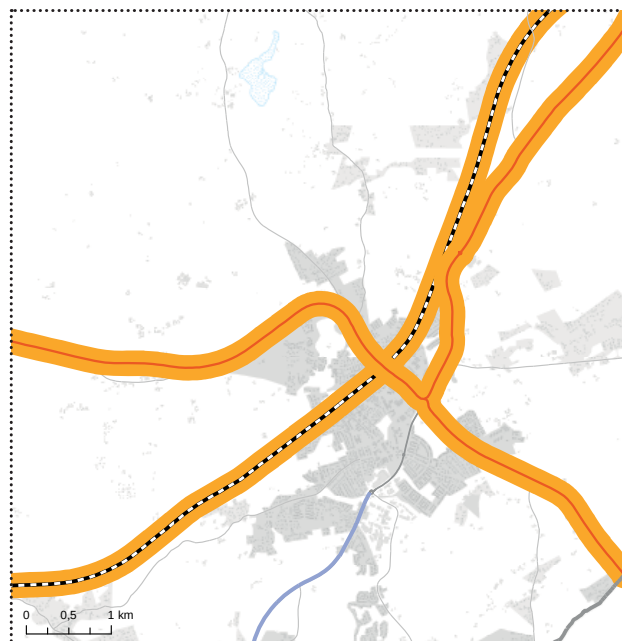
Risikanalyser för byggande invid järnväg landar ofta i liknande åtgärder från fall till fall. Därför ger risikanalysen för kv. Björken i Höörs centrum en vägledning om vilka åtgärder som kan bli aktuella även i andra fall. Detaljplanen syftade till att möjliggöra ett nytt demensboende nära järnvägen i Höör.

Avståndet mellan planerad fasad och närmaste räil var ca 42 meter och avståndet mellan närmaste räil

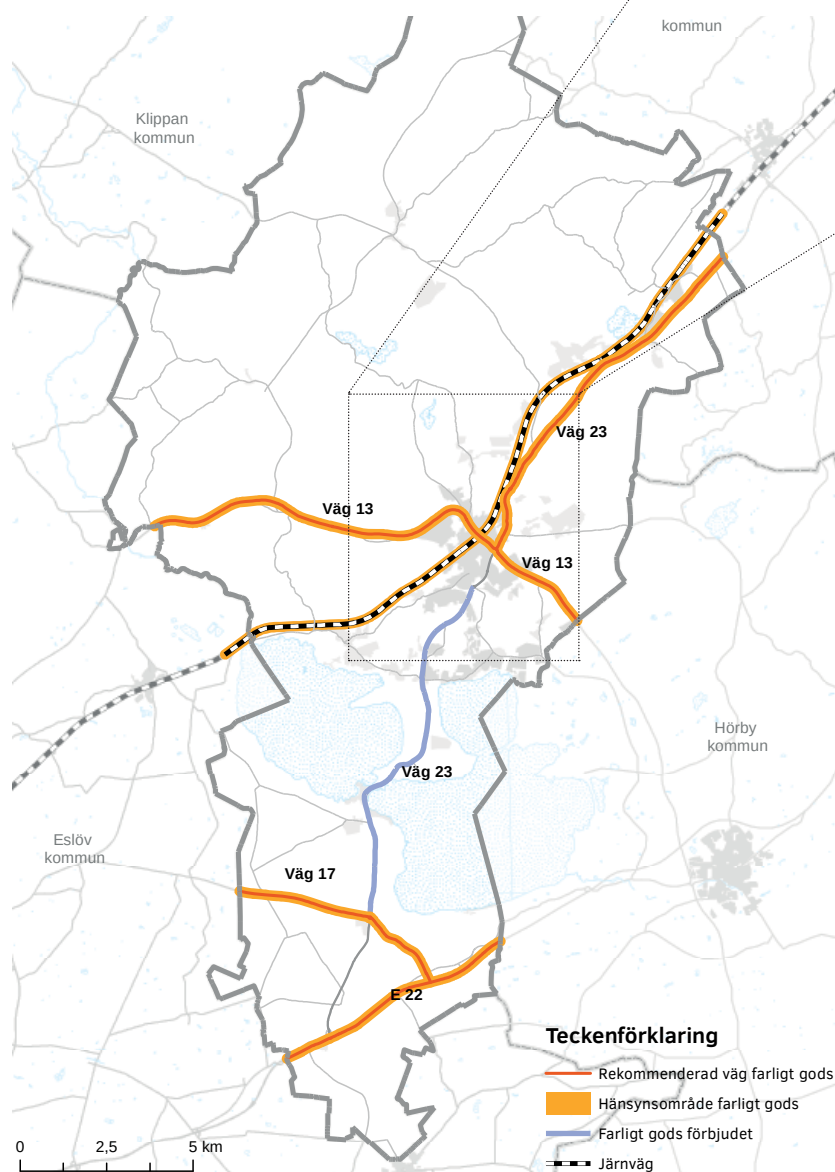
och planområdet var 25 meter. En utförlig riskanalys krävdes då det rörde sig om boende för särskilt utsatta människor (vägledning 3 i RIKTSAM). Av de identifierade skadehändelserna i utredningen var det enbart mot pölbrand (från brandfarlig vätska i godståg) som åtgärder behövde vidtas.

Åtgärderna bestod av kant/skyddsvall för att hindra spridning av vätska samt brandklassning av byggnadens fasad. Fönster och dörrar i riktning mot järnvägen ska uppföras i brandteknisk klass E15.

Riskanalysen konstaterar även att området mellan byggnad och järnväg är olämpligt att använda som uppehållsytta, exempelvis är det en olämplig placering av en uteplats. Utrymningsvägar bör leda åt motsatt håll för att möjliggöra säker utrymning även vid en farligt gods olycka. Även placering av friskluftsintag borde riktas bort från järnvägen samt vara avstängningsbar från någon bemannad plats. Vid en farligt gods olycka med giftig gas kan då friskluftsintaget lätt stängas av.

Figur H5.3.2. Rekommenderade transportvägar för farligt gods.

Figur H5.3.1. Rekommenderade vägar och hänsynsområde för transport av farligt gods.

Hänsyn farligt gods

Området inom 150 m från farligt gods-leader ska hanteras som riskhanteringsavstånd enligt RIKTSAM. Vid prövning av ny bebyggelse ska riskbedömningar genomföras om det behövs med hänsyn till bebyggelsens känslighet.

5.4 Miljöstörande verksamhet

Miljöstörande verksamheter är verksamheter som på något sätt påverkar sin omgivning på ett sätt som kan uppfattas som negativt. Det kan vara genom doft, ljus, ljud eller genom påverkan på miljö och natur.

Avloppsreningsverk

Reningsverket påverkar sin omgivning främst via lukt, något som inte är farligt men kan uppfattas som störande. Det är därför olämpligt att placera ny bebyggelse i närheten av reningsverket.

Det finns inget på förhand bestämt skyddsavstånd att utgå från. Samtidigt är det förstås så att risken för luktstörningar avtar med större avstånd, och reningsverket måste därför fredas från tillkommande bebyggelse som riskerar att störas.

För reningsverket i Ormanäs finns ett ställningstagande i planen för Ringsjöbandet som innebär att ny bebyggelse är olämplig söder om Stanstorpsvägen i delområde 1. Det ger ca 700 m skyddsavstånd. Avståndet till befintlig bebyggelse i Rörvik är ca 300 m och det har inte kommit klagomål från boende där. För att ytterligare freda reningsverket kompletteras planen med ett ställningstagande även till Ringsjöbandets delområde 2 som säger att den sydvästra delen av området är olämplig för bebyggelse med tanke på närhet till reningsverket. Dessa ställningstaganden kvarstår.

I Tjörnarp har reningsverket en bebyggelsefri zon med en radie på ca 400 m.

Reningsverket i Snogeröd ligger i korsningen precis utanför byn. En salixodling precis intill vattentornet på andra sidan väg 23 hör till anläggningen. Närmaste bebyggelse från reningsverket är ca 180 m.

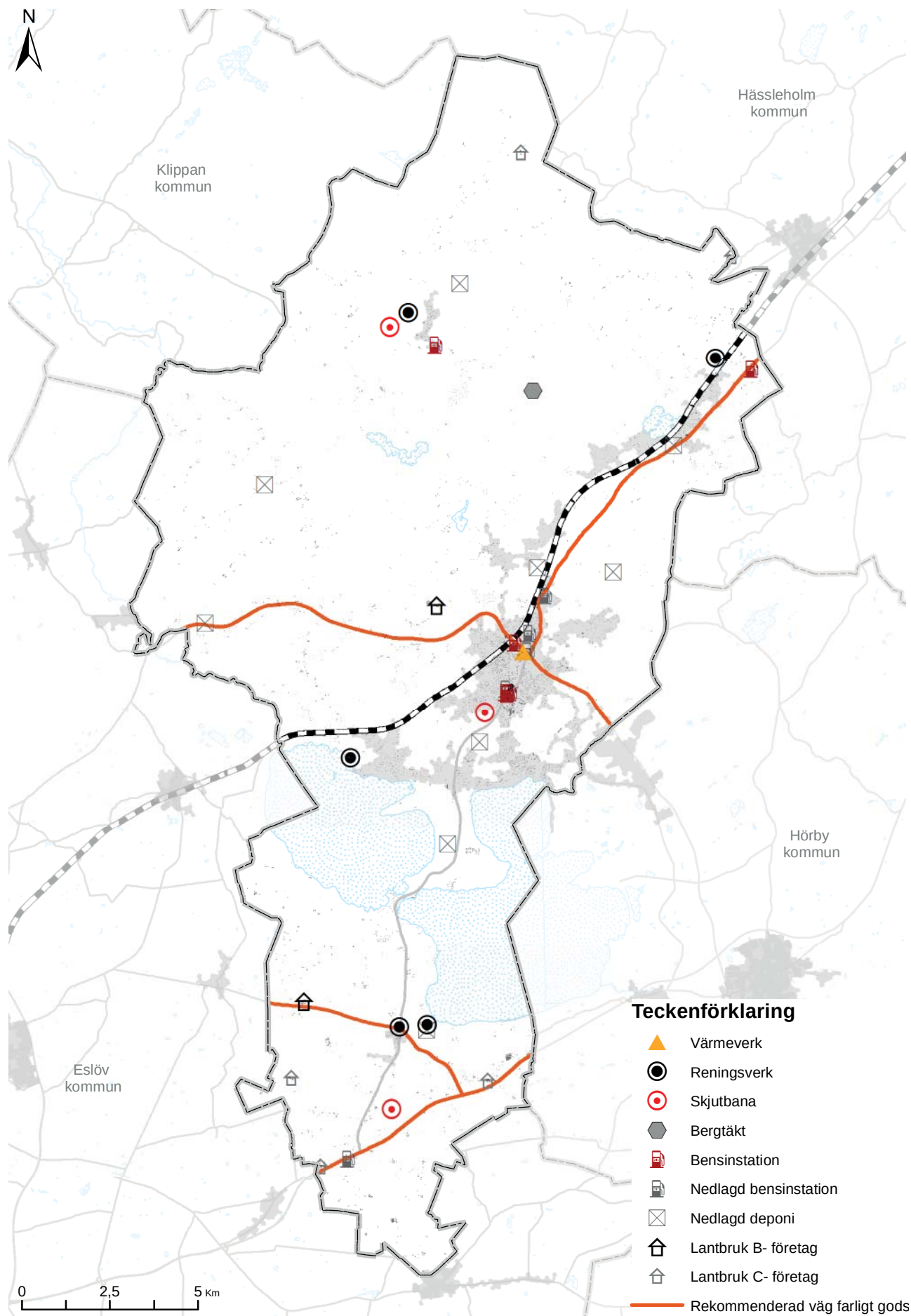
Djurhållning

För anläggningar med djur krävs i vissa fall ett skyddsavstånd då olägenheten kopplade till djurhållningen annars kan komma att störa omgivningen. Det kan dels handla om allergi (särskilt vid hästhållning) men även lukt (framför allt från gödsel och gödselhantering, vissa foder m.m.), buller (höfläktar, maskiner, djurens läten, transporter), dammbildning, flugor eller starka strålkastare kring ridbanor kan verka störande. Dessa förhållanden ska därför kommunen beakta vid beslut enligt PBL och om möjligt begränsa så att inte oacceptabel påverkan på omgivningen uppstår. Anläggningar med mer än 400 djurenheter (B-företag) är tillståndspliktiga och prövas enligt miljöbalken. Idag finns det i Höör två anläggningar av sådan storlek. För anläggningar med mindre än 400 djurenheter bestäms skyddsavståndet från fall till fall. Finns djur motsvarande över 100 djurenheter (C-företag) på anläggningen är denna skyldig att anmäla till miljö- och byggnadsnämnden.

Djurhållning i Höörs kommun

Figur H5.4.1. Kartläggning av miljöstörande verksamheter i Hösrs kommun.

Skjutbana

Skjutbanor finns i Stenskogen, Norra Rörum och Gudmuntorp (se figur H5.4.1).

Skjutbanan i Stenskogen ligger i nära anslutning till bostäder. Miljödomstolen i Växjö har beslutat att skjutbanan endast får användas under begränsade tider, i en liten omfattning. Inga skjutvapen som ger upphov till högre ljudnivåer än gevär av kaliber 6,5 får förekomma. Höörs kommun har även ett avtal med skytteföreningen om att ytterligare minska bullerstörningarna i samband med inflyttning i nya bostäder nära skjutbanan. Avsikten är att skytte med salongsgevär och luftgevär ska fortsätta.

Även skjutbanan i Gudmuntorp har begränsat sin verksamhet efter den bedömts vara störande.

Täktverksamhet

Strax norr om vägen till Norra Rörum (väg 1324) ligger kommunens enda större täktverksamhet. Täkten är en bergtäkt som bryter och krossar stenblock till mindre fraktioner. De störningar som förekommer i samband med verksamheten är bland annat ljud från sprängningar, stenkrossmaskin och tunga transporter men även viss störning från damm som uppstår i samband med krossandet av sten. Verksamheten är tillståndspliktig och har tillstånd till och med 2036 då täkten ska vara avslutad och efterbehandlad. Bullerstörningarna vid närmast belägna bostad får inte överstiga 50 decibel under dagtid. I anslutning till bergtäkten ligger en asfaltsfabrik som är en anmälningspliktig verksamhet.

Nedlagd verksamhet

Verksamheter kan, trots att de inte längre är i drift, ha en miljöstörande påverkan. I Höörs kommun finns ett antal nedlagda avfallsdeponier, främst för hushållsavfall men även ett par stycken för industriellt avfall.

För att bedöma nedlagda avfallsdeponiers risk för långsiktig påverkan av yt- och grundvatten har kommunens nedlagda deponier inventerats och riskklassats i fyra riskklasser enligt Naturvårdsverkets MIFO-metod. De flesta av dessa är klassade som riskklass 3 vilket innebär att de har en måttlig risk för föroreningar som kan kräva mindre åtgärder. Ingen deponi har klassats i riskklass 1 (Mycket stor risk). Merarb arbetar för att ta fram ett kontrollprogram för de deponier som klassificerats som riskklass 2 (Skyddsåtgärder kan behövas).

I kommunen finns även ett antal nedlagda skjutbanor och bensinstationer.

5.5 Skyfall och extremt väder

Redan idag leder extrema skyfall till översvämningar men genom ett förändrat klimat finns det risk för att situationen förvärras. Översvämning ses enligt kommunens Risk och sårbarhetsanalys som en av fem riskfaktorer som Höörs kommun bör ta hänsyn till.

SMHI:s klimatanalys från 2012 visar på ett klimat vid slutet av seklet som har en högre medeltemperatur och medelårsnederbörd än dagens. Till följd av ändrad temperatur och nederbörd förväntas året innehålla fler torra dagar och en annorlunda årsmedelvattenföring med ca 5 % mer vatten under vinterhalvåret och upp till 30 % mindre vattenföring i vattendragen under sommaren.

Översvämningssrisker

Under 2000-talet har Ringsjöns närområden flera gånger utsatts för översvämningar och bostäder har drabbats vid bland annat Ängsbyn, Sjöholmen, Gamla Bo och Sätöfta.

Översvämningar vid Ringsjön sker ofta på grund av en kombination av högt vattenstånd i sjön och kraftig nederbörd. Medelvattenståndet per månad varierar med en halvmeter mellan mars och april då vattnet står som högst och oktober då vattnet står som lägst. Årsmedelvattenståndet är +54,08 m. Det lägsta vattenståndet som uppmätts sedan 1964 är + 53,06 m i november. Det högsta uppmätta vattenståndet är +54,97 m. En mer utförlig beskrivning av hur vattenståndet varierar och hur Sydvattnens tappning av sjön är reglerad finns i Plan för Ringsjöbandet (Höörs kommun 2016).

Ett typiskt översvämningsscenario inträffar därför i mars när snösmältningen sammanfaller med kraftiga regn i ett läge då Ringsjön redan från början har högt vattenstånd. En sådan situation inträffade i februari 2002. Flödet förbi regleringsdammen vid Sjöholmen uppmättes då till 23,6 m³/s. Om vattnet samtidigt står högt i Rönne å uppstår en dämning så att möjligheterna till avtappning vid Sjöholmen inte kan utnyttjas fullt ut.

Ett annat översvämningsscenario är häftiga sommarregn, då vattendrag och diken inte förmår leda bort vattnet. Lokala översvämningar kan då inträffa oberoende av vattenståndet i Ringsjön. Detta inträffade juli 2007.

Dagvattennätet dimensioneras normalt inte efter extremväder, utan efter 10-årsregn. Det innebär att både privata tomter och parkmark mm måste utformas för att tillåta översvämningar vid höga flöden.

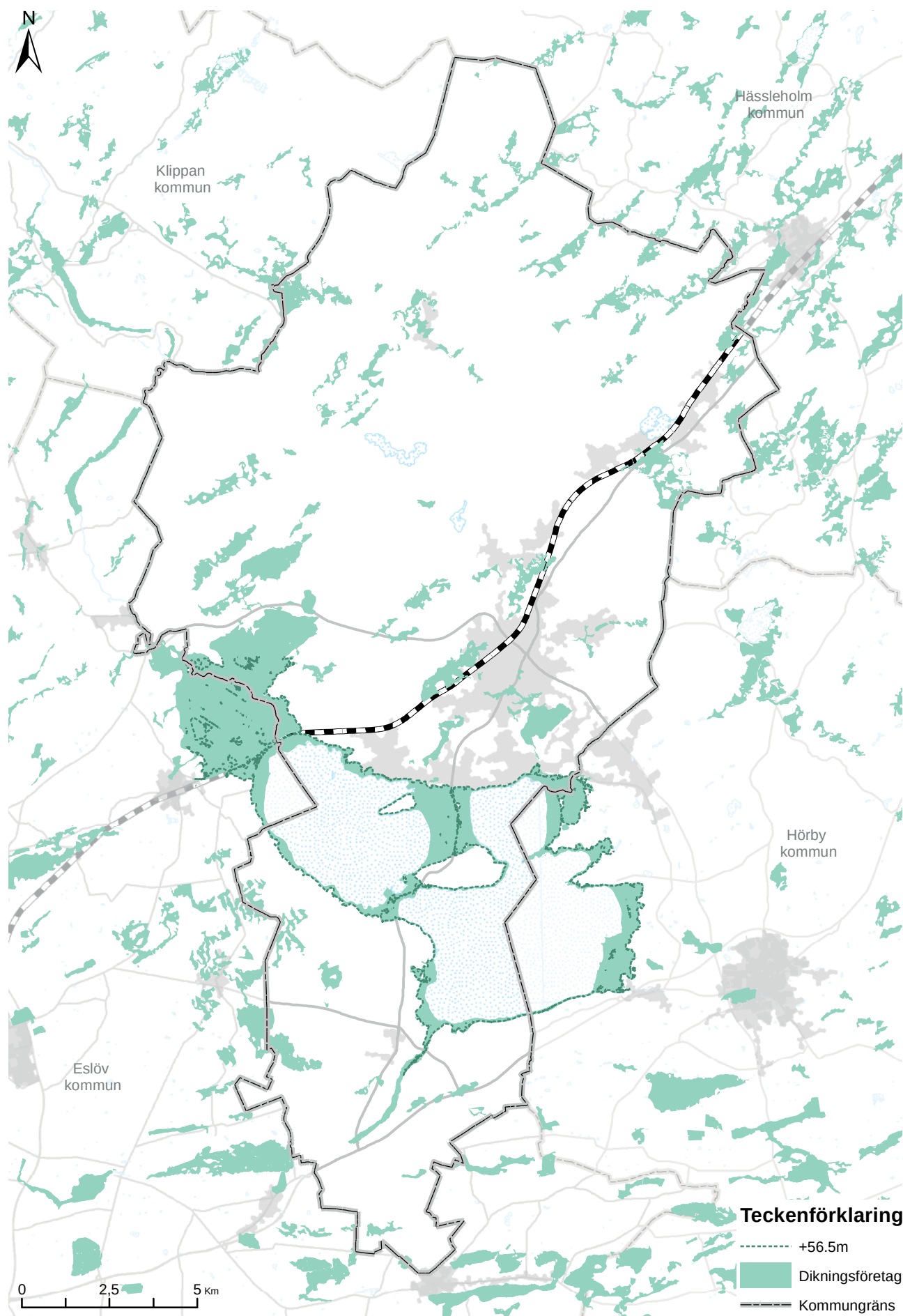
Dikningsföretag

Under 1800- talets andra halva sänktes och dränerades en stor mängd sjöar och våtmarker i Sverige för att vinna mer odlingsmark. 1883 slutfördes sänkningen av Ringsjön, med 1,5 meter genom att ett sjösänkingsföretag som minskade sjöns yta med 7 %, från 4838 ha till 45000 ha (se figur H5.5.1). Den tidigare strandkanten framgår tydligt på flera ställen runt sjön. Samtidigt med sänkningen dikades låglänta marker runt sjön ut för att göra dem mer lämpliga för jordbruk. Sammanlagt torrlades 2000 ha mark för jordbruksändamål.

På motsvarande sätt har även Tjörnarpsjön dikats ut. De markområden som avvattnas genom dikning kallas för båtnadsområde (båtnad= nytta). Områdena ligger generellt lågt i förhållande till sjö eller vattendrag och skulle vara vattensjuka om inte dikningsföretaget fanns. Båtnadsområdena är känsliga för översvämningar och beroende av dikningsföretagens avvattningskapacitet (se figur H5.5.1). Många äldre dikningsföretag är inte dimensionerade för den avrinning som sker idag. Dessutom är det vanligt att dagvatten har kopplats på dessa system. Samtidigt har marknivån i båtnadsområdena sjunkit på grund av att organiska material syresatts och förmultnat. På Sätöfta hed talas det om 80 cm sänkning. Detta innebär att diken inte längre kommer att kunna avvattna områden även om det rensas.

Dagvatten

2017 antog Höörs kommun en ny dagvattenpolicy med syftet att skapa rutiner och arbetssätt för hur hållbara dagvattensystem ska kunna skapas både i ny och befintlig bebyggelse. Med hållbara dagvattensystem kan dagvatten renas och bebyggelse kan skyddas från översvämning till följd av häftiga skyfall.

Figur H5.5.1. Dikningsföretag och nivåkurva vid Ringsjön

Skyfallskartering

Länsstyrelsen har tagit fram en skyfallskartering över Skåne som visar vattnets rinnvägar och lågpunkter som riskerar att översvämmas. Karteringen bygger på 10 m upplösning (figur H5.5.2).

Höörs kommun har låtit göra en kompletterade översvämningskartering över Höörs tätort med bättre upplösning (2 m) för att få en mer noggrann bild över vilka områden som skulle kunna drabbas vid ett kraftigt skyfall (figur H5.5.3 och H5.5.4). Båda modellerna visar att vattnet till största del rin- ner längs naturliga stråk såsom diken och vatten- drag. De områden som idag är bebyggda är ganska väl skyddade.

Lågpunkterna som riskerar att översvämmas lig- ger främst i anslutning till grönområden. De här områdena är idag naturliga fördröjnings- och infil- trationsytor för dagvatten vilket gör dem till viktiga skydd mot översvämning i övriga tätorten. Åhus- parken bedöms vara särskilt viktig för att hantera stora flöden. Lågpunkterna är markerade på alla kartor till utbyggnadsområden så att det ska vara möjligt att anpassa exploateringen till förutsätt- ningarna.

Svämplansanalys

Länsstyrelsen har även tagit fram underlag för vil- ka områden som skulle drabbas av översvämning

om nivån i vattendragen stiger (svämplansanalys). Enligt denna analys är delar av Höör och Gamla Bo utsatta för översvämningsrisk vid höjda vattennivå- er i Ringsjön och Höörsån. För Höörsåns del bygger analyserna på att vattennivån i ån skulle stiga 1,5 respektive 2,5 m.

Höörs kommun bedömer att risken för så kraftig höjning av vattennivån är liten eftersom avrinnings- området inte är särskilt stort. Svämplansanalysen kan dock bilda underlag för fördjupade studier och kan komplettera dikningsföretag och skyfallskarte- ring som underlag för att identifiera riskområden för översvämning.

Ny bebyggelse

Översvämningsrisken vid sjöar och vattendrag ger särskilda förutsättningar när ny bebyggelse ska prövas genom detaljplan eller bygglov. Även vid anmälan för komplementhus (attefallshus) ska hänsyn tas till risk för översvämning. Kommunen har ansvar för att byggnader och anläggningar inte riskerar att drabbas av översvämningsrisker. Noggrann analys krävs i varje tveksamt fall.

Höörs kommun baserar sin vägledning för att undvi- ka översvämningsrisker på beräknat högvattenstånd i Ringsjön, dikningsområden samt rinnvägar enligt skyfallskarteringarna. Risker kan dock finnas även i andra områden, och inför en exploatering behövs alltid en bedömning av lokala förutsättningar.

Hänsyn till översvämningsrisker

Prövning av ny bebyggelse

Ny bostadsbebyggelse, andra känsliga byggnader och känsliga anläggningar ska bara tillåtas i om- råden som är naturligt skyddade mot översvä- mningsrisker. Markområden vid Ringsjön lägre än +56,5 m och dikningsföretagens båtnadsområ- den är riskområden tillsammans med lågpunkter och rinnvägar enligt skyfallskarteringar.

Mindre justering av den naturliga topografin kan tillåtas om det kan ske utan att påverka land- skapsbildens negativt och utan att störa vattnets rinnvägar.

Ny bebyggelse ska inte tillåtas i lågpunkter i landskapet eller i inestängda områden. Utfyll- nader ska inte tillämpas som metod för att dessa områden ska bli lämpliga för ny bebyggelse.

Dikningsföretagens båtnadsområden är högrisk- områden för översvämningsrisker och bör generellt inte prövas för ny bebyggelse. Undantag kan göras i utkanten av båtnadsområdet om tänkta marknivåer och ny bebyggelse skapar en god helhetsverkan med befintliga förhållanden.

Vattnets rinnvägar ska inte hindras.

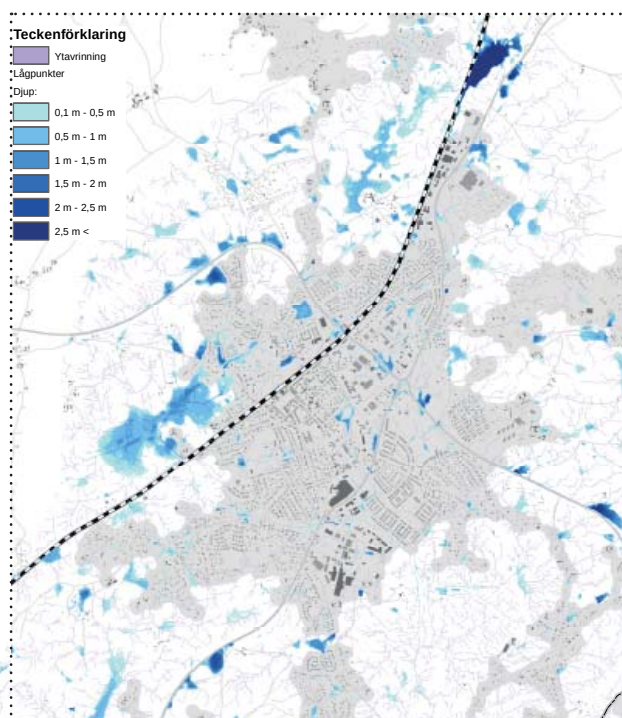
Befintliga bostadsfastigheter vid Ringsjön som till största del ligger lägre än +56,5 m

Särskild hänsyn till översvämningsrisken krävs vid ombyggnad och tillbyggnad samt vid upp- förande av komplementbyggnader och ersätt- ningsbyggnader. Placering på tomten ska ske så att behovet av utfyllnader minimeras av hänsyn till landskapsbild och vattnets rinnvägar. Teknisk utformning och andra skyddsåtgärder prövas i varje enskilt fall.

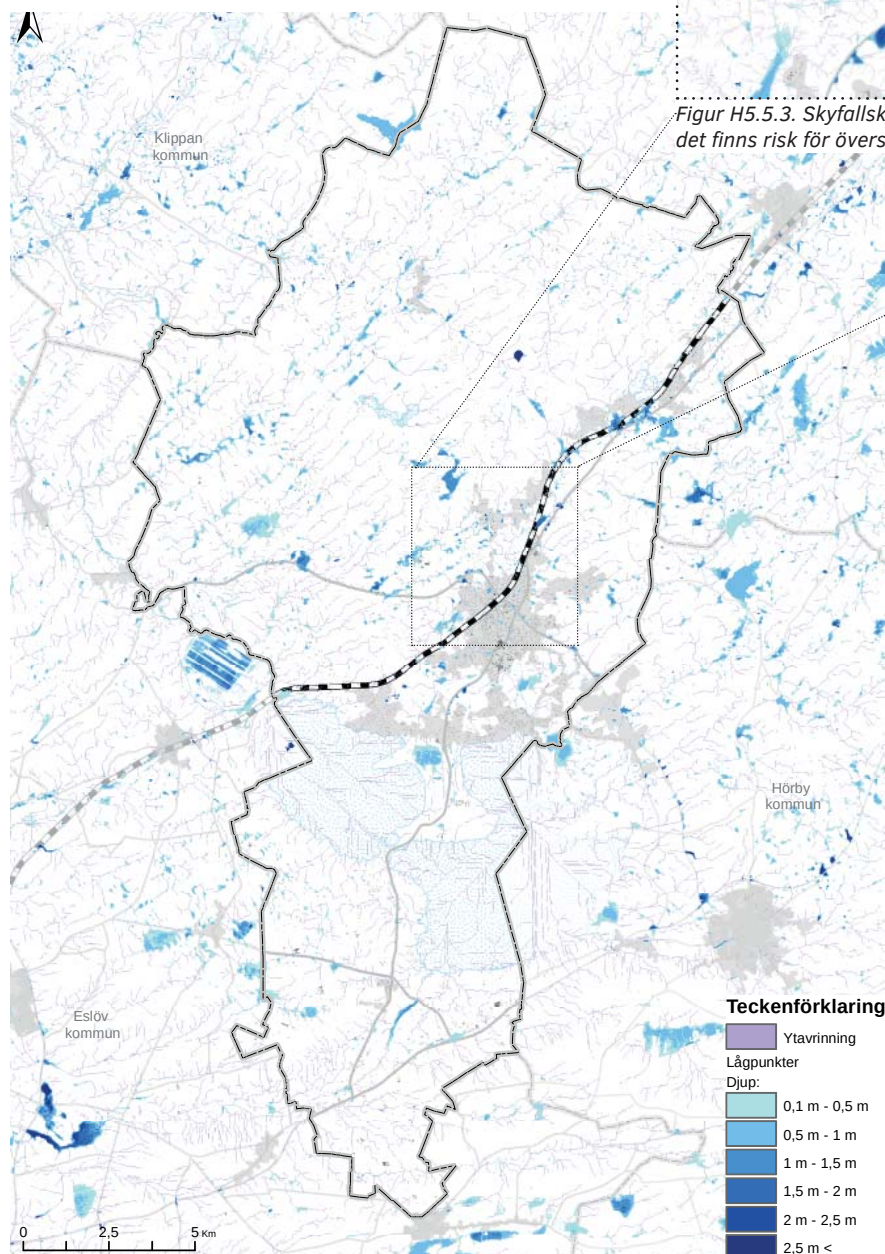

Beräknat högvattenstånd i Ringsjön med statistisk återkomsttid av 100 år är +55,05 m i Västra Ringsjön och +55,45 m +/- 0,1 m i Östra Ringsjön. Med dessa högvattenstånd som utgångspunkt har Höörs kommun tillsammans med Hörby kommun tagit ställning för att +56,5 m ska vara lägsta tillåtna nivå för färdig golvhöjd för att undvika översvämningsskador. Byggnader som ligger lägre än denna nivå riskerar att skadas vid högvattenstånd. Det är generellt olämpligt att fylla ut markområden som ligger lägre än +56,5 m för att bygga bostäder.

Höörs kommun har genom planen för Ringsjöbandet beslutat om riktlinjer för prövning av ny bebyggelse invid sjön samt riktlinjer för befintliga bostadsfastigheter som till största del ligger lägre än +56,5 m. Denna översiktsplan innebär att riktlinjerna ska vara vägledande för alla berörda områden runt Ringsjön.

Figur H5.5.3. Skyfallskartering (baserad på 2 meters grid) visar var det finns risk för översvämning i tätorten Höör. Källa: Höörs kommun

Figur H5.5.2. Skyfallskartering (baserad på 10 meters grid) visar var det finns risk för översvämning i Höörs kommun. Källa: Länsstyrelsen Skåne

Klimatförändringarnas effekter

De klimatscenarier som SMHI tagit fram för Skåne pekar på att årsmedeltemperaturen kommer att öka med 4-5°C fram till år 2100. Temperaturhöjningen beräknas bli störst under vintern. Värmeböljorna förväntas bli fler och längre. Till följd av det väntas årsmedelnederbörden öka med 15 %.

Vintern förväntas få de största förändringarna av nederbördsmängder, och mot slutet av seklet kan vinternederbörden ha ökat med 30 %. Även under vår och höst syns en ökande nederbördstrend. Det förändrade klimatet förväntas leda till att extrema vädersituationer inträffar oftare - både skyfall och torrperioder. Antalet dagar med extrem nederbörd väntas öka såväl sommar som vinter.

Nederbörd och vattenflöden

Den maximala nederbörden under sju sammanhängande dagar beräknas öka mellan 5 och 10 % till år 2050 och med upp till 20 % till år 2100. Antalet dagar med extrem dygnsnederbörd under ett år beräknas öka med omkring 8 dagar. Regnmängderna vid extremtillfällena ökar enligt scenarierna med upp till 40 procent. Ett nederbördstillfälle idag med 20 mm/dag skulle motsvaras av 28 mm/dag i framtiden.

Medelvattenföringen i vattendragen förväntas öka under november-februari. I mars-april förväntas medelvattenföringen minska, och för resten av året förväntas medelvattenföringen likna nuvarande förhållanden.

Förändringen av säsongsdynamik beror på att nederbörden förväntas öka under vintern samtidigt som snömängderna minskar. Vårfloder kopplad till snösmältning kan därför minska eller helt utebli. Avdunstningen under vår och höst ökar när temperaturen ökar och växterna har längre säsong. Det leder till att mindre del av nederbörden kommer till vattendragen.

Klimatanalysen förutser förändringar som kommer att påverka Ringsjöns framtida högvattenstånd (figur H5.5.4), men olika faktorer pekar i olika riktning. Å ena sidan förväntas kraftiga och ihållande regn inträffa oftare. Å andra sidan förväntas flödestopparna i vattendragen bli mindre kraftiga. Utifrån nuvarande kunskap är det därför osäkert om Ringsjön i framtiden kan förväntas översvämma större områden idag. Frågan behöver följas noggrant framöver allt eftersom nya analyser presenteras.

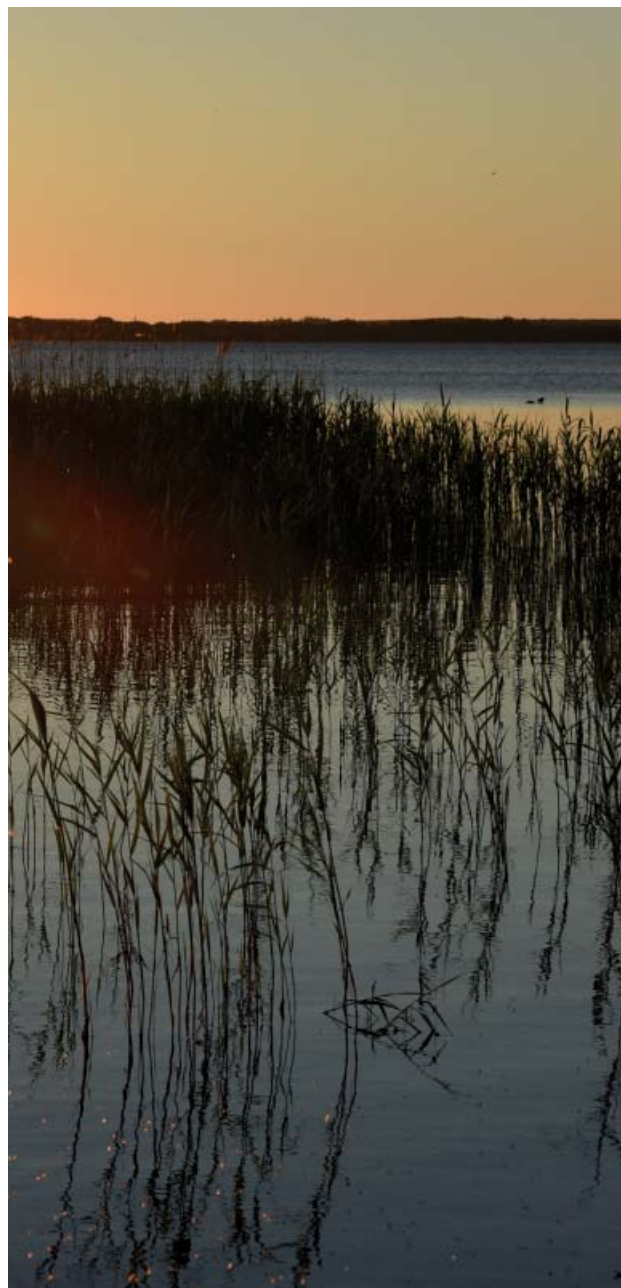
Ökande nederbörd leder dock till ökad risk för översvämning från dagvatten i samband med skyfall, oberoende av vattenstånd i Ringsjön och flöde i vattendragen. Problem med översvämningar i källare, skador på infrastruktur, bräddning av avloppsvatten kan förväntas öka om inte förebyggande åtgärder sätts in.

Andra extrema väder

Andra konsekvenser av klimatförändringar kan vara ökade vindar och varmare temperaturer. Detta kan ha stor påverkan på människors hälsa och påverkar särskilt sårbara grupper som barn, äldre och sjuka.

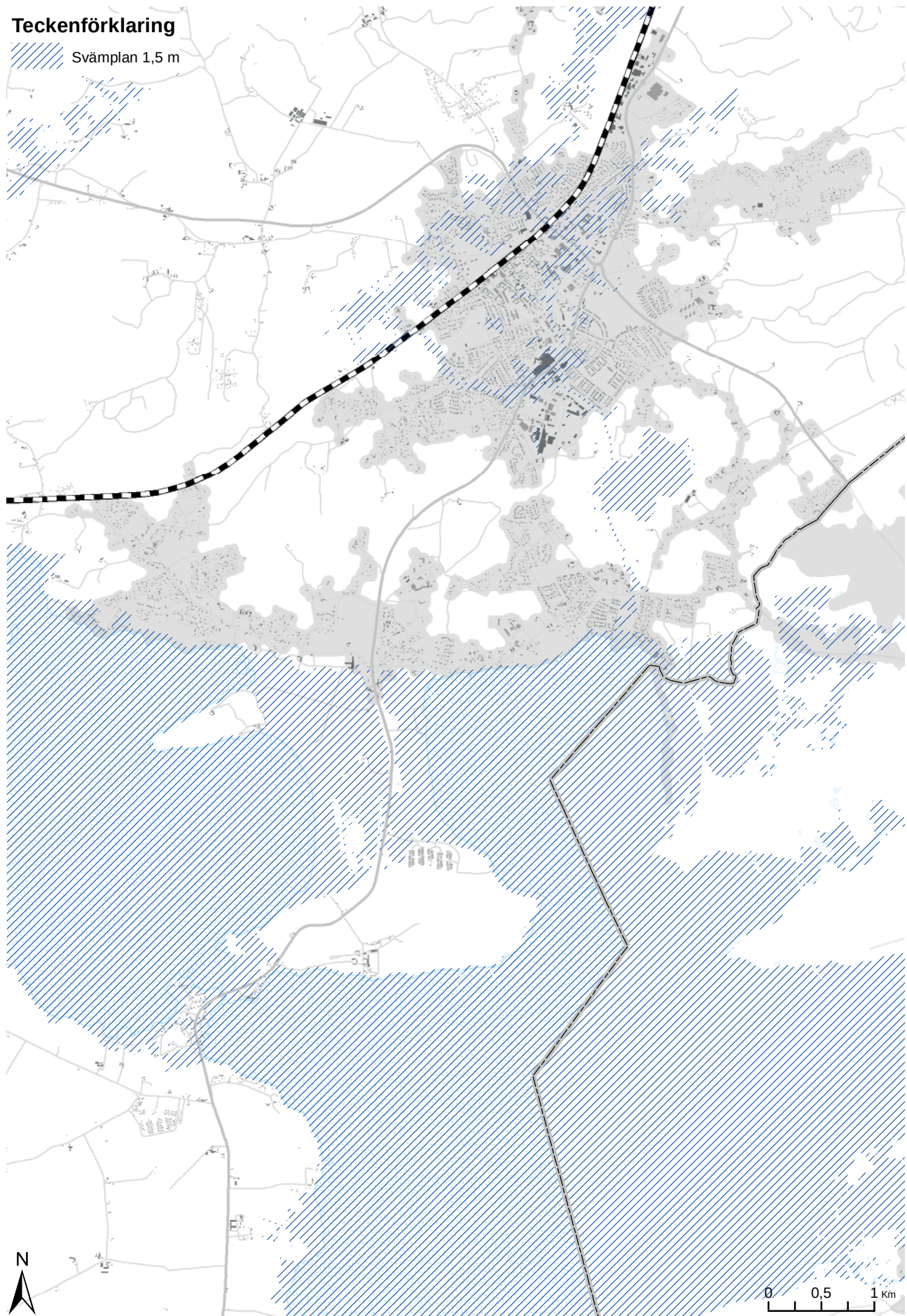
Varmare temperaturer påverkar ekosystemen och den biologiska mångfalden. Detta kan leda till positiva effekter för jord- och skogsbruk genom förlängd växtsäsong men kan även ge ökad risk för sjukdomar, skador och insektsangrepp i jord- och skogsbruket.

Värmeböljor till följd av ökade temperaturer kan orsaka hälsorisker och påverkan på arbetsmiljö. En grönskande stad ger möjlighet till kylning och skydd från solen vid värmeböljor.

Ringsjön

Figur H5.5.4. Svämplansanalys över Ringsjöarna och Höörs tätort. Källa: Länsstyrelsen Skåne

5.6 Övriga hälsorisker

Radon

I Höörs kommun finns det inga sammanhängande högriskområden med markradonhalter högre än 40 kBq/m³. I samband med detaljplaner och byggsamråd ska kommunen säkerställa att nya hus på normalrisk- och nästan högriskmark byggs radon-skyddat. Om misstankar finns om att marken lokalt kan vara högriskmark ska ytterligare mätningar göras eller så ska husen byggas radonsäkert. Enligt en undersökning av radonhalterna från 1989 (av Sveriges Geologiska Institut) består marken i kommunen av mark med låg- eller normal risk för radonförekomst. Mätningar från hösten 2005 och framåt visar att markradon förekommer och påverkar radonhalten i våra hus. Förekomsten av markradonen varierar väldigt lokalt.

I Höörs kommuns markradonundersökning från 1989 kan problem med radon via grundvatten uppstå vid borrning kring alunskifferberggrund söder om ringsjöarna.

Luftkvalitet

EU-direktivet om luftkvalitet och renare luft har införts i svensk lag som miljökvalitetsnormer för luft enligt 5 kap miljöbalken. I områden med intensiv fordonstrafik, täta slutna gaturum med hög bebyggelse och dålig genomluftning och i anslutning till punktkällor finns risk för överskridande av miljökvalitetsnormer för luft.

Höörs kommun är medlem i Skånes luftvårdsförbund. Förbundet publicerade 2014 undersökningen "Luftkvalitet med fokus på kvävedioxid och partiklar PM₁₀ i Skånes kommuner". Slutsatsen är att det inte finns några områden som är i närheten av att överskrida miljökvalitetsnormerna. Vägtrafik och tågtrafik är de utsläppskällor som mest påverkar luftkvaliteten i kommunen.

Bly

Under 2014 blev det känt att vissa enskilda dricks-vattenbrunnar i kommunen visade prov på höga halter av bly och andra tungmetaller. Kommunen har följt upp frågan tillsammans med Sveriges geologiska undersökningar och VA-utbyggnadsplanen har justerats så att anslutning av drabbade hushåll prioriterats framför andra utbyggnadsområden. Fastighetsägare med enskild brunn har själva ansvar för att testa sin brunn och bekosta åtgärder.

Luftkvaliteten är god i Höörs kommun

Källförteckning

Källorna redovisas kapitel för kapitel i kronologisk ordning, med det nyaste först.

H.1. Kulturhistorisk bakgrund

Underlag från Höörs kommun

Utvecklingsplan för Höörs kommun 1975-1990

Underlag från Länsstyrelsen

Kulturmiljöprogram för Skåne (2008)

Övriga underlag

Ampak (2017), SCB

H.2. Befolkning och livsmiljö

Underlag från Höörs kommun

ANDT-plan (alkohol, narkotika, dopning, tobak) (2017)

Befolkningsprognos (2016)

Trygga Höör (2016)

Bostadsförsörjningsprogrammet (2015)

Vision 2025 och inriktningsmål för mandatperioden 2014-2018 (KF 2015-06-17)

Översiktsplan 2002

Bostadsförsörjningsprogram för Höör 1988-2013

Underlag från Länsstyrelsen

Bostadsbehov, planeringsläge och bostadsbyggnader i Skånes kommuner (2015:30)

Bostadsmarknadsanalys för Skåne 2015

Underlag från övriga statliga myndigheter

Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader (BFS 2011:5 ALM 2)

Underlag från Region Skåne

Skånska folkhälsoenkäter

Näringsliv och arbetsmarknad i Höör (2017)

Planera för människor – social hållbarhet kopplad till fysisk planering (2016)

Folkhälsorapport - barn och unga i Skåne (2016)

Strategier för det flerkärniga Skåne (2013)

Resvaneundersökning för Skåne 2013 (2013)

Övriga underlag

Ampak (2017), SCB

Kommunernas kvalitet i korthet (2016), SKL

Medborgarundersökning 2016, SCB

Polisens trygghetsmätning 2015

Medborgarundersökning 2014, SCB

Polisens trygghetsmätning 2013 (Trygghetsmätning i Skåne (2013), Polisen)

Stadens rumsliga påverkan på hälsan (2012), Malmö stad

FN:s konvention om barnets rättigheter, artikel 12.1 (1989)

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (1989)

Skånes Djurparks hemsida:
<http://www.skansedjurpark.se/>

Kommunens föreningsregister:
<http://fritid.hoor.se/forening/>

H.3. Landskap

Underlag från Höörs kommun

Kulturmiljöprogram för Tjörnarp (2014)

Kulturmiljöprogram för Norra Rörum (2014)

Naturvårdsprogram 2012 (2013)

Kulturmiljöprogram 2012

Grönstrukturprogram för Höörs tätort med Stanstorp och Sätöfta (2007)

Kulturmiljövården i översiktsplaneringen (1998)

Förslag till bevaringsplan (1985)

Underlag från Länsstyrelsen

Geodatakatalogen (ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/Geodatakatalogen)

Kulturmiljöprogram för Skåne (lansstyrelsen.se/skane/sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/landskapsvard/kulturmiljoprogram)

Markhushållning i planeringen – Jordbruksmarken i Skåne (2015)

Hushållning med åkermark (2006)

Underlag för fysisk planering i Skåne län avseende 3 kap. 2§ Miljöbalken (2000)

Historiska vägar (1999), Länsstyrelsen Gävleborg

Underlag från övriga statliga myndigheter

Fornlämningsregistret (Fornsök), Riksantikvarieämbetet

VISS (vatteninformation Sverige, viss.se)

Skyddad natur kartverktyg (skyddadnatur.naturvardsverket.se)

Förvaltningsplan för Södra Östersjöns vattendistrikt 2016-2021, Vattenmyndigheten Södra Östersjön.

Jordbruksmarkens värden (2015), Jordbruksverket

Skogseko. Nr 4 december 2015 (2015), Skogsstyrelsen

Statens geologiska undersökning, www.SGU.se

Övriga underlag

Markanvändningen i Sverige. 6 utg (2013), SCB

Skog och framtid – nr 2 december 2014 (2014), SLU

Skog och framtid – nr 2 2015 (2015), SLU

H.4. Teknisk infrastruktur

Underlag från Höörs kommun

Dagvattenpolicy (2017)

Trafikstrategi och trafikplan (2014)

Bredbandsprogram (2014)

Avfallsplan alla kommuner gällande från 2014-04-01 (2014), MERAB

Cykelplan (2013)

Hastighetsplan (2013)

Program för mobility management (2013)

Gestaltningssprogram (2013)

Gång- och tillgänglighetsprogram (2013)

Trafiksäkerhetsprogram (2013)

Vägvisningsprogram (2013)

Bullersaneringsplan (2013)

Trafikbullerutredning Höörs stationsområde (2011)

Vindkraftplan (2010)

Underlag från Länsstyrelsen

Energibalans för Skåne (2013)

Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen (2007)

Underlag från övriga statliga myndigheter

Vägtrafikflödeskartan (trafikverket.se)

VISS (vatteninformation Sverige, viss.se)

Förvaltningsplan för Södra Östersjöns vattendistrikt 2016-2021, Vattenmyndigheten Södra Östersjön.

Funktionellt prioriterat vägnät (FPV), Trafikverket

Basprognos 2040, Trafikverket

Nationell cykelstrategi (2017), Regeringskansliet

Konsumerad kapacitet 2016 T16, Trafikverket

Trafikbullerförordning, 2015, reviderat 2017 ???

Nationella transportinfrastrukturplanen 2014-2025, Trafikverket

Mål för framtidens resor och transporter (Prop. 2008/09:93)

Underlag från Region Skåne

Strategi för hållbart transportsystem i Skåne 2050 (2017)

Cykelstrategi för Skåne (2017)

Tågresa i Skåne (2016)

Cykelvägsplan 2014-2025

Regional transportinfrastrukturplan för Skåne 2014-2025

Det öppna Skåne 2030, regional utvecklingsstrategi (2014)

Övriga underlag

Strukturplan för Malmöregionen, gemensam målbild 2035 (2016)

Grundvattenförekomster: <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-grundvatten-1-miljon.html>

PTS Bredbandskartan: <http://bredbandskartan.pts.se/>

Sveriges vägar på karta: <https://nvdb2012.trafikverket.se/SeTransportnatverket>

H.5. Störningar och risker

Underlag från Höörs kommun

Dagvattenpolicy (2017)

Plan för Ringsjöbandet, del av översiktsplan för Höörs kommun (2016)

Bullersaneringsplan (2013)

Trafikbullerutredning Höörs stationsområde (2011)

Riskanalys gällande kv. Björken (2005)

Kommuntäckande markradonundersökning (1989)

Risk och sårbarhetsanalys, Höörs kommun (2012)

Underlag från Länsstyrelsen

Regional handlingsplan för klimatanpassning för Skåne (2014)

Klimatanalys för Skåne (SMHI 2012 på uppdrag av Länsstyrelsen Skåne)

PM Översvämningskartering Västra Ringsjön (SMHI 2012)

Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen (2007)

Utökat reservvattenuttag i Ringsjön – teknisk beskrivning (Sydvatten 2009)

Utredning av högsta vattennivå i Östra Ringsjön, Bilaga till Detaljplan för område vid Strandvägen, Häggenäs, Hörby kommun (SMHI 2004)

Underlag från övriga statliga myndigheter

Vägledning för och invid djurhållning (2011), Boverket

Övriga underlag

Luftkvalitet med fokus på kvävedioxid och partiklar PM₁₀ i Skånes kommuner (2014), Skånes luftvårdsförbund

